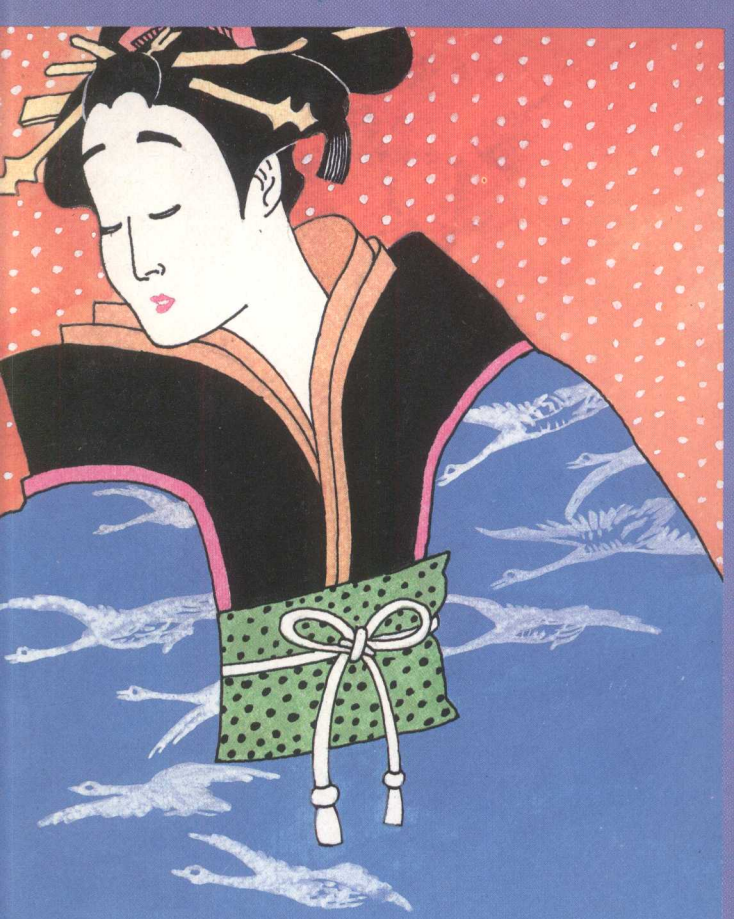

ห่านป่า

โมริ โอไง ผู้แต่ง

สันตสิริ ผู้แปล

ปราณี ช่วงสวัสดิ์ศักดิ์ บรรณาธิการ

ขอเชิญโครงการศึกษาดูงานหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต รุ่นที่ ๑

ด่วน/ตร ที่ นม ๐๐๐๐/๐๐๐๐ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ถนนวิภาวดีรังสิต กทม. ๑๐๖๐๐

โทร. ๐๒๕๖๔-๘๘๘๘

ห่านป่า

ประเภทหนังสือ : ทั่วไป - แปล

แปลจาก

Ogai Mori,
The Wild Geese,
translated by Kingo Ochiai
and Sanford Goldstein
(Tokyo : Charles E. Tuttle Company, 1980)

ห่านป่า

โมริ โอไง
ผู้แต่ง

สันตสิริ
ผู้แปล

ปราณี ช่วงสวัสดิ์ศักดิ์
บรรณาธิการ

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ร่วมกับ
โครงการแปลไทย - ญี่ปุ่น
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มูลนิธิโตโยตา

2528

ห่านป่า
โดย โมริ โอไง
แปลโดย "สันตสิริ"
ISBN 974-571-192-6

ลิขสิทธิ์ฉบับภาษาไทย
ของ **มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**
สงวนลิขสิทธิ์

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนธันวาคม 2528
จำนวน 3,000 เล่ม

จัดพิมพ์โดย **สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**
อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 5 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ถนนพระจันทร์ กรุงเทพฯ 10200 โทร. 223 - 9232

จัดจำหน่ายโดย **ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**
อาคารอเนกประสงค์ ชั้นล่าง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ถนนพระจันทร์ กรุงเทพฯ 10200 โทร. 221 - 0633

พิมพ์ที่ **โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**
นางสาวอรุณี อินทรสุขศรี ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

แบบปกโดย นายศักดา วิมลจันทร์

ราคาเล่มละ **30.-** บาท

คำแถลงของโครงการแปลไทย-ญี่ปุ่น

โครงการแปลไทย - ญี่ปุ่น เป็นโครงการร่วมระหว่างมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กับ มูลนิธิโตโยตา ประเทศญี่ปุ่น จุดกำเนิดของโครงการฯ คือความตระหนักในความสำคัญและในความจำเป็นของคนไทยที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมญี่ปุ่น และสิ่งที่ประชาชนญี่ปุ่นคิดเกี่ยวกับไทยให้ดียิ่งขึ้น ในด้านหนึ่งก็เนื่องมาจากความสัมพันธ์และอิทธิพลของญี่ปุ่นที่มีต่อไทย ส่วนอีกด้านหนึ่งนั้นสังคมญี่ปุ่นโดยตัวเองก็มีความน่าสนใจมิใช่น้อย ดังนั้น บทบาทของโครงการฯ ก็คือความพยายามที่จะสนับสนุนให้มีการแปลหนังสือทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยหนังสือที่จะเข้าร่วมโครงการฯ นั้น จะเป็นหนังสือที่เกี่ยวกับสังคมไทยหรือสังคมญี่ปุ่น และในกรณีที่เป็นหนังสือที่เกี่ยวกับสังคมไทยนั้น จะต้องเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นโดยนักเขียนญี่ปุ่น

โครงการแปลไทย - ญี่ปุ่น ดำเนินการโดยคณะอนุกรรมการซึ่งแต่งตั้งโดยมูลนิธิโครงการตำราฯ คณะอนุกรรมการนี้มีหน้าที่ผลักดันโครงการฯและพิจารณาอนุมัติเรื่องแปลต่าง ๆ ที่มีผู้เสนอ ส่วนในเรื่องเงินทุนนั้นมูลนิธิโตโยตาจะเป็นผู้ให้ความสนับสนุนเกี่ยวกับค่าแปลและค่าลิขสิทธิ์ ในขณะที่มูลนิธิโครงการตำรา ๆ จะเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับค่าพิมพ์และการวางตลาด

โครงการฯ มีความปรารถนาเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับความสนับสนุนและการมีส่วนร่วมจากทุกท่าน

ประธานคณะอนุกรรมการ
โครงการแปลไทย - ญี่ปุ่น

รายนามคณะอนุกรรมการ
โครงการแปลไทย - ญี่ปุ่น

1. นายชาญวิทย์ เกษตรศิริ	ประธาน
2. นายรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์	รองประธาน
3. นายอุทัย ดุลยเกษม	อนุกรรมการ
4. นายสุริชัย หวันแก้ว	อนุกรรมการ
5. นายอาทร ฟุ้งธรรมสาร	อนุกรรมการ
6. นายสัญชัย สุวังบุตร	อนุกรรมการ
7. นายวิทิต สัจจพงษ์	อนุกรรมการ
8. นายสุวินัย ภรณวลัย	อนุกรรมการ
9. นายเกรียงศักดิ์ เชษฐพัฒนวนิช	อนุกรรมการและเลขานุการ

คำแถลง
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2509 ด้วยความร่วมแรงร่วมใจกันเองเป็นส่วนบุคคลในหมู่ผู้มีความรักในภารกิจบริหารการศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ เมื่อเริ่มดำเนินงาน โครงการตำราฯ มีฐานะเป็นหน่วยงานหนึ่งของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ก่อนที่จะมีฐานะเป็นมูลนิธิเมื่อต้นปี พ.ศ. 2521 ทั้งนี้โดยได้รับความร่วมมือด้านทุนทรัพย์จากมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์เพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงานขั้นต้น เป้าหมายเบื้องแรกของมูลนิธิโครงการตำราฯ ก็คือ ส่งเสริมให้มีหนังสือตำราภาษาไทยที่มีคุณภาพดี โดยเฉพาะในทางวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งนี้เพราะต่างก็เห็นพ้องต้องกันในระยะนั้นว่า คุณภาพของหนังสือตำราภาษาไทยระดับอุดมศึกษาแขนงวิชาดังกล่าวยังไม่สูงพอ ถ้าส่งเสริมให้มีหนังสือเช่นนี้เพิ่มมากขึ้น ย่อมมีส่วนช่วยยกระดับมาตรฐานการศึกษาในขั้นมหาวิทยาลัยไปโดยปริยาย อีกทั้งยังอาจช่วยการสร้างสรรค์ทางปัญญา ความคิดริเริ่ม และความเข้าใจอันถูกต้องในเรื่องที่เกี่ยวเนื่องกับสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองโดยส่วนรวม

พร้อมกันนี้มูลนิธิโครงการตำราฯ ก็มีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ที่จะทำหน้าที่เป็นแหล่งชุมนุมงานเขียนของนักวิชาการต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถาบัน เพื่อให้ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพได้เป็นที่รู้จักและเผย

แพร่ออกไปโดยทั่วถึงทั้งในหมู่ผู้สอน ผู้เรียน และผู้สนใจงานวิชาการ การดำเนินงานของมูลนิธิโครงการตำราฯ มุ่งขยายความเข้าใจและความร่วมมือของบรรดานักวิชาการออกไปในวงกว้างยิ่ง ๆ ขึ้นด้วย ไม่ว่าจะเป็นด้านการกำหนดนโยบายสร้างตำรา การเขียน การแปล และการใช้ตำรานั้น ๆ ซึ่งจะเป็นเครื่องส่งเสริมและกระชับความสัมพันธ์อันพึงปรารถนา ตลอดจนความเข้าใจอันดีต่อกันในวงวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

นโยบายพื้นฐานของมูลนิธิโครงการตำราฯ คือส่งเสริมและเร่งรัดให้มีการจัดพิมพ์หนังสือตำราทุกประเภททั้งที่เป็นงานแปลโดยตรง งานแปล-เรียบเรียง งานถอดความ งานรวบรวม งานแต่ง และงานวิจัย ในช่วงแรก ๆ เราได้เน้นการส่งเสริมงานแปลเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็ได้ส่งเสริมให้มีการจัดพิมพ์ตำราประเภทอื่น ๆ ด้วย นับแต่ได้ก่อตั้งโครงการตำราฯ มาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยความร่วมมืออย่างดียิ่งของนักวิชาการหลายสถาบันสามารถส่งเสริม-กลั่นกรอง-ตรวจสอบ-และจัดพิมพ์หนังสือตำราภาษาไทยระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพตามเป้าหมาย เจตนารมณ์ และนโยบายได้ครบทุกประเภท และมีเนื้อหาครอบคลุมสาขาวิชาต่าง ๆ ถึง 8 สาขาดังต่อไปนี้ คือ 1) สาขาวิชาภูมิศาสตร์ 2) สาขาวิชาประวัติศาสตร์ 3) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ 4) สาขาวิชารัฐศาสตร์ 5) สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา 6) สาขาวิชาปรัชญา 7) สาขาวิชาจิตวิทยา 8) สาขาวิชาภาษาและวรรณคดี นอกจากนี้เรายังมีโครงการผลิตตำราสาขาวิชาอื่น ๆ เพิ่มขึ้นด้วย เช่น สาขาวิชาศิลปะ ซึ่งกำลังอยู่ในขั้นดำเนินงาน และยังได้ขยายงานให้มีการแต่งตำราเป็น "ชุด" ต่อ ซึ่งมีเนื้อหาคาบ

เกี่ยวระหว่างหลายสาขาวิชา เช่น "ชุดชีวิตและงาน" ของบุคคลที่น่าสนใจดังที่ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ไปแล้วบางเล่ม

ปัจจุบันมูลนิธิโครงการตำราฯ ยังคงมีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ที่จะขยายงานของเราต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งแม้ว่าจะประสบอุปสรรคนานัปการ โดยเฉพาะอุปสรรคด้านทุนรอน เพราะกิจการของเรามิใช่กิจการแสวงหาผลกำไร หากมุ่งประสงค์ให้นักศึกษาและประชาชนได้มีโอกาสซื้อหาหนังสือตำราในราคาย่อมเยาพอสมควร

คณะกรรมการทุกสาขาวิชาของมูลนิธิโครงการตำราฯ ยินดีน้อมรับคำแนะนำและคำวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อ่านทุกท่าน และปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้ทุกท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมในมูลนิธิโครงการตำราฯ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนแนะนำอยู่ห่าง ๆ ช่วยแต่งแปล เรียบเรียง หรือรวบรวมตำราสาขาวิชาต่าง ๆ ให้เรา หรือเข้ามาช่วยบริหารและดำเนินงานร่วมกับเรา

ประธานกรรมการ

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

รายนามคณะกรรมการบริหาร
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

1. นายเสน่ห์ จามริก	ประธานกรรมการ
2. นางเพ็ชรี สุมิตร	รองประธาน
3. นางสาวกุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	กรรมการ
4. นายธวัชชัย ยงกิตติกุล	กรรมการ
5. นางสาวสดชื่น ชัยประสาธน์	กรรมการ
6. นายนรนิติ เศรษฐบุตร	กรรมการ
7. นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์	กรรมการ
8. นายวิทยา สุจริตธนารักษ์	กรรมการ
9. นางอารี สันหฉวี	กรรมการ
10. นางอมรา พงศาพิชญ์	กรรมการ
11. นายเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม	กรรมการ
12. นายเฉลิม ทองศรีพงศ์	กรรมการและที่ปรึกษา-กฎหมาย
13. นายบดินทร์ อัศวาณิชย์	กรรมการและที่ปรึกษา-กฎหมาย
14. นางสาวศุภลักษณ์ เลิศแก้วศรี	กรรมการและเหรัญญิก
15. นายชาญวิทย์ เกษตรศิริ	กรรมการและเลขานุการ
16. นายรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์	กรรมการและผู้จัดการ

คำนำ

เมื่อกล่าวถึงวรรณกรรมสมัยใหม่ โดยเฉพาะวรรณกรรมสมัยเมจิของญี่ปุ่นแล้ว ชื่อของโมริ โอไง (1862 - 1922) กับ นัทสึเมะ โซเซกิ (1867 - 1916) จะได้รับการกล่าวขวัญถึงเสมอ ทั้งนี้เพราะท่านทั้งสองได้รับการยกย่องว่าเป็นยักษ์ใหญ่แห่งวงการประพันธ์ในสมัยเมจิ (โซเซกินั้นยังได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งวรรณกรรมญี่ปุ่นสมัยใหม่ ปัจจุบันธนบัตรฉบับ 1,000 เยน ได้ใช้รูปของเขาแทนรูปของ อิโต้ ฮิโรบุมิ) นักประพันธ์ทั้ง 2 ท่านนี้มีบทบาทมหาศาลต่อวงการประพันธ์ของญี่ปุ่นในสมัยนั้น ด้วยการแนะนำทฤษฎีวรรณกรรมตะวันตกมาสู่ญี่ปุ่น ทั้งยังได้ทิ้งงานประพันธ์ที่มีคุณค่าไว้มากมายเป็นมรดกทางวรรณกรรมแก่ประเทศญี่ปุ่นด้วย

โมริ โอไง มีอาชีพหลักเป็นแพทย์ทหารบก เคยดำรงตำแหน่งสูงสุดของแพทย์ทหารบกญี่ปุ่น เขาเคยไปศึกษาต่อที่ประเทศเยอรมนี นอกจากอาชีพหลักที่เขาประสบความสำเร็จอย่างยิ่งยวดแล้ว เขายังสนใจงานประพันธ์ด้วย เขาเป็นนักประพันธ์นวนิยาย นักเขียนบทละคร และนักวิจารณ์ที่มีชื่อเสียงมาก "ห่านป่า" (Gan) ที่โครงการแปลไทย-ญี่ปุ่นได้ไหว้วานให้คุณสันตสิริแปลเป็นภาษาไทยเรื่องนี้ เป็นนวนิยายที่สมบูรณ์ที่สุดของเขาเล่มหนึ่ง ที่เขาเริ่มแต่งในปี 1911 เรื่องนี้ทะยอยลงในนิตยสาร "ซูบารุ" ที่เขามีส่วนร่วมในการจัดทำขึ้นเป็นตอน ๆ จนถึง 1913 จากนั้นก็พิมพ์เป็นเล่ม เรื่องนี้ได้รับการถ่ายทำเป็นภาพยนตร์ และดัดแปลงเป็นภาพยนตร์โทรทัศน์หลายต่อหลายครั้ง

โมริ โอไง
(1862-1922)

ถือเป็นงานอมตะชิ้นหนึ่งบนบรรณพิภพของญี่ปุ่นสมัยใหม่ อรรถบทของเรื่องนี้เป็นการพูดถึงการตื่นตัวแบบฝันสลายของตัวละครเอกฝ่ายหญิงคนหนึ่งที่ตกเป็นเหยื่อของสังคมสมัยเมจิ

"ห่านป่า" นี้แบ่งเป็นตอน ๆ 24 ตอน เป็นเรื่องที่เล่าผ่าน "ข้าพเจ้า" (ผู้แต่ง) ซึ่งเป็นเพื่อนของโอะคะดะที่เป็นตัวเอกฝ่ายชาย ตอนที่ 1 ถึงตอนที่ 3 นั้น เล่าถึงความสัมพันธ์ของ "ข้าพเจ้า" กับโอะคะดะที่เป็นนักศึกษาแพทย์ที่มหาวิทยาลัยโตเกียวที่อาศัยอยู่ในหอพักเดียวกัน เล่าถึงการเดินเล่นที่ใช้เส้นทางเดียวตลอดของโอะคะดะ ที่ต้องผ่านบ้านเช่าที่มีสตรีคอยมองออกมาจากหน้าต่าง โอะคะดะเคยพบหล่อนตอนกลับจากไปอาบน้ำที่ห้องอาบน้ำสาธารณะ ต่อมาโอะคะดะได้ถอดหมวกแก๊ปและโค้งให้แก่ "สตรีตรงหน้าต่าง" และพวกเขาพากันนึกเดาไปต่าง ๆ นานา ถึงสถานภาพของสตรีผู้นั้น ตอนที่ 4 ถึงตอนที่ 15 นั้น เล่าถึงประวัติของโอะคะมะที่ได้มาเป็น "สตรีตรงหน้าต่าง" ว่า หล่อนซึ่งเป็นนักชะมิเซ็นได้ตกเป็นภรรยาเก็บของสุเอะโซที่เป็นนายทุนเงินกู้หน้าเลือดที่ได้ไต่เต้าขึ้นมาจากเด็กรับใช้ประจำหอพักได้อย่างไร ก่อนหน้าตกเป็นภรรยาเก็บของสุเอะโซนั้น หล่อนเคยตกเป็นภรรยาเก็บของตำรวจมาแล้ว สุเอะโซที่มีครอบครัวแล้วเกิดติดใจรูปโฉมโนมพรรณของหล่อน และได้คิดหาวิธีเอาหล่อนมาเป็นของตัวเองจนสำเร็จ โอะคะมะซึ่งไม่ทราบหัวนอนปลายตีนของเจ้าสุเอะโซนั้นยินยอมตกลงกับแม่สื่อแม่ชักของสุเอะโซ เพราะเขารับปากจะเลี้ยงดูพ่อที่ไร้ที่พึ่งของหล่อนโดยสัญญาจะเช่าบ้านให้อยู่ใกล้ ๆ กับบ้านที่เขาจะเช่าให้หล่อนอยู่ด้วย และยังได้หาสาวใช้ให้โอะคะมะไว้ใช้สอยคนหนึ่ง แต่หล่อนก็เริ่มเบื่อหน่ายชีวิตที่วัน ๆ ไม่มีอะไรจะทำ และหาเพื่อนคุยไม่ได้ ทั้งไม่ค่อยกล้าไปหาพ่อบ่อย ๆ เพราะกลัวว่าสุเอะโซ

จะโผล่มาอย่างกะทันหัน ทั้งยังกลัวเจอคนอยากรู้อยากเห็นเรื่องราวของหล่อนจนก่อให้เกิดการนินทาว่าร้ายจนเป็นเรื่องที่น่ารำคาญด้วย ต่อมา สาวใช้ทราบอาชีพของสามีหล่อนจากแม่ค้าขายปลา โอะตะมะตกใจมากที่ทราบว่าตัวเองเป็นเมียน้อยของคนที่ทำนาบนหลังคน แต่หล่อนก็ต้องอดทนเพื่อพ่อของหล่อน สุเอะโซก็รู้ว่าหล่อนคลางแคลงใจในอาชีพของเขา โอะตะมะไปเยี่ยมพ่อและเล่าให้ฟังว่าถูกหลอก ขณะเดียวกันหล่อนก็มีความกล้าแข็งมากขึ้น ต่อมาโอะทสึเนะภรรยาของสุเอะโซก็รู้ระแคะระคายว่าสามีไปมีเมียน้อยอยู่ข้างนอก แต่เขาก็สามารถแก้ตัวให้หล่อนหายข้องใจได้บ้าง แต่เรื่องก็แตกเข้าจนได้...ส่วนตอนที่ 16 นั้น เป็นการขยับเวลามาต่อกับตอนที่ 3 ที่โอะตะมะได้พบกับโอะคะตะ นักศึกษาหนุ่มแพทยศาสตร์ที่หล่อนส่งยิ้มให้ ตอนที่ 16 นี้ เป็นการพูดถึงการตื่นตัวในสถานภาพของโอะตะมะที่เป็นเมียเก็บถึง 2 ครั้ง 2 คราด้วย หล่อนตระหนักถึงสถานภาพของตัวเองที่เป็นแค่เครื่องปรนเปรอสวาทให้แก่ชายคนหนึ่ง ชะตากรรมของตัวเองที่ต้องเลี้ยงดูพ่อที่ไร้ที่พึ่ง และที่ตัวเองต้องอดทนต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้ตัวเองต้องหมดเสรีภาพ ขณะเดียวกันก็เห็นนักศึกษาที่เดินผ่านไปมานอกหน้าต่างอย่างมีเสรีไปสู่เป้าหมายชีวิตที่แต่ละคนได้ตั้งไว้ โอะคะตะ (หล่อนไม่ทราบชื่อเขาด้วยซ้ำ) ก็เป็นหนึ่งในจำนวนนักศึกษาดังกล่าวที่หล่อนพบปะบ่อยเข้าก็กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งการเป็นเสรีชน... หล่อนเองก็อยากจะหาโอกาสเรียนหนังสือโดยเข้าใจว่ามันจะเป็นเครื่องมือปลดเปลื้องพันธนาการที่ผูกมัดตัวเองไว้ ตอนที่ 17, 18, 19 สุเอะโซได้ซื้อนกใส่กรงมาให้หล่อนแก้เหงา (แต่มันก็เป็นสัญลักษณ์ที่คล้ายสภาพในกรงขังของหล่อนด้วย) และการที่มีงูเลื้อยมางับนกในกรงที่ทำให้หล่อนตระหนกและร้องเรียก

ให้คนมาช่วยขณะโอะคะดะเดินผ่านและเข้ามาช่วยฆ่างูให้นั้น ก็เป็นโอกาสที่ทำให้หล่อนได้ใกล้ชิดกับเขามากขึ้น แต่งูถึงจะตายแล้วก็ไม่ยอมคายเหยื่อออกก็เท่ากับสะท้อนให้เห็นชะตากรรมของเหยื่อ (เช่นหล่อน) ว่า จะช่วยให้พ้นจากหายนะได้ยาก ส่วนโอะคะดะนั้นไม่ทราบว่าสาวงามที่เขาไปช่วยเหลือนั้นเป็นเมียเก็บของสุเอะโซนายทุนเงินกู้หน้าเลือด ตอนที่ 20 เล่าถึงความว้าวุ่นใจของโอะตะมะหลังจากได้รับการช่วยเหลือเรื่องงูจากโอะคะดะที่หล่อนเฝ้ามองแล้วแต่เมื่อสบโอกาสที่จะพูดอะไรกับเขาได้ตอนเขามาฆ่างูให้ หล่อนกลับพูดอะไรไม่ออก ตอนที่ 21 โอะตะมะมีความลุ่มหลงโอะคะดะมากขึ้นขณะเดียวกันก็เย็นชากับเจ้าสุเอะโซมากขึ้นเช่นกัน แต่สุเอะโซกลับหลงรักในตัวหล่อนมากยิ่งขึ้น ต่อมาเมื่อหล่อนรู้ว่า สุเอะโซจะไปค้างคืนที่ฉิบะ หล่อนก็ส่งสาวใช้กลับไปที่บ้าน และจัดแจงจะชวนโอะคะดะมาที่บ้าน...

ตอนที่ 22, 23 และ 24 นั้น เขียนหลังจากได้เขียนตอนที่ 21 ได้ 2 ปี แต่เรื่องราวก็ต่อเนื่องกัน 3 ตอนหลังนี้เป็นการกล่าวถึงเหตุการณ์เล็ก ๆ ที่ทำให้โอะตะมะที่วางแผนจะชวน (ยั่วยวน) โอะคะดะต้องคว้าน้ำเหลว กล่าวคือ "ข้าพเจ้า" (ผู้เล่า) เกิดไม่ชอบซุปเต้าเจี้ยว-ปลาอินทรี ได้ชวนโอะคะดะไปเดินเล่น (ก่อนเขาจะไปเดินเล่นของเขาเอง) "ข้าพเจ้า" เลยกลายเป็นส่วนเกินเป็นอุปสรรคต่อการเชิญชวนของหล่อน หล่อนได้แต่มองดูโอะคะดะด้วยความเคร้าสร้อย ในตอนนี้อิชิฮะระตัวละครตัวใหม่ที่เข้ามาในเรื่องนี้ได้ช่วยปิดฉากเรื่องนี้ ทั้งสามเดินไปพบ "ห่านป่า" ฝูงหนึ่งในสระชิโนะบะซุมีการท้าให้โอะคะดะเอาก้อนหินขว้างใส่ ก้อนหินไปถูกคอ "ห่านป่า" ตัวหนึ่งโดยเจ้าตัวไม่ได้ตั้งใจ (แสดงว่าโอะคะดะได้ทำลายความหวังของโอะตะมะโดยไม่

ได้ตั้งใจ เป็นสัญลักษณ์แห่งความไม่สมหวังของโอะตะมะ) โอะคะดะเองรู้สึกเสียใจเพราะเขาไม่ได้ตั้งใจจะขว้างให้ถูก พวกเขาพากันเอา "ห่านป่า" นั้นกลับไปปรุงเป็นอาหารและโอะคะดะได้เล่าให้ทราบว่าเขาจะไปเรียนต่อที่เยอรมนี และจะย้ายออกจากหอในวันรุ่งขึ้น... "ข้าพเจ้า" ทราบเรื่องที่เล่าจากโอะคะดะเอง และจากโอะตะมะด้วยหลังจากได้รู้จักกับหล่อนแล้ว

โมริ โอไง เป็นนักประพันธ์ที่สังกัดกลุ่มโรแมนติค เขาได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้บุกเบิกงานประพันธ์โรแมนติคคนสำคัญของญี่ปุ่น "นางระบำ" (Maihime) ที่พูดถึงปัญหาความขัดแย้งของปัญญาชนที่ต้องยอมรับพันธนาการของสังคมดั้งเดิมกับอารมณ์รักที่มีกับ "นางระบำ" ตอนไปเรียนเยอรมนี ที่เขาแต่งในปี 1890 นั้น ได้รับการยกย่องว่าเป็นงานประเภทโรแมนติคเรื่องแรกของญี่ปุ่น ในเรื่อง "ห่านป่า" นี้ก็มีลักษณะโรแมนติคที่มีการติดตามอารมณ์ความรู้สึกของตัวเอกฝ่ายหญิง เป็นการพูดถึงการตื่นตัวจากสตรีที่บริสุทธิ์ไม่รู้เรื่องราวของสังคม การเปลี่ยนแปลงของชะตากรรมทำให้หล่อนตกต่ำจนนึกว่าตัวเองเกิดมาเพื่อเป็นเมียน้อยเขาเท่านั้น แต่ขณะเดียวกันก็เริ่มเข้าใจสถานภาพของตัวเอง ได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ในระยะเวลาอันสั้น ในช่วงเวลาทั้งหมดที่เกิดเรื่องราวใน "ห่านป่า" นี้ เป็นช่วงเวลาแค่ประมาณ 3 เดือน คือเริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน รัชสมัยเมจิที่ 13 (1880 แต่เรื่องนี้แต่งในปี 1911 ประมาณ 30 ปี หลังจากเหตุการณ์ที่กล่าวถึงนี้) เพื่อให้ปัจจัยที่ผลักดันให้ตัวละครมาพบปะกันและมีความรู้สึกต่าง ๆ ที่แสดงออกในระยะสั้น ๆ มีเหตุมีผล จึงมีการย้อนกล่าวถึงอดีตเพื่อให้ "ฝันสลาย" ของตัวเอกฝ่ายหญิงสมเหตุสมผลยิ่งขึ้น

หากเราได้อ่าน "ห่านป่า" อย่างพินิจพิเคราะห์ ก็จะพบว่าเรื่องนี้เป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าสูงมากเล่มหนึ่ง เป็นผลผลิตทางวรรณศิลป์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม หาใช่นวนิยาย "น้ำเน่า" ประเภทประโลมโลกธรรมดา ๆ เล่มหนึ่งไม่ *"เรื่องสั้นญี่ปุ่น 1"* และ *"เรื่องสั้นญี่ปุ่น 2"* ที่จัดพิมพ์โดย อักษร-จุฬา ได้แปลเรื่อง *"เรือทาคาสะ"* และ *"ซันโชดะยุ"* ซึ่งเป็นเรื่องสั้นอิงประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงมากของ โมริ โอไง และของญี่ปุ่นด้วย หากได้อ่าน 2 เรื่องนี้ประกอบด้วยก็จะทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจงานเขียนและปรัชญาความคิดของ โมริ โอไง ได้ดีขึ้น

อาทร ฟุ้งธรรมสาร

เมษายน 2528

ห่านป่า

1

เรื่องนี้เกิดขึ้นนานมาแล้ว แต่เผอิญข้าพเจ้าจำได้ว่ามันอุบัติขึ้นใน ค.ศ. 1880 ปีที่สิบสามแห่งรัชสมัยจักรพรรดิเมจิ วันเวลาดังกล่าวนั้นกลับคืนมาสู่ข้าพเจ้าอย่างชัดแจ้งมาก เพราะว่าในเวลานั้นข้าพเจ้าพำนักอยู่ในคะมิโจ บ้านเช่าแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ตรงข้ามกับประตูเหล็ก แห่งมหาวิทยาลัยโตเกียวพอดี และเพราะเหตุว่าห้องของข้าพเจ้าอยู่ติดกับห้องของตัวเอกของเรื่องนี้ เมื่อเกิดเพลิงไหม้ขึ้นภายในบ้านและคะมิโจไหม้วอดวายเป็นเถ้าถ่านในปีที่สิบสี่แห่งรัชสมัยเมจิ ข้าพเจ้าเป็นคนหนึ่งในบรรดาคนที่สูญเสียทรัพย์สินทั้งหมดของตน เมื่อข้าพเจ้ากำลังจะบันทึกเรื่องนี้ ข้าพเจ้าจำได้ว่ามันอุบัติขึ้นก่อนภัยพิบัติครั้งนั้นเพียงหนึ่งปี

ผู้ที่พำนักอยู่ในคะมิโจเกือบทั้งหมดเป็นนักศึกษาวิชาแพทย์ นอกจากคนไข้สองสามคนที่ไปโรงพยาบาลซึ่งอยู่ติดกับมหาวิทยาลัย เป็นข้อสังเกตของข้าพเจ้าอยู่แล้วว่าที่พำนักชนิดนี้ควบคุมโดยสมาชิกคนหนึ่งของบ้านเช่า ผู้พำนักซึ่งขึ้นมามีตำแหน่งใหญ่ก็เนื่องจากเงินและความหลักแหลมของเขา เมื่อเขาเดินผ่านเฉลียงตรงหน้าห้องหญิงเจ้าของบ้าน เขาย่อมถือเอาเป็นจุดที่จะพูดจากับหล่อน ขณะที่หล่อนนั่งอยู่ตรงหน้าเตาถ่านทรงสี่เหลี่ยมจตุรัส บางทีเขาก็จะนั่งย่อง ๆ ลงตรงข้ามกับหล่อน แล้วแลกเปลี่ยนการนินทากันสองสามคำ บางทีก็ดูเหมือนเขาจะนึกถึงแต่ตัวเองเท่านั้นเมื่อเขาจัดเลี้ยงเหล้าสาเกขึ้นในห้องของเขา และให้เจ้าของบ้านออกไปเตรียมอาหารพิเศษ แม้กระนั้นความจริงก็คือว่าเขาคอยดูแลให้หล่อนได้รับบางสิ่งบางอย่างเป็นพิเศษเนื่องจากการที่ต้องยุ่งยากนั้นตามธรรมดาแล้วคนจำพวกนี้ชนะความ

เคารพนับถือและแสวงหาประโยชน์จากมันได้ก็ด้วยวิธีการของเขาเองภายในบ้านเช่า

คนที่อยู่ในห้องเช่าถัดจากห้องข้าพเจ้าไปมีอำนาจอยู่เหมือนกันในคะมิโจ แต่เขาเป็นคนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน

คนผู้นี้เป็นนักศึกษาชื่อโอะคะดะ เรียนอยู่หลังข้าพเจ้าหนึ่งปี ดังนั้นจึงไม่ไกลเกินไปที่เขาจะสำเร็จการศึกษา เพื่อที่จะชี้แจงถึงลักษณะนิสัยของโอะคะดะ ข้าพเจ้าจำต้องพูดถึงรูปร่างท่าทางอันสะดุดตาของเขาก่อน ที่ข้าพเจ้าหมายถึงอย่างแท้จริงเป็นประการแรกก็คือว่า เขาสง่างามแต่ไม่ใช่สง่างามในแง่ของความซูบซีด ผอมกระ-หร่องและสูงชะลูด เขามีผิวพรรณดี มีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง ข้าพเจ้าไม่ใคร่ได้พบคนที่มีหน้าตาเช่นนี้นัก แต่ถ้าหากท่านบีบบังคับให้ข้าพเจ้าทำการเปรียบเทียบเขาก็เหมือนกับหนุ่มบิชาน คะวะคะมิ ซึ่งข้าพเจ้าได้รู้จักในสมัยหลังจากเรื่องนี้ ซึ่งยากจนเข็ญใจและถึงแก่กรรมในท่ามกลางความทุกข์ยาก โอะคะดะนักพายเรือแข่งครั้งกระโน้น เหนือกว่าบิชานนักเขียนมากในด้านเรือนร่าง

ใบหน้าที่คมคายอาจมีอิทธิพลเหนือคนอื่น แต่ทว่าใบหน้าอย่างเดียวไม่มีน้ำหนักพอในบ้านเช่า จะต้องคำนึงถึงความประพฤติส่วนบุคคลด้วย และข้าพเจ้าสงสัยว่านักศึกษาจำนวนมากจะดำรงชีวิตอยู่ได้เหมือนโอะคะดะหรือไม่ เขาไม่ใช่หนอนหนังสือซึ่งเอาแต่เรียนอย่างตะกรุมตะกรามเพื่อคะแนนในการสอบแต่ละภาค และซึ่งต้องการให้ได้รับทุนการศึกษา โอะคะดะทำงานตามปริมาณที่ต้องทำและไม่เคยอยู่ต่ำกว่าระดับกลางของชั้น ในยามว่างเขาก็พักผ่อนเสมอ หลังอาหารเย็นเขาจะออกเดินเล่นและจะไม่เคยกลับก่อนสี่ทุ่ม ในวันอาทิตย์จะไปพายเรือเล่นหรือไปเดินทางไกล นอกจากในระยะที่

อยู่กับบรรดาลูกเรือก่อนการแข่ง หรือกลับไปบ้านในชนบทเพื่อพักร้อน เวลาไม่เคยผิดแผกแตกต่างกันเมื่อเขาอยู่ในห้องหรือนอกห้อง ผู้ที่อยู่บ้านเช่าที่ลืมตั้งนาฬิกาโดยอาศัยปืนสัญญาณตอนเที่ยงย่อมไปดูเวลาที่ห้องของโอะคะดะได้ และบางโอกาสแม้นาฬิกาที่สำนักงานในคะมิโจ ก็เทียบให้ตรงตามนาฬิกาของโอะคะดะ เมื่อยิ่งสังเกตดูเขา ก็ยิ่งรู้สึกประทับใจมากขึ้นว่าเขาเป็นคนที่เชื่อถือไว้วางใจได้ แม้โอะคะดะมิได้ป้อยอเจ้าของบ้านหรือใช้เงินมาก ๆ เพื่อหว่านล้อมหล่อนก็เริ่มสรรเสริญเยินยอเขา ไม่จำเป็นต้องกล่าวเลยถึงความจริงที่ว่าการที่เขาชำระค่าเช่าเป็นปกติย่อมเป็นเหตุผลข้อหนึ่งสำหรับท่าทีของหล่อน

หล่อนมักพูดบ่อย ๆ ว่า "ดูนายโอะคะดะซิ!"

แต่เมื่อได้ยินถ้อยคำของหล่อน นักศึกษาบางคนจะกล่าวว่า "เอ้อ เราทุกคนจะเป็นเหมือนอย่างเขาไม่ได้หรอก"

ก่อนที่ใคร ๆ จะตระหนักแน่ โอะคะดะก็กลายเป็นผู้อยู่อาศัยตัวอย่างไปแล้ว

โอะคะดะมีเส้นทางเดินเล่นของเขาเป็นประจำ เขาจะเดินลงไปตามเนินลาดอันเปลี่ยวชื่อมุเอ็นซะคะ และเดินไปตามด้านเหนือของบ่อน้ำร้อนชิบะซุ แล้วก็จะเดินทอดน่องขึ้นเนินไปในสวนสาธารณะอุเอโนะ ต่อจากนั้นก็เดินลงไปยังฮิโรโคจิ และเลี้ยวเข้าไปในย่านนาคะซึ่งแคบและมืดคนเนืองแน่น เดินเข้าไปในบริเวณวิหารยุชิมะผ่านโบสถ์คะระตะฉิซึ่งมืดครึ้ม แล้วเลี้ยวกลับเข้าบ้าน หรือบางทีเขาก็เปลี่ยนแปลงเล็กน้อยไปในเส้นทางอื่น เช่น เลี้ยวขวาที่ย่านนะคะเพื่อว่าจะได้กลับมายังห้องของเขาโดยผ่านมุเอ็นซะคะ

มีอีกเส้นทางหนึ่ง บางโอกาสเขาเข้าไปในวิทยาเขตมหาวิทยา

ลัย ตามทางออกซึ่งคนไข้ของโรงพยาบาลติดกับคณะแพทยศาสตร์ใช้กัน เพราะประตูเหล็กปิดแต่หัวค่ำ ผ่านประตูแดงออกไป แล้วเดินต่อไปตามถนนฮองโก จนกระทั่งมาถึงร้าน ๆ หนึ่ง ซึ่งผู้คนกำลังยืนดูท่าทางตลกของคนบางคนที่ตำข้าวฟ่าง ครั้นแล้วก็จะเดินต่อไปโดยเลี้ยวเข้าไปในบริเวณวิหารคันดะ หลังจากเดินข้ามสะพานเมะกะเนะซึ่งยังเป็นของแปลกใหม่ในสมัยนั้น เขาจะเดินเล่นชั่วครู่ ผ่านถนนซึ่งมีบ้านทางด้านเดียวตามแม่น้ำ และขากลับเข้าไปในถนนแคบ ๆ ด้านหนึ่งทางตะวันตกของถนนโอะนะริ และแล้วจึงมาถึงหน้าโบสถ์คะระตะฉิ นี่คือเส้นทางที่สลับกัน นอกจากเส้นทางเหล่านี้แล้วโอะคะดะไม่ใคร่เดินทางอื่น

ระหว่างทางที่เดินเล่น โอะคะดะจะเดินแวะเข้าไปดูหนังสือในร้านขายหนังสือเก่า ทุกวันนี้มีเพียงสองหรือสามร้านเท่านั้นที่ยังเหลืออยู่ที่ถนนโอะนะริ ร้านเดิมซึ่งเปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อยจากที่เป็นอยู่แต่ก่อนยังดำเนินธุรกิจของตนอยู่ต่อไป แม้กระนั้นร้านเกือบทั้งหมดบนถนนฮองโกก็ย้ายที่อยู่และเปลี่ยนเจ้าของไปแล้ว ในการเดินเหล่านี้สาเหตุที่โอะคะดะไม่ใคร่ได้เลี้ยวขวาหลังจากออกจากประตูแดงไปแล้วก็เพราะถนนส่วนใหญ่แคบมากจนน่าอึดอัด นอกจากนั้นก็เป็นเพราะว่าตามทางมีร้านขายหนังสือเก่าเพียงร้านเดียวเท่านั้นที่สามารถพบเห็นได้

การที่โอะคะดะหยุดตรงร้านประเภทดังกล่าว ถ้าพูดตามสำนวนสมัยนิยมก็เป็นเพราะว่าเขามีรสนิยมทางอักษรศาสตร์ ในครั้งกระโน้นนวนิยายและบทละครสมัยใหม่ยังมิได้มีการตีพิมพ์ออกมา

สำหรับโคลงกลอนนั้นเล่า ทั้งไฮคุ[1] ของชิคิ หรือวะคะ[2] ของเท็ค-คาน ก็ยังมิได้ก่อกำเนิดขึ้น ดังนั้น ทุกคนจึงอ่านนิตยสาร อาทิเช่น คะเกะทสึชินชิ ซึ่งตีพิมพ์การแปลครั้งแรกของนวนิยายตะวันตก ในสมัยที่เขาเป็นนักศึกษา โอะคะดะอ่านผลงานซึ่งผู้ที่ศึกษาศิลปวิทยา การของจีนสมัยโบราณเขียนเกี่ยวกับเรื่องที่เกิดขึ้นในยุคสมัยใหม่ใน ลักษณะจินตกวีนิพนธ์ และนี่คือความกว้างขวางแห่งรสนิยมทาง วรรณคดีของเขา

เนื่องจากข้าพเจ้าไม่ค่อยชอบวิสาสะกับคนอื่น ดังนั้น แม้แต่ กับนักศึกษาที่ข้าพเจ้าพบบ่อย ๆ ในวิทยาเขต ถ้าไม่มีธุระข้าพเจ้าก็ จะไม่พูดจาด้วย สำหรับบรรดานักศึกษาในบ้านเช่า ข้าพเจ้าไม่ใคร่ จะได้ถอดหมวกแก๊ปปฏิสันถาร แต่ก็เป็นมิตรสนิทสนมกับโอะคะดะ นิดหน่อยโดยอาศัยร้านจำหน่ายหนังสือเหล่านั้นเป็นสื่อกลาง ข้าพเจ้า ไม่พิถีพิถันนักในเรื่องทิศทางเหมือนโอะคะดะ แต่เนื่องจากข้าพเจ้า มีขาแข็งแรง จึงปล่อยให้มันพาผ่านฮองโกไปยังชิตะยะและคันดะ หยุดแวะร้านขายหนังสือเก่าทุกร้าน ในโอกาสเช่นนี้ข้าพเจ้ามักพบ โอะคะดะอยู่ในร้าน

---

[1]ชื่อโคลงกลอนชนิดหนึ่ง บทหนึ่งมี 17 พยางค์ แบ่งเป็น 3 วรรค คือวรรค ละ 5, 7 และ 5 พยางค์ตามลำดับ มะซะโอะคะ ชิคิ (ค.ศ. 1867 - 1902) เป็น คนคิดขึ้นในสมัยเมจิโดยวิวัฒนาการดัดแปลงแยกเอาส่วนต้นของโคลงกลอน ในสมัยโบราณที่เรียกว่า "ไฮไค" มาเป็นโคลงกลอนชนิดใหม่ที่สมบูรณ์ในตัวเอง

[2]ชื่อโคลงกลอนชนิดหนึ่งในสมัยโบราณของญี่ปุ่น เป็นชิงพรรณนาโวหาร บทหนึ่งประกอบด้วย 31 พยางค์

ข้าพเจ้าจำไม่ได้ว่าใครเป็นคนพูดก่อน แต่จำคำแรก ๆ ที่เราพูดกันได้ "เราช่างพบกันท่ามกลางหนังสือเก่า ๆ โดยบังเอิญบ่อยเหลือเกินนะ!"

นี่คือการเริ่มต้นแบบมิตรภาพของเรา

ในครั้งกระโน้น ตรงหัวมุมที่เดินลงจากทางลาดหน้าวิหารดันดะ เราพบร้าน ๆ หนึ่งซึ่งจำหน่ายหนังสือบนแผงลอย ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าพบหนังสือ*คิมเป/ไป* และจึงถามเจ้าของร้านว่าราคาเท่าไร

"เจ็ดเยน"

"ลดเหลือห้าเยนได้ไหมครับ" ข้าพเจ้าว่า

"เมื่อตะกี้คุณโอะคะดะให้หกเยน ผมยังปฏิเสธไป"

เนื่องจากข้าพเจ้ามีเงินติดตัวไปพอ จึงให้เจ้าของร้านตามที่เขาเรียกร้อง

แต่เมื่อข้าพเจ้าได้พบโอะคะดะอีกสองสามวันต่อมา เขากล่าวว่า "คุณช่างเห็นแก่ตัวเหลือเกิน คุณรู้ไว้ด้วยซิว่า ผมพบหนังสือ*คิมเป/ไป* ก่อน"

"คนที่ร้านบอกว่าคุณต่อราคาแต่ไม่สามารถตกลงกันได้ ถ้าคุณต้องการจริง ๆ ละก็ซื้อต่อจากผมซิ"

"ผมจะซื้อไปทำไม เราเป็นคนบ้านใกล้เรือนเคียงกัน ดังนั้นผมขอยืมหลังจากคุณอ่านจบแล้ว"

ข้าพเจ้าตกลง

ด้วยวิธีนี้โอะคะดะกับข้าพเจ้า ซึ่งไม่เคยคบหาสมาคมกันแม้พักอยู่ห้องติดกันก็เลยคุ้นเคยกันและเริ่มไปมาหาสู่กันบ่อย ๆ

2

แม้ในสมัยที่ข้าพเจ้ากำลังเขียนเรื่องนี้ คฤหาสน์อิวะสะคิก็ยังตั้งอยู่ทางด้านใต้ของมุเอ็นซะคะเหมือนที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ถึงแม้ว่ายังไม่ได้ล้อมรั้วด้วยกำแพงดินสูงอย่างปัจจุบัน ในสมัยนั้นกำแพงหินสกปรกโสโครกได้ถูกสร้างขึ้นมา ต้นเฟิร์นและต้นหางม้างอกแซมขึ้นระหว่างหินที่ปกคลุมไปด้วยตะไคร่น้ำ แม้กระทั่งบัดนี้ข้าพเจ้าก็ไม่ทราบว่าแผ่นดินภายในรั้วเป็นที่ราบหรือว่าเป็นเนิน เพราะข้าพเจ้าไม่เคยเข้าไปในคฤหาสน์นั้น จะอย่างไรก็ตาม ในครั้งกระโน้นพืชเหล่านั้นก็ขึ้นหนาทึบและรกรุงรัง เราสามารถมองเห็นรากไม้จากถนนและหญ้าซึ่งขึ้นรกคลุมรากไม้ก็ไม่ใคร่ได้รับการดายออก

ทางด้านเหนือของเนินลาด บ้านหลังเล็ก ๆ ปลูกสร้างขึ้นมาอย่างแน่นขนัด และที่นับว่าดีที่สุดในบรรดาบ้านเหล่านั้นมีรั้วไม้ตีประกบ สำหรับร้านต่าง ๆ ก็มีแต่เพียงร้านขายเครื่องครัวและยาสูบ ในจำพวกบ้านพักอาศัย ที่เป็นเป้าสายตาแก่ประชาชนที่สัญจรไปมาก็คือบ้านของครูสอนเย็บผ้าคนหนึ่ง ในเวลากลางวันจะแลเห็นพวกหญิงสาวจำนวนมากได้ทางหน้าต่าง เดินไปเดินมาทำงานของตนในเวลาที่อากาศปลอดโปร่งและหน้าต่างเปิด เมื่อพวกเรานักศึกษาเดินผ่านไป หญิงสาวเหล่านั้นซึ่งกำลังคุยกันเสมอก็โผล่หน้าต่างมองออกมาในถนน และแล้วพวกเธอก็จะหัวร่อต่อกระซิกและพูดจาปราศรัยกันต่อไป

ถัดจากบ้านหลังนี้เป็นที่พำนักแห่งหนึ่ง ซึ่งประตูเซ็ดถูสะอาดอยู่เสมอ และซึ่งข้าพเจ้ามักแลเห็นพรมน้ำไว้ตรงทางเดินปูหิน[3]ในตอนเย็น ระหว่างอากาศหนาวประตูเลื่อนก็ปิด ระหว่างอากาศร้อน ม่านไม้ไผ่ก็ลดต่ำลง บ้านหลังนี้รู้สึกว่าเงียบเชียบเสมออย่างเห็นได้ชัด ที่ยิ่งไปกว่านั้นก็เพราะว่าเสียงอึกทึกภายในบ้านข้างเคียง

ประมาณเดือนกันยายนของปีที่เกิดเหตุการณ์ของเรื่องนี้ หลังจากที่โอะคะดะกลับมาจากบ้านของเขาในชนบทแล้วไม่นานนัก หลังอาหารมื้อเย็นเขาก็ออกไปเดินเล่นตามปกติ ขณะที่เขาเดินไปตามมุเอ็นซะคะ ได้พบสตรีนางหนึ่งเข้าโดยบังเอิญ ขณะเธอเดินจากที่อาบน้ำสาธารณะจะกลับบ้าน เห็นเธอเข้าไปในสถานที่อันเปลี่ยวถัดจากบ้านของครูสอนเย็บผ้า ขณะนั้นเกือบจะเป็นฤดูใบไม้ร่วงประชาชนไม่ออกมาผ่อนคลายความร้อนด้วยการนั่งนอกบ้าน ขณะนั้นเนินลาดจึงว่างเปล่า สตรีซึ่งเพิ่งเดินมาถึงทางเข้าบ้านอันเงียบสงัดหลังนั้นกำลังพยายามจะเปิดประตู แต่เมื่อได้ยินเสียงเกี๊ยะของโอะคะดะก็หยุดชะงักมือที่เกาะอยู่ที่ประตูและหันหน้ามา ทั้งสองต่างมองจ้องซึ่งกันและกัน

โอะคะดะไม่สู้สนใจสตรีในชุดกิโมโนชั้นเดียวสีน้ำเงินและคาดผ้าคาดที่อกสีดำ ที่มือขวาเกาะอยู่ที่ประตู และมือซ้ายถือตะกร้าไม้ไผ่ใส่เครื่องอาบน้ำมากนัก แต่เขาก็สังเกตเห็นว่าผมของเธอตกแต่งแบบ

---

[3] การพรมน้ำตามสวนหรือตามทางเดินหลังจากปัดกวาดแล้ว เพื่อไม่ให้ฝุ่นกระจายและช่วยให้เย็นสบาย บางครั้งใช้เป็นเครื่องบอกว่าเจ้าของบ้านพร้อมที่จะรับแขกหรือยัง ถ้าบริเวณทางเดินเข้าบ้านยังไม่ได้พรมน้ำไว้ แสดงว่าเจ้าของบ้านยังไม่พร้อมที่จะรับแขก

อิโฉกะเอะชิ[4] มีมวยด้านข้างบาง ๆ เหมือนปีกจักจั่น เขาเห็นว่าใบหน้าของเธอเป็นรูปไข่และดูเหงาหงอยเล็กน้อย จมูกโด่ง หน้าผากจรดแก้มให้ความรู้สึกที่ราบเรียบ แม้ว่าเป็นการยากที่จะกล่าวให้ตรงว่าอะไรทำให้เขาคิดเช่นนั้น เนื่องจากว่าไม่มีอะไรมากไปกว่าความประทับใจชั่วขณะ เขาจึงลืมเธอโดยสิ้นเชิงเมื่อมาถึงปลายเนิน

แต่ราวสองวันต่อมาเขาเดินมาตามทางเดิมอีก พอเดินมาใกล้บ้านที่มีประตูตีเป็นตารางหลังนั้น ทันใดก็รำลึกถึงสตรีที่เดินกลับมาจากที่อาบน้ำสาธารณะจึงชำเลืองดูบ้านหลังนั้น ดูหน้าต่างรูปโค้งที่มีไม้ไผ่ตีตะปูตั้งตรง และไม้สองแผ่นบาง ๆ ทอดขวางพันอยู่ด้วยเถาองุ่น ม่านหน้าต่างเปิดแง้มไว้ประมาณฟุตหนึ่งและเผยให้เห็นกระถางดอกแป๊ะฮะ ขณะที่ให้ความสนใจในรายละเอียดเหล่านี้ เขาก็เดินช้าลงเล็กน้อย และสักครู่หนึ่งก็มาอยู่ตรงหน้าบ้านหลังนั้น

ทันใดเหนือกระถางดอกแป๊ะฮะ ใบหน้าอันขาวผ่องก็ปรากฏขึ้นเป็นฉากหลังที่ไม่มีอะไรนอกจากความมืดอึมครึม ยิ่งไปกว่านั้นใบหน้านั้นยังยิ้มกับเขาด้วย

---

[4]ชื่อทรงผมแบบหนึ่งเป็นที่นิยมทำกันมากในระหว่างสมัยเมจิ (ค.ศ. 1868 - 1912) ถึงสมัยไทโช (ค.ศ. 1913 - 1926) เป็นทรงผมซึ่งดัดแปลงมาจากทรงผมของเด็กในปลายสมัยเอะโดะ (ค.ศ. 1600 - 1867) และกลายมาเป็นทรงผมที่หญิงสาวอายุตั้งแต่ 12 - 20 ปี นิยมทำกัน ในสมัยเดียวกันนี้ทรงผมที่เรียกว่า "โซะคุ-ฮะทสึ" ซึ่งเป็นการเกล้าผมเป็นมวยไว้ด้านหลังโดยไม่ต้องใส่น้ำมันเป็นที่นิยมแพร่หลายกันมาก แต่ทรงผม "อิโฉกะเอะชิ" ก็ไม่ได้เสื่อมความนิยมลงไปเพราะสามารถเกล้าผมได้ด้วยตัวเองไม่ต้องไปให้ช่างแต่งผมให้

นับตั้งแต่นั้นมา เมื่อไรก็ตามที่โอะคะดะออกไปเดินเล่นและผ่านบ้านหลังนี้ เขาก็มักไม่ใคร่คลาดที่จะได้เห็นใบหน้าของนางผู้นั้น บางทีเธอก็เข้ามาสู่ความคิดคำนึงของเขา และ ณ จุดนั้นเขาก็จะถือโอกาสคิดคำนึงไปตามใจชอบ เขาเริ่มแปลกใจว่าเธอกำลังรอให้เขาเดินผ่านมา หรือว่าเพียงแต่มองเหม่อออกมาแล้วสบตากันโดยบังเอิญ เขานึกถึงวันก่อน ๆ พยายามรื้อฟื้นความทรงจำตั้งแต่วันแรกที่ได้เห็นเธอว่าเธอเคยเหลือบชำเลืองออกมานอกบ้านบ้างหรือไม่ แต่ทั้งหมดเท่าที่เขาจำได้ก็คือว่า บ้านถัดจากบ้านครูสอนเย็บผ้านั้นกวาดอย่างสะอาดสะอ้าน และแลดูอ้างว้างเปล่าเปลี่ยวอยู่เสมอ เขานึกสงสัยถึงประเภทของบุคคลซึ่งอาศัยอยู่ที่นั่น แต่ก็ไม่สามารถแม้จะแน่ใจในเรื่องนั้น เขารู้สึกว่าม่านทุกม่านปิดอยู่เสมอหรือม่านบังตาไม้ไผ่ถูกดึงลงเพื่อเพิ่มความเงียบเชียบที่อยู่เบื้องหลังมัน ในที่สุดเขาก็สรุปเอาว่าบางทีสตรีนางนั้นอาจจะใส่ใจมองออกมาข้างนอก เปิดหน้าต่างรอเขาผ่านมาก็ได้

ทุกครั้งที่เขาผ่านมา ทั้งสองคนต่างก็มองดูซึ่งกันและกัน และในช่วงเวลาที่เขานึกถึงเรื่องเหล่านี้ โอะคะดะก็เริ่มรู้สึกถึงความสนิทชิดเชื้อเป็นมิตรกับ “นางที่หน้าต่าง” เย็นวันหนึ่งในเวลาสองสัปดาห์ผ่านมา เขาถอดหมวกแก๊ปออกโดยไม่รู้สึกตัว และโค้งคำนับเมื่อผ่านบ้านเธอ ใบหน้าอันขาวของเธอเปลี่ยนเป็นสีแดง และรอยยิ้มอันเหงาหงอยก็เปลี่ยนเป็นรอยยิ้มอันสดชื่น

นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โอะคะดะก็โค้งคำนับนางที่หน้าต่างผู้นั้นเสมอเมื่อเขาผ่านไป

3

โอะคะดะชอบอ่านวารสารชื่อ กุโชะชินชิ[5] ขนาดที่ว่าสามารถท่องจำบทประพันธ์ได้ทั้งหมด เขาเคยมุ่งหวังที่จะลองเรียนศิลปะการต่อสู้มาตั้งแต่แรก แต่เนื่องจากเขาไม่มีโอกาสได้ฝึกมัน อย่างไรก็ตามเมื่อสองสามปีมานี้เขาเริ่มต้นแข่งเรือ มีความกระตือรือร้นและก้าวหน้ามาก จนได้รับการคัดเลือกให้เป็นนักกีฬาตัวจริง กิจกรรมนี้เป็นหลักฐานอย่างหนึ่งแห่งความปรารถนาของเขาในอันที่จะฝึกฝนศิลปะเกี่ยวแก่การยุทธ์ได้โดยชัดเจน

ในวารสาร กุโชะชินชิ เดียวกันนี้มีบทความหนึ่งเป็นที่ชื่นชอบของโอะคะดะ คือเรื่องโชเสเด็น สตรีที่ปรากฏอยู่ในเรื่องนี้ ถ้าจะพรรณนาโดยภาษาสมัยใหม่ก็คือ เป็นสตรีที่ถือความงามเป็นจุดมุ่งหมายอันโดดเด่นในชีวิต เธอจะค่อย ๆ ประทินผิวอย่างละเอียดลออ แม้ในขณะที่เทพีแห่งมรณกรรมรออยู่นอกธรณีประตูก็ตาม โอะคะดะรู้สึกว่าสตรีสมควรจะเป็นเพียงวัตถุที่สวยสดงดงาม เป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การให้ความรักเท่านั้น เป็นปุถุชนซึ่งจะต้องรักษาความงามและความน่ารักของเธอ ไม่ว่าจะอยู่ในภาวะการณ์อย่างไร บางทีโอะคะดะอาจจะหยิบเอาอารมณ์รู้สึกนึกคิดนี้มาโดยไม่รู้สึกตัวก็เป็นได้ ส่วนหนึ่งภายใต้อิทธิพลแห่งการอ่านร้อยกรองประโลมโลกเก่าแก่ของจีนจนติดเป็นนิสัย รวมทั้งงานร้อยแก้วของอัจฉริยบุคคลแห่งราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิงซึ่งกอปรด้วยคารมอันคมคายและเร้าอารมณ์

---

[5]เป็นวารสารที่ลงเกี่ยวกับนิยายประโลมโลกเก่าแก่ของจีน

ถึงแม้ว่าเวลาได้ผ่านไปนานแล้ว นับตั้งแต่โอะคะดะเริ่มโค้งคำนับนางที่หน้าต่าง เขาก็ไม่เคยคิดสอบถามประวัติส่วนตัวของเธอ จากสภาพของบ้านและลักษณะการแต่งตัวของเธอ เขาเดาเอาว่าเธออาจเป็นภรรยาลับ ๆ ของใครสักคนหนึ่ง แต่เรื่องนี้ก็มิได้ทำให้เขาเกิดความไม่พอใจ เขาไม่รู้จักชื่อของเธอด้วยซ้ำไป และก็ไม่พยายามที่จะรู้ เขาเคยคิดเหมือนกันว่า ถ้าดูแผ่นป้ายชื่อที่หน้าบ้านก็จะทราบชื่อของเธอ แต่เขาก็มิได้พาตัวไปสู่การกระทำเช่นนั้นต่อหน้าเธอ ในโอกาสอื่น ๆ เมื่อเธอไม่ได้อยู่ที่นั่น เขาก็ยังลังเลใจ เพราะว่ามีเพื่อนบ้านแถวนั้นและคนที่สัญจรไปมาอยู่ ผลก็คือ เขาไม่เคยได้ดูตัวหนังสือซึ่งเขียนไว้บนแผ่นไม้เล็ก ๆ ที่แผงอยู่ตรงชายคาบ้านเลย

4

แม้ว่าเหตุการณ์ของเรื่องนี้ ซึ่งมีโอะคะดะเป็นตัวเอกเกิดขึ้นก่อนที่ข้าพเจ้าจะรู้ประวัติความเป็นมาตอนต้นของนางที่หน้าต่าง เพื่อความเหมาะสมข้าพเจ้าจะขอกล่าวถึงประวัติของนางไว้ ณ ที่นี้

เนื้อเรื่องย้อนหลังไปถึงสมัยเมื่อคณะแพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยโตเกียวตั้งอยู่ที่ชิตะยะ และเรือนรักษาการณ์ในเขตที่ดินของลอร์ดโตโดได้ถูกดัดแปลงเป็นหอพักสำหรับนักศึกษา หน้าต่างซึ่งมีลูกกรงด้านตั้งขนาดใหญ่เท่าแขนคน ได้จัดทำขึ้นเป็นช่วงกว้าง ๆ ตามจุดต่าง ๆ ของกำแพงกระเบื้องสีเทาแบบตาหมากรุก ถ้าข้าพเจ้ากล่าวในทำนองนี้ นักศึกษาที่พำนักอยู่ที่นั่นก็เหมือนกับสัตว์มากทีเดียว แต่ข้าพเจ้าก็เสียใจที่ต้องกล่าวเปรียบเทียบเช่นนั้น แน่ละ ท่านไม่สามารถแลเห็นหน้าต่างเหมือนเช่นนั้นในขณะนี้ นอกจากตาม

หอคอยในปราสาทของพระราชวังของจักรพรรดิ และแม้แต่ลูกกรงที่กรงสิงโตและเสือในสวนสัตว์อุเอะโนก็ทำขึ้นอย่างแบบบางยิ่งกว่าลูกกรงเหล่านั้น

หอพักนี้มีพนักงานรับใช้อยู่หลายคนที่นักศึกษาทั้งหลายสามารถใช้ให้เดินหนังสือ คนพวกนี้ตามธรรมดามักออกไปหาของถูก ๆ รับประทาน เช่น ถั่วคั่วหรือมันเทศปิ้ง สำหรับการเดินหนังสือแต่ละเที่ยวคนรับใช้ก็ย่อมได้รับสองเซ็นต์ ในบรรดาพนักงานรับใช้เหล่านี้มีอยู่คนหนึ่งชื่อสุเอะโซ คนอื่น ๆ มีปากสว่างฝังอยู่ในหนวดเคราที่ยุ่ม ย่ามราวกับขนของเปลือกลูกเกาลัด แต่นายคนนี้ปิดปากเงียบและโกนหนวดเคราเสมอ คนอื่น ๆ สวมเสื้อผ้าสกปรกทำด้วยผ้าฝ้ายเนื้อหยาบ ๆ ของสุเอะโซสะอาดเรียบร้อยเสมอ และบางทีเขาก็สวมชุดแพรมาทำงาน

ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าใครเป็นคนบอกข้าพเจ้าและบอกเมื่อไร แต่ได้ยินว่าสุเอะโซมีเงินให้นักศึกษาที่ขาดแคลนกู้ยืม จำนวนเพียงคราวละห้าสิบเซ็นต์หรือเยนเดียวเท่านั้น แต่เมื่อหนี้สินงอกเงยขึ้นเรื่อย ๆ ถึงห้าหรือสิบเยน เขาจะให้ผู้กู้ยืมเขียนหนังสือสัญญา และถ้าหากว่ายังไม่ชำระเงินเมื่อสัญญาสิ้นสุดแล้วก็จะทำสัญญาขึ้นใหม่ สุเอะโซจึงกลายเป็นแบบอย่างที่สามารถเรียกได้ว่าเป็นผู้ให้กู้ยืมเงินอาชีพ ที่แท้จริงไปแล้ว ข้าพเจ้านึกไม่ออกว่าได้เงินต้นเช่นนั้นมาอย่างไร ต้องไม่ใช่เก็บจากการเดินหนังสือให้นักศึกษาแต่ละคราว ๆ ละสองเซ็นต์อย่างแน่นอน แต่บางทีก็อาจไม่มีอะไรที่เป็นไปไม่ได้ ถ้าคนเราลงทุ่มพลังงานทั้งหมดของเราให้กับสิ่งที่เราต้องการ

อย่างไรก็ตาม เมื่อคณะแพทยศาสตร์ย้ายจากชิตะยะไปฮองโก สุเอะโซก็มิได้เป็นพนักงานรับใช้อีกต่อไป แต่บ้านของเขาซึ่งมีที่อยู่

ใหม่ที่อิเคะโนะฮะตะมีนักศึกษาที่รวมกันอยู่ไปเยี่ยมเยียนเขาอยู่เรื่อย ๆ เป็นจำนวนมาก เมื่อเขาเริ่มทำงานที่มหาวิทยาลัย เขามีอายุกว่าสามสิบแล้ว ยังยากจน มีภรรยาและบุตรคนหนึ่งที่ต้องเลี้ยงดู แต่เนื่องจากเขาทำรายได้ได้มากด้วยการให้กู้ยืมเงิน และย้ายไปอยู่บ้านใหม่แล้วเขาก็เริ่มระหองระแหงกับภรรยาซึ่งรูปร่างหน้าตาน่าเกลียดและมีนิสัยชอบทะเลาะเบาะแว้ง

ในเวลานั้น เขาหวนระลึกถึงผู้หญิงคนหนึ่ง ซึ่งเขาเห็นเธอทุกบ่อยระหว่างที่เขายังไปทำงานที่มหาวิทยาลัย โดยเดินผ่านตรอกแคบ ๆ จากบ้านไปทางหลังย่านเนะริเบ มีบ้านมืดสลัวอยู่หลังหนึ่ง ซึ่งกระดานข้ามคูในซอยนั้นส่วนหนึ่งหักอยู่เสมอและครึ่งหนึ่งของหน้าต่างเลื่อนปิดอยู่ตลอดทั้งปี ตกเวลากลางคืนเมื่อใคร ๆ ผ่านไปก็ต้องเดินแอบไปข้าง ๆ เนื่องจากรถล้อเข็นแล่นมาใต้ชายคา

สิ่งที่ดึงดูดความสนใจของสุเอะโซก่อนอื่นเกี่ยวกับบ้านหลังนี้ก็คือ เสียงดนตรีชะมิเซ็นข้างในบ้าน และแล้ว เขาก็เรียนรู้ว่าบุคคลที่บรรเลงดนตรีนี้เป็นหญิงสาวน่ารักอายุในราวสิบหกหรือสิบเจ็ดปี กิโมโนอันสะอาดหมดจดที่เธอสวมอยู่แตกต่างไปจากสภาพบ้านที่ดูยากจนของเธอทีเดียว

ถ้านางผู้นั้นบังเอิญอยู่ตรงช่องประตู ในทันทีที่เธอแลเห็นคนเข้าไปใกล้ก็จะถอยกลับเข้าไปข้างในตัวบ้านซึ่งมืด ด้วยลักษณะนิสัยระวังระไวของสุเอะโซ ถึงแม้ว่าเขาจะไม่ได้สอบสวนเรื่องนี้เป็นพิเศษก็พบว่า ชื่อของหญิงสาวผู้นั้นคือโอะตะมะ มารดาของเธอถึงแก่กรรมแล้ว และเธออยู่โดยลำพังกับบิดา ซึ่งจำหน่ายขนมหวาน ลูกกวาดเหนียวหนึบพิมพ์เป็นรูปต่าง ๆ ในแผงของเขาที่อะคิฮะบะระ

แต่ในที่สุดก็เกิดการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ขึ้นในตรอกซอยแห่งนี้ แผงลอยได้หายไปจากที่ซึ่งเคยตั้งอยู่ได้ชายตา และตัวบ้านกับสิ่งแวดล้อมซึ่งสงบเสงี่ยม ดูเหมือนจะถูกจู่โจมในทันทีทันใดโดยสิ่งที่ภาษาสมัยนิยมในสมัยนั้นเรียกว่า "อารยธรรม" เพราะกระดานใหม่ ๆ ทอดข้ามคูได้เข้ามาแทนแผ่นที่หักและบิดเบี้ยว และประตูตีตารางแบบใหม่ได้ติดตั้งขึ้นตรงทางเข้า

มีอยู่คราวหนึ่ง สุเอะโซสังเกตเห็นรองเท้าแบบตะวันตกคู่หนึ่งที่ช่องประตู หลังจากนั้นไม่นาน ป้ายชื่อแผ่นใหม่บอกตำแหน่งตำรวจก็ถูกยกขึ้น ในระหว่างที่เดินซื้อของตามถนนใกล้เคียง และโดยมิได้สอดรู้สอดเห็นด้วยซ้ำไปเขาก็ทราบแน่ชัดว่าร้านเก่าที่จำหน่ายลูกกวาดได้มีลูกเขยไปแล้ว และนายตำรวจที่มีชื่ออยู่ที่แผ่นป้ายหน้าบ้านก็คือลูกเขยนั่นเอง

สำหรับคนแก่ซึ่งรักบุตรสาวยิ่งกว่าดวงตาของตนเอง การสูญเสียโอะตะมะแก่ตำรวจที่มีหน้าตาน่ากลัวนั้น เสมือนหนึ่งการถูกอสุรกายจมูกยาวหน้าตาแดงกร่ำฉุดคร่าไป บิดาของโอะตะมะกลัวว่า เขาจะต้องเผชิญกับความลำบากลำบนโดยการล่วงล้ำของบุตรเขยที่น่าสะพรึงกลัวเช่นนั้น เขาได้พบกับผู้ที่มาสู่ขอแต่งงาน ได้ปรึกษาหารือกับผู้ที่ไว้เนื้อเชื่อใจได้ แต่ไม่มีใครบอกให้เขาปฏิเสธการสู่ขอนั้นเลย

บางคนกล่าวว่า "ท่านเห็นไหม ฉันบอกท่านแล้วไม่ใช่หรือ ฉันอุตส่าห์จัดเรื่องการสู่ขอที่ดีให้ ท่านเลือกเฟ้นกินไป กลัวว่าไม่สามารถแยกกับบุตรีคนเดียวของท่านได้ ดังนั้นในที่สุดบุตรเขยที่ท่านไม่สามารถปฏิเสธได้ก็จะย้ายเข้ามาอยู่กับท่านแล้ว!"

อีกคนหนึ่งกล่าวอย่างข่มขู่ว่า "ถ้าหากท่านทนนายคนนั้นไม่ได้ ก็มีทางออกอื่นอยู่อีกทางเดียวคือ ย้ายไปอยู่เสียให้ไกล ๆ แต่เนื่อง

จากว่าเขาเป็นตำรวจ เขาก็จะสามารถตามหาท่านจนพบ และทำการสู่ขออีก ไม่มีทางหนีรอดไปจากเขาหรอก!"

ในบรรดาคนเหล่านั้น กล่าวกันว่ามีหญิงข้างบ้านซึ่งมีชื่อเสียงในการใช้หัวนางหนึ่ง ได้บอกกับชายชราว่า "ฉันบอกคุณแล้วไม่ใช่หรือว่าให้รีบขายลูกให้แก่สำนักเกอิชา เนื่องจากเป็นเด็กที่มีหน้าตาดีและครูสอนชะมิเซ็นก็ชมเชยว่ามีพรสวรรค์ทางด้านศิลปะ ตำรวจที่ไม่มีภรรยาสามารถไปตามบ้านและเมื่อพบคนหน้าตาสวย ๆ ก็จะพาเธอไปไม่ว่าคุณจะชอบหรือไม่ชอบ คุณไม่สามารถทำอะไรได้นอกจากปลงเสียว่าเป็นคราวเคราะห์แล้วปล่อยให้ผู้ชายคนนั้นเลี้ยงดูบุตรสาวของคุณ"

ไม่เกินสามเดือนหลังจากสุเอะโซได้ยินข่าวลือนี้ เช้าวันหนึ่งเขาก็พบว่าประตูบ้านของชายชราลูกกวาดลั่นกุญแจ และมีกระดาษแผ่นหนึ่งปิดประกาศไว้ว่าให้เช่า ครั้นแล้วเมื่อได้ไต่ถามต่อไปด้วยการคุยกับเพื่อนบ้านขณะซื้อของ สุเอะโซก็ได้ยินว่าตำรวจคนนั้นมีภรรยาและลูก ๆ อยู่ที่บ้านเดิมและเธอได้โผล่มาเยี่ยมเยียนโดยเขาไม่รู้เนื้อรู้ตัว เป็นเรื่องเป็นราวใหญ่โต และโอะตะมะก็หนีออกจากบ้านจะไปกระโดดบ่อน้ำฆ่าตัวตาย เพื่อนบ้านคนหนึ่งซึ่งเผอิญได้ยินการทะเลาะเบาะแว้งได้ห้ามหญิงสาวมิให้ทำอะไรผลีผลาม เพื่อน ๆ ของชายชราก็ไม่มีใครเลยแม้สักคนเดียวที่มีความรู้พอในด้านกฎหมาย ดังนั้น ชายชราจึงไม่ทราบเกี่ยวกับเรื่องทะเบียนสมรส ไม่ทราบว่าทั้งสองแต่งงานจดทะเบียนตามกฎหมายหรือไม่ และเมื่อบุตรเขยบอกแก่ว่าไม่เป็นไร เขาจะจัดการเรื่องทั้งหมดเอง ชายชราก็ไม่สงสัยเลยแม้แต่นิดเดียว

ในช่วงเวลานั้นหญิงสาวหน้ากลมขาว คางสั้นผู้หนึ่งที่ร้านซำของคิตะซุมิกล่าวแก่สุเอะโซว่า "ฉันรู้สึกสงสารหนูน้อยทาจริง ๆ เธอเป็นคนซื่อตรงและคิดว่าตัวเองเป็นภรรยาของตำรวจคนนั้น แต่ฝ่ายตำรวจกลับพูดว่า เขาคิดเพียงแค่จะพำนักอาศัยอยู่ชั่วคราวเท่านั้น"

เจ้าของร้านผมเกรียนที่อยู่ข้าง ๆ เอามือกุมศีรษะแล้วพูดขัดคอขึ้นมาว่า "น่าสมเพชชายชราคนนั้น แกย้ายไปเพราะอายเพื่อนบ้าน ไม่สามารถอยู่ที่นี่ในสภาพเช่นเดิมได้ แต่แกก็ยังขายลูกกวาดอยู่ตรงที่ที่แกเคยขาย โดยกล่าวว่าไม่สามารถประกอบธุรกิจในสถานที่อื่น ๆ ซึ่งมีลูกค้าน้อย ๆ ได้ ก่อนหน้านั้น แกขายแผงของแกไป แต่บัดนี้แกก็ได้แผงคืนมาอีกจากคนขายของเก่า หลังจากบอกเขาถึงสถานการณ์ ฉันคิดว่าแกได้รับความเดือดร้อนด้านการเงินเนื่องจากการย้ายและเรื่องทำนองนั้น แกอยู่ที่บ้านนั้นเพียงชั่วระยะเวลาอันสั้นในโลกแห่งความฝัน ทำตัวให้เป็นอิสระในการดำรงชีวิตอยู่อย่างง่าย ๆ หลังการวางมือจากงาน และอยู่ร่วมกับตำรวจคนนั้น ซึ่งดื่มเหล้าสาเกทำตัวเหมือนพระเจ้า ในขณะที่อันที่จริงแล้ว เขาทำให้ภรรยาและลูก ๆ ของเขาต้องอดอยากอยู่ในชนบท"

หลังจากนั้น เรื่องของโอะตะมะบุตรสาวของพ่อค้าลูกกวาดก็ผ่านพ้นไปจากจิตใจของสุเอะโซ แต่เมื่อเขามีฐานะทางการเงินและสามารถทำในสิ่งที่ต้องการมากขึ้น เขาก็เกิดนึกถึงหญิงสาวผู้นี้ขึ้นมา

สุเอะโซ ซึ่ง ณ บัดนี้ พร้อมด้วยแวดวงอันกว้างขวางของผู้คุ้นเคยที่จะทำตามคำขอของเขา ก็ให้พรรคพวกสืบหาชายชราขายลูกกวาด และในที่สุดก็พบที่อยู่อันซอมซ่ออยู่ติดกับโรงรถลากข้างหลังโรงละครแห่งหนึ่ง เขารู้ด้วยว่าโอะตะมะยังไม่ได้แต่งงาน ดังนั้นสุเอะโซจึงส่งหญิงคนหนึ่งให้ทำการทาบทามด้วยข้อเสนอที่ว่า ขอให้หญิง

สาวมาเป็นภรรยาน้อยของเศรษฐีพ่อค้าคนหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่ในตอนแรก โอะตะมะพูดรังเกียจการเป็นภรรยาน้อย แต่หญิงชราก็เฝ้าแต่เตือนให้หญิงสาวผู้สงบเสงี่ยมคำนึงถึงความสะดวกสบายที่บิดาของเธอจะพึงได้รับจากการจัดแจงครั้งนี้ การเจรจาจึงถึงจุดที่ทั้งสองฝ่ายตกลงไปพบกันที่ภัตตาคารมะทสึเง็น

5

ก่อนหน้าความสนใจใหม่ในชีวิตของสุเอะโซนี้ ความนึกคิดอย่างเดียวของเขาได้รวมอยู่ที่นักศึกษา การกู้ยืมเงิน และการได้รับผลตอบแทน แต่ไม่ทันที่จะทราบที่อยู่ของโอะตะมะและไม่ทราบว่าเธอจะตอบรับหรือปฏิเสธ เขาก็เริ่มแสวงหาตามบ้านใกล้เรือนเคียงเพื่อที่จะได้บ้านสักหลังหนึ่งสำหรับภรรยาน้อยของเขาอยู่ เขาไม่ทราบว่าจะประสบความสำเร็จตามแผนการของเขาหรือไม่ แต่เขาก็กระตือรือร้นที่จะให้แผนการของเขาเป็นความจริงขึ้นมา มีบ้านสองหลังในจำนวนหลายหลังที่ได้สอบถามดูจนเป็นที่พอใจ หลังหนึ่งอยู่ในถนนที่เขาอยู่ ครึ่งทางระหว่างร้านของเขา ซึ่งอยู่ติดกับบ้านของฟุคุฉิ นักเขียนนามอุโฆษ กับร้านเร็งกิโยะคุอังซึ่งขายก๋วยเตี๋ยวอร่อยที่สุดในแถบนั้น ถัดจากบ่อน้ำชิโนะบะซุไปเล็กน้อย เป็นบ้านซึ่งประทับใจเขาเป็นรายแรก เพราะตั้งอยู่ถัดจากถนนนั้นไปเล็กน้อย ล้อมรั้วด้วยต้นไผ่ และมีสนเข็มหนาทึบ และสนต้นสูงชะลูดอีกนิดหนึ่งอยู่สองสามต้น ระหว่างต้นไม้มองลอดไปเห็นหน้าต่างซี่กรงไม้ไผ่ เนื่องจากติดป้ายประกาศขายไว้ เขาจึงเดินเข้าไปดูพบหญิงชรา

วัยห้าสิบซึ่งช่วยพาเขาชมบ้าน หญิงชราเล่าให้ฟังโดยที่เขาไม่ได้ถามว่า สามีของตนเคยเป็นข้ารับใช้คนสนิทของขุนนางท่านหนึ่ง แต่หลังจากที่ระบอบศักดินาถูกล้มเลิก จึงมาทำงานเป็นคนรับใช้ในกองเสมียนของกระทรวงการคลัง อายุหกสิบกว่าปีแล้ว แต่เป็นคนรัก**สะอาด ชอบเดินทั่วโตเกียวหาบ้านเช่าใหม่ ๆ เช่าอยู่พอเก่าลงนิด**หน่อยก็ย้ายที่อยู่ใหม่ ไม่ใช่ว่าเขาจะทำลายบ้านให้ทรุดโทรมลง แต่พออยู่อาศัยไปยังไง ๆ บ้านก็ต้องเก่าลง ต้องเปลี่ยนกระดาษประตูเลื่อนใหม่ ต้องเปลี่ยนเสื่อใหม่ หลังจากที่ลูก ๆ แยกย้ายไปอยู่ต่างหากแล้วเขาก็เริ่มรู้สึกว้าเหว่ เลยรีบย้ายไปอยู่ที่อื่นโดยไม่มากังวลถึงเรื่องซ่อมแซมบ้าน หญิงชราซึ่งไม่ค่อยพอใจการกระทำของสามี จึงมักบ่นเรื่องของสามีตัวเองให้คนแปลกหน้าฟัง อย่างเช่นพูดว่า "แม้แต่บ้านนี้ก็เถิดยังใหม่อยู่แท้ ๆ ก็ยังพูดว่าจะย้ายไป" ขณะที่พูดก็พาเขาชมบ้านทั่วทุกซอกทุกมุมไม่ว่าจะเป็นตรงไหนก็ตาม ทำความสะอาดไว้เป็นอย่างดี สุเอะโซคิดว่า ค่อนข้างดี จึงจดบันทึกค่าประกัน ค่าเช่าบ้านและชื่อผู้ดูแลบ้านเอาไว้

ส่วนอีกหลังหนึ่งซึ่งอยู่ตรงกลางมุเอ็นซะคะนั้นขนาดย่อมกว่า เขาไม่เห็นป้ายประกาศใด ๆ ที่ประตูเมื่อไปถึง แต่ได้ยินว่าบ้านหลังนั้นจะขาย เกือบจะทันทีทันใดที่เข้าไป ก็ได้ยินเสียงเอะอะจากบ้าน**ข้างเคียง ซึ่งเป็นบ้านย้อมเสื้อผ้า แต่เมื่อได้ตรวจตราดูภายในบ้านด้วย**ความรอบคอบยิ่งขึ้นแล้ว ก็อดชื่นชมยินดีตัวไม้ที่มีคุณภาพสูงไม่ได้ เขารู้ว่าผู้อยู่คนก่อนซึ่งเป็นพ่อค้าผู้มั่งคั่งที่เพิ่งถึงแก่กรรม ได้สร้างบ้านหลังนี้ด้วยความพิถีพิถันเพื่อใช้ชีวิตหลังออกจากงาน สถานที่มีสวนอยู่ข้างหน้า ช่องประตูเป็นหินแข็ง สะดวกสบาย สะอาด-สะอ้านและรสนิยมสูง

คืนหนึ่ง ขณะที่สุเอะโซนอนอยู่ เขาคิดว่าจะเลือกบ้านหลังไหนดีในสองหลังนั้น ข้าง ๆ ตัวเขาภรรยาของเขา ซึ่งพยายามให้ลูกหลับ ปรากฏว่าตัวเองกลับม่อยหลับไปด้วย ปากของเธออ้ากรนดังไม่สมกับเป็นผู้หญิง

ตามปกติสุเอะโซจะนอนไม่หลับขณะที่นึกถึงโครงการใหม่ที่จะเพิ่มดอกเบี้ยจากเงินที่ให้กู้ยืม ภรรยาของเขาไม่เคยใส่ใจสักนิดว่าสามีจะนอนลืมตาค้างนานสักเท่าใด ตามธรรมดาเธอจะหลับไปนานก่อนสามีของเธอ

สุเอะโซอดรนทนอยู่ไม่ได้ หันซ้ำเลืองดูหน้าภรรยา พลางนึกในใจ **"ในบรรดาผู้หญิงทั้งหลาย ก็ยังมีผู้หญิงพรรค์อย่างนี้อยู่ด้วย** เราไม่ได้เห็นหน้าโอะตะมะมานานแล้ว แล้วก็เรียกเธอว่าเป็นหญิงสาวไม่ได้ด้วยซ้ำไป เราไม่คิดว่าเธอเป็นอะไรมากกว่าเด็ก แต่แม้กระนั้นหน้าตายังงั้น! สุภาพ-ใช่แล้ว แต่มีบางอย่างที่เฉลียวฉลาดทันสมัยเสียด้วยซิ ขณะนี้ก็ไม่ได้เลวลง-ดีขึ้นด้วยซ้ำไป เราควรคิดอย่างนั้น เราอยากเห็นเธอเหลือเกินในขณะนี้ แทนที่จะเป็นหน้าพรรค์ยังนี้!"

เขามองดูภรรยาที่กำลังนอนกรนอีกครั้งหนึ่ง "นังผีน่าทุเรศ!" เขาคิด "นอนหลับอยู่นั่น ไม่รู้เรื่องรู้ราวอะไรเลย คงเชื่อว่าเรากำลังคิดบวกเลขอยู่ละซิ แต่ผิดทั้งเพ! โง่และผิดถนัด! ถ้าเธอรู้ว่า...."

ทันใดเขาตบที่ขา "บ๊ะ! ยุงออกหากินกันแล้วซิ! นี่แหละคือข้อบกพร่องของแถบนี้ละ กวนใจมากเหลือเกิน เห็นจะต้องเอามุ้งมากางในไม่ช้า ตัวแม่นะไม่เป็นไรหรอก แต่ลูก ๆ นะซิ จะถูกยุงหามไปกิน"

จิตใจของเขาวกกลับมาสู่ปัญหาเรื่องบ้านเช่าอีกครั้งหนึ่ง และกว่าเขาจะตัดสินใจได้ว่าจะเลือกหลังไหนก็เลยตีหนึ่งไปแล้ว สรุปได้ว่าถึงแม้ใคร ๆ จะพูดว่าบ้านที่อิเคะโนะฮะตะจะวิเศษยอดเยี่ยม แต่ความวิเศษยอดเยี่ยมมีอยู่แล้วในบ้านที่เขาอยู่นี้ จุดหนึ่งที่นับว่าดีก็คือค่าเช่าถูก ข้อนั้นเป็นความจริง แต่พอเช่าอยู่แล้วก็จะมีค่าใช้จ่ายอย่างอื่นตามมาอีกมากมาย นอกจากนั้นมันไม่อยู่ในที่ซ่อนเร้นพอเป็นที่ดึงดูดความสนใจของคนทั่วไป อะไรจะเกิดขึ้นถ้าหากว่าสักวันหนึ่งเขาเผอเรอเปิดหน้าต่างทิ้งไว้ แล้วยายแก่ที่บ้านซึ่งพาลูก ๆ ไปตลาดมองผ่านมาเห็นเขาอยู่กับโอะตะมะ!

เมื่อนึกถึงบ้านที่มุเอ็นซะคะ เขารู้สึกว่ามันมืดครึ้มไปหน่อย แต่ข้อดีที่นับว่าสำคัญก็คือ มันตั้งอยู่ในทำเลที่ออกไปนอกเส้นทางบนเนินซึ่งมีเพียงแต่นักศึกษาเท่านั้นที่เดินผ่านไปมา เขาไม่ชอบที่จะต้องจ่ายเงินมาก ๆ ในคราวเดียวสำหรับบ้านหลังนี้ แต่ก็ยังนึกถึงตัวไม้ของมัน...ถ้าเอาไปประกันไว้ จะขายเมื่อไหร่ก็จะได้เงินคืนเท่าที่จ่ายไปในตอนแรก พอคิดเช่นนั้นแล้วก็รู้สึกใจชื้นบอกกับตัวเองว่า "ถ้าเช่นนั้น ก็ตกลงเอาที่มุเอ็นซะคะนี้แหละ เราจะเลือกบ้านหลังนี้พร้อมกับเลือกเธอด้วย"

ณ บัดนี้เขาถึงพอใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับมันทั้งหมด อนาคตดูเหมือนจะเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาในทันทีทันใด เขามองเห็นตัวเองในยามค่ำแห่งชัยชนะ อาบน้ำอย่างพิถีพิถัน แต่งตัวอย่างโก้หรู คิดหาข้อแก้ตัวเพื่อที่จะเลี่ยงหนีภรรยาไปในยามราตรี เขาแลเห็นตัวเองผลุนผลันออกจากบ้านไป เขาเป็นอิสระแล้ว เกือบจะถึงมุเอ็นซะคะ เขาแลเห็นแสงไฟ นึกแปลกใจว่ามันจะเป็นอะไร เมื่อเดินไปตามทางเดินและเปิดประตู ดวงหน้าของเธอคงจะสวยเปล่งปลั่งเหลือเกิน! โอะตะมะผู้

น่าสงสาร! เธอคงกำลังรอเขาอยู่อย่างเศร้าสร้อย มีแมวหรือสัตว์เลี้ยงอื่นอยู่บนตัก-พร้อมที่จะต้อนรับเขา แน่ละ ใบหน้าแต่งเรียบร้อย แน่ละ เขาจะให้เธอแต่งตัวในชุดกิโมโนอันแพรวพราว จะให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่เธอร้องขอ แต่ช้าก่อน เขาจะไม่ทำตัวเป็นคนโง่ จะไม่ใช้เงินทองไปอย่างโง่ ๆ เขามีการติดต่อกับทางโรงรับจำนำหลายแห่ง จะเป็นการโง่เขลาเพียงไร ที่ใช้จ่ายเงินอย่างอีลุ่ยฉุยแฉกเหมือนผู้ชายบางคน อย่างเช่นฟุคุฉิ สุเอะโซนึกเห็นฟุคุฉิเพื่อนบ้านของเขาผู้มีนามอุโฆษขึ้นมาในทันทีทันใด กำลังเดินวางท่าปิ๋งตามถนนและมีเกอิชาราคาแพงตามเป็นขบวน บรรดานักศึกษาจะแลเห็นนักเขียนผู้นี้และนึกอิจฉา แต่สุเอะโซรู้ว่านักเลงเจ้าชู้ผู้นั้นแท้ที่จริงเงินไม่ซนเดือนเท่าที่ทราบเขาเป็นนักค้นคว้าวิจัย เป็นนักเขียน แต่เขาเป็นเช่นนั้นจริงหรือ ถ้าเสมียนเล่นสกปรกอย่างเดียวกันด้วยปากกาเหมือนที่ฟุคุฉิกระทำ เขาจะถูกไล่ออก

ความนึกคิดของสุเอะโซกลับมาที่โอะตะมะอีกครั้งหนึ่ง เขาจำได้ในทันทีว่าเธอสามารถบรรเลงชะมิเซ็นได้ เธอจะทำให้เขาเบิกบานใจได้ไหมนะ ด้วยทำนองเพลงอันเป็นที่ชื่นชอบที่ดีดสายด้วยนิ้วของเธอ? เปล่าเลย คงจะคาดหวังจากเธอมากเกินไป เพราะเธอยังสาว ขาดประสบการณ์ เพียงเป็นภรรยาน้อยชั่วคราวของตำรวจคนหนึ่งเท่านั้น เขานึกถึงกลัวความอายเหนียมของเธอ กลัวเธอจะบอกเขาในค่ำวันนั้นว่า "ถ้าบรรเลงแล้วคุณก็จะหัวเราะเยาะฉันเท่านั้นเอง ฉันจะไม่บรรเลงละ" เธออาจจะกระดากอายในทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ว่าประการใด ๆ และเธออาจจะอายจนหน้าแดงและกระสับกระส่ายเมื่อถึงตอนสำคัญ นี่! ฉันจะทำอย่างไรดี ในคืนวันแรกที่ไปหาเธอ

ความคิดคำนึงของสุเอะโซเปลี่ยนจากอย่างหนึ่งไปยังอีกอย่างหนึ่งโดยไม่หยุดยั้ง ความเข้มข้นทวีขึ้นจนกระทั่งในที่สุดมโนภาพทั้งหลายเลือนหายไป ผิวขาวกระจายออกเป็นชิ้นส่วนประกอบระยิบระยับ และถ้อยคำกระซิบกรอกเข้าไปในหูของเขา

เขาม่อยหลับไปด้วยความครื้มใจ ภรรยาของเขาก็ยังนอนกรนอยู่ข้าง ๆ

6

สุเอะโซนึกถึงการที่จะได้พบกับภรรยาน้อยในอนาคตที่ใกล้จะมาถึงที่มะทสึเง็น

เรามักได้ยินว่าคนตระหนี่ถี่เหนียวจะถูกไฟลวกแม้กระทั่งเล็บ แต่คนที่ทำรายได้ได้มากมายด้วยการประหยัดย่อมไม่เปลี่ยนแปลงในความประพฤติ คนเหล่านี้ให้ความสนใจแก่เรื่องกระจุกกระจิก เช่น ฉีกกระดาษชำระเป็นสองส่วนเก็บไว้ใช้ หรือติดต่อธุระการงานโดยใช้ไปรษณียบัตรซึ่งเขียนด้วยตัวอักษรที่เล็กมากจนแกะไม่ออกถ้าไม่ใช้กล้องจุลทรรศน์ช่วย คนโลภมากที่สุดบางคนตระหนี่ถี่เหนียวในทุกแง่ของการดำรงชีวิต แม้กระนั้น น้อยคนก็สูดอากาศอันสดชื่นด้วยการเปิดช่องถุงเงินที่ปิดแน่น จนกระทั่งปัจจุบันนี้ คนตระหนี่ถี่เหนียวที่เราอ่านถึงเขาในนวนิยายหรือเห็นบนเวทีละครก็ดูเหมือนจะตระหนี่ถี่เหนียวไปเสียทุกอย่าง แต่ทว่าคนที่เราพบในชีวิตจริงไม่เหมือนอย่างนั้น คนกระเหม็ดกระแหม่ที่สุดบางคนผ่อนคลายเชือกรัดปากถุงของ

เขาจนเงื่อนสุดท้ายเพื่อผู้หญิง หรือบางคนก็ตอบสนองตัวเองด้วยการสวาปามอาหารที่หรูหราฟุ่มเฟือย

ข้าพเจ้าเคยกล่าวถึงอารมณ์อันสุนทรีย์ของสุเอะโซมาแล้วในเรื่องเครื่องนุ่งห่ม แม้ในระหว่างที่ทำงานเป็นพนักงานรับใช้ในมหาวิทยาลัย เขาก็มักเปลี่ยนแปลงเสื้อผ้าโดยสิ้นเชิงในวันหยุด เขาแทนที่เครื่องแต่งกายผ้าฝ้ายคุณภาพต่ำในวันทำงานของเขาด้วยกิโมโนอันสวยสดงดงาม เขาเป็นสมือนพ่อค้าที่ประสบความสำเร็จ มีท่าทางโอ่อ่าแทนที่จะเป็นพนักงานรับใช้ในหอพัก นี่เป็นความพึงพอใจของเขา และบางโอกาสเขาก็แต่งตัวด้วยชุดผ้าลินินเนื้อเป็นมันราคาแพง ทำให้นักศึกษาที่เผอิญผ่านมาและจำได้พากันตกใจ

การแต่งกายเป็นงานอดิเรกอย่างเดียวของสุเอะโซ เขาไม่ข้องเกี่ยวกับเกอิชาหรือโสเภณี ไม่เคยดื่มเหล้าตามร้านอาหาร แม้แต่การกินก๋วยเตี๋ยวสักหนึ่งชามที่เร็งกิโยะคุก็เป็นเรื่องเหลือเกินสำหรับเขา ในเวลาเช่นนี้เขาจะไม่พาภรรยาของเขาออกไปไหนมาไหน เพราะว่าเขาไม่ยอมให้เธอแต่งกิโมโนเพื่อแข่งกับของเขาซึ่งมีราคาแพง เมื่อเธอต้องการชุดราคาแพงสำหรับเธอเองเขาก็ปฏิเสธ

"อย่าพูดเหลวไหลยังงั้นนะ" เขาโต้แย้ง "เธอกับฉันมันต่างกันมาก ฉันต้องแต่งยังงี้ก็เพราะต้องคบค้าสมาคมกับคนมาก"

เมื่อการให้กู้ยืมของสุเอะโซเริ่มทำเงินมาให้มากมาย เขาก็เริ่มออกไปรับประทานอาหารนอกบ้าน แม้กระนั้นเขาก็ยังปรับค่าใช้จ่ายเสมอด้วยการไปที่ภัตตาคารกับเพื่อน ๆ หลายคน ไม่ไปคนเดียว แต่บัดนี้เนื่องจากว่าเขาจะต้องไปพบโอะตะมะที่มะทสึเง็น เขาต้องการทำให้เป็นกรณีพิเศษ ให้หรูหราและประทับใจ เขาจึงได้เลือกเอาภัตตาคารนี้เพื่อเหตุนั้น

ครั้นวันกำหนดนัดใกล้เข้ามา ก็เกิดปัญหาว่าเขาจะให้โอะตะมะแต่งตัวอย่างไรสำหรับโอกาสนั้น เขาจะยอมทุ่มเงินให้เธอเพื่อความมุ่งหมายนั้น แต่เนื่องจากว่าจะต้องจัดให้บิดาของเธอด้วย เขาจึงลังเลใจ หญิงชราแม่สื่อก็จนปัญญาหาทางออกไม่ได้ แม้กระนั้นทั้งสองคนก็ตกลงกันได้ว่าจะต้องคำนึงถึงพ่อเพราะเหตุว่าหากเกิดการละเลยขึ้นแล้ว โอกาสที่จะได้โอะตะมะมาเป็นภรรยาน้อยก็อาจจะสิ้นสุดลง

ผู้เป็นพ่อได้บอกกับแม่สื่อเกี่ยวกับบุตรีคนเดียวของแกว่า "โอะตะมะเป็นลูกสาวคนเดียวที่สำคัญยิ่งของฉัน และยังต่างจากลูกสาวคนเดียวของคนอื่น ๆ ด้วย" แกพูดว่า "ฉันไม่มีญาติคนอื่นเลย ฉันเคยใช้ชีวิตว้าเหว่อยู่กันเพียง 2 คนกับภรรยาซึ่งตายไปแล้ว ตอนนั้นเธออายุกว่าสามสิบ เสียชีวิตหลังจากที่คลอดลูกคนแรก ลูกคนแรกและลูกคนสุดท้องของเรา ฉันเลี้ยงโอะตะมะเติบโตขึ้นมาโดยพาแกไปให้ผู้หญิงคนอื่น ๆ ที่อยู่บ้านใกล้ ๆ เลี้ยง พวกนั้นให้แกกินนม ฉันมีเรื่องลำบากลำบนต่าง ๆ นานา เมื่อโอะตะมะอายุสี่เดือน แกออกหัดในคราวที่เกิดโรคระบาดที่เอะโดะ หมอบอกว่าแกจะต้องตาย แต่ฉันไม่เชื่อหมด ฉันเลี้ยงดูแก ช่วยชีวิตแก ฉันปล่อยเรื่องธุรกิจทุกสิ่งทุกอย่างเฝ้าแต่ดูแลแกเป็นเวลาตั้งปี! เรื่องร้ายกาจต่าง ๆ เกิดขึ้นสองปีหลังจากลอร์ดอิอิถูกฆ่าตาย ในปีนั้นชาวตะวันตกบางคนถูกตัดหัวที่นะมะ-มุกิ ฉันสูญสิ้นร้านและทุกสิ่งทุกอย่าง คิดจะฆ่าตัวตายครั้งแล้วครั้งเล่า แต่ฉันจะทำลายชีวิตโอะตะมะได้ยังไง ท่านควรจะได้เห็นแกในขณะนั้น มืออันน้อยนิดชอบซุกเข้ามาที่อกฉันเสียจริง ๆ! แกยิ้มกับฉันด้วยนัยน์ตาที่เบิกกว้าง! เรากัดฟันสู้เลี้ยงชีวิตรอดไปวัน ๆ ฉันคิดว่าคนอื่น ๆ หลายคนย่อมไม่สามารถผ่านพ้นมาได้เหมือนอย่างเรา ครั้งนั้นฉันไม่ใช่คนหนุ่มแล้ว ฉันอายุสี่สิบห้าเมื่อแกเกิด และด้วยการ

ที่ฉันต้องทนทุกข์ลำบากไม่ยอมพ่ายแพ้แก่ทุกสิ่ง ฉันคงจะดูแก่ตัวขึ้น แต่ฉันก็ยังผ่านพ้นไปได้ เพื่อนคนหนึ่งของฉันชอบกล่าวสุภาษิตซ้ำแล้วซ้ำอีกว่า **'เมื่อชายโสดอยู่คนเดียวไม่ได้ สองคนย่อมอยู่ได้' ครั้น** แล้วเขาบอกว่า เขารู้จักแม่หม้ายคนหนึ่งซึ่งกำลังหาสามี เขาจะแนะนำให้ฉัน โอ เธอมีเงินเสียด้วยซิ! แต่ฉันจะต้องให้ลูกไปกับคนอื่น ฉันจะทำได้ยังไง ฉันเลยบอกปัดข้อเสนอนั้น"

ชายชราหยุดชะงักลงแต่สักครู่ต่อมาก็กล่าวสืบไป "ท่านไม่รู้หรอกว่าฉันอยากจะแข่งด่าสักเพียงไร! ท่านไม่รู้หรอกว่าฉันรู้สึกแค้นใจสักแค่ไหนที่ถูกหลอกลวง! ความยากจนทำให้ฉันเป็นคนแก่ที่เงื่องหงอย! ฉันอยู่ที่นั่นเมื่อตำรวจสารเลวคนนั้นใช้โอะตะมะเป็นเครื่องเล่น สิ่งเดียวที่เป็นความสุขของฉันก็คือ การที่คนทั้งหลายชมโอะตะมะให้ฟังว่าเป็นลูกสาวที่ดี รู้ไว้เถอะ ฉันอยากจะตกแต่งแกให้ถูกต้องกับผู้ชายดี ๆ สักคน ข้อนั้นเป็นความจริง แต่จะแต่งกับใครละ ไม่มีใครเต็มใจเอาฉันไปกับแกด้วย ฉันมักพูดกับตัวเองว่า 'แม้อะไรจะเกิดขึ้นก็ตาม ฉันจะไม่ยอมให้ลูกสาวไปเป็นเมียน้อยใคร' แต่ท่านบอกว่านายของท่านเป็นคนดี คนซื่อ คนที่เราสามารถไว้ใจได้ และเป็นสุภาพบุรุษด้วยยังงั้นรึ รู้ไว้ด้วยซิ ฉันจะต้องจำไว้ว่าปีหน้าโอะตะมะจะมีอายุครบยี่สิบ แกจะต้องแต่งงานในไม่ช้า เขากล่าวกันว่าหน่ออ่อนจะต้องกินเสียก่อนที่มันจะเหี่ยวแห้ง ฉันจึงพยายามที่จะเข้าใจข้อเสนอของท่าน รู้ไว้ด้วย ฉันกำลังจะมอบคนที่เป็นที่รักยิ่งของฉันไป รู้ไว้ด้วย แกเป็นลูกคนเดียวของฉัน แกเป็นทั้งหมดที่ฉันหวงแหน ดังนั้น ฉันจะต้องพบกับนายคนนี้ด้วยตัวของฉันเอง!"

เมื่อแม่สื่อกล่าวย้ำถ้อยคำเหล่านี้แก่สุเอะโซ เขารู้สึกผิดหวังในการรบเร้าของชายชรา สุเอะโซได้วางแผนไว้แล้วในอันที่จะไล่แม่สื่อ

ให้กลับไปในทันที่แกพาโอะตะมะมาที่ภัตตาคาร เขาคาดหวังที่จะไม่ให้ใครยุ่งเกี่ยว แต่ถ้าผู้เป็นพ่อมาด้วย ทุกอย่างก็จะเป็นไปตามพิธีรีตองทีเดียว จริงอยู่จิตใจของสุเอะโซมีขอบเขตอยู่ที่การถือขนบธรรมเนียมประเพณี แต่มันก็แผ่ขยายอยู่ที่ตัวเขาเองเท่านั้น และนี่เป็นก้าวแรกที่จะช่วยแก้บ่วงอารมณ์อันเร้นลับที่เขาเก็บกดเอาไว้เป็นเวลานานให้หลุดออกไป การคุยกันอย่างสนิทสนมนั้นนับว่าสำคัญ แต่การมีพ่ออยู่ด้วยจะเปลี่ยนแปรคุณลักษณะของวันนั้นไปโดยสิ้นเชิง

เมื่อก่อนนี้แมสื่อได้บอกเขาว่า "ช่างเป็นคู่ที่มีคุณธรรมดีเหลือเกิน! ทีแรกเขาทั้งสองก็กล่าวปฏิเสธ เขาจะไม่ฟังฉันด้วยซ้ำไป แต่ฉันแยกฝ่ายหญิงมาคนเดียว และพูดกับเธอถึงหน้าที่ หน้าที่ต่อบิดาของเธอ 'บิดาของเธอที่ต้องทำงานหนัก' ฉันว่า 'แก่เกินไปที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพแล้ว' และนั่นทำให้เธอฟัง เธอตกลงตามนั้น เรียบร้อย เธอให้บิดาของเธอตอบตกลง!"

เมื่อสุเอะโซทราบเรื่องนี้ จิตใจของเขาปลาบปลื้มที่จะได้หญิงที่**มีความอ่อนโยนสุภาพเชื่อฟังมาอยู่ในความครอบครอง แม้กระนั้น**เขาก็รู้สึกว่าการที่จะต้องเผชิญหน้ากับพ่อลูกที่มีจิตใจงดงามคู่นี้ใน**ครั้งแรกนี้นั้น จะเป็นเหมือนกับเจ้าบ่าวที่ถูกพ่อตาดูตัว** ความคิดที่ว่าการฉลองครั้งนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปในทางนั้น ทำให้เขารู้สึกประหนึ่ง**ว่าใครคนหนึ่งราดน้ำแข็งลงบนศีรษะที่ร้อนจัดของเขา**

แต่เขารู้ว่าเขาต้องคงเส้นคงวา เขาจะต้องแสดงความมั่งคั่งและความใจกว้างของเขา ในที่สุดเขาก็ตกลงที่จะให้เสื้อผ้าที่จำเป็นแก่ทั้งพ่อและบุตรสาว โดยพูดปลอบใจตัวเองเวลาที่จะต้องให้เหตุผลในการกระทำของเขาว่า **"เมื่อเราได้ลูกสาวแล้ว ยังไงเสียก็จะต้องดูแลพ่อด้วย** จะต่างกันก็เพียงแต่ว่า เราก็เพียงทำล่วงหน้าในสิ่งที่เราจะต้องทำใน

ภายหลังเท่านั้น"

ในสถานการณ์เช่นนั้น พิธีกรรมตามประเพณีก็คือจะต้องส่งเงินจำนวนหนึ่งไปให้อีกฝ่ายหนึ่งเพื่อทดแทนค่าใช้จ่าย แต่สุเอะโซกก็มีวิธีของเขาเอง เขารู้ว่าอะไรเหมาะสมสำหรับโอกาสนั้น ดังนั้น เขาจึงมอบความไว้วางใจในรายละเอียดทั้งหมดแก่ช่างตัดเสื้อ และสั่งให้ทำกิโมโนอย่างเพียงพอสำหรับพ่อและบุตรสาว ในเวลาเดียวกันแม่สื่อก็รีบไปขอขนาดวัดตัวจากโอะตะมะ

หลังจากที่แม่สื่อไปแล้ว โอะตะมะกล่าวแก่บิดาของเธอว่า "ในที่สุดผู้ชายคนนี้ก็เห็นใจผู้อื่น"

"การไม่ส่งเงินมาแสดงว่าเขาเคารพเรา" ชายชรากล่าว

เหล่านี้เป็นปฏิกิริยาของเขาต่อวิธีอันหลักแหลมรอบคอบและกระเบียดกระเสียนเงินของสุเอะโซ

7

เนื่องจากไฟไม่ได้ลุกลามใหญ่โตในบริเวณจตุรัสอุเอะโนะ และเท่าที่ข้าพเจ้าจำได้ ที่มะทสึเง็นก็ไม่ได้ถูกเพลิงไหม้ ข้าพเจ้าคิดว่า แม้ในขณะนี้ท่านก็ยังสามารถพบห้องที่สองฝ่ายมาพบกันได้

"ฉันต้องการห้องเล็กและเงียบ" สุเอะโซกล่าวเมื่อเขาไปสั่งจอง และในวันกำหนดนัด เขาก็ถูกนำเข้าไปจากทางเข้าทางทิศใต้ผ่านตรงตามเฉลียง เลี้ยวซ้ายไปยังห้อง ๆ หนึ่งที่มีอาณาเขตขนาดเสื่อหกผืน

เมื่ออยู่ลำพังคนเดียว เขานั่งลงบนเบาะรองนั่ง หลังหันไปทางมุมห้อง ซึ่งตกแต่งประดับประดาด้วยกรอบรูปภาพอุคิโยะ[6] และแจกันที่มีดอกพุดจีนกิ่งหนึ่งปักอยู่ เขามองสำรวจตรวจดูโดยทั่วด้วยความเอาใจใส่อันเป็นปกติวิสัยของเขา

ภายนอกเขาเห็นรั้วไม้ซึ่งกั้นทิวทัศน์ของบ่อ บางทีเขาควรจะเลือกเอาห้องชั้นบน แต่ในห้องชั้นบนอาจแลเห็นได้จากถนนใหญ่ หลายปีต่อมาอาณาเขตโดยรอบบ่อได้พังทลายลง และทำเป็นลู่สำหรับแข่งม้า และแล้วอีกครั้งหนึ่ง ด้วยการเปลี่ยนแปลงอันผิดปกติวิสัยของโลก ก็เปลี่ยนเป็นลู่แข่งจักรยาน ผืนแผ่นดินอันแคบและยาวที่ตั้งอยู่ระหว่างห้องนี้และรั้วจึงแคบเกินไปที่จะทำเป็นสวน จากที่เขานั่งอยู่ เขาสามารถแลเห็นต้นพอโลเนียสองสามต้น ลำต้นของมันเกลี้ยงและเป็นมันราวกับว่าถูกขัดถูด้วยผ้าชุบน้ำมัน เขาสังเกตเห็นด้วยว่าโดมหินและสนต้นสูงเพรียวขนาดเล็ก ๆ ปลูกสลับกัน ในถนนซึ่งเต็มไปด้วยธุรกิจ ฝุ่นสีขาวที่ถูกเตะโดยผู้ที่สัญจรไปมาปลิวฟุ้ง แต่ทว่า ณ ที่นี้ภายในบริเวณที่พำนักของพวกรับใช้มีน้ำพรมอยู่ทั่วไปเหนือต้นหญ้าเพื่อทำให้มันเพิ่มความเขียวขจีอันสดชื่น

---

[6] ภาพชนิดหนึ่งเกิดขึ้นในสมัยเอะโดะโดยได้รับอิทธิพลจากภาพวาดในสมัยมุโระมะชิ (ค.ศ. 1338 - 1573) เป็นภาพวาดเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ขนบธรรมเนียมประเพณีและสังคมของประชาชนในสมัยเอะโดะ ในระยะแรกเป็นภาพเกี่ยวกับความสำเริงสำราญ การละคร วาดให้เห็นเนื้อหนังมังสา แต่ต่อมาเปลี่ยนแปลงมาแสดงให้เห็นความลำบากยากเข็ญของชีวิตที่เกิดมาในโลกมนุษย์ ภาพเขียนชนิดนี้เสื่อมความนิยมไปในหลังสมัยเมจิ

สาวใช้คนหนึ่งยกน้ำชาและยากันยุงเข้ามาในห้อง วางสิ่งของเหล่านั้นลงตรงหน้าเขา เธอถามว่า "คุณอยากจะให้ยกอาหารอะไรมาคะ"

"ฉันจะบอกเธอเมื่อแขกมา" เขาบอกแล้วให้เธอออกไป

เมื่ออยู่ลำพังคนเดียวอีกครั้งหนึ่ง เขาหยิบกล้องยาสูบออกมา ตอนที่เข้ามา เขาคิดว่าห้องนี้ร้อนอ้าวเกินไป แต่หลังจากนั้นสักครู่หนึ่ง เขาวางพัดที่เปื้อนเปรอะสกปรกที่สาวใช้เอามาให้ลง เพราะลมเย็นที่พัดเป็นบางโอกาสผ่านมาตามเฉลียง โชยเอากลิ่นอ่อน ๆ แต่เด่นชัดจากครัวและห้องน้ำเข้ามา

ขณะนั่งพิงเสาตรงมุมห้อง สุเอะโซเหม่อดูควันบุหรี่ที่พ่นออกมาเห็นวงกลมล่องลอยหายไปในอากาศ เขานึกถึงโอะตะมะ สาวสวย ซึ่งเขาเหลือบเห็นชั่วแวบขณะที่ผ่านบ้านเธอ สาวสวย ใช่แล้ว แต่เป็นเด็กจริง ๆ เธอโตขึ้นเป็นผู้หญิงชนิดไหนกันนะ เธอจะมาในเครื่องแต่งตัวแบบไหนกันนะ แต่ทว่า...ถึงอย่างไรผู้ชายแก่ก็มากับเธอด้วย! ช่างเสียความรู้สึกเสียจริง ๆ เขาจะอยู่นานสักแค่ไหนกันนะ จะทำอย่างไรได้บ้างไหมหนอที่จะให้เขากลับบ้านไปเร็ว ๆ

สุเอะโซสะดุ้งตื่นจากความเพ้อฝัน โดยซะมิเซ็นที่บรรเลงเพลงอยู่ในห้องเหนือเขา

ครั้นแล้วเขาได้ยินเสียงฝีเท้าของคนสองหรือสามคนเดินตามเฉลียง

"แขกของคุณ" สาวใช้พูด ขณะยื่นหน้าเข้ามาในห้อง

"มาซิคะ! ก้าวเข้ามา! ไม่ต้องเกรงใจหรอก นายของเราเป็นคนยอมรับฟังความคิดเห็นคนอื่น ๆ!" แม่สื่อกล่าวด้วยน้ำเสียงดังห้าว

สุเอะโซลุกขึ้นยืนและรีบออกมาที่เฉลียง เขาแลเห็นร่างหลังโกงของชายชราขณะที่แกลังเลอยู่ใกล้ผนังตรงหัวมุม และเบื้องหลังแกคือโอะตะมะ เธอยืนอยู่อย่างสงบเสงี่ยมไม่มีท่าทีเหนียมอาย ดวงตาของเธอมองดูทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความอยากรู้อยากเห็น ภาพหญิงสาวน่ารักใบหน้ากลมเต็มอิ่มปรากฏขึ้นมาในจิตใจของสุเอะโซ แต่สตรีผู้ซึ่งมาปรากฏกายอยู่เบื้องหน้าเขาแตกต่างไปโดยสิ้นเชิง กาลเวลาได้เปลี่ยนแปลงเธอ ใบหน้ายาวเรียว รูปร่างสูงเพรียว มีความงามสง่า เธอจัดผมของเธอเป็นแบบอิโฉกะเอะชิ และมิได้ตกแต่งหน้ามากมายดังที่คนทั่ว ๆ ไปทำในโอกาสเช่นนี้ จะพูดว่าเป็นใบหน้าเรียบ ๆ ตามธรรมชาติก็ได้ สุเอะโซได้เตรียมตัวของเขาเพื่อความสำราญ แต่เขาก็มิได้คาดหมายว่าสตรีผู้นี้จะเป็นเหมือนดังที่เธอเคยเป็น นัยน์ตาของเขามองหยั่งลึกในตัวเธอ เกิดความรู้สึกพึงพอใจเป็นอันมากอยู่ในห้วงลึกของจิตใจ

โอะตะมะประหลาดใจอยู่เหมือนกัน เธอคิดไว้ก่อนว่าเธอไม่ยี่หระว่าพ่อค้าคนนั้นจะเป็นใคร เธอจะขายตัวให้แก่คนหนึ่งคนใด ไม่ว่าบุคลิกลักษณะของเขาจะเป็นอย่างไร เธอจะทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อบิดาของเธอ แต่เมื่อได้แลเห็นหน้าตาผิวสีดำนิด ๆ ของสุเอะโซ ดวงตาอันฉลาดหลักแหลมแต่พราวไปด้วยเสน่ห์ และเครื่องแต่งกายที่งามละเมียดละไมไม่ฉูดฉาดของเขา เธอรู้สึกโล่งอกไปชั่วครู่ เหมือนกับบุคคลที่ได้รับการชุบชีวิตขึ้นมาใหม่

"เชิญครับ" สุเอะโซพูดอย่างสุภาพแก่ชายชรา "เชิญเข้ามาข้างในซิครับ"

เขาพูดกับชายชราก่อนพลางเชิญชวนเข้าไปข้างในห้อง

"เชิญครับ" เขากล่าวย้ำ หันไปทางโอะตะมะ

หลังจากพ่อและลูกสาวเข้าไปในห้องแล้ว สุเอะโซเรียกแม่สื่อไปยังเฉลียงตรงส่วนที่กำบัง เอาห่อกระดาษใส่เงินใส่ในมือและกระซิบที่หูของแก หญิงผู้นั้นหัวเราะฮิฮิ เห็นฟันอันสกปรกที่สีดำ[7] ที่เคลือบไว้หลุดไปเป็นบางส่วน พลางน้อมศีรษะหลายครั้งแสดงความขอบใจแล้วก็ผลุนผลันออกไปทางเฉลียง

เมื่อสุเอะโซกลับเข้ามา เขาพบว่าแขกทั้งสองยืนเบียดกันอยู่ตรงทางเข้า

"เข้ามาซิ เชิญนั่ง บนเบาะรองนั่งเหล่านี้" เมื่อเชิญแขกนั่งเรียบร้อยแล้ว เขาก็หันไปทางสาวใช้ที่รออยู่ พูดขึ้นว่า "ทีนี้เอาอาหารมาได้แล้ว!"

ในไม่ช้า เหล้าสาเกและเครื่องดื่มถูกนำเข้ามา ขณะที่สุเอะโซรินเหล้าลงในถ้วยของชายชรา เขาพูดกับแกสองสามคำ เขาสามารถบอกได้จากกิริยาอาการของแกว่า แกเคยเป็นคนที่มีฐานะมีอันจะกิน และครั้งนี้ไม่ใช่เป็นครั้งแรกที่แกแต่งตัวอย่างดีมากินที่ภัตตาคารอันหรูหรา

ตอนแรก สุเอะโซนึกว่า ชายชราจะเป็นผู้ก่อความรำคาญและทำให้กระอักกระอ่วนใจถ้ามีแกมาอยู่ที่นี่ แต่เมื่อเริ่มพูดจาเป็นการส่วนตัว เขาก็ทราบว่าทุกสิ่งทุกอย่างต่างไปจากที่เขาคาดคิดไว้อย่างสิ้นเชิง ท่าทีของสุเอะโซจึงอ่อนลง เขาพยายามแสดงความปรารถนา

---

[7] ในสมัยโบราณของญี่ปุ่น การย้อมหรือทาฟันให้เป็นสีดำนิยมทำกันมากในกลุ่มหญิงชั้นสูงหรือหญิงในราชสำนัก พอถึงปลายสมัยโ[illegible]ราณ มีอยู่ช่วงเวลาหนึ่งที่นับรบชายก็นิยมย้อมฟันให้ดำด้วย แต่พอถึงสมัยเอะโดะจะย้อมฟันกันเฉพาะในบรรดาหญิงที่แต่งงานแล้วเท่านั้น

ดีออกมา เพื่อให้ตัวของเขาเองเป็นที่พึงพอใจของชายชรา และเพื่อแสดงให้เห็นความดีที่มีอยู่ในตัวเขา สุเอะโซนึกดีใจอยู่ในใจว่า ครั้งนี้เป็นโอกาสดีอย่างบังเอิญที่จะได้รับความไว้วางใจจากโอะตะมะด้วยการปฏิบัติต่อบิดาของเธอในทำนองนี้

ชั่วเวลาที่อาหารถูกยกเข้ามาในห้อง ดูราวกับว่าครอบครัวเขาทั้งสามคนเข้ามารับประทานในร้านอาหารหลังจากที่ไปเที่ยวมา สุเอะโซซึ่งตามปกติเป็นคนชอบเกรี้ยวกราดภรรยาและลูกซึ่งเฉยเมยและภรรยาของเขาก็เชื่อฟังบ้างทัดทานบ้างสลับกันไป รู้สึกชื่นชมยินดีในความสงบเสงี่ยมและละเอียดอ่อนของโอะตะมะอย่างที่ไม่เคยรู้สึกมาก่อน เมื่อเห็นโอะตะมะหยิบขวดเหล้าสาเกมาริน**ให้ในถ้วยของเขา ใบหน้าของเธอแดงระเรื่อด้วยความอายและเผยอให้เห็นรอยยิ้มอัน**สุภาพอ่อนโยน ขณะที่สุเอะโซได้ทราบถึงความสุขซึ่งล่องลอยมาเหมือนนิมิตฝันในขณะที่มีโอะตะมะอยู่ด้วยโดยไม่รู้ตัวนั้น เขาก็คิดใคร่ครวญว่าเพราะเหตุใดชีวิตภายในบ้านของเขาจึงปราศจากความสุขเช่นนั้น และเขาก็ไม่สามารถคิดคำนวณได้ว่าจะต้องการอะไรอีกสักเท่าใดในอันที่จะผดุงความรู้สึกอันนี้เอาไว้ หรือว่าเขาทั้งสองขาด**ความคิดไตร่ตรองอย่างละเอียดถี่ถ้วนที่ว่าจะทำอย่างไร ถึงจะให้เป็นที่**พึงพอใจของทั้ง 2 ฝ่าย

"ได้โปรดเถิด!" เสียงร้องตะโกนแข่งกับการ**ตีไม้กรับคู่หนึ่ง**ข้างนอกรั้ว "นักแสดงคนโปรดของท่าน!"

เสียงบรรเลงชะมิเซ็นหยุดลงและสาวใช้คนหนึ่งกล่าวอะไรออกมาจากทางราวบันได

"ขอบคุณ" คนที่อยู่ข้างนอกพูดขึ้น และเขาก็ร้องประกาศชื่อคนเล่นคาบูกิสองคน

นักแสดงผู้เลียนแบบเริ่มแสดงทันที

"เราโชคดี" สาวใช้กล่าวขณะเดินเข้ามาในห้องพร้อมด้วยเหล้าสาเกอีกขวดหนึ่ง "ผู้เลียนแบบตัวจริงมาคืนนี้!"

"อะไรนะ" สุเอะโซถาม "มีผู้เลียนแบบตัวจริงกับตัวปลอมด้วยรึ"

"อ๋อ ใช่ซิคะ หมู่นี้ นักศึกษามหาวิทยาลัยคนหนึ่งมาเล่นเพ่นพ่านอยู่"

"เธอหมายความว่าเขาสามารถแสดงเครื่องดนตรีได้จริง ๆ ด้วยรึ" สุเอะโซถาม

"แน่นอน เหมือนนักแสดงอาชีพทีเดียว แม้แต่เครื่องแต่งตัวของเขาก็เป็นจริง แต่เรารู้จักเขา เราสามารถบอกได้ว่าเขาเป็นใครโดยฟังจากเสียงของเขา"

"ถ้าเช่นนั้นก็มีคนหลอกลวงเพียงคนเดียวน่ะซิ" สุเอะโซกล่าว

"ใช่ คนเดียวเท่านั้นที่กล้าทำ!" สาวใช้กล่าวพลางหัวเราะ

"เธอรู้จักเขาเป็นส่วนตัวรึ" สุเอโซถาม

"อ๋อ ใช่ค่ะ! เขามักมารับประทานอาหารที่นี่บ่อย ๆ"

"ถ้าเช่นนั้นเขาต้องมีความชำนาญทีเดียวซินะ" ชายชรากล่าว "นึกดูซิ - เขาเป็นเพียงนักศึกษาเท่านั้นเอง"

สาวใช้นิ่งเงียบ

"แต่เรื่องอย่างนี้เรียนไม่ได้ที่โรงเรียนหรอก" สุเอะโซกล่าวพร้อมกับยิ้มอย่างแดกดัน ขณะนึกถึงพวกนักศึกษาซึ่งมาที่บ้านของเขาเป็นประจำ บางคนเท่าที่เขารู้จัก ปลอมตัวเป็นพ่อค้าและกระเช้าเย้าแหย่พวกโสเภณีในบ้านเล็ก ๆ พวกนั้นสนุกสนานเหลือเกินในการใช้ภาษาพ่อค้ากับพวกผู้หญิงเหล่านี้ แต่มันทำให้เขาแปลกใจที่รู้

ว่ามีนักศึกษาท่องเที่ยวไปตามย่านใกล้เคียงอย่างเอาจริงเอาจังในฐานะเป็นผู้เลียนแบบ

"ใครเป็นนักแสดงคนโปรดของเธอบ้าง โอะตะมะซัง" สุเอะโซกล่าวพลางหันไปมองเธอ

"ฉันไม่มีคนโปรดหรอก" โอะตะมะซึ่งนิ่งฟังคำสนทนามาตลอดกล่าวขึ้น

"โอ!" บิดาของเธอพูดขัดขึ้นและกล่าวเสริมว่า **"เธอไม่เคยเข้าไปในโรงละครเลย เราอยู่ติดกับโรงละครทีเดียว เด็กหญิงทุกคนที่อยู่แถวบ้านเราไปดูละครกันทั้งนั้น แต่โอะตะมะของฉันเปล่า ไม่เคยเลย ฉันได้ยินว่าเด็กผู้หญิงคนอื่น ๆ รีบออกจากบ้านในทันทีที่ได้รับใบประกาศครั้งแรก!"**

คำพูดของชายชราท้ายสุด ก็คือเจตนาที่จะยกย่องบุตรสาวของตนเอง

8

เขาได้บรรลุถึงข้อตกลง โอะตะมะจะอยู่ในบ้านซึ่งสุเอะโซได้ซื้อไว้ที่มุเอ็นซะคะ

แต่การย้ายซึ่งสุเอะโซคิดว่าเป็นเรื่องง่าย ได้เกิดความยากลำบากขึ้น

"ฉันต้องการให้พ่อของฉันอยู่ใกล้เท่าที่สามารถจะเป็นไปได้" โอะตะมะพูด "ฉันต้องการไปเยี่ยมเยียนท่านบ่อย ๆ ฉันจะต้องดูแลท่าน"

ความตั้งใจแต่เดิมของเธอนั้นคือ จะส่งเงินส่วนใหญ่ของเงินเบี้ยเลี้ยงของเธอ ให้แก่บิดาซึ่งอายุกว่าหกสิบแล้วจัดหาสาวใช้คนหนึ่งให้ ซึ่งจะทำให้บิดาได้รับความผาสุก ถ้าหากว่าแผนการของเธอเป็นผล บิดาของเธอก็จะไม่ต้องอยู่ในบ้านอันซอมซ่อ ฝาใช้ร่วมกับโรงรถลากอีกต่อไป "ทำไมคุณจึงให้คุณพ่อของฉันอยู่ในบ้านใกล้บ้านของฉันไม่ได้" เธอถาม

ดังนั้นจึงปรากฏออกมาว่า สุเอะโซซึ่งคิดว่าทุกอย่างที่เขาต้องทำคือรับภรรยาน้อยมาไว้ในบ้านที่เขาซื้อให้เธอ บัดนี้เขาต้องถูกบังคับให้แก้ปัญหาเกี่ยวกับที่พักของชายชราอีก เหมือนกับที่เขาถูกบังคับให้เชิญพ่อพร้อมด้วยบุตรสาวในการพบปะสนทนาครั้งแรกนี้

เธอบอกสุเอะโซว่า "ความจริงเรื่องย้ายที่อยู่ของพ่อเป็นเรื่องที่ฉันคิดเอง ฉันไม่ต้องการทำให้คุณลำบาก"

แต่เนื่องจากเธอเอ่ยถึงปัญหาเรื่องนี้ เขาจึงไม่สามารถทำเป็นทองไม่รู้ร้อนได้ เขาต้องการแสดงให้เธอเห็นว่าเขาใจคอกว้างขวางเพียงไร

ในที่สุดสุเอโซกล่าวว่า "นี่แน่ะ เมื่อเธอมาอยู่ที่มุเอ็นซะคะ ฉันจะเช่าบ้านหลังหนึ่งให้พ่อเธอที่อิเคะโนะฮะตะ"

เป็นการบีบบังคับเอากับเขา เมื่อสุเอะโซเห็นว่าโอะตะมะจะต้องอดออมและกระเบียดกระเสียนเบี้ยเลี้ยงของเธอเพียงไร หลังจากที่เธอกล่าวว่าเธอจะจัดการเรื่องนั้นเอง เขาจึงไม่สามารถปล่อยให้เธอทำดังนั้นได้

เหตุฉะนั้น สุเอะโซจึงต้องจ่ายเงินมากกว่าที่เขาคิดคำนวณไว้ แต่เขาก็จ่ายไปโดยปราศจากความขมขื่น ด้วยความงุนงงเป็นอันมาก ของแม่สื่อผู้เฒ่า

ถึงกลางเดือนกรกฎาคม โอะตะมะและบิดาของเธอก็ได้เข้าไปอยู่ในบ้านหลังใหม่ สุเอะโซติดอกติดใจมากในอัธยาศัยอันสุภาพอ่อนโยน ตลอดจนวิธีการพูดจาอย่างบริสุทธิ์ใจของเธอ เขาไปเยี่ยมเยียนเธอเกือบทุกคืน เขาผู้ซึ่งเป็นคนแข็งกร้าวไม่อ่อนข้อให้ใคร แต่ทว่ามาบัดนี้ได้พยายามทุกวิถีทางที่จะแสดงความนุ่มนวลเพื่อที่จะได้รับความรักความเอ็นดูจากโอะตะมะ ข้าพเจ้าเชื่อว่าข้อนี้เองคือสิ่งที่นักประวัติศาสตร์ทั้งหลายมักเรียกว่าการสัมผัสแห่งความละเมียดละไมในบุรุษที่มีจิตใจแข็งปานเหล็ก

สุเอะโซมาเยี่ยมเยียนเธอทุกเย็น แม้ว่าเขาจะไม่เคยค้างคืนด้วยความช่วยเหลือของแม่สื่อ โอะตะมะได้จ้างสาวใช้ไว้คนหนึ่ง ชื่ออุเมะอายุเพียงสิบสามเท่านั้น ให้ช่วยทำงานครัว ซึ่งโอะตะมะอดรู้สึกไม่ได้ว่าเหมือนกับจับให้เด็กมานั่งเล่นขายข้าวแกง ผลก็คือว่าโอะตะมะเริ่มรู้สึกเบื่อหน่ายเพราะไม่สามารถที่จะหาเพื่อนคุยได้ในเวลากลางวัน

เธอจะพบตัวเองปรารถนาให้สามีกลับมาแต่หัววัน และพอรู้ตัวอย่างนั้นเธอก็จะยิ้มหัวเราะตัวเองในความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเธอ แต่ก่อนเมื่อบิดาของเธอออกไปขายลูกกวาด เธอก็ต้องอยู่ตามลำพังคนเดียวเช่นกัน เอางานที่จ่ายเป็นรายชิ้นมาทำ เธอไม่ได้รับมิตรภาพจากบรรดาหญิงสาวบ้านใกล้เรือนเคียง แม้กระนั้นเธอก็ไม่เคยเสียใจในการสูญเสีย ไม่เคยเบื่อหน่ายด้วยซ้ำ เธอจะคิดถึงแต่เพียงจำนวนเงินที่เธอจะได้รับเมื่องานที่ได้รับมอบหมายให้ทำเสร็จสิ้นลง พ่อคงแปลกใจเมื่อกลับมา พ่อคงยิ้มแย้มพึงพอใจในความขยันขันแข็งของเธอ ใช่แล้ว เธอต้องทำงานหนักในครั้งกระโน้น แต่ทว่าสถานการณ์มันแตกต่างกับเดี๋ยวนี้ เธอเริ่มรู้สึกถึงความทุกข์ทรมานอันเนื่องมา

จากความเบื่อหน่าย

แม้กระนั้นความทุกข์ทรมานก็พอทนได้ มันบรรเทาลงขณะที่สุเอะโซมาหาในตอนเย็น แต่สถานะของบิดาของเธอในบ้านใหม่ลำบากยิ่งกว่าในบ้านของเธอเอง แกได้รับความสะดวกสบายอย่างที่ไม่เคยได้รับมาแต่ก่อน แกนึกในใจว่า "เราถูกสะกดด้วยมนต์เสน่ห์เข้าแล้วรึ? ใช่แล้ว! ถูกสุนัขจิ้งจอกทำเสน่ห์!"

แต่การเปลี่ยนแปลงยังไม่เพียงพอที่จะทำให้แกพึงพอใจ แกเริ่มนึกเสียดายสมัยแรก ๆ เมื่อแกและโอะตะมะใช้เวลาในตอนเย็นย่ำอยู่ด้วยกันคุยกันเกี่ยวกับวิถีทางของโลก ภายใต้ตะเกียงน้ำมันอันน้อยนิด ทุกสิ่งเงียบสงัดไม่มีการรบกวนจากคนอื่น ๆ ที่จะสอดแทรกเข้ามาในห้อง

"นั่นเป็นความฝันที่สวยสดงดงาม" ชายชรานึกในใจ "มันจะไม่กลับมาอีก"

ในบางครั้งเขาก็นึกในใจว่า "เมื่อไรเธอจะมานะ เราหวังจะได้พบเธอ แต่เมื่อไหร่ล่ะ"

หลายวันผ่านไปนับตั้งแต่ทั้งสองแยกกัน แต่เธอก็ไม่ได้มาเยี่ยมเยียนแกเลย

ชั่วเวลาสองสามวันแรกชายชราพึงพอใจในบ้านหลังนั้น ความสะดวกสบายต่าง ๆ สาวใช้จากชนบทประกอบอาหาร ตักน้ำจากบ่อให้ แกก็พยายามทำงานด้วยเหมือนกัน ช่วยสาวใช้จัดห้องหับให้เป็นระเบียบ บางทีแกก็กวาดบ้าน บางโอกาสก็ให้เธอออกไปจ่ายของให้ พอตกเย็นเมื่อได้ยินเสียงเธอกำลังทำงานอยู่ในครัว แกก็จะรดน้ำรอบ ๆ ต้นสนฉัตร ต่อมาคุดคู้อยู่ตรงหน้าต่างเตี้ย ๆ วางแขนพาดบนขอบของมัน กล้องบุหรี่อยู่ในปาก เฝ้าดูการเคลื่อนไหวของอีกาที่ส่ง

เสียงอื้ออึงเหนือเนินเขาอุเอะโนะ มองดูท้องฟ้าซึ่งความมืดค่อย ๆ เข้ามาครอบคลุมเหนือวิหารบนเกาะที่มีไม้ขึ้นหนาแน่น และเหนือบ่อซึ่งมีดอกบัวบานเต็มสะพรั่ง

แกนึกขอบคุณความโชคดีของแกอยู่ในใจและพึงพอใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ แม้กระนั้นในเวลาเดียวกันก็รู้สึกว่ามีอะไรบางอย่างที่ขาดอยู่ แกอดคิดไม่ได้ว่า "เราเลี้ยงดูเธอมาโดยไม่มีใครช่วยเหลือ เราทะนุถนอมเธอตั้งแต่เธอเกิด เราไม่ต้องการแม้แต่คำพูดด้วยซ้ำไป เราสามารถเข้าใจซึ่งกันและกันได้โดยไม่ต้องพูด ลูกสาวซึ่งใจดีมีเมตตาเสมอ รอคอยเราอยู่เสมอเมื่อเรากลับบ้าน"

แกจะนั่งตรงหน้าต่างเป็นเวลาหลายชั่วโมง นัยน์ตามองไปที่บ่อน้ำหรือที่ผู้คนที่กำลังเดินไปมาตามถนน

หลายครั้งแกอยากร้องตะโกนออกมาว่า "โอะตะมะ ดูนั่นซิ! เธอเห็นปลากะโห้ตัวใหญ่นั่นกระโดดไหม"

เมื่อคนแปลกหน้าผ่านมา แกอยากร้องเรียกบุตรสาวให้มาที่หน้าต่าง อยากจะบอกเธอว่า "ดูนั่นซิ! ผู้หญิงต่างชาติที่เพิ่งผ่านไปเมื่อกี้นี้ สวมหมวกแปลกอะไรเช่นนั้น! มีนกทั้งตัวอยู่บนหมวกนั่น!"

แกปรารถนาเหลือเกินที่จะบอกเช่นนั้นแก่โอะตะมะ อยากร้องว่า "เธอเคยเห็นภาพเช่นนั้นบ้างไหม"

และมันก็ทำให้แกวุ่นวายใจ แกรู้สึกว่าการที่โอะตะมะไม่ได้อยู่ที่นั่น เหมือนกับขาดอะไรไปสักอย่าง

เวลาผ่านไปสามวันก็แล้วสี่วันก็แล้ว แกยิ่งเพิ่มความรำคาญมากขึ้น แกเริ่มหาเรื่องเอาผิดกับสาวใช้เมื่อเธอเอาอาหารมาให้ แกไม่มีคนใช้มาเป็นสิบปีแล้ว และเนื่องจากว่าแกเป็นคนใจอ่อน จึงระงับที่จะด่าว่าเธอ แต่แกก็ไม่สบายใจเมื่อเธออยู่ต่อหน้า เพราะไม่ว่า

เธอทำอะไรก็ไม่ถูกใจเขาไปทั้งนั้น จึงนับว่าเป็นโชคร้ายสำหรับเธอโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับโอะตะมะผู้ซึ่งทำทุกสิ่งทุกอย่างอย่างสุภาพและรวดเร็วแล้ว เธอผู้ซึ่งเพิ่งจากชนบทเข้ามาอยู่โตเกียวจึงเป็นผู้ที่ก่อความรำคาญยุ่งยากให้กับแกได้เป็นอย่างดี

ในที่สุด วันที่สี่หลังจากย้ายมาอยู่บ้านใหม่ เขาต้องตกใจที่ได้พบว่าสาวใช้ผู้นั้นเอานิ้วหัวแม่มือจุ่มลงไปในซุปขณะตักอาหารเช้าให้เขารับประทาน

"ไม่ต้องมาตักอาหารให้ฉันอีกต่อไป! ไปให้พ้นนะ!" เขามีความกล้าที่จะพูดรุนแรงถึงขนาดนั้น

หลังอาหารเช้าเขาก็ยืดที่เก่าตรงหน้าต่าง ถึงแม้ว่าท้องฟ้าจะมืดครึ้มก็ไม่มีทีท่าว่าฝนจะตก ตรงกันข้ามกลับเย็นสบายไม่ร้อนอย่างวันที่ท้องฟ้าปลอดโปร่ง เขาคิดว่าจะออกไปเดินเล่น ขณะที่เดินไปรอบบ่อ เขาเฝ้านึกคาดเอาว่า "เธออาจจะมาในขณะที่เราออกมาข้างนอกก็ได้"

และแกก็เฝ้าแต่เหลียวกลับมาดูที่บ้านหลายครั้ง

ในที่สุดแกก็มาถึงสะพานเล็ก ๆ ที่นำไปสู่มุเอ็นซะคะ แกควรจะไปบ้านบุตรสาวของแกไหม? แต่แกก็ไม่สามารถพาตัวให้เดินไปทางนั้นได้ แกรู้สึกราวกับว่ามีรั้วเกิดขึ้นโดยกะทันหันมากางกั้นระหว่างตัวแกกับบุตรสาว เป็นบางสิ่งซึ่งเป็นการรับรู้ถึงฐานะที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ถ้าเป็นแม่ ความรู้สึกเช่นนั้นอาจจะไม่เกิดขึ้นก็ได้ นึกแปลกใจว่าเพราะเหตุใดผู้เป็นพ่อจึงเกิดความรู้สึกเช่นนั้น เดินรอบบ่อต่อไปแทนที่จะข้ามสะพาน ทันใดนั้นเองแกก็พบว่ากำลังยืนอยู่ฝั่งตรงข้ามคูน้ำตรงหน้าบ้านของสุเอะโซ แม่สื่อเคยชี้ให้แกดูมาก่อนแล้วจากบ้านของแกเอง เท่าที่มองดูก็รู้ว่าเป็นบ้านที่หรูหรา โอ่อ่าจริง ๆ ล้อมรอบ

ด้วยกำแพงดินที่สูง มีแถบไม้ไผ่ตอกตรึงทะแยงมุมที่ตอนบนของกำแพงที่กั้น บ้านข้างเคียงซึ่งแกเคยได้รับคำบอกเล่าว่าเป็นของนักค้นคว้าวิจัยฟุคุฉิ มีพื้นที่ยื่นออกไปมากกว่า แต่ตัวบ้านเป็นแบบสมัยเก่าดูไม่งดงามและมีสง่าราศีเหมือนของสุเอะโซ

ชายชรายืนอยู่ตรงหน้าบ้านของสุเอะโซสักครู่หนึ่ง นัยน์ตาจับอยู่ที่ประตูไม้สีขาวซึ่งปิดสนิทแน่นหนา แม้กระนั้นใจของแกก็ไม่ได้เกิดความคิดที่จะลองเข้าไป

ชายชรามิได้คิดถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นพิเศษ แต่รู้สึกเคว้งคว้างอยู่นาน ถูกจู่โจมด้วยความรู้สึกเปล่าเปลี่ยวอย่างฉับพลัน ความเปล่าเปลี่ยวเข้าครอบคลุมแกและผสมผเสด้วยความสำนึกอย่างกะทันหันถึงความย่อท้อต่อชีวิต การผันแปรของมัน ถ้าจะกล่าวแสดงอารมณ์ความรู้สึกเหล่านี้ให้จำเพาะยิ่งขึ้นออกมาเป็นคำพูด มันก็คือความรู้สึกของบิดาซึ่งลดค่าตัวเองลงด้วยการขายบุตรสาวของตนไปเป็นภรรยาน้อย

สัปดาห์หนึ่งผ่านไป โอะตะมะก็ยังไม่มา แกชักรำคาญตัวเองเพราะคิดถึงและต้องการพบเธอมากเหลือเกิน แล้วก็นึกสงสัยว่า "เธอลืมเราเสียแล้วหรือ เวลานี้เธอสุขสบายแล้ว สุขสบายจนลืมแม้กระทั่งพ่อของตัวเองเชียวหรือ"

ความเคลือบแคลงเหล่านี้ข้องแวะอยู่ในจิตใจของแก แต่เป็นส่วนน้อยนิดมาก ความเคลือบแคลงก็ยังคงเป็นความเคลือบแคลงไม่ถึงขนาดที่จะทำให้แกเกลียดชังเธอ ถ้าเป็นความเกลียดชังก็เป็นความเกลียดชังอย่างผิวเผิน เหมือนกับที่คนเรามักพูดเปรียบเปรยคนอื่นแกบ่นพึมพำว่า "เราจะมีความสุขยิ่งกว่านี้ถ้าเราสามารถทำตัวให้เกลียดเธอได้"

ครั้นแล้ว การให้เหตุผลของแกก็นำไปสู่อีกทางหนึ่ง "เราออกจากบ้านก็เพื่อว่าเราจะได้ไม่ต้องคิดมาก ให้เธอมาในเมื่อเราไม่อยู่ที่นั่น เธอจะได้เสียใจที่ไม่พบเรา แต่จะเป็นอย่างไรล่ะ ถ้าหากเธอไม่ยี่หระว่าเราจะอยู่หรือไม่อยู่ เอ้อ อย่างน้อยที่สุดการเยี่ยมเยียนของเธอก็เป็นการเสียเวลาเปล่า นั่นแหละจะทำให้เธอกลุ้มใจ เป็นการสมน้ำหน้าเธอด้วย!" ในระหว่างการเดินเล่นของแก แกได้ย้ำการสรุปเหล่านี้หลายครั้งหลายหน

แกจะไปที่สวนสาธารณะ นั่งพักผ่อนบนม้านั่งในร่มไม้ และแล้วก็ลุกเดินอีก ถ้าเผอิญแลเห็นรถลากซึ่งมีหลังคาคลุม ก็จะนึกในใจว่า "อา! เธอมาเยี่ยมเราแล้ว! โอ เธอจะวุ่นวายใจดีนักที่ไม่พบเราอยู่ในบ้าน นั่นจะได้สอนให้เธอรู้สำนึกเสียบ้าง!" แต่ในขณะเดียวกันแกก็รู้สึกว่าแกได้พาตัวแกไปสู่การทดสอบด้วยเหมือนกัน

ในยามค่ำแกเริ่มไปดูละครที่โรงละครเพื่อฟังนักเล่าเรื่องและการบรรยายบทละครคำกลอน แกนึกถึงบุตรสาวว่า เธออาจจะมาเยี่ยมบ้านตอนที่แกมาอยู่ที่โรงละครก็ได้ และคิดเลยต่อไปอีกในทันทีทันใดว่า หรือบางทีเธอจะอยู่ในโรงละครนี้ด้วย แกจะเหลียวไปโดยรอบยังบรรดาหญิงสาวที่ทำผมแบบเดียวกันกับโอะตะมะ ครั้งหนึ่ง แกแน่ใจว่าได้แลเห็นเธอ สตรีผู้นั้นเข้ามาในระหว่างหยุดพักการแสดง เพื่อนชายของเธอสวมยุคุตะ[8] และสวมหมวกปานามา เป็นสมัยนิยมใหม่เอี่ยมทีเดียวในยุคนั้น ชายชราเฝ้าดูเธอผู้นั้นนั่งลงตรงที่นั่งในระเบียงชั้นบน วางมือของเธอบนราว และมองลงไปในที่นั่งชั้นล่าง แต่ขณะที่มองอย่างพิจารณายิ่งขึ้น แกก็รู้ว่า ไม่ใช่โอะตะมะ

---

[8] ชุดกิโมโนผ้าฝ้ายผ้าชั้นเดียว ใช้ใส่ในฤดูร้อน

ใบหน้าของเธอกลมเกินไป นอกจากนั้น เธอก็เตี้ยกว่าโอะตะมะ อนึ่ง ผู้ที่ติดตามชายผู้ที่สวมหมวกปานามาก็ไม่ใช่มีแต่สตรีผู้นั้นคนเดียว แต่ยังมีคนอื่น ๆ ราวสามคนนั่งอยู่ข้างหลังชายผู้นั้นด้วย

พวกนั้นเป็นหญิงเกอิชาและผู้ฝึกงานทั้งนั้น

แกได้ยินนักศึกษาคนหนึ่งซึ่งนั่งอยู่ใกล้ ๆ แกกระซิบกระซาบว่า "นั่นไงละฟุคุฉิ!"

ขณะที่บิดาของโอะตะมะออกจากโรงละครหลังจากการแสดงแล้ว แกเห็นกลุ่มเกอิชาและผู้ฝึกงานเดินตามไปส่งชายคนนั้น มีสตรีนางหนึ่งเดินนำไป ถือโคมมีด้ามยาวพร้อมด้วยชื่อโรงละครเขียนด้วยตัวอักษรสีแดง

แกเดินต่อไปในทิศทางเดียวกับบุคคลคณะนี้ บางทีก็เดินนำหน้า บางทีก็ตามหลัง

ในที่สุดก็มาถึงบ้านของแกเอง และเดินเข้าบ้านไป

9

โอะตะมะซึ่งไม่เคยจากพ่อของเธอ กระตือรือร้นอยากรู้ว่าพ่อเป็นอยู่อย่างไร แม้กระนั้น ทั้ง ๆ มีความปรารถนาเช่นนี้ หลายวันก็ผ่านพ้นไปโดยที่เธอไม่สามารถไปเยี่ยมพ่อได้ เธอเกรงว่า สุเอะโซอาจจะมาเมื่อเธอไม่อยู่ และกลัวว่าเขาจะอารมณ์เสียถ้าไม่ได้พบเธอ ตามปกติเขามาในตอนเย็น และพักอยู่จนกระทั่งห้าทุ่ม แต่เขาเริ่มปรากฏตัวประเดี๋ยวประด๋าวในเวลาไม่แน่นอนเป็นประจำ

วันนี้ขามาตอนกลางวัน เขากล่าวขณะที่นั่งลงตรงข้ามกับเธอข้างหน้าเตาถ่าน "ฉันไปธุระที่นัดหมายไว้ผ่านมาตามทางก็เลยแวะมา ฉันจะสูบบุหรี่เท่านั้นแล้วก็จะไป"

อันที่จริง โอะตะมะไม่แน่ใจว่า เขาจะไม่กลับมาอีกแน่ในวันนี้ ดังนั้น เธอจึงไม่กล้าออกจากบ้าน เธออาจปลีกตัวออกไปในตอนเช้า แต่อุเมะก็ยังนับว่าเป็นเด็กจึงไม่กล้าไว้วางใจ ยิ่งไปกว่านั้น โอะตะมะไม่อยากให้มีใครเห็นเธอ เพราะเธอไม่ชอบให้เพื่อนบ้านมาจ้องมองเธอ เธออับอายมาก จนในตอนแรกเธอจะไปสถานอาบน้ำที่เชิงเนินก็ต่อเมื่อได้ใช้ให้อุเมะออกไปดูลาดเลาเสียก่อนเท่านั้นว่าไม่มีคนเยอะแยะ

ที่ทำให้เรื่องเลวร้ายยิ่งขึ้นคือ เธอต้องตกใจ เธอขวัญอ่อนกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในวันที่สามหลังจากย้ายเข้ามา ในการย้ายมาอยู่ที่มุเอ็นซะคะ ทีแรกคนขายผักและคนขายปลาแวะมาพูดคุยด้วย เมื่อเธอตกลงเป็นลูกค้า เขาก็ให้สมุดบัญชีแก่เธอไว้เล่มหนึ่ง ในวันที่เกิดมีปัญหา เมื่อไม่มีปลามาส่ง เธอก็ใช้ให้อุเมะเดินลงเนินไปซื้อปลามาสองสามชิ้นสำหรับเป็นอาหารมื้อกลางวัน โอะตะมะไม่คุ้นต่อการกินปลาทุกวัน บิดาของเธอก็ไม่พิถีพิถันในเรื่องอาหารอะไรก็ได้เท่าที่เธอปรุงมันแล้วเป็นอย่างดีและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ แต่ครั้งหนึ่งเธอได้ยินเพื่อนบ้านคนหนึ่งที่บ้านเก่ากล่าวว่าเธอกับบิดา ว่าที่บ้านนั้นนะเขายากจนไม่ว่าจะผ่านไปสักกี่วันก็ตามเขาก็ไม่กินของคาวหรอก เธอยังจำได้ว่าเธอยุ่งยากใจเพียงไรในขณะนั้น โอะตะมะจึงตัดสินใจใช้ให้อุเมะไปซื้อปลามาบ้าง "ถ้าอุเมะคิดว่าเราพยายามประหยัดเงิน" เธอนึกหาเหตุผล "ดังนั้นแล้วจะไม่เป็นการยุติธรรมแก่สุเอะโซนะซิ เขาไม่เป็นเช่นนั้นเลย"

แต่ครู่หนึ่งต่อมาสาวใช้ก็ร้องไห้กลับมา

"เป็นอะไรไป บอกฉันซิ" โอะตะมะกล่าวหลายครั้งหลายหน ก่อนที่สาวใช้จะพูด

"ฉันเข้าไปในตลาดขายปลา แต่ไม่ใช่ที่เราเคยไปซื้อหรอก ฉันมองดูรอบ ๆ แต่ไม่เห็นคนขาย ฉันจึงคิดว่า 'เอ๊ะ เขาคงจะแวะไปหาพวกลูกค้า หลังจากซื้อปลาสดที่ชายน้ำกระมัง' และแล้วฉันก็แล เห็นปลาอินทรีดูเหมือนเพิ่งจะเอาขึ้นมาจากน้ำ 'ขายยังไงน่ะ' ฉันถามภรรยาของเขา 'ฉันไม่เคยเห็นเธอแถวนี้เลย' หล่อนพูดกับฉัน ไม่บอกด้วยซ้ำไปว่าขายยังไง 'เธอมาจากบ้านไหนนะ' หล่อนถาม และเมื่อฉันบอกให้ หล่อนก็เริ่มทำหน้าเหมือนกับโกรธ'เอ๊ะ' หล่อนว่า 'ถ้าเช่นนั้นฉันก็เสียใจด้วย กลับไปยังบ้านที่เธอมาเถอะ และบอกนายผู้หญิงของเธอว่าเราไม่ขายปลาให้แก่-นางบำเรอของนายทุนเงินกู้หน้าเลือด' และแล้วหล่อนก็หันหลังให้ฉัน สูบบุหรี่ ทำท่าราวกับว่าไม่มีฉันอยู่ที่นั่นยังงั้นแหละ !"

อุเมะตกใจมากไม่กล้าไปร้านอื่นอีก ต้องวิ่งกลับมาตลอดทาง เธอผู้ซึ่งโง่งมงาย บอกนายผู้หญิงของเธอทุกถ้อยคำโดยตลอดด้วยกิริยาอาการน่าเห็นใจอยู่ตลอดเวลา

ขณะที่อุเมะพูด หน้าของโอะตะมะซีด และพูดโต้ตอบไม่ได้ไปครู่หนึ่ง ความรู้สึกต่าง ๆ สับสนปนเปกันอยู่ภายในใจหญิงสาวผู้ขาดประสบการณ์ มันเป็นไปไม่ได้ที่เธอจะคลี่คลายความคิดอันยุ่งเหยิงของเธอ แต่ทว่าความยุ่งเหยิงทั้งมวลสุมหนักอึ้งอยู่ในหัวใจของหญิงสาวผู้บริสุทธิ์จนดูเหมือนว่า โลหิตทั้งหมดของเธอหลั่งไหลเข้าไปรวมกันอยู่ในหัวใจ ปล่อยให้ใบหน้าปราศจากเลือดฝาดและทำให้หลังของเธอเย็นวาบไปด้วยเหงื่อ

ในโอกาสเหล่านี้ความคิดที่ไม่มีความสำคัญอะไรเป็นพิเศษดูเหมือนจะเข้ามาครอบงำเธอ อุเมะจะรับใช้เธอต่อไปไหมหลังจากเกิดเรื่องน่าอัปยศอดสูนี้

ขณะที่หญิงสาวเห็นสีหน้าอันซีดเผือดของโอะตะมะ เธอสามารถทราบได้ว่าถ้อยคำของเธอ ทำให้นายหญิงของเธอเกิดความลำบากใจ แต่เธอเดาไม่ถูกว่าอะไรเป็นสาเหตุให้โอะตะมะเกิดความรู้สึกเช่นนั้น หญิงสาวกลับบ้านด้วยความรู้สึกโกรธอย่างรุนแรง แต่บัดนี้ดูเหมือนว่าอาหารสำหรับมื้อกลางวันเป็นของจำเป็นขาดเสียมิได้ และเธอก็ยังถือเงินเหรียญในรอยพับของหน้าอกเสื้อ

"ฉันไม่เคยพบคนลวทรามต่ำช้าเช่นนั้น!" อุเมะพูด มีแววแห่งความเกลียดชังอยู่บนใบหน้า "เอ๊ะ ! ใครจะไปซื้อของที่ร้านพรรค์นั้น ฉันน่ะไม่ละ มีอีกร้านหนึ่งอยู่ถัดร้านนั้นไป ใกล้ศาลเจ้าสุนัขจิ้งจอก[9] ฉันจะไปที่นั่น ไปซื้อเดี๋ยวนี้แหละ" เธอลุกจากเสื่อเพื่อที่จะวิ่งออกไป

โอะตะมะยิ้มให้เธอโดยอัตโนมัติพลางพยักหน้าคล้อยตามเมื่อเห็นความเป็นมิตรไมตรีในตัวอุเมะ ซึ่งผลุนผลันออกจากห้องไป

โอะตะมะยังคงนั่งอยู่ ขณะที่ความเคร่งเครียดลดน้อยลง เธอเริ่มร้องไห้ขึ้นทันที พร้อมกับล้วงเข้าไปในแขนกิโมโนเพื่อหาผ้าเช็ดหน้า เธอได้ยินเสียงหนึ่งร้องอยู่ในทรวงอก "แค้นใจเหลือเกิน! ไม่ยุติธรรมเลย! ร้ายกาจเหลือเกิน!" เป็นความสับสนของเธอเอง โดยถ้อยคำเหล่า

---

[9] แปลจากคำภาษาญี่ปุ่นที่ว่า "โอะอินะริซัง" ซึ่งเป็นเทพเจ้าของการเก็บเกี่ยวข้าว กล่าวกันว่าเทพเจ้าองค์นี้มีสุนัขจิ้งจอกเป็นพาหนะรับใช้ ดังนั้นในที่บางแห่งจึงเรียกศาลเจ้าที่เทพเจ้าองค์นี้สถิตอยู่ว่า "ศาลเจ้าสุนัขจิ้งจอก"

นี้ เธอมิได้หมายความว่าเธอเกลียดผู้หญิงคนที่ไม่ยอมขายปลาให้แก่เธอ และก็ไม่รู้สึกเศร้าเสียใจหรือขวยใจในการรับรู้ว่าสถานะของเธอได้กีดกั้นเธอจากตลาดขายปลาธรรมดา เธอไม่รู้สึกเดือดแค้นด้วยซ้ำไปต่อสุเอะโซ ซึ่งได้ซื้อเธอมา และซึ่งบัดนี้ได้กลายเป็นผู้ทำนาบนหลังคนไปแล้ว มันเป็นการอับอายขายหน้าที่เป็นภรรยาน้อยของคนเช่นนั้น แต่เธอก็ไม่รู้สึกเช่นนั้นด้วยซ้ำไป เธอได้ยินว่าผู้ทำนาบนหลังคนเป็นบุคคลที่น่ารังเกียจ เป็นที่ดูหมิ่นเหยียดหยาม หวาดกลัวและเกลียดชัง แต่ประสบการณ์อย่างเดียวของบิดาของเธอในด้านนั้นก็มีเพียงกับพวกผู้รับจำนำ และเมื่อเสมียนของพวกแกไม่มีเมตตาพอที่จะให้เงินแกตามจำนวนที่แกต้องการแกก็ไม่เคยบ่นทั้ง ๆ ที่ไม่พอใจ ดังนั้น แม้ว่ามีผู้บอกเธอว่า คนเช่นนั้นมีอยู่ ความหวาดกลัวของเธอก็เหมือนกันกับของเด็กที่มีต่อยักษ์หรือตำรวจ-ไม่มีอะไรเป็นพิเศษ แล้วเธอจะรู้สึกถึงความสิ้นหวังแค้นใจโดยกะทันหันนี้เพื่ออะไรกันเล่า

ในความรู้สึกของเธอสำนึกแห่งอธรรมที่โลกโดยทั่วไปและมนุษย์โดยเฉพาะเกือบจะไม่มี ถ้าเธอมีสำนึกเช่นนั้น ก็คือสำนึกแห่งความไม่เป็นธรรมแห่งชะตากรรมของเธอเอง เธอไม่ได้ทำอะไรผิด แต่เธอก็ยังจะถูกโลกข่มเหงกดขี่ นี่แหละที่ทำให้เธอเจ็บปวด นี่แหละที่เป็นความสิ้นหวังแค้นใจของเธอ เมื่อเธอได้ยินว่าตำรวจผู้นั้นได้หลอกลวงเธอและทอดทิ้งเธอ เธอก็ได้ใช้ถ้อยคำอย่างเดียวกันเป็นครั้งแรกในชีวิต "มันไม่ยุติธรรมเลย! ร้ายกาจเหลือเกิน!" และเธอก็ได้ใช้ถ้อยคำนั้นอีก เมื่อเธอถูกบังคับให้เป็นภรรยาน้อย และมาบัดนี้เธอตระหนักว่าไม่เป็นแต่เพียง "นางบำเรอ" เท่านั้น หากยังเป็นคนที่ถูกเก็บไว้โดยผู้ทำนาบนหลังคนซึ่งโลกชิงชัง ความรู้สึกอับอายขาย

หน้า ซึ่งกาลเวลาและการอดทนได้ทำให้อ่อนลงและเพลาลงกลับพลุ่งขึ้นอีกครั้งหนึ่งด้วยโครงร่างที่คมกริบและสีสันที่เข้ม นี่คือเนื้อหาแห่งอารมณ์ของโอะตะมะ ซึ่งถ้าพรรณนาในแนวทางที่กอปรด้วยเหตุผลก็คือที่กล่าวมาแล้วนั่นเอง

ในที่สุดเธอก็ลุกขึ้นยืน เปิดตู้ และหยิบผ้าฝ้ายกันเปื้อนลายดอกซึ่งเธอทำขึ้นเองจากกระเป๋าหนังเทียมมาคาดรอบเอว เธอเข้าครัวพร้อมกับถอนใจแรง ๆ ผ้าไหมกันเปื้อนของเธอเหมือนกันเครื่องแต่งตัวมากกว่า และเธอไม่เคยใช้มันเลยขณะที่เข้าครัว เธอชอบความสะอาดส่วนตัวมาก จนแม้แต่เมื่อสวมกิโมโนสำหรับฤดูร้อนซึ่งซักง่าย ก็จะคาดผ้าขนหนูผืนเล็กไว้รอบผม เพื่อไม่ให้ปกคอเสื้อเปื้อนเปรอะ

อารมณ์ของเธอสงบลงทีละน้อย การอดทนเป็นท่าทีทางจิตใจซึ่งเธอมีประสบการณ์มากที่สุด และในลักษณะนี้จิตใจของเธอจึงปรับตัวเองเหมือนเครื่องจักรที่หยอดน้ำมันแล้วเป็นอย่างดี

10

เย็นวันหนึ่ง เมื่อสุเอะโซมา เขานั่งตรงที่เก่าตรงข้ามโอะตะมะจากการพบกันครั้งแรกของคนทั้งสองในบ้านหลังใหม่ เธอวางเบาะรองนั่งไว้ข้างเตาถ่านในทันทีที่รู้ว่าเขาอยู่ที่นั่น เขาจะไปที่เบาะรองนั่งและนั่งขัดสมาธิพักผ่อนด้วยการสูบกล้อง พลางคุยกันเล็ก ๆ น้อย ๆ จากตำแหน่งที่นั่งของเธอเองบนเสื่อ เธอจะพูดตอบเขาเพียงสองสามคำ พลางเอามือลูบไปตามขอบเตาถ่าน คีบถ่านใส่เตาทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อไม่ให้ตัวว่าง ถ้าเธอไม่มีที่จำเพาะตรงหน้าเตาถ่านเธอก็จะไม่

รู้ว่าจะทำอะไร อาจกล่าวได้ว่าเธอกำลังเผชิญหน้ากับศัตรูที่น่าสะพรึงกลัว ซึ่งมีแต่เตาถ่านเท่านั้นที่เป็นหอรบป้องกันเธอ

ระหว่างการสนทนากัน สุเอะโซจะให้เธอพูดชั่วระยะหนึ่ง ตามธรรมดาก็เป็นเรื่องที่ไม่เป็นสาระและเต็มไปด้วยอารมณ์เกี่ยวกับระยะเวลาเป็นปี ๆ ที่เธออยู่ตามลำพังกับพ่อ ทั้ง ๆ ที่ตัวสุเอะโซเองจะฟังเรื่องที่เธอกำลังพูดด้วยอาการยิ้มแย้มไม่มากนัก แต่ค่อนข้างเพราะ น้ำเสียงอันน่าฟังของเธอ มันราวกับว่าเขากำลังได้ฟังน้ำเสียงอันบริสุทธิ์ของของแมลงกระดิ่ง[10] ฉะนั้น ครั้นแล้วโอะตะมะก็เกิดกระดากอายขึ้นในทันทีทันใด หน้าแดงเมื่อได้พูดจาเกี่ยวกับตัวเธอเองและรีบรวบรัดประโยคที่ยังเหลืออยู่ก่อนจะผ่านพ้นไปสู่ความเงียบตามปกติของเธอ ด้วยความฉลาดเฉลียวของเขา สุเอะโซสามารถเห็นได้ว่าการพูดและจริตกิริยาของเธอนั้นไร้เดียงสาโดยสิ้นเชิง จนดูเหมือนว่าใสแจ๋วเหมือนดังน้ำบริสุทธิ์ที่สามารถมองทะลุผ่านจนถึงก้นแจกันที่แบนราบ ความยินดีของเขาที่ได้สนทนากันเท่ากับเป็นความร่าเริงบันเทิงใจของเขาเองที่เอาตัวจุ่มลงแช่ในน้ำอุ่นที่พอเหมาะหลังจากที่ทำงานเหน็ดเหนื่อยมาทั้งวัน ประสบการณ์ของความยินดีนี้เป็นเรื่องใหม่ทีเดียวสำหรับเขา มันให้ "วัฒนธรรม" ชนิดหนึ่งแก่เขาโดยไม่รู้สึกตัว นับตั้งแต่การที่เขาเริ่มต้นมาเยี่ยมเธอ อย่างน้อยที่สุดราวกับสัตว์ป่าที่เริ่มคุ้นเคยกับมนุษย์

แต่หลายวันหลังจากเธอได้ย้ายเข้ามาอยู่ เขาก็ตระหนักถึงความกระวนกระวายของเธอที่ทวีขึ้น เมื่อเขานั่งลงยังที่ของเขาข้างหน้า

---

[10] แมลงขนาดเล็กชนิดหนึ่งคล้ายจิ้งหรีด มีหนวดสัมผัสสีขาวยาว พอถึงฤดูใบไม้ร่วงแมลงตัวผู้จะกระพือปีกส่งเสียงร้องอันสดใส "ริง-ริง"

เตาถ่าน เธอจะลุกขึ้นหางานที่ไม่จำเป็นทำ ไม่ให้มือว่าง จากการเริ่มต้นของการเกี่ยวดองกันของเขากับเธอ เธอหลีกเลี่ยงการที่จะต้องสบตากับเขาและอีกอักในการตอบคำถาม แต่คืนนี้ความประพฤติของเธอแปลกมากจนเขาอดที่จะพูดขึ้นมาไม่ได้

"นี่แน่ะ" เขาพูดพลางบรรจุยาลงในกล้อง "มีอะไรกวนใจเธอหรือ มีเรื่องอะไร"

"เปล่าหรอกค่ะ" โอะตะมะตอบ นัยน์ตาเบิกกว้าง "ไม่มีอะไรผิดปกติหรอก"

เธอชักลิ้นชักอันหนึ่งออกจากกรอบเตาถ่านราวกับว่าจะจัดแจงมัน ทั้ง ๆ ที่เธอก็จัดมันไว้อย่างเป็นระเบียบอยู่แล้ว เธอเริ่มหาบางสิ่งบางอย่างในเมื่อที่จริงแล้วไม่มีอะไรจะมองหาเลย สุเอะโซสามารถบอกได้ว่าดวงตาของเธอไม่สามารถเก็บความลับที่สำคัญมากได้

ทั้ง ๆ ที่หน้านิ่วคิ้วขมวดโดยไม่รู้สึกตัว เธอก็พยายามทำสีหน้าให้แจ่มใส "นี่แน่ะ โอะตะมะเธอก็รู้ว่าเธอวิตกกังวลอยู่ มันแฝงอยู่ทั่วไปหน้าของเธอ ฉันสามารถบรรยายออกมาเป็นคำพูดได้ ให้ฉันดูทีซิ" เขากล่าวพร้อมกับมองดูเธออย่างจริงจัง "อ้อ ใช่แล้ว! มันแฝงอยู่ทั่วใบหน้าเธอว่า ฉันจะทำยังไง จะทำยังไงดี"

โอะตะมะขวยเขิน เธอนั่งเงียบอยู่ชั่วครู่ประหนึ่งว่าไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไร สุเอะโซสามารถสังเกตเห็นความเคลื่อนไหวของกลไกในสมองอันละเอียดอ่อนของเธอได้อย่างชัดเจน

"ฉัน - เอ้อ - พ่อฉันน่ะ ฉันกำลังนึกจะไปเยี่ยมท่าน - สักวันหนึ่งหมู่นี้....และมันเป็นเวลานานแล้วนับตั้งแต่..."

แม้ว่าคนเราอาจเห็นความเคลื่อนไหวของกลไกอันสลับซับซ้อน

อย่างยิ่ง แต่เขาอาจจะไม่เข้าใจการดำเนินงานทั้งหมดของมัน แมลงซึ่งต้องป้องกันการรบกวนจากสัตว์ที่ใหญ่และแข็งแรงกว่า ย่อมจะมีการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติแวดล้อม ผู้หญิงย่อมพูดปด

"เอ๊ะ" สุเอะโซพูดพลางยิ้มทั้ง ๆ ที่มีน้ำเสียงบ่นว่า "เธอยังไม่ได้ไปเยี่ยมท่านอีกรึ บ้านท่านก็อยู่แค่อิเคะโนะฮะตะนี่เอง แค่ปลายจมูกไม่ใช่รึ ทำไมเล่า นึกถึงที่ดินของอิวะซะกิทางอีกด้านหนึ่งซิ เกือบจะเหมือนกับว่าเธอสองคนอยู่บ้านเดียวกันเลย ถ้าเธอคิดจะไปไปเดี๋ยวนี้ก็ได้ แต่ เออ...ไปพรุ่งนี้เช้าก็คงจะดี"

"แต่-ฉันมีเรื่องที่จะต้องนึกถึงหลายอย่าง-พิจารณาน่ะ" เธอกล่าวว่า หยิบดีมดีบถ่านไปมาและลอบชำเลืองดูเขา

"เหลวไหล!" เขาขัดจังหวะขึ้น "เรื่องง่าย ๆ อย่างนั้นไม่ต้องพิจารณาอะไรหรอก เธอนี่ช่างเป็นเด็กทารกเสียจริง!" เขากล่าวแม้กระนั้นน้ำเสียงของเขาก็อ่อนโยน

เรื่องสิ้นสุดลงตรงนั้น ต่อมา เขากล่าวด้วยความห้าวหาญแกมขบขันด้วยซ้ำไป "ถ้าหากว่าลำบากมากนักละก็ ฉันจะแวะมาในตอนเช้าและพาเธอไป ถึงอย่างไรมันก็หลายร้อยหลาอยู่เหมือนกัน!"

เมื่อไม่ช้าไม่นานมานี้ โอะตะมะพยายามนึกถึงเขาในหลาย ๆ ประการ เมื่อเธอเห็นเขาอยู่ตรงหน้าเธอ ด้วยลักษณะท่าทางเชื่อถือได้ฉลาดมีไหวพริบและอ่อนโยนละมุนละไมด้วยซ้ำ เธอก็นึกแปลกใจว่าเพราะเหตุใดเขาจึงเลือกอาชีพอันน่ารังเกียจ และเธอนึกในใจว่า "เราอาจจะเปลี่ยนแปลงเขา ทำให้เขาพบอย่างอื่นที่จะทำ" แต่เธอรู้ว่าเรื่องนี้เกินกว่าที่เธอสามารถกระทำได้ และแม้กระนั้นเธอก็สารภาพกับตัวเองว่า "เขาก็ไม่น่าชิงชังอะไร! เป็นผู้ทำนาบนหลังคนหรือไม่เป็น เขาก็ไม่น่าชิงชังอะไรเลย!"

สำหรับสุเอะโซ เขาจับภาพอยู่ตรงส่วนลึกของจิตใจของโอะตะมะแล้วพยายามค้นว่าเธอมีความรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องนั้น และก็พบว่าเป็นเรื่องขี้ประติ๋วของเด็กทารก แต่ขณะที่เขาเดินลงมุเอ็นซะคะไปหลังจากห้าทุ่มคืนนั้น เขารู้สึกราวกับว่ายังมีบางสิ่งบางอย่างซ่อนอยู่เบื้องหลัง เขารอบคอบพอที่จะติดตามส่วนของความยุ่งยากนั้น "มีบางสิ่งบางอย่าง" เขานึกเอา "ใครคงบอกเรื่องอะไรแก่เธอ บางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับตัวเรา และเธอก็ยึดเอาสิ่งนั้นต่อต้านเรา"

แต่เขาไม่ทราบว่าใครบอกอะไรเธอ และบอกว่าอย่างไร

11

เมื่อโอะตะมะไปถึงบ้านบิดาของเธอเช้าวันรุ่งขึ้น บิดาเพิ่งจะกินอาหารเช้าเสร็จ เธอไม่เคยใช้เวลามากในการเตรียมตัวจะออกมาและเธอรีบเดินพลางนึกว่า บางทีเธออาจจะมาเช้าเกินไป แต่ชายชราไม่ใช่คนนอนตื่นสาย ได้กวาดทางเข้าบ้านและรดน้ำที่พื้นดินเรียบร้อยแล้ว หลังจากล้างมือล้างเท้าแล้ว แกกำลังกินอาหารอยู่คนเดียวบนเสื่อผืนใหม่

สองสามประตูถัดจากบ้านของบิดา บ้านที่มีเกอิชาให้ความเพลิดเพลินได้ถูกสร้างขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้ และตอนเย็น ๆ บ้านนั้นจะมีเสียงอึกทึกครึกโครม แต่บ้านทางขวาและซ้ายมือของบ้านบิดาก็เหมือนบ้านของแกคือปิดประตูเงียบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตอนเช้า

ขณะที่ชายชรามองออกไปจากหน้าต่างเตี้ย ๆ แกสามารถมองผ่านกิ่งสนฉัตรในสวนหน้าบ้าน เห็นต้นหลิวที่เหมือนเส้นเชือกเคลื่อน

ไหวอย่างแผ่วเบา อยู่ในสายลมอันสดชื่น ถัดจากนั้นออกไปเห็นใบบัวขึ้นคลุมทั่วบ่อ และดอกสีชมพูอ่อนที่กำลังบานในยามเช้าตรู่นั้นขึ้นกระจายอยู่ทั่วไปเป็นจุด ๆ ในสีเขียวเหล่านั้น ในฤดูหนาวบ้านของชายชราจะเยือกเย็นเนื่องจากหันหน้าไปสู่ทิศเหนือ แต่ในฤดูร้อนก็ดีเท่ากับที่ใคร ๆ ปรารถนาจะพานพบ

นับตั้งแต่โอะตะมะอายุมากพอที่จะคิดได้ด้วยตัวเอง เธอหวังว่าถ้าหากมีโอกาสเธอจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้แก่บิดาของเธอ และเมื่อเธอแลเห็นบ้านที่บิดากำลังอาศัยอยู่ เธอก็ไม่สามารถยับยั้งความชื่นชมยินดีไว้ได้ อดรู้สึกไม่ได้ว่าสวดมนต์วิงวอนของเธอได้เป็นที่รับรู้แล้ว แต่ถึงแม้ความสุขสบายซึ่งเธอรู้สึกก็มีองค์ประกอบที่ขมขื่น ด้วยความตระหนักแน่ของสถานะของเธอที่ได้เปลี่ยนแปลงไป "ถ้าเราสามารถเห็นได้ว่าพ่อของเราปราศจากเสียซึ่งสิ่งนั้น" เธอนึกในใจ "เราก็จะมีความสุขเหลือเกิน!"

เธอรู้สึกถึงความผิดหวังซึ่งแสดงอยู่ในสุภาษิต "ความปรารถนาที่ไม่บรรลุผลสำเร็จย่อมเป็นวิถีทางของโลก"

ชายชราวางตะเกียบของตนลงและกำลังจะดื่มน้ำชา ก็ได้ยินเสียงที่ประตูหน้าบ้าน เนื่องจากว่าไม่เคยมีผู้มาเยือน แกจึงแปลกใจวางถ้วยน้ำชาลงข้างตัว แล้วจับตามองไปทางนั้น แกไม่สามารถเห็นใครหลังบานประตูพับที่ทำด้วยต้นกก แต่เมื่อได้ยินบุตรสาวร้องเรียก "โอะโตซัง"[11] ทั้ง ๆ ที่ใจอยากจะรีบลุกขึ้นและวิ่งไปต้อนรับเธอ แต่แกก็ได้แต่นั่งอยู่ตรงนั้น จิตใจว้าวุ่น พยายามนึกหาคำพูดที่จะใช้และนึกจะขึ้นต้นด้วย "แปลกใจจริงที่เธอยังจำพ่อของเธอได้" แต่เมื่อเห็น

---

[11] มีความหมายเท่ากับ "คุณพ่อ"

โอะตะมะรีบตรงมาหา ใบหน้าของเธออิ่มเอิบประหนึ่งว่าประสบความโล่งใจจากความชอกช้ำหลังจากที่จากกันไปนาน แกไม่สามารถกล่าวถ้อยคำเหล่านั้นออกมาได้ แม้กระนั้นแกก็ไม่พอใจที่ตัวเองอ่อนแอไม่สามารถพูดออกมาได้มากเท่านั้น และแกก็จ้องหน้าของเธอนิ่งเฉยอยู่

ใช่แล้ว แกครุ่นคิด เธอสวย แม้เมื่อแกยังยากจน แกก็ยืนยันว่าที่มาแห่งความภูมิใจอย่างเดียวนี้ควรจะทำให้เธอดีที่สุดเสมอ และแกก็ปฏิเสธแม้แต่จะให้เธอทำงานหนัก แต่ทว่าบัดนี้ แกได้เห็นเธอเป็นครั้งแรกหลังจากไม่ได้พบเสียสิบวัน รู้สึกว่าเธอเหมือนกับเกิดใหม่ เมื่อเปรียบเทียบกับโอะตะมะปัจจุบันซึ่งกำลังเบ่งบานและขัดสีฉวีวรรณตัวเอง แกจำได้ว่าบุตรสาวคนนี้เป็นมณีล้ำค่าในที่อันขรุขระ ผู้เป็นพ่อที่แลเห็นบุตรสาวของตนเอง หรือชายชราซึ่งแลเห็นหญิงสาวย่อมปฏิเสธไม่ได้ถึงความงามของวัตถุอันสวยสด และคนเช่นนั้นย่อมไม่ละเว้นที่จะรู้สึกถึงอานุภาพที่ความงามมีอยู่ในการทำให้สุขกายสบายใจ

ชายชรายังคงนิ่งเงียบอยู่อย่างเห็นได้ชัด ตั้งใจทำให้เธอเห็นว่าแกขุ่นมัว แต่ก็ช่วยไม่ได้และใจอ่อนลงโดยฝืนความรู้สึก แม้แต่โอะตะมะซึ่งไม่เคยนึกรู้ถึงการแยกจากบิดาของเธอก่อนการจัดแจงใหม่นี้ และซึ่งไม่ได้เห็นแกมาสิบวันแล้วก็พูดไม่ออกไปชั่วครู่ เธอมีเรื่องมากที่จะบอกพ่อ แต่ทั้งหมดที่เธอสามารถทำได้ก็คือมองหน้าพ่อด้วยความเบิกบานใจ

"อิ่มแล้วหรือคะ" สาวใช้ถาม น้ำเสียงรวดเร็ว และเสียงสูงขึ้นขณะที่เธอปรากฏตัวในทันทีทันใดที่ตรงทางเข้าครัว

โอะตะมะจับคำพูดของสาวใช้ไม่ได้ และเมื่อสาวใช้ซึ่งผมม้วน

ขึ้นไว้รอบหวีเพื่อว่ามันจะได้แก้ส่วนสัดของใบหน้าอันอ้วนของเธอ และเห็นโอะตะมะเข้า ก็มองจ้องอาคันตุกะอย่างไร้มารยาท

"เอาไปเถอะ แล้วเอาน้ำชาใหม่ ๆ มา ใช้ชาเขียวบนหิ้งนะ" ชายชราสั่ง พลางเลื่อนถาดไปเพื่อให้เธอเอาเข้าไปในครัว

"อ้อ พ่อไม่ต้องลำบากให้ชงน้ำชาให้ฉันเป็นพิเศษหรอกค่ะ"

"เหลวไหลอะไรยังงั้น! พ่อมีขนมด้วยนะ" แกเดินไปที่ตู้ หยิบเอาขนมปังกรอบไข่ออกมากระป๋องหนึ่ง พร้อมกับเอาขนมอันหนึ่งใส่ในจาน

"มีร้านทำขนมอยู่แห่งหนึ่งไม่ไกลจากนี่นัก ที่ทำขนมเหล่านี้ และทายซิว่าอะไร ลูกสามารถซื้อปลาต้มซีอิ๊วของโจะเอ็นได้ในซอยถัดไปจากนั้น"

"อา โจะเอ็น จำได้ไหม โอะโตซัง เมื่อพ่อพาฉันไปที่โรงละครและโจะเอ็นอยู่ที่นั่น พูดถึงงานเลี้ยงที่เขาไป บอกว่าปลาอร่อยเท่ากับของเขาเอง และเราหัวเราะกันใหญ่เชียว เขาเป็นคนอ้วนแก้มยุ้ยที่น่าสนุกสนานเหลือเกิน เมื่อขึ้นไปบนเวที สลัดชายกิโมโนก่อนจะนั่งลง ฉันอดหัวเราะออกมาดัง ๆ ไม่ได้เลย ฉันอยากให้พ่ออ้วนยังงั้นจัง"

"อะไรกัน อ้วนอย่างเขาน่ะรึ พ่อไม่เอาหรอก!" แกกล่าว วางจานลงตรงหน้าเธอ ในไม่ช้าสาวใช้ก็เอาชามา และพ่อลูกก็คุยกันอย่างสะดวกสบายราวกับว่าทั้งสองได้ทำอย่างเดียวกันเมื่อวันวานและวันก่อน

"ลูกมีความเป็นอยู่เป็นยังไงบ้าง" แกถามขึ้นในทันทีทันใด รู้สึกถึงความไม่เหมาะของคำถาม "สุเอะโซแวะมาทุกบ่อยไหม"

"ค่ะ - " เธอตอบอย่างอึกอัก ไม่ทราบว่าจะตอบอะไร สุเอะโซมาไม่เพียงแต่ "บ่อย ๆ" เท่านั้น แต่ทุกคืนทีเดียว ถ้าเธอเป็นภรรยา

ของสุเอะโซแล้ว และใครมาถามเธอว่า เธออยู่กินกับสามีเป็นยังไงบ้าง เธอก็จะกล่าวอย่างมีความสุขว่า "วิเศษที่เดียว! โปรดอย่าได้วิตกกังวลเรื่องของเราเลย" แต่เนื่องจากว่าเธอเป็นภรรยาน้อยของเขา ความรู้สึกของเธอป้องกันเธอมิให้เปิดเผยการมาของสุเอะโซแต่ละคืน

"ทุกอย่างเป็นไปด้วยดี" เธอกล่าวหลังจากหยุดไปขณะหนึ่ง "พ่อไม่ควรวิตกกังวลเกี่ยวกับเรา ขอได้โปรดอย่าเลยค่ะ"

"ถ้าเช่นนั้นทุกสิ่งทุกอย่างก็เรียบร้อย" คำตอบของบุตรสาวไม่สู้พึงพอใจเขานัก และทั้งสองคนก็เริ่มพูดกันอย่างไม่จงใจราวกับว่าปากเต็มไปด้วยแป้งเปียก เขาทั้งสองซึ่งไม่เคยเก็บสิ่งหนึ่งสิ่งใดไว้ในใจ แต่ทว่า บัดนี้ทั้งสองกำลังพูดอย่างเป็นการเป็นงาน เหมือนกับบุคคลที่ไม่เกี่ยวดองกันมีความลับที่จะปกปิดซึ่งกันและกัน เมื่อตำรวจผู้นี้ได้หลอกลวงเขาทั้งสอง และเขาทั้งสองรู้สึกขายหน้าเมื่ออยู่ต่อหน้าเพื่อนบ้าน เขาทั้งสองยังมีความเชื่อถือซึ่งกันและกัน ขณะที่เขาทั้งสองมั่นใจว่า เหตุการณ์ที่บังเกิดขึ้นไม่ใช่ความผิดของเขา แม้กระนั้นสถานการณ์ก็แตกต่างออกไป เพราะหลังจากการตัดสินใจอันบ้าบิ่นที่ทำให้เขาอยู่ในฐานะสะดวกสบาย เขาก็ตระหนักด้วยความเจ็บปวดรวดร้าวถึงอุปสรรคที่ทอดขวางความสนิทสนมที่มีอยู่แต่ก่อนเสีย

ความเงียบสักครู่ติดตามมา ชายชราต้องการคำตอบที่จำเพาะเจาะจงยิ่งกว่า จึงได้เข้าหาคำถามในแนวทางใหม่ "เขาเป็นคนชนิดไหน"

"ขอให้ฉันนึกดูก่อน" โอะตะมะพูด เบนศีรษะไปทางด้านที่ราวกับว่าเธอกำลังพูดกับตัวเอง "หลังจากพูดกันทุกสิ่งทุกอย่างแล้วฉันคิดว่าเขาไม่ใช่คนเลวทราม เขาไม่พูดอะไรที่โหดร้ายแม้เป็นเพียงสองสามวันมาแล้วก็ตาม"

ชายชรามีอากัปกิริยาฉงนสนเท่ห์ "อืม - ทำไมเขาจึงควรจะเป็นคนเลวทรามล่ะ"

เธอมองดูบิดาของเธอ หัวใจของเธอเต้นแรง เธอตระหนักดีว่าบัดนี้เธอไม่มีโอกาสที่จะบอกว่าเธอเรียนรู้อะไรบ้าง แม้กระนั้นมันก็ทำให้เธอเจ็บปวดรวดร้าวที่จะนำปัญหาใหม่ใดๆมาให้พ่อ เธอทำให้พ่อสบายใจแล้วในขณะนี้ แกมีความผาสุก และเธอก็ตัดสินใจในทันทีทันใด "เราจะไม่บอกพ่อละ!" เธอจะเก็บเรื่องนั้นไว้กับตัวเอง เป็นความลับที่ไม่เปิดเผย เบื้องหลังของเขาทั้งสองมีส่วนร่วมกัน ที่เธอตกเป็นภรรยาน้อย แม้กระนั้นในการทำเช่นนี้เธอก็ตระหนักแน่ว่า ช่องว่างระหว่างเขาทั้งสองได้ขยายกว้างออก

เธอเบี่ยงเบนไปจากจุด โดยกล่าวว่า "ฉันได้ยินแต่เพียงว่าเขาทำเงินด้วยวิธีการอันฉลาด โดยการทำสิ่งต่าง ๆ และทำให้ฉันร้อนใจในเรื่องชนิดของคนที่เขาเป็น เอ้อ ฉันควรจะกล่าวถึงเขาว่ายังไงดีนะ โอ.....เขาก็เหมือนกับสุภาพบุรุษ ฉันไม่ทราบว่าเขาเป็นจริงหรือเปล่า มันก็ยังดูเหมือนว่าเขาพยายามจะกล่าวหรือกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อว่าจะคิดว่าเขาเป็น และโอะโตซัง พยายามเป็นคนชนิดนั้นไม่ดีกว่าหรือ ถึงแม้ว่าเป็นเรื่องของการพยายามก็ตาม"

หลังจากพูดตรงนี้แล้วเธอก็เงยหน้าขึ้นมองดูบิดา ถึงจะเป็นผู้หญิงที่ซื่อสัตย์เพียงไรก็ตาม เธอก็รู้สึกกระอักกระอ่วนน้อยกว่าการที่จะต้องเก็บงำสิ่งที่เป็นความจริงไว้ในจิตใจและไปพูดถึงเรื่องอื่น ๆ อาจกล่าวได้ว่าผู้หญิงเหล่านั้นซึ่งพูดมากที่สุดในเวลาเช่นนั้นย่อมซื่อสัตย์ยิ่งกว่า

"เอ้อ เธออาจจะถูก แต่เธอพูดราวกับว่าไม่ไว้ใจเขา"

"อา ฉันฉลาดขึ้นแล้ว" เธอกล่าวพร้อมกับยิ้ม "ทีละเล็กละ

น้อย ตั้งแต่นี้ต่อไป ฉันจะไม่ถูกใครหลอกเล่นละ พ่อคิดไหมว่าฉันแก่งขึ้น"

เหล่านี้ชี้ให้เห็นความคิดคัดค้านของบุตรสาวที่มีต่อเขา บุตรสาวซึ่งเคยเป็นคนสงบเสงี่ยมบัดนี้ทำให้ชายชราประหลาดใจ แกจึงจ้องมองด้วยความเคลือบแคลงไม่สบายใจ

"เอ้อ โอะตะมะ" เขาพูด "ฉันอยู่มาและถูกหลอกลวงมาตลอดชีวิต แต่เธอก็ย่อมรู้เธอเกิดมาถูกเขาหลอกลวงมากกว่าหลอกลวงเขา ฉันไม่ยี่หระว่าคนเราอยู่ในสถานการณ์อย่างไร ถ้าเขาใช้หนี้เท่าที่เขาเป็นหนี้คนอื่นอยู่ เธอจะต้องซื่อสัตย์ต่อข้อผูกพันของเธอ"

"พ่อไม่ต้องวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องนั้นหรอก พ่อเคยพูดบ่อยเพียงไรว่า 'หนูน้อยทา ซื่อสัตย์' ฉันรู้ว่าฉันซื่อสัตย์ แต่หมู่นี้ฉันตัดสินใจแล้ว ฉันจะไม่ยอมให้ตัวเองถูกหลอกลวง ฉันจะไม่โกหกใคร จะไม่หลอกลวงใคร แต่ในขณะเดียวกันก็จะไม่มีใครหลอกลวงฉันด้วย ฉันจะระวังไม่ให้ใครหลอกลวงฉัน"

"ฉันคาดว่าทั้งหมดนี้ หมายถึงว่าเธอไม่ไว้ใจสุเอะโซ"

"ก็งั้นแหละ เขามองฉันราวกับว่าฉันเป็นทารก ฉันไม่ประหลาดใจเลยว่า คนแบบเขาทำกับฉันอย่างนั้น เขาคิดว่าเขาสามารถลอดหูลอดตาคนอื่นได้โดยไม่มีใครเห็น แต่ฉันไม่ใช่เด็กอย่างนั้น"

"เธอไม่ได้หมายความว่าเขาโกหกเธอหรอกนะ"

"ใช่ เขาโกหก พ่อจำได้นะ แม่สื่อบอกว่าเขาเป็นพ่อหม้ายมีลูกติด และผู้หญิงที่เขารับไว้ในความดูแลจะเป็นเหมือนภรรยาของเขา ไม่ใช่แต่ในนาม ยายแม่สื่อบอกว่าเป็นเพราะเพื่อนบ้านจะพูดเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของเรา เขาไม่สามารถแต่งงานและรับฉันไปไว้ในบ้านได้เอ้อ แต่เขามีภรรยาแล้ว เขาบอกฉันเช่นนั้นเอง เขาไม่ลังเลใจด้วย

ซ้ำไป ไม่รู้สึกกระดากอายด้วย ฉันเองกลับรู้สึกตกใจ"

ชายชราก็ตกใจด้วย "เป็นความจริงรึ ถ้าเช่นนั้น - ถ้าเช่นนั้น แม่สื่อคนนั้นพูดก็เป็นลูกไม้ของหล่อนน่ะซิ"

"ดังนั้นเขาจึงต้องเก็บเรื่องของฉันเป็นความลับอย่างเคร่งครัด จากภรรยาของเขา เนื่องจากว่าเขาโกหกหล่อน ฉันจะไว้ใจเขาโดยสิ้นเชิงได้ยังไงกัน"

โอะตะมะดูเหมือนจะเก่งกล้าขึ้นอย่างรวดเร็วในสายตาของชายชรา แกมองดูเธออย่างใจลอยมากจนลืมเคาะขี้บุหรี่

"ฉันจะต้องกลับเสียทีละเวลานี้" โอะตะมะพูดราวกับว่านึกอะไรบางอย่างขึ้นมาได้ "เนื่องจากฉันมาที่นี่หนหนึ่งแล้ว จึงเป็นการง่ายที่จะมาที่นี่อีก ตั้งแต่นี้ต่อไปฉันจะมาเยี่ยมให้แทบทุกวันทีเดียว เหตุผลที่ฉันไม่ได้มาเร็วกว่านี้ก็คือว่าฉันไม่คิดว่าเป็นการถูกต้องที่จะมา จนกระทั่งสุเอะโซเขาเสนอแนะขึ้น แต่เมื่อคืนนี้ในที่สุดฉันก็บอกเขาว่า อยากจะมาเยี่ยมพ่อและได้รับความเห็นชอบจากเขา ฉันจึงมานี่แหละในวันนี้ สาวใช้ของฉันที่จริงก็ยังเป็นเด็ก ยังหุงหาอาหารกลางวันโดยที่ฉันไม่ช่วยเหลือไม่ได้"

"เอ้อ ถ้าหากสุเอะโซเขาอนุญาตละก็ กินอาหารกลางวันเสียที่นี่เถอะ"

"ไม่ละ ฉันรู้สึกว่าทางบ้านของฉันไม่ใคร่ปลอดภัย ฉันจะมาอีก - ในเร็ว ๆ นี้แหละ ลาก่อนละนะ โอะโตซัง"

เมื่อเธอลุกขึ้นยืนจะจากไป สาวใช้วิ่งมาตรงทางเข้าเพื่อเรียงเกี๊ยะของเธอให้วางถูกข้าง แม้แต่ผู้หญิงโง่ ๆ ก็ต้องสังเกตผู้หญิงคนใดที่ตนพบ นักปรัชญามีชื่อคนหนึ่งกล่าวว่า คนเพศเดียวกันย่อมเพ่งเล็งอีกคนหนึ่งที่ตนพบว่าเป็นคู่แข่งแม้เพียงแต่เดินพบกันบนถนนเป็นครั้ง

แรก และนี่ก็คือเหตุผลที่หญิงบ้านนอกผู้เอานิ้วหัวแม่มือจุ่มลงไปในชามซุปเป็นประจำคนนี้อดลอบแอบฟังสาวสวยโอะตะมะไม่ได้

"ถ้าเช่นนั้น ก็ตกลง" บิดาของโอะตะมะพูด ยังคงนั่งอยู่บนเบาะรองนั่ง "มาเร็ว ๆ ก็แล้วกัน และฝากความนับถือไปยังสุเอะโซด้วย"

โอะตะมะหยิบกระเป๋าเงินใบเล็ก จากผ้าคาดอกของเธอ หยิบเงินส่งให้สาวใช้แล้วสวมเกี๊ยะออกจากบ้านไป

เธอเข้าประตูใหญ่ด้วยความตั้งใจที่จะเปิดเผยความยุ่งยากลำบากใจแก่บิดา และจะได้มีส่วนร่วมในความทุกข์ทรมานของเธอด้วย แต่เธอก็ไม่มีจิตใจเข้มแข็งพอ ซึ่งดูเหมือนว่าแปลกแม้กับตัวเอง ระหว่างที่เธอพูดกับพ่อ เธอมีความสำนึกพยายามให้ปรากฏความเข้มแข็งและหนักแน่น แทนที่จะเพิ่มความกระวนกระวายใจแก่ความโล่งใจที่พ่อได้พบ และเธอก็รู้สึกล่วงพ้นคุณภาพบางประการที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวเธอ เมื่อก่อนเธอต้องขึ้นอยู่กับคนอื่น ๆ แต่มาบัดนี้เธอรู้ถึงอานุภาพแห่งการเชื่อถือตัวเองที่ไม่คาดคิด และขณะที่เธอเดินอ้อมบ่อไปก็รู้สึกใจคอเบิกบาน

ดวงอาทิตย์แผดจ้าขึ้นด้วยความร้อนสูงเหนือเนินลาดอุเอะโนะแล้ว และฉาบวิหารเบ็นเทนบนเกาะด้านในของบ่อให้แดงเข้มขึ้นทั้ง ๆ ที่ความร้อนจ้า โอะตะมะก็เดินต่อไปโดยไม่ได้กางร่มคันเล็กที่ถือเอาไปด้วย

12

คืนหนึ่งหลังจากกลับมาจากมุเอ็นซะคะแล้ว สุเอะโซพบภรรยาของเขา โอะทสึเนะกำลังนั่งอยู่คนเดียวดูแลลูก ๆ ซึ่งนอนหลับอยู่ข้าง ๆ

การปฏิบัติตามธรรมดาของเธอ ก็คืองีบหลับไปกับลูก ๆ ด้วย แต่คืนนั้นทั้ง ๆ ที่รู้ว่าสามีของเธอเข้ามาในมุ้ง เธอก็ไม่ยอมหันหน้าไปดูเขา

ที่นอนของเขาตั้งอยู่ด้านในสุดใกล้ฝา และห่างจากสมาชิกคนอื่น ๆ ของครอบครัว เบาะรองนั่ง ที่สูบบุหรี่ และเครื่องน้ำชาจัดวางไว้ข้างหมอน เขานั่งลงจุดบุหรี่กับถ่านไฟในที่สูบบุหรี่พลางพูดขึ้นอย่างอ่อนโยน "เกิดอะไรขึ้นละ เธอยังไม่หลับอีกรึ"

ภรรยาของเขามิได้กล่าวประการใด

เนื่องจากเธอปฏิเสธที่จะรับข้อเสนอและความสงบนี้จากเขา เขาจะไม่โอนอ่อนผ่อนตามใด ๆ ต่อไป และเพิกเฉยต่อเธออย่างจงใจ เขาเอนกายสูบบุหรี่

"คุณไปไหนมาจนดึกดื่นป่านนี้" เธอถาม ผงกศีรษะขึ้นในทันทีพร้อมกับมองดูเขา นับตั้งแต่ทั้งสองได้จ้างสาวใช้มา การพูดจาของเธอค่อยดีขึ้นเรื่อย ๆ แต่เมื่ออยู่ตามลำพังกับสามีเธอก็หันไปใช้คำหยาบคายเหมือนดังแต่ก่อน

สุเอะโซจ้องมองดูเธอตาเขม็ง แต่ก็ยังคงเงียบอยู่ เขาตระหนักดีว่าเธอได้เรียนรู้อะไรบางอย่างเข้าแล้ว แต่เนื่องจากเขาไม่สามารถวัดระดับความรุนแรงของมัน จึงยังพูดอะไรไม่ได้ เขาไม่ใช่คนชนิดที่อ่อยเหยื่อเพื่อให้ประโยชน์แก่ฝ่ายตรงข้าม

"เวลานี้ฉันรู้เรื่องหมดแล้วละ!" เธอร้องขึ้น น้ำเสียงแหลมและสั่น ลงท้ายคำพูดด้วยน้ำตา

"อย่าพูดเรื่องบ้า ๆ นะ เธอรู้อะไรนะ" เขากล่าวเหมือนคนที่แปลกใจในเรื่องที่ไม่คาดคิด แต่ยังคงรักษาน้ำเสียงให้สุภาพ

"คุณซักถามมากเกินไปเสียแล้ว คุณแสร้งทำเป็นเช่นนั้นได้ยังไงไม่กระดากอายด้วยซ้ำไป" ความสงบเสงี่ยมของสามีของเธอทำให้เธอ

ตื่นเต้นมากจนเสียงขาดห้วน และต้องเช็ดน้ำตาด้วยแขนเสื้อชั้นใน

"ฉันยังไม่เข้าใจว่าเธอพูดเรื่องอะไรอยู่นั่นแหละ บอกฉันทีซิว่าเธอมีอะไรอยู่ในใจ ฉันเดาไม่ออกด้วยซ้ำ"

"อา! คุณพูดได้เท่านั้นเองรึ เมื่อฉันถามคุณว่าคืนนี้คุณไปไหนมา คุณทำยังงั้นได้ยังไง เลี้ยงผู้หญิงคนชั่ว แล้วบอกฉันว่ามีงานต้องทำ!" ใบหน้าแดงก่ำจมูกแบนนองไปด้วยน้ำตา มวยผมแปะติดอยู่ที่แก้ม นัยน์ตาตี่และเปียกชุ่มเบิกกว้างเท่าที่สามารถจะทำได้พลางมองจ้องหน้าเขา ทันใดนั้นเธอก็คลานมาคว้ามือที่กำลังถือบุหรี่ของเขาไว้

"หยุดนะ!" เขาร้อง สลัดมือเธอออก ปัดขี้บุหรี่ที่กระจายอยู่ทั่วเสื่อ แต่เธอก็ยึดแขนเขาไว้พลางร้อง "ในโลกนี้มีใครเหมือนคุณบ้างไหม คุณทำเงินได้มาก แต่มีใครบ้างไหมที่แต่งตัวเป็นสุภาพบุรุษและทิ้งเมียไว้โดยไม่ให้อะไรเลย ไม่มีแม้แต่กิโมโนสักตัวหนึ่ง ปล่อยให้อยู่เลี้ยงลูก ๆ! แม้ - แม้กระนั้นยังเผยอเลี้ยงผู้หญิงคนชั่ว!"

"หยุดร้องไห้ยังงั้นเสียทีเถอะ ได้ยินไหม" เขาปัดมือเธออีกครั้งหนึ่ง "เธอจะทำให้ลูก ๆ ตื่น และเสียงเธอได้ยินไปถึงห้องคนใช้!" ภรรยาของเขาสามารถรู้สึกพลังแรงเบื้องหลังคำกระซิบกระซาบเหล่านี้

ในทันใดลูกคนเล็กก็พลิกตัวพูดละเมอออกมา ภรรยาของสุเอะโซจำเป็นต้องลดเสียงของเธอลง "ในที่สุด" เธอพูด พลางซบหน้าเข้ากับทรวงอกของสามี และร้องไห้สะอึกสะอื้น "ฉันจะทำยังไงได้"

"เธอไม่ต้องทำอะไรหรอก คงมีใครทำให้เธอตื่นเต้นไปหมดใครบอกเธอว่าฉันมีเมียน้อย หรือเมียลับ หรือเรื่องเหลวไหลทำนองนั้น" ขณะที่พูด เขาสังเกตเห็นผมอันยุ่งเหยิงของเธอลงมาแนบติดกับ

ตัวของเขา และเขาเก็งตรงปัญหาที่คนเราตามปกติคิดเอาในเวลาว่างมากกว่า ทำไมเล่าผู้หญิงที่น่าเกลียดจึงยืนกรานจัดผมในทำนองที่เหมาะแก่คนสวยเท่านั้น ขณะที่ผมของเธอแนบติดกับตัวเขาน้อยลง ในเวลาเดียวกันเขาก็สามารถรู้สึกการกดจากทรวงอกอันใหญ่ของเธอ ซึ่งใช้เป็นอาหารเลี้ยงดูลูกแต่ละคนของเขาทั้งสองอย่างเหลือเฟือ "ใครบอกเธอ" เขาถามอีก

"จะเป็นใครก็ช่างมันเถอะตราบใดที่มันเป็นความจริง" แรงกดแน่นจากทรวงอกของเธอเพิ่มขึ้น

"แต่มันไม่จริงนี่นา ดังนั้นฉันจึงอยากรู้นักว่าใครบอกเธอผิด ๆ บอกฉันซิ"

"เอาละ เมียพ่อค้าขายปลา - อุโอะคิน"

"อะไรกัน อะไรกันนะ ฉันไม่เข้าใจเลยที่เธอจ้อเหมือนลิง! ใครกันนะ ใคร"

โอะทสึเนะ ถอยหน้าห่างจากอกเขา และแค่นยิ้ม

"เมียของอุโอะคิน"

"นังคนนั้น! ฉันนึกแล้วทีเดียว" เขาหยิบบุหรี่อีกมวนหนึ่ง พลางมองดูใบหน้าอันตกอกตกใจของภรรยาอย่างอ่อนโยน "กล่าวกันว่าหนังสือพิมพ์ให้มีมติมหาชนไม่สนับสนุนคนพวกนี้ แต่ไม่เห็นได้ผลสักที การซุบซิบนินทาอาจจะได้ผลอย่างนั้นแหละ แม่พวกนี้ชอบยุ่งเกี่ยวกับเรื่องของเพื่อนบ้านทุกสิ่งทุกอย่าง ใครนะจะเชื่อถ้อยคำของแม่พวกนี้ ฟังฉันเถอะ ฉันจะบอกความจริงแก่เธอ"

ภรรยาของเขารู้สึกเลื่อนลอยราวกับว่าเธอกำลังถลำเข้าไปในหมอก แม้กระนั้นก็ยังรู้สึกแปลกใจว่าไม่ได้ถูกหลอกโดยคำพูดของเขา จึงยังระแวดระวังอยู่ ขณะเฝ้าดูเขาอยู่อย่างใกล้ชิด เธอก็พยายาม

ติดตามเขาอย่างระมัดระวัง แต่เมื่อสามีของเธอใช้คำยาก ๆ ของหนังสือพิมพ์ขณะที่เขากระทำมาแล้วในการพูดเกี่ยวกับมติมหาชน เธอก็มีความรู้สึกท่วมท้นและยอมรับโดยที่ไม่เข้าใจ

เขาแนบหน้าซึ่งเห็นอกเห็นใจของเขาใกล้ชิดใบหน้าของภรรยา และบางโอกาสก็ถอยออกมาสูบบุหรี่พลางกล่าวสืบไป "เอ้อ เธอจำโยะชิดะ นักศึกษาคนนั้นได้ไหม ที่เคยมาเยี่ยมเยียนเราบ่อย ๆ ที่สวมแว่นตากรอบทองและสวมเสื้อผ้าไหมน่ะ ขณะนี้เขากำลังทำงานอยู่ในโรงพยาบาลที่ซิบะ แต่เขายังเป็นหนี้ฉันอยู่มากกว่าที่จะสามารถชำระได้ในสองหรือสามปี เขาเกิดใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้หญิงคนหนึ่งที่เขาพบในระหว่างที่เขาเป็นนักศึกษาอยู่ที่หอพัก จนกระทั่งเมื่อเร็ว ๆ นี้ เขาเก็บตัวเธอไว้ในบ้านเช่าในนะนะมะกะริ เอ้อ ในตอนแรกเขาส่งเสียให้เธอเป็นรายเดือน แต่นับตั้งแต่ต้นปี เธอไม่ได้รับเลยด้วยซ้ำไปแม้แต่เก็เดียว ดังนั้นเธอจึงมาหาฉัน ขอให้ฉันติดต่อกับเขาให้เธอ เธออาจแปลกใจที่ฉันรู้จักเธอ! โยะชิดะบอกฉันให้มาที่นะนะมะกะริเพื่อทำความตกลงกันใหม่ เขากลัวว่าถ้าเขามาที่นี่บ่อยเกินไป เพื่อนของเขาบางคนก็จะจำเขาได้ และนั่นแหละที่เธอรู้จักฉัน ฉันยุ่งยากใจพอดูโดยเรื่องที่เธอขอให้ฉันทำ แต่ฉันก็ยอมลำบากจัดการในเรื่องนี้ร่วมกับธุรกิจของฉันเอง และเรื่องนี้ก็ยังไม่ยุติ ผู้หญิงคนนั้นฝ้าขอฉันหลายอย่าง เวลานี้ฉันเสียใจที่เข้ามาสู่ความยุ่งยากนี้ มันกำลังจะมากกว่าที่ฉันสามารถจัดแจงได้ มีปัญหาเรื่องเงิน และนอกจากนั้นเธอขอให้ฉันหาบ้านที่สะดวกสบายสักหลังหนึ่ง - ค่าเช่าไม่แพงเกินไป - ดังนั้น ฉันจึงย้ายเธอเข้าไปอยู่ในบ้านหลังหนึ่งซึ่งเคยเป็นของบิดามารดาของเจ้าของโรงรับจำนำที่คิริโดชิ ด้วยเรื่องนี้เรื่องโน้นนั่นแหละ ฉันจึงต้องแวะไปที่บ้านใหม่ของเธอหลายหน สูบบุหรี่สักหนสองหนและฉันเดา

เอาว่าทำให้พวกเพื่อนบ้านมีเรื่องพูดกัน ครูสอนเย็บผ้าคนหนึ่งอาศัยอยู่บ้านถัดไป และหญิงสาวหลายคนพบที่นั่น ตามธรรมดาเขาก็ชอบซุบซิบนินทาอยู่แล้ว ใครเล่าจะโง่พอที่จะเอาเมียน้อยไปซ่อนไว้ในที่เช่นนั้น" เขาหัวเราะด้วยอาการดูถูก

ภรรยาของสุเอะโซฟังอย่างตั้งอกตั้งใจ และแววว่าวก็ปรากฏขึ้นในดวงตาอันเล็กของเธอ "เอ้อ" เธอพูดอย่างกรุ้มกริ่ม "ขอให้ที่คุณพูดเป็นจริงทีเถอะ แต่มันบอกไม่ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นถ้าคุณไปหาผู้หญิงชนิดนั้นบ่อย ๆ ฉันเชื่อว่าเขายอมมอบตัวให้ใครก็ตามเพื่อเงิน"

"อย่าพูดราวกับว่าเธอเป็นคนโง่ซิ ฉันเป็นคนที่จะฝากรักกับหญิงอื่นเมื่อฉันมีเธอเป็นภรรยาของฉันอยู่แล้วหรือ เธอสามารถชี้ได้สักคราวหนึ่งไหมที่ฉันมีอะไรเกี่ยวข้องกับคนอื่น เราอายุมากเกินกว่าจะหึงหวงกันแล้วนะ เป็นยังงั้นใช่ไหม ฟังทางนี้! เธออย่าทำอะไรเกินไปเลยในเรื่องนี้"

สุเอะโซครวญเพลงแห่งชัยชนะอยู่ในใจ เพราะคำชี้แจงของเขาได้ผลมากกว่าที่เขามุ่งหวัง

"แต่ฉันก็อดวิตกกังวลไม่ได้ พวกผู้หญิงแบบเธอน่ะ"

"เหลวไหล นั่นแหละที่คนเขาเรียกกันว่ายกย่องบูชาเทพบุตรของเขา"

"อะไรนะ"

"ฉันหมายถึง - เธอเป็นคนเดียวที่ชอบฉัน เอ๊ะ ตีหนึ่งแล้ว มาเข้านอนเถอะ"

13

คำชี้แจงเรื่องจริงผสมกับนิยายของสุเอะโซ ทำให้ไฟหึงหวงของภรรยาของเขาดับได้ชั่วคราว แต่เนื่องจากผลของมันตามธรรมดาเป็นแต่เพียงช่วยบรรเทาเท่านั้น การซุบซิบนินทาและการบ่นไม่เคยหยุด ตราบใดที่ผู้หญิงคนนั้นอยู่ที่มุเอ็นซะคะ แม้แต่สาวใช้ก็บอกภรรยาของสุเอะโซถึงเรื่องอื้อฉาวนั้น โดยกล่าวถึงสิ่งอื่น ๆ ในเวลาต่าง ๆ กัน "วันนี้ คนนั้น ๆ และเห็นคุณผู้ชายของเราไปที่นั่น" แต่สุเอะโซก็ไม่เคยอับจนข้อแก้ตัวเลย

"คุณต้องทำงานกลางคืนด้วยรึ" ภรรยาของเขามักจะถามเขาเป็นเชิงสงสัยบ่อย ๆ

"ใครจะต้องการพูดเรื่องกู้ยืมเงินตอนเช้า ๆ ละ" เขากล่าวแย้ง

"แต่ทำไม" เธอซักต่อไป "ก่อนหน้านี้จึงไม่ทำงานพรรค์นี้ในตอนกลางคืนล่ะ"

"ก็เพราะว่าเวลานี้ธุรกิจของฉันมันใหญ่โตขึ้นน่ะซิ"

เมื่อก่อนสุเอะโซได้จัดการซื้อขายทั้งหมดด้วยตนเอง มาบัดนี้อย่างไรก็ตาม นอกจากสำนักงานแห่งหนึ่งที่อยู่ใกล้ที่พำนักแล้ว เขาได้เปิดสำนักงานสาขาขึ้นที่ย่านริวเซ็นจิเพื่อประหยัดเวลานักศึกษา โดยยอมให้พวกเขายืมเงินที่นั่นแทนที่จะต้องเดินไกลมายังบ้านของเขา ถ้านักศึกษาคนใดต้องการเงินเพื่อหาหญิงนครโสเภณีที่เนะซุ เขาก็วิ่งไปที่สำนักงานใหญ่ของสุเอะโซ แต่ถ้าต้องการผู้หญิงโยะชิวะระ ก็ไปที่สำนักงานสาขา และต่อมาด้วยการติดต่อกับสำนักงานแห่งนี้ นักศึกษาซึ่งปรารถนาจะค้างคืนเพื่อหาความรื่นเริงสนุกสนานที่นิชิ-โนะมิยะ ภัตตาคารในโยะชิวะระก็สามารถทำเช่นนั้นได้โดยไม่ต้อง

จ่ายเงิน ถ้าได้รับอนุมัติจากสุเอะโซ พูดได้ว่าเป็นแผนกเกียกกายจัดตั้งขึ้นภายในขอบเขตแห่งความเสเพล

ประมาณเดือนหนึ่งผ่านไปโดยที่สุเอะโซและภรรยามิได้ประสบการทะเลาะเบาะแว้งกัน จนกระทั่งบัดนั้นการหลอกลวงของเขานับว่าได้ผล แต่ความเกิดแตกขึ้นจากเรื่องซึ่งมิได้คาดหมาย

เช้าวันหนึ่งซึ่งอากาศเยือกเย็น เมื่อสุเอะโซยังอยู่ที่บ้าน โอะทสึเนะและสาวใช้ไปจ่ายตลาดกัน แต่ขณะที่ทั้งสองกำลังเดินกลับ สาวใช้ซึ่งเดินตามนายสาวของเธอมาทันใดก็กระตุกแขนเสื้อของโอะทสึเนะ

"ทำอะไรน่ะ" โอะทสึเนะตะคอกถาม น้ำเสียงของเธอเฉียบแหลม นัยน์ตาหันไปมองจ้องสาวใช้ แต่สาวใช้ยืนนิ่งเงียบ พลางชี้ไปที่หญิงสาวผู้หนึ่ง ซึ่งกำลังเดินหันรีหันขวางอยู่ที่หน้าร้านทางด้านซ้ายของถนน โอะทสึเนะรู้สึกรำคาญจึงมองไปทางที่เธอชี้ แต่เธอต้องหยุดกึกโดยไม่รู้สึกตัว หญิงอีกคนหนึ่งก็เหลียวมา เธอและโอะทสึเนะต่างก็จ้องมองซึ่งกันและกัน

ทีแรกโอะทสึเนะคิดว่าเธอเป็นเกอิชา "ถ้าเป็นเช่นนั้น" เธอนึกในใจด้วยความประทับใจครั้งแรก "ก็ไม่มีเกอิชาคนใดในย่านสุคิยะสามารถเทียบได้แม้แต่คนเดียวในด้านความงาม" แต่สักครู่หนึ่งต่อมาโอะทสึเนะสังเกตเห็นว่าหญิงคนนี้ขาดอะไรบางอย่างที่เกอิชาทุกคนมี - บางอย่างที่เธอไม่สามารถจำกัดคำพูดได้ ถ้าหากสามารถพรรณนาได้ เราก็อาจชี้แจงได้ว่าเป็นการเกินความเป็นจริงไปในด้านความประพฤติ เกอิชาอาจจะแต่งตัวด้วยรสนิยมที่ดีเลิศ แต่มันมากหรือไม่ก็น้อยไปและข้อนี้เองที่ได้ทำให้คุณสมบัติขาดความเป็นกลาง และความเป็นผู้ดีไป โอะทสึเนะรู้สึกว่าผู้หญิงอีกฝ่ายหนึ่งขาดธาตุแห่งความประพฤติอันเป็นความจริงนี้

ผู้หญิงที่หน้าร้านรู้สึกเล็กน้อยว่าคนที่ผ่านไปมาหยุดและเหลียวมอง แต่ไม่ได้สังเกตสิ่งใดเป็นพิเศษเกี่ยวกับคนแปลกหน้า เธอเหลียวมาอีกครั้งหนึ่ง และด้วยร่มที่พาดพิงอยู่ระหว่างเข่าทั้งสองซึ่งถูกดึงเข้ามา เธอมองหาเหรียญเงินปลีกในกระเป๋า จึงหยิบออกมาจากผ้าคาดอก

ร้านทางด้านใต้ของย่านนะคะ เรียกว่าตะชิกะระยะ อันเป็นชื่อผิดปกติซึ่งออกแบบในลักษณะคำโคลงนิรนามและเสียดสี เพราะเมื่ออ่านถอยหลังก็จะหมายถึงการกระทำที่ไม่สุภาพ ในบรรดาสินค้าของร้านนั้นคือ ยาสีฟันผงบรรจุห่อในถุงกระดาษสีแดง พร้อมด้วยอักษรพิมพ์เป็นตัวทอง ในเวลานั้นยาสีฟันหลอดยังไม่ได้สั่งเข้ามา และผลิตผลนี้เป็นที่รู้จักกันในด้านความละเอียดอ่อน หลังจากการไปเยี่ยมเยียนบิดาของเธอตอนเช้าตรู่ โอะตะมะได้แวะซื้อยาสีฟันนั้นตามทางกลับบ้าน

เมื่อโอทสึเนะเดินผ่านโอะตะมะไปแล้วสี่ห้าก้าว สาวใช้กระซิบว่า "โอะคุซัง[12] นั่นแหละผู้หญิงที่มุเอ็นซะคะละ!" โอะทสึเนะพยักหน้าเงียบ ๆ แต่สาวใช้ดูเหมือนจะผิดหวังราวกับคำพูดของเธอไม่มีผล

เมื่อโอะทสึเนะสรุปว่าผู้หญิงคนนั้นไม่ใช่เกอิชา เธอก็รู้สึกโดยสัญชาตญาณว่า "อา ผู้หญิงที่มุเอ็นซะคะ!" การหยั่งรู้นี้ช่วยเหลือโดยการพิจารณาไม่เพียงแต่จากการที่สาวใช้ซึ่งจะไม่กระตุกแขนเสื้อเพียงแต่เพราะเห็นสาวสวยเท่านั้น แต่ด้วยเรื่องที่มิได้คาดหมายอีก

---

[12] เป็นคำที่ใช้เรียกภรรยาของบุคคลอื่น ในที่นี้ใช้เรียกผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว มีความหมายเท่ากับ "คุณนาย" หรือ "คุณผู้หญิง"

เรื่องหนึ่งได้มีอิทธิพลต่อเธอนั่นก็คือร่มที่วางพาดเข่าของโอะตะมะ

หนึ่งเดือนกว่าที่แล้วมา สามีของโอะทสึเนะเอาร่มมาให้เธอคันหนึ่ง เป็นของขวัญที่เขากลับจากโยโกฮามา คันที่มีด้ามยามเกินสัดส่วน ตัวร่มเล็ก ชาวต่างชาติที่สูงจะถือไว้เป็นของเล่น แต่เมื่อโอะทสึเนะซึ่งอ้วนเตี้ยถือไว้ถ้าจะเปรียบเทียบอย่างที่สุดก็เหมือนกับถือไม้ตากผ้าซึ่งมีผ้าอ้อมติดอยู่ที่ปลายไม้ ดังนั้นโอะทสึเนะจึงไม่เคยได้ใช้มัน ผ้าของมันเป็นพื้นขาวมีแถบสีคราม โอะทสึเนะจำได้ทันทีว่าร่มของผู้หญิงที่ยืนอยู่หน้าตะชิกะระยะเป็นร่มชนิดเดียวกับร่มคันนั้น

ขณะที่โอะทสึเนะและสาวใช้เลี้ยวตรงมุมร้านคนขายเหล้าสาเกตรงไปทางบ่อ สาวใช้พูดขึ้นอย่างกลบเกลื่อนว่า "คุณเห็นนะคะโอะคุซัง หล่อนไม่ใช่คนสวยมากนัก ใบหน้าของหล่อนเป้นและหล่อนก็สูงเกินไป!"

"เธอไม่ควรพูดให้ร้ายใคร ๆ เขา" เธอพูดเช่นนี้ด้วยน้ำเสียงเชิงตำหนิ เป็นคำตอบอย่างเดียวที่สาวใช้ได้รับจากนายหญิงของตน ซึ่งออกเดินต่อไปโดยเร็ว สาวใช้เดินตามไปด้วยสีหน้าแสดงความช้ำใจ

โอะทสึเนะโกรธอยู่ในใจ เธอไม่สามารถคิดได้อย่างแจ่มแจ้งขณะที่เดินตรงไปบ้าน เธอไม่รู้ว่าจะเข้าพบกับสามีอย่างไร หรือจะพูดกับเขาว่าอย่างไรดี แม้กระนั้น เธอก็รู้สึกว่าจำเป็นจะต้องโจมตีเขาอย่างใดอย่างหนึ่ง จะพูดหรือจะกล่าวบางอย่าง เธอพึงพอใจเหลือเกินในเมื่อเขาได้เอาร่มคันนั้นมาให้ โดยที่เธอไม่ได้เอ่ยปากขอ เขาพูดขึ้นว่า "สำหรับเธอ รับไว้ซิ" แต่เธอก็อดถามตัวเองไม่ได้ "นี่เพื่ออะไรนะ ทำไมเขาจึงกลับกลายเป็นคนใจดีรวดเร็วเช่นนี้" บัดนี้เมื่อพิจารณาดูแล้วเธอก็รู้ว่า เขาให้มันแก่เธอเพราะผู้หญิงคนนั้นขอร่มเขาคันหนึ่ง - และในโอกาสนั้นเขาก็เลยซื้อมาให้เธอด้วย แน่ละ

มันต้องเป็นอย่างนั้นแน่ ๆ และโดยที่ไม่รู้อิโหน่อิเหน่ เธอขอบคุณเขาสำหรับร่มซึ่งเธอไม่สามารถใช้ได้ด้วยซ้ำไป "และไม่เพียงแต่เท่านั้น" เธอนึกในใจ "แต่เขายังให้กิโมโนตัวนั้นและเครื่องประดับผมของเธอเขาให้มันแก่เธอด้วย!"

โอะทสึเนะชำเลืองดูร่มผ้าต่วนของเธอเอง มันช่างแตกต่างเหลือเกินจากอีกคันหนึ่งซึ่งคนต่างชาติทำ "ทุกอย่างที่เราสวมใส่อยู่แตกต่างไปจากของแม่คนนั้น!"

โอะทสึเนะไม่เพียงแต่วิตกกังวลเกี่ยวแก่ตัวเธอเอง แม้กับลูก ๆ เธอคิดจะแต่งชุดกิโมโนให้ เขาก็ไม่ตัดให้ ซ้ำกล่าวว่า "กิโมโนแขนกระบอกจะเหมาะสำหรับลูกชาย ส่วนสำหรับลูกสาวนั้นเวลานี้อย่าไปเสียเงินเสียทองแต่งตัวให้แกเลย แกยังเด็กเกินไป"

ภรรยาและลูกของคนที่มีเงินนับแสนยแต่งตัวปอน ๆ เหมือนเธอและลูก ๆ มีบ้างไหม เมื่อคิดมาถึงตรงนี้ เธอก็ลงความเห็นว่า ถ้าสุเอะโซทอดทิ้งเธอและลูก ๆ ก็ผู้หญิงคนนั้นแหละที่จะต้องถูกตำหนิแน่ละทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาบอกเธอเกี่ยวกับโยะชิดะเป็นเรื่องเท็จ และเมื่อสุเอะโซบอกว่า "เธอเคยอยู่ที่นะนะมะกะริ" เขาก็ปกปิดเธอแม้กระทั่งบัดนั้น ใช่แล้ว นั่นเป็นความจริง เขาแก้ตัวสำหรับเครื่องนุ่งห่มของเขาเอง และเรื่องต่าง ๆ ส่วนตัว โดยกล่าวว่า "ฉันมีตำแหน่งฐานะของฉันที่จะต้องนึกถึง" และโอะทสึเนะคิดว่าเธออาจพูดว่า "ใช่แล้ว คุณมีผู้หญิงของคุณที่จะนึกถึงนี่!"

เขาพาผู้หญิงคนนั้นไปทั่วทุกแห่ง แต่ไม่พาภรรยาของเขาเองไปไหน ๆ "ไม่ยุติธรรมเสียเลย! และทารุณโหดร้ายด้วย!" เธอร้องตะโกนอยู่ในใจ

โอะทสึเนะหมกมุ่นอยู่ในความนึกคิดเหล่านี้ เมื่อเธอได้ยินสาวใช้

ร้องออกมาในทันที "เอ๊ะ! โอะคุซังจะไปไหนคะ"

โอะทสึเนะตกใจ หยุด แล้วก็เดินกัมหน้าต่อไปจนเกือบจะเดินเลยบ้านของเธอเองไป

สาวใช้หัวเราะอย่างไม่เกรงใจ

14

สุเอะโซอยู่ที่บ้าน กำลังอ่านหนังสือพิมพ์และสูบบุหรี่อยู่เมื่อโอะทสึเนะออกไปซื้อของ หลังจากเก็บสำรับอาหารเช้าแล้ว แต่เมื่อเธอกลับมา เขาไม่อยู่ที่นั่นแล้ว ข้อนี้ทำให้เธอไม่พึงพอใจ เพราะเมื่อเดินเข้าบ้านเธอคิดอย่างกระสับกระส่ายอยู่แล้วว่า ถ้าหากเขาอยู่ที่นั่นเธอจะรีบตรงเข้าไปหาเขา เธอจะรั้งเขาไว้ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง และโจมตีเขาด้วยถ้อยคำอะไรก็ตามที่คุกรุ่นอยู่ในใจ

แต่เธอมีอาหารกลางวันที่จะต้องเตรียม และกิโมโนสำหรับฤดูใบไม้ร่วงที่จะต้องทำให้เสร็จสำหรับลูก ๆ เธอทำหน้าที่ประจำเหล่านี้เหมือนอย่างเครื่องจักร และในที่สุดความปรารถนาของเธอในอันที่จะโจมตีสามีก็เหือดหายไป เธอเคยคิดท้าทายเขาอย่างรุนแรงบ่อยเหลือเกิน แม้กระทั่งเคยคิดจะเอาศีรษะโขกกับกำแพงหินถ้าหากจำเป็น แต่เมื่อเธอโจมตีเขา แทนที่จะเป็นกำแพงหินที่มีความต้านทานสูงตามที่เธอคาดหมาย เธอกลับพบด้วยความแปลกใจว่ามันกลับกลายเป็นม่านกั้นซึ่งทำลายพลังของเธอไปจนสิ้น เธอจะฟังเหตุผลอันฉลาดแกมโกงของสามีที่กล่าวด้วยความมั่นใจ และแล้วเธอก็จะสูญเสียความเฉียบขาดทั้ง ๆ ที่รู้สึกว่าอย่างน้อยที่สุดเธอก็ไม่ได้ถูกเขาเกลี้ยกล่อม ถ้าเธอโจมตีเขาในวันนี้ เธอก็ไม่สามารถแน่ใจได้ว่าความพยายามครั้งแรกของเธอจะบรรลุผลสำเร็จหรือไม่

เธอรับประทานอาหารกลางวันกับลูก ๆ ระงับการทะเลาะวิวาทระหว่างเด็กเหล่านั้น เย็บเสื้อผ้าให้ เตรียมอาหารมื้อเย็น อาบน้ำให้ ตัวเองก็อาบด้วย และรับประทานอาหารเย็นใกล้ ๆ กับที่จุดยากันยุง หลังจากรับประทานอาหารกันแล้ว เด็ก ๆ ก็ไปเล่นกันนอกบ้านจนเหน็ดเหนื่อย สาวใช้ทำหน้าที่ในครัวเสร็จ ก็จัดที่นอนแต่ละแห่งตามที่กำหนดไว้ และกางมุ้ง โอะทสึเนะไล่ให้ลูก ๆ ไปล้างมือแล้วเข้านอน นี่คือวิธีการซึ่งเธอปฏิบัติเมื่อสุเอะโซไม่ได้กลับมาในตอนเย็น

เธอทำหน้าที่ทั้งหมดเหล่านี้ไปแล้วเหมือนเครื่องจักร และแล้วก็หยิบพัดเล่มหนึ่งมามุดมุ้งเข้าไปและนั่งลงบนที่นอน ทันใดเธอก็นึกถึงสุเอะโซในบ้านของผู้หญิงคนนั้น "เรานั่งที่นี่ไม่ได้ละ" เธอครุ่นคิดอยู่ในใจ "แต่เราจะทำยังไงดีล่ะ"

ด้วยเหตุผลอย่างใดอย่างหนึ่งก็ตาม ในท่ามกลางความสับสนนี้ เธอรู้สึกว่าเธอควรจะไปที่มุเอ็นซะคะ ไปซื้อขนมไส้ถั่วแดงที่ลูก ๆ ชอบ แล้วเธอก็เดินผ่านบ้านซึ่งสุเอะโซได้พรรณาไว้ว่า อยู่ถัดจากบ้านครูสอนเย็บผ้าไป เธอสามารถจำได้โดยสังเกตประตูตีตาราง นั่นคือบ้านซึ่งผู้หญิงคนนั้นพำนักอยู่ ทั้งหมดที่เธอต้องการก็คือเห็นมัน จะมีแสงสว่างไหมหนอ เธอจะได้ยินเขาเจรจากระซิบกระซาบกันไหมหนอ ถ้าหากว่าเธอสามารถรู้ได้เพียงเท่านั้นก็พอแล้ว! แต่เปล่าเลย เธอไม่สามารถจะทำอย่างนั้นได้ เพื่อที่จะออกไปจากบ้านของเธอเอง เธอจะต้องเดินผ่านห้องของสาวใช้ไปตามเฉลียง ในเวลานี้ของปีกระดาษปิดประตูถูกถอดออก เธอแน่ใจว่าสาวใช้กำลังตื่นเย็บผ้าอยู่

"คุณจะไปไหนคะ กลางค่ำกลางคืนอย่างนี้" มะทสึจะถามเธอ

และเท่าที่เธอสามารถตอบได้ เธอก็อาจตอบว่า "ฉันจะรีบออกไปซื้ออะไรหน่อย"

แล้วมะทสึจะตอบว่า "อย่าเลยค่ะ! ให้ฉันไปเถอะ!"

ไม่ว่าโอะทสึเนะจะอยากออกไปดูสักเพียงไร เธอก็ไม่สามารถแอบออกจากบ้านไปได้ "อา! เราจะทำยังไงดีนะ" เธอครุ่นคิด

เมื่อเธอกลับเข้าบ้านตอนเช้า เธอต้องการจะไปหาสามีทันที แต่เธอจะพูดอะไรล่ะ เธอคงจะพูดอ้อมค้อมวกวน และคำพูดของเธอจะปราศจากความหมาย และแล้วสามีของเธอก็จะเสกสรรค์ปั้นเรื่องเพื่อจะหลอกลวงเธอ และก็จะประสบความสำเร็จ "เราเทียบกับเขาไม่ได้หรอกในการทะเลาะเบาะแว้ง เขาหลักแหลมรอบคอบเหลือเกิน" เธออยากรู้ว่าเธอเงียบเสียจะไม่ดีกว่าหรือ แต่แล้วผลจะเป็นอย่างไร! "เขาก็จะยังคงเลี้ยงดูหญิงแพศยาอยู่นั่นเอง และเขาคงจะไม่สนใจใยดีว่าเราจะเป็นอย่างไร" เธอจะทำยังไงดีล่ะ ทำยังไง

ความคิดทั้งหลายแหล่ของเธอตลบทบทวนมาถึงจุดซึ่งเริ่มต้นมาแล้ว เธอรู้สึกสมองวุ่นวาย และไม่สามารถแยกแยะออกจากกันได้ แม้กระนั้นด้วยเหตุผลอย่างใดอย่างหนึ่งก็ตามเธอตระหนักว่า เป็นการไร้ประโยชน์ที่จะโจมตีสุเอะโซด้วยความรุนแรง และเธอก็ตัดสินใจเลิกล้มการเข้าพบเขาเสียในที่สุด

ทันใดสามีของเธอก็เข้ามาในบ้าน โอะทสึเนะยังคงนิ่งเงียบลูบคลำด้ามพัดอันกลมเล่นอย่างจงใจ

"เป็นยังไง" สุเอะโซพูดขึ้น "กิริยาท่าทางแปลกอีกแล้วนะ เกิดอะไรขึ้นละ" เขามีอารมณ์ขันมากไม่แสดงอารมณ์โกรธแม้ภรรยาของเขาจะไม่ได้ทักทายเขาแม้แต่น้อยเหมือนเช่นเคย

เธอยังไม่ยอมพูด เธอหมายใจว่าจะหลีกเลี่ยงการกระทบกระทั่งกันด้วยประการต่าง ๆ แม้กระนั้นเมื่อเห็นเขาเธอก็อึดอัดมากจนแทบไม่สามารถยับยั้งการรุกรานเขาได้

"อย่าบอกฉันว่าเธอกำลังวิตกกังวลอะไรอีกนะ เลิกเสียทีเถอะ" เขาพูด ย้ำคำพูดตอนท้ายพลางเอามือวางบนไหล่ภรรยา เขย่าตัวเธอสองสามครั้งแล้วก็นั่งลงบนที่นอนของเขา

"ฉันกำลังนึก" เธอพูด "เกี่ยวกับอนาคต ว่าจะทำยังไงกับตัวฉันเอง ฉันไม่มีบ้านจะกลับไปแล้ว และฉันก็มีลูกด้วย"

"นั่นอะไรกันน่ะ นึกถึงเกี่ยวกับจะทำยังไงกับตัวเธอเอง เธอไม่เห็นจะต้องทำอะไรเลย โลกก็สมบูรณ์เหมือนกับที่มันเป็นอยู่"

"พูดต่อไปซิ คุณสามารถพูดเฉไฉไม่ได้เรื่องยังงั้น เพราะมันดีกว่าสำหรับคุณ ถ้าฉันเป็นอย่างอื่นไป"

"เธอพูดจาเหลวไหลจริง ๆ นะ ที่ว่าเธอน่าจะเป็นอย่างอื่นไป ไม่จำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงเลย เธอก็อยู่ยังงี้แหละ!"

"พูดไปซิ หลอกล่อล้อเลียนฉัน ฉันไม่มีความหมายสำหรับคุณแล้วนี่ เพราะคุณไม่ยี่หระว่าฉันจะอยู่ที่นี่หรือไม่ เปล่าเลย มันนับว่าผิดถนัด ฉันน่าจะพูดว่า ที่คุณต้องการก็คือไม่ให้ฉันอยู่"

"เธอวุ่นวายไปหมดเลย เธอหมายถึงว่าเธอไม่อยู่ที่นี่ดีกว่าจริง ๆ รึ ตรงกันข้ามเลย ขาดเธอเสียฉันก็ทำอะไรไม่ได้ ฉันต้องการเธอมากมายหลายอย่าง ที่มากที่สุดก็คือดูแลลูก ๆ"

"งั้นรึ คุณแม่ที่สวยกว่าจะมาแทนที่ฉันและดูแลแกได้ ถึงแม้ว่าแกจะเป็นลูกเลี้ยงก็ตาม"

"เธอทำให้ฉันสับสนวุ่นวายจริง ๆ เราเป็นพ่อเป็นแม่ของแกนะ แกจะเป็นยังงั้นไม่ได้"

"คุณแน่ใจรึ คุณเชื่ออย่างนั้นจริง ๆ รึ คุณนี้ช่างเห็นแก่ตัวเหลือเกิน! ถ้าเช่นนั้นคุณก็หมายถึงว่าจะให้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปเหมือนเช่นเดิมน่ะซิ!"

"แน่นอน"

"งั้นรึ ให้ร่มแบบเดียวกันกับหญิงสองคนนะหรือ"

"เธอพูดว่ายังไงนะ เธอหมายความว่ายังไง เธอกำลังเอาละครตลกมาพูดให้ฉันฟังรึ"

"ใช่ ยังไง ๆ ฉันก็ไม่ยอมมีส่วนในละครตลกที่เป็นเรื่องจริง ๆ จัง ๆ

"เธอพูดเรื่องอะไรที่เอาการเอางานมากกว่าละครตลกไม่ได้รึ เธอหมายความยังไง เรื่องร่มน่ะ"

"คุณก็รู้นี่นาว่าฉันหมายความยังไง"

"ฉันจะไปรู้ได้ยังไง ฉันนึกอะไรไม่ออกเลยเรื่องร่ม"

"ถ้ายังงั้นฉันจะบอกให้ คุณจำได้ไหมเมื่อคุณซื้อร่มจากโยโกฮามามาให้ฉัน"

"แล้วมันยังไงล่ะ"

"คุณไม่ได้ซื้อมาให้ฉันคนเดียว"

"ถ้าไม่ใช่ แล้วฉันซื้อให้ใครอีกล่ะ"

"เปล่า ฉันคิดว่านั่นไม่ตรงกับที่ฉันหมายถึงทีเดียวนัก คุณซื้อให้ฉันจริง แต่เพราะความคิดเกิดขึ้นแก่คุณเมื่อคุณเลือกซื้อให้นังผู้หญิงที่มุเอ็นซะคะ"

โอะทสึเนะเอาเรื่องร่มเข้าไปในเรื่องที่ถกเถียงกัน และบัดนี้ถ้อยคำได้ก่อเป็นรูปเป็นร่างขึ้นแล้ว เธอออดระลึกถึงความโกรธเคืองที่มีมาตั้งแต่แรกไม่ได้

สุเอะโซรู้สึกตกใจจากการที่ภรรยาโจมตีอย่างตรงเผง และเกือบจะพูดออกมาดัง ๆ ว่า "เธอกำลังใกล้เข้ามาแล้ว!" แต่เขาก็สามารถทำเป็นประหลาดใจ และพูดขึ้นว่า "เป็นไปไม่ได้! เธอหมายความว่า หมายความจริง ๆ รึว่า - ว่า ร่มคันเดียวกับที่ฉันซื้อให้เธอเป็นของภรรยาของโยะชิดะหรือ"

"ทำไมจะไม่ใช่ล่ะ เนื่องจากคุณซื้อร่มชนิดเดียวกันเปี๊ยบให้ฉัน!" เธอกล่าวเสียงสั่นในทันทีทันใด

"นั่นน่ะรึคือสิ่งเดียวที่เธอกำลังตื่นเต้น เธอนี่ช่างโง่เง่าจริง! นี่ฉันจะขอเตือนเธอ - อย่าพกเอาความโง่เง่าไว้ให้มากจนเกินไป เมื่อฉันซื้อร่มคันนั้นให้เธอ คนขายเขาบอกฉันว่าเป็นตัวอย่างเพิ่งสั่งเข้ามา ฉันแน่ใจในเรื่องนั้น แต่ชนิดเดียวกันจะต้องหาได้ง่ายแล้วที่ย่านกินซะในขณะนี้ และตามย่านใกล้เคียง ฉันรับรองแก่เธอได้ว่ากรณีนี้เป็นเรื่องเดียวกับละครที่มีเนื้อเรื่องของผู้ชายที่เป็นคนบริสุทธิ์ ซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีความผิด บอกฉันซิ โอะทสึเนะ เธอไปพบภรรยาน้อยของโยะชิดะมาแล้วรึ ฉันไม่เข้าใจเลยว่าเธอรู้จักกับเขาได้ยังไง"

"ไม่มีอะไรง่ายไปกว่าข้อนั้นเลย ทุกคนในบ้านใกล้เรือนเคียงรู้จักเธอทั้งนั้น เพราะเธอเป็น*แม่ไข่มุก*"

ความเกลียดชังของโอะทสึเนะพลุ่งขึ้นจากคำพูดของเธอ ก่อนหน้านี้เธอยอมให้เขาแสวงหาผลประโยชน์จากเธอด้วยการพูดปดมดเท็จ แต่ทว่าบัดนี้ ดูราวกับว่าทุกสิ่งทุกอย่างปรากฏอย่างแจ่มแจ้งต่อหน้าเธอ ไม่มีอะไรสามารถทำให้เธอรู้สึกว่าคำพูดของสามีของเธอจูงใจให้เชื่อถือได้อีกต่อไปแล้ว

ตลอดเวลาสุเอะโซนึกแปลกใจอยู่ว่าภรรยาของเขาพบภรรยาน้อยของเขาได้อย่างไร และคนทั้งสองได้พูดจากันหรือเปล่า แต่เขา

คิดว่าจะเป็นเรื่องร้ายสำหรับเขาในขณะนี้ ถ้าเขาไม่ถามรายละเอียดใด ๆ จากโอะทสึเนะ

"เธอเรียกเขาว่า*แม่ไข่มุกรึ* ผู้หญิงชนิดนั้นน่ะรึ ที่เธอเรียกว่า *แม่ไข่มุก* ฉันคิดว่าใบหน้าของหล่อนแบนเกินไป"

โอะทสึเนะมิได้กล่าวตอบแต่ประการใด แต่ความบกพร่องที่สุเอะโซพบเกี่ยวกับใบหน้าของผู้หญิงที่เธอเกลียดซังทำให้อารมณ์ของเธอบรรเทาเบาบางลงบ้างเล็กน้อย

คืนนั้นการไกล่เกลี่ยก็ได้บังเกิดขึ้นอีกวาระหนึ่ง หลังจากการโต้เถียงอันร้อนแรง แต่ในใจของโอะทสึเนะคือหนามอันเจ็บปวดรวดร้าวที่ยังมิได้ถอนออกจากเนื้อ

15

บรรยากาศภายในบ้านของสุเอะโซหม่นหมองลงเรื่อย ๆ โอะทสึเนะมักมองเหม่อไปในอากาศอย่างใจลอยและทอดทิ้งการงานของเธอบ่อย ๆ ในเวลาเช่นนั้น เธอไม่สนใจลูกเต้าและดุด่าเอาถ้าเด็กเหล่านั้นกวนใจเธอ แต่แล้วในทันทีเธอก็ตระหนักว่าทำอะไรลงไป และกล่าวแก่ลูก ๆ ว่า "แม่เสียใจ ลูกต้องการอะไรนะ" ครั้นต่อมาเธอก็จะร้องไห้อยู่คนเดียว

เมื่อสาวใช้กล่าวว่า "วันนี้จะทำอาหารอะไรดีคะ" โอะทสึเนะก็มักจะไม่ได้ตอบ หรือเธออาจจะกล่าวว่า "โอ! อะไรก็ได้ อะไรก็ได้ที่เธออยากจะทำ"

ลูก ๆ ของโอะทสึเนะก็ถูกเพื่อนนักเรียนร่วมชั้นรังเกียจ บางทีก็ตวาดเอา "ลูกนายทุนเงินกู้หน้าเลือด ลูกนายทุนเงินกู้หน้าเลือด!" ด้วยการรบเร้าของสุเอะโซ โอะทสึเนะเคยให้ลูก ๆ สะอาดเรียบร้อยจนผิดปกติ แต่บัดนี้พวกเด็ก ๆ เล่นอยู่ตามถนน ผมเผ้าเต็มไปด้วยฝุ่นและเสื้อผ้าก็ขาดวิ่น

สาวใช้ฝ้าแต่บ่นด้วยเรื่องความไม่เอาใจใส่ของนายผู้หญิงของตน และเหมือนดังม้าซึ่งวิ่งเปะปะไปตามถนน มีคนขี่ซึ่งขาดความชำนาญอยู่บนหลัง เธอก็เลยละเลยหน้าที่ของตนเองปล่อยให้ปลาเน่าอยู่ในตู้ ผักก็แห้งเหี่ยว

ด้วยอารมณ์โทสะเพื่อจะให้เป็นระเบียบ สุเอะโซพบกับภาวะอันซอมซ่อของบ้านของเขา เต็มไปด้วยความช้ำชอกใจ แต่เขาก็ไม่สามารถบ่นว่า เพราะเขารู้ว่าสาเหตุและความผิดอยู่ที่ตัวเขาเอง เขามีความภาคภูมิใจตัวเองในความสามารถแก้ไขคนอื่น ๆ ได้ด้วยการเอ่ยในเชิงขบขันนิด ๆ ให้ฝ่ายตรงข้ามคิดไตร่ตรองแก้ไขเอาเอง แต่เขาพบภรรยาของเขากลับยิ่งฉุนเฉียวขึ้นด้วยซ้ำไปเมื่อเขาพยายามทำให้เธอขบขัน

เขาแอบสังเกตดูเธอ และต้องแปลกใจที่พบว่า ความประพฤติที่แปลกของเธอสามารถสังเกตเห็นได้ชัดเมื่อเขาอยู่บ้าน เพราะเมื่อเขาออกไปนอกบ้าน ดูเหมือนเธอจะตื่นจากความงัวเงีย และเที่ยวทำงานได้ทั่วบ้าน เมื่อเขารู้ความจริงข้อนี้หลังจากพูดคุยกับลูก ๆ และสาวใช้ ที่แรกเขาก็งุนงง ด้วยความหลักแหลมรอบคอบของเขาในเหตุผล เขาพยายามรับผิดชอบสำหรับความประพฤติของเธอ ความเจ็บไข้ได้ป่วยของเธอ เขานึกหาเหตุผลที่ภรรยาของเขาเลวลงในเวลาเขาอยู่ เพราะเธอไม่พึงพอใจในความประพฤติของเขา เขาพยายามไม่

กระทำเหมือนสามีที่ใจเย็น และเขาหลีกเลี่ยงความสามารถที่จะให้ความประทับใจแก่เธอว่ามีความผิดใจระหว่างเธอกับเขา แต่เนื่องจากเขาสังเกตเห็นว่าเธอทำอะไรแปลก ๆ ยิ่งขึ้น โดยเจตนาเมื่อเขาอยู่ในบ้าน ดูเหมือนว่าการแก้ไขของเขากลับทำให้การเจ็บไข้ได้ป่วยของเธอยิ่งทรุดลงกว่าเดิม "เราจะเปลี่ยนวิธีการใหม่" เขานึกในใจ

เขาเริ่มออกจากบ้านหัวค่ำขึ้น และกลับดึกกว่าที่เคย แต่ผลก็ยิ่งเลวกว่า ครั้งแรกเขาไปแต่หัวค่ำ ภรรยาของเขาเพียงแต่เงยหน้าขึ้นมองด้วยความแปลกใจ แต่เมื่อเขากลับดึก แทนที่เธอจะมองดูเขาอย่างมีอารมณ์ เธอกลับเดินรี่เข้ามาหาด้วยคำถามที่ว่า "คุณไปทำอะไรมานานเช่นนี้" ความประพฤติของเธอแสดงให้เห็นว่า เธอไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้ต่อไป เพราะว่าเธอบรรลุถึงเขตสุดแห่งความอดทนและความทุกข์ระทมแล้ว ครั้นแล้วเธอร้องไห้โฮขึ้น

ตั้งแต่นั้นมา เมื่อไรก็ตามที่เขาอยากออกจากบ้านก่อนเวลาปกติ เธอก็พยายามยับยั้งเขาด้วยการบังคับ กล่าวว่า "ทำไมถึงไปแต่หัวค่ำนัก"

และเมื่อเขาเริ่มต้นชี้แจง เธอก็กล่าวว่า "คุณโกหก!"

แต่เมื่อเขาออกจากบ้านทั้ง ๆ ที่เธอคัดค้าน เธอก็กล่าววิงวอน "ช้าก่อน! อย่างเพิ่งไปเลย! มีอะไรที่ฉันจะต้องถามคุณ!" เธอจะเหนี่ยวรั้งเขาอยู่ที่นั่นโดยยื้อยุดเสื้อผ้าของเขา หรือว่ายืนอยู่ตรงหน้าประตูและไม่ยอมให้เขาผ่านไป เธอทำเช่นนี้แม้เมื่ออยู่ต่อหน้าสาวใช้

ตามปกติสุเอะโซจะผ่านเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่ไม่น่าพึงพอใจได้ด้วยการพูดจาตลกคะนอง เพื่อไม่ให้ทำเป็นเรื่องใหญ่ แต่บางทีสาวใช้ก็เห็นฉากอันน่าเกลียดซึ่งเขาสลัดภรรยาที่กำลังเหนี่ยวเขาไว้จนเธอล้มลง แต่ถ้าสุเอะโซกล่าวว่า "ตกลง ฉันจะไม่ไปละ บอกฉันทีซิว่าเธอมีเรื่อง

อะไรจะพูด" ภรรยาของเขาก็จะอ่อนข้อในปัญหายุ่งยากทั้งหลายที่ไม่อาจขบได้ในหนึ่งวัน

"เอ๊ะ" เธอจะกล่าว "คุณต้องการให้ฉันเป็นอะไรกันนะ"

บางทีเธอก็กล่าวว่า "เรื่องต่าง ๆ ที่เป็นอยู่นี้ อนาคตของฉันจะเป็นยังไงกันล่ะ"

พูดสั้น ๆ การทดลองของสุเอะโซที่ออกจากบ้านไปแต่หัวค่ำและกลับดึกเป็นการกระทำที่ไม่ได้ผลเลยในการรักษาอาการเจ็บไข้ได้ป่วยของภรรยาของเขา

เขาพยายามแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน เขาตระหนักว่าเมื่อเขาอยู่บ้าน ภรรยาของเขาก็มีอาการเลวลง ด้วยความจริงในจิตใจดังนี้เขาจึงพยายามไปเสียจากบ้าน แต่แล้วเธอก็พยายามบีบบังคับให้เขาอยู่บ้าน ข้อนี้หมายความว่าเธอจงใจทำตัวเองเจ็บป่วยโดยไตร่ตรองไว้ก่อน สถานการณ์นี้เตือนเขาถึงประสบการณ์ที่เขาเคยได้รับ เมื่อคณะแพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยยังอยู่ที่อิซุมิบะชิ

นักศึกษาคนหนึ่ง ชื่ออิไค ยืมเงินไปจากเขา เด็กคนนั้นจะแสร้งทำเป็นไม่รู้สติถึงสภาพการณ์ของเขาเอง เท้าเปล่าสวมเกี๊ยะส้นสูงเดินอาด ๆ ไหล่ซ้ายเอียงสูงกว่าไหล่อีกข้างหนึ่งสองหรือสามนิ้ว อิไคไม่ยอมคืนเงินสุเอะโซ และไม่ยอมเขียนใบกู้ใหม่ด้วยซ้ำไป และด้วยวิธีหนึ่งวิธีใดก็ตามเขาจะหลบหลีกการติดตามอยู่เสมอ

วันหนึ่งที่มุมซอยแห่งหนึ่ง สุเอะโซพบเขาเข้าจึงถามว่า "เธอกำลังวิ่งไปไหนน่ะ"

"อ๋อ ทำไมล่ะ - ก็จะไปพบครูสอนยูโดฟากข้างโน้นน่ะซิ ผมว่าเกี่ยวกับธุรกิจของคุณน่ะ คุณพบผมได้ในสองสามวันนี้แหละ" กล่าวเช่นนั้นแล้วอิไคก็ปลีกตัวไป

สุเอะโซแสร้งทำเป็นเดินต่อไปข้างหน้า แต่เขาแอบกลับมายืนอยู่ตรงหัวมุมและลอบดูเด็กคนนั้น เขาเห็นเด็กคนนั้นเข้าไปในภัตตาคารชั้นสูงแห่งหนึ่ง

สุเอะโซรีบทำธุรกิจของเขาจนเสร็จ และต่อมาชั่วระยะเวลาอันสั้นก็เข้าไปในภัตตาคารแห่งนั้น ถามว่า "นักศึกษาคนนั้น อิไคน่ะ อยู่ไหน"

ก็เหมือนดังที่ท่านคาดหมายไว้แล้วนั่นแหละ อิไคประหลาดใจมากที่พบสุเอะโซที่นั่น แต่ก็ใช้ลักษณะนิสัยวางท่าทางเป็นพระเอก ร้องขึ้นว่า "เข้ามาในห้องซิ สุเอะโซ! ผมมีเกอิชาอยู่สองสามคน!" และแล้วคะยั้นคะยอให้นายทุนเงินกู้ดื่มเหล้าสาเก เขากล่าวว่า "อย่าพูดธุรกิจที่นี่เลย ดื่มเหล้าเถอะผมเลี้ยง"

นี่เป็นประสบการณ์ครั้งแรกของสุเอะโซกับเกอิชา และเขาอดนึกถึงเกอิชาคนหนึ่งในจำนวนนั้นไม่ได้ ชื่อโอะซุน เป็นคนปราดเปรียวทีเดียว เธอดื่มเหล้ามากเหลือเกิน ขณะกำลังอยู่ตรงหน้าอิไค ก็เริ่มสาปแช่งเขาด้วยสาเหตุต่าง ๆ สุเอะโซไม่ลืมถ้อยคำของเธอเลย "อิไคซัง คุณต้องการให้พวกเราเชื่อว่าคุณเป็นคนกล้า ท่าทางที่คุณวางโตนั่นน่ะ! แต่ที่จริงคุณไม่ใช่อะไรเลยนอกจากคนขี้ขลาดตาขาว! ฉันจะบอกอะไรให้คุณเพื่อประโยชน์ของคุณเอง ผู้หญิงน่ะบางครั้งก็ชอบให้ผู้ชายทุบตี ไม่อย่างงั้นเธอจะไม่ลุ่มหลงเขา พยายามจดจำข้อนั้นไว้ให้ดีนะ!"

สุเอะโซคิดว่าข้อนี้อาจเป็นจริง ไม่แต่ของเกอิชาแต่ของผู้หญิงโดยทั่วไปด้วย หมู่นี้ภรรยาของเขาเองพยายามให้เขาอยู่ใกล้เธอด้วยอากัปกิริยามึนตึงและทัดทาน ข้อนี้ย่อมหมายความว่าเธอต้องการให้เขาทำอะไรแก่เธอสักอย่าง "เธอต้องการให้เราทุบตีเธอ!" เขานึกในใจ "ใช่แล้ว นั่นแหละเธออยากให้เราทุบตีเธอจริง ๆ ด้วย!"

เขาบีบบังคับเธอให้ทำงานเยี่ยงสัตว์โดยให้อาหารไม่เพียงพอ และด้วยคุณสมบัติของเพศหญิงที่ถอยหลังกลับไป เธอจึงได้เปลี่ยนไปเป็นสัตว์ป่าชนิดหนึ่ง แต่นับตั้งแต่เธอย้ายมาอยู่ในบ้านใหม่ และต้องการให้หาคนใช้มาช่วยเธอ และเรียกเธอว่าโอะคุซัง เธอถูกยกขึ้นสู่ระดับมนุษย์และเป็นผู้หญิงธรรมดาที่แท้จริง และบัดนี้เธอต้องการให้ถูกทุบตีเหมือนอย่างโอะซุน เกอิชาคนนั้น

แต่ทว่าเขาล่ะเป็นยังไง เขาได้กรุยทางผ่านโลกไปด้วยการตัดสินใจอันแน่วแน่ เพื่อแสวงหาโชคลาภ และไม่ยี่หระอะไรทั้งสิ้นว่าคนอื่น ๆ กล่าวขวัญถึงเขาว่าอย่างไร เขาได้น้อมคำนับต่อคนที่ขาดความชำนิชำนาญและเรียกเขาเหล่านั้นว่านาย เป็นหลักของเขาว่าถูกเตะถูกกระทืบไม่สำคัญตราบเท่าที่เขาทำเงินได้ อนึ่งชีวิตของเขาส่วนมาก ไม่ว่าเขาจะอยู่ในสถานที่ใดหรือบุคคลผู้ใดมาหาเขา เขาก็ยอมตัวแบนราบเหมือนดังแมงมุม จากที่เขาได้เห็นและเรียนรู้มาแล้วถึงคนที่เขาได้คบหาสมาคมด้วย คนเหล่านั้นซึ่งเห็นใจผู้ใหญ่มากย่อมชอบข่มเหงคนที่ต่ำกว่า เขาจะทอดตัวลงแทบเท้าใครก็ตาม ถ้าทำให้เขาร่ำรวยขึ้นได้ มิฉะนั้นแล้วเขาก็ไม่มีประโยชน์สำหรับบุคคลเช่นนั้น เขาจะเฉยเมยกับคนที่ไม่มีอะไรข้องเกี่ยวด้วย เขาจะไม่ทำตัวให้ลำบากลำบนยกมือขึ้นต่อสู้ด้วยซ้ำไป เขาจะคิดถึงผลประโยชน์ยิ่งกว่าเสียพลังงานไป เขาปฏิบัติต่อภรรยาของเขาในทำนองเดียวกัน

โอะทสึเนะต้องการให้เขาโจมตีเธอ "แย่มากสำหรับเธอ แต่เธอจะไม่ได้รับการกระทำเช่นนั้นจากเราเลย" ถ้าหากเจ้าหนี้ของเขาเป็นมะนาวแล้วไซร้ เขาจะบีบคั้นคนพวกนั้นให้ถึงหยดสุดท้ายซึ่งขมปี๋ทีเดียว แต่เขาจะไม่สู้รบปรบมือกับผู้ใด

เหล่านี้คือความคิดล่าสุดของสุเอะโซเกี่ยวกับเรื่องนี้

16

ผู้คนเดินผ่านมุเอ็นซะคะมากขึ้นทุกที ตอนนั้นเป็นเดือนกันยายน และตอนต้นของภาคเรียนที่มหาวิทยาลัย แลเห็นนักศึกษากลับจากบ้านมายังบ้านเช่า

ตอนเช้าอากาศหนาวเหมือนตอนกลางคืน แต่กลางวันยังร้อนอยู่ ในบ้านของโอะตะมะ ม่านบังตาไม้ไผ่ยังเอาลง สีเขียวสลัว ๆ บังหน้าต่างจากตอนบนจนถึงตอนล่าง โอะตะมะนั่งอยู่ในบ้าน ไม่มีอะไรจะทำ เธอพิงเสาซึ่งมีพัดแขวนและมองเหม่อไปในถนน หลังจากบ่ายสามโมง บรรดานักศึกษาจะผ่านมาเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และเธอรู้ว่าเมื่อไรก็ตามที่พวกเขามา เสียงของพวกผู้หญิงบ้านถัดไปก็จะดังขึ้นเหมือนเสียงลูกนกกระจอกมากตัว และเมื่อเสียงดึงดูดเธอ เธอก็จะมองออกไปข้างนอกด้วย

ในเวลานั้นนักศึกษามหาวิทยาลัยโดยมากเป็นแบบที่ต่อไปจะเรียกว่า "คนติดตาม" ถ้ามีผู้ใหญ่ที่เป็นสุภาพบุรุษสักสองสามคนในพวกนั้น เขาก็เกือบจะสำเร็จการศึกษาแล้ว คนที่ผิวขาวรูปงามส่วนมากไม่เป็นที่ดึงดูดใจเธอ เพราะดูเหมือนจะไม่ลึกซึ้งและจองหอง ส่วนคนที่ไม่ใช่แบบนั้นแม้จะมีนักศึกษาที่ปราชญ์เปรื่องรวมอยู่ในนั้นด้วย ก็ไม่เป็นที่ชื่นชอบมากกว่า เพราะจากทัศนะของผู้หญิงพวกนี้ปรากฏว่ามีนิสัยหยาบกระด้างเกินไป แม้กระนั้นทุก ๆ บ่าย โอะตะมะก็จะมองดูนักศึกษาเหล่านั้นเดินผ่านหน้าต่างเธอไปโดยไม่ได้สนใจเป็นพิเศษ

แต่วันหนึ่งเธอต้องงุนงง รู้สึกราวกับว่ามีบางสิ่งบางอย่างก่อตัวขึ้นภายในตัวเธอ กลุ่มก้อนของมโนภาพขดตัวกันเป็นเกลียว ก่อเป็น

รูปร่างขึ้นมาและแล้วพลุ่งพรวดออกมาทันทีทันใดภายใต้จิตใต้สำนึกของเธอ

ความมุ่งหมายของเธอในชีวิตนั้นคือความสุขของบิดา ดังนั้นเธอจึงยอมเป็นภรรยาน้อย เกือบจะเป็นการชักนำแกมบังคับให้ชายชราย่อมรับ เธอรู้ว่าเธอได้ลดตัวลงไปจนถึงขั้นต่ำสุด แม้กระนั้น เธอก็ยังแสวงหาความผาสุกทางจิตใจในความไม่เห็นแก่ตัวแห่งการเลือกสรรของเธอ แต่เมื่อบุคคลซึ่งอุปถัมภ์ค้ำชูเธอกลับกลายเป็นผู้ให้กู้ยืมเงินไป เธอก็ไม่ทราบว่าจะเผชิญกับที่มาแห่งโชคร้ายใหม่นี้อย่างไร ความคิดนี้ทรมานเธอ และเธอก็ไม่สามารถจะถอดถอนมันออกได้ เธอได้ไปหาพ่อของเธอแล้วเพื่อที่จะบอกถึงเรื่องนี้ และเพื่อขอให้พ่อแบ่งเบาความเจ็บปวดรวดร้าวของเธอ แต่เมื่อเธอไปหาพ่อครั้งแรกและพบว่าพ่ออยู่อย่างผาสุก เธอก็ไม่ต้องการที่จะเหยาะหยดยาพิษลงไปในถ้วยเหล้าสาเกที่พ่อถืออยู่ในมือ ถึงแม้การตัดสินใจเช่นนี้จะทำให้เธอต้องเจ็บช้ำน้ำใจเพียงไรก็ตาม เธอตัดสินใจเก็บความเศร้าโศกเสียใจนี้ไว้กับตัวเอง และเมื่อเธอตัดสินใจในเรื่องนี้แล้ว หญิงสาวผู้ซึ่งพึ่งพาอาศัยคนอื่นเสมอก็รู้สึกเป็นครั้งแรกถึงเสรีภาพของเธอเอง

หลังจากนั้นเธอก็แอบเฝ้าดูสิ่งที่เธอพูดและทำ ครั้นเมื่อสุเอะโซมา เธอก็เริ่มปรนนิบัติเขาอย่างสมถะ แทนที่จะรับเขาตามตรงและอย่างจริงใจเหมือนดังที่เธอกระทำมาแล้วแต่ก่อน เธออาจจะอยู่กับเขาภายในห้อง แท้จริงแล้วใจของเธอแยกออกไป เฝ้าดูเหตุการณ์จากด้านข้างและหัวเราะเหยียดหยามสุเอะโซกับตัวเธอเอง เมื่อเธอเริ่มตระหนักถึงภาวะนี้ เธอก็ต้องตกใจ แต่เธอก็พยายามทำตัวให้คุ้นเคยและนึกในใจว่า "นั่นแหละคือวิถีทางที่สูเจ้าจะต้องดำเนินไป"

การปฏิบัติของเธอต่อสุเอะโซเป็นอย่างฉันมิตรยิ่งขึ้น แต่หัวใจ

ของเธอก็ยิ่งห่างไกลออกไป เธอมารู้สึกว่า เขาไม่สมควรได้รับการรู้คุณของเธอสำหรับการคุ้มครองป้องกันที่เขาให้แก่เธอ หรือเธอก็ไม่สามารถรู้สึกผูกพันต่อเขาสำหรับสิ่งที่เขากระทำ ช่างน่าสงสารสุเอะโซจริง ๆ แต่ในขณะเดียวกัน ถึงแม้เธอจะเป็นคนที่ไม่มีความสำเร็จใด ๆ ที่เธอสามารถคุยโอ้อวดได้ เธอก็อดคิดไม่ได้ว่า "อา เราก็เป็นได้แค่สมบัติของนายทุนเงินกู้จนตลอดชีวิตเท่านั้นเอง"

อนึ่งขณะที่เฝ้าดูนักศึกษาที่เดินไปตามถนน เธอก็เริ่มคาดคะเนว่า "ที่นั่นไม่มีพระเอกสักคนหนึ่งเทียวหรือ เราจะได้รับการช่วยชีวิต!"

แต่เมื่อในทันทีทันใดที่เธอพบตัวเองเพลิดเพลินอยู่ในความนึกคิดเช่นนั้น เธอก็ให้ตกใจเป็นกำลัง

ตรงจุดนี้องที่โอะคะดะจะได้รู้จักกับเธอ เธอแลเห็นเขาเหมือน ๆ กับนักศึกษาคนอื่นเท่านั้นซึ่งเดินผ่านหน้าต่างบ้านเธอ แม้กระนั้น เมื่อเธอตระหนักว่าถึงแม้เขาจะรูปร่างงามอย่างเด่นชัดเขาก็ไม่เย่อหยิ่งจองหอง เธอสงสัยว่ามีอะไรบางอย่างเกี่ยวกับตัวเขาซึ่งทำให้เธอรู้สึกโอนอ่อนต่อเขา เธอเริ่มเฝ้าดูเขาผ่านไปในถนน

เธอไม่ทราบชื่อหรือตำบลที่อยู่ของเขาด้วยซ้ำไป แต่เนื่องจากว่าทั้งสองคนต่างก็แลดูกันบ่อย ๆ เธอก็เริ่มมีความรู้สึกคุ้นกับชายหนุ่มผู้นี้โดยอัตโนมัติ ครึ่งหนึ่งก่อนที่เธอจะตระหนักว่ากำลังทำอะไรอยู่ เธอยิ้มกับเขาด้วยซ้ำ และการกระทำชนิดที่หลบเลี่ยงการบีบคั้นในขณะเมื่อความคิดคลี่คลายและความอดกลั้นชะงักงัน เธอไม่ใช่บุคคลประเภทที่มีเจตนาใด ๆ ในสำนึก ที่จะทำให้เขาเป็นคนรักของเธอ

เมื่อโอะคะดะถอดหมวกแก๊ปและทักทายเธอเป็นครั้งแรก หัวใจของเธอดูเหมือนจะลอยขึ้น และเธอรู้สึกอายจนหน้าแดง ผู้หญิงย่อมมี

ญาณวิเศษหยั่งรู้ได้เอง และโอะตะมะก็รู้โดยแจ่มแจ้งว่า การกระทำของโอะคะดะได้กระทำไปด้วยแรงกระตุ้นและหาใช่จงใจไม่ เธอพึงพอใจในมิตรภาพระยะใหม่นี้ ซึ่งผิวเผินและเงียบเชียบ โดยมีหน้าต่างเป็นขอบเขต อนึ่งเธอนึกวาดภาพเอาเองซ้ำแล้วซ้ำอีกเป็นภาพของโอะคะดะในขณะที่เขาน้อมคำนับเธอ

ภรรยาน้อยซึ่งอาศัยอยู่ในที่พำนักของผู้เลี้ยงดูสามารถได้รับการคุ้มครองป้องกันตามธรรมดาได้ แต่คนที่อาศัยอยู่ตามลำพังมีความลำบากซึ่งเธอผู้เดียวที่รู้เรื่อง

วันหนึ่งชายผู้หนึ่งสวมเสื้อชิรุชิบันเท็น[13] อายุประมาณสามสิบปีมาที่บ้านของโอะตะมะและบอกว่า "ผมร้อนเงิน ผมจะต้องเดินทาง แต่เท้าเป็นแผลเช่นนี้เดินไปไม่ได้"

โอะตะมะใช้อุเมะออกไปพร้อมด้วยเงินสิบเซ็นต์ห่อกระดาษ ชายผู้นั้นเปิดห่อเดี๋ยวนั้น "สิบเซ็นต์เท่านั้นเองรึ เข้าใจผิดเสียแล้ว!" กล่าวแล้วเขาก็โยนเงินเหรียญกลับมาให้เธอ

อุเมะงุนงง หยิบเงินเหรียญขึ้นแล้วเดินกลับเข้าบ้าน เพียงแต่ได้พบชายผู้นั้นเดินตามเธอมาด้วยอาการหยาบช้าไม่เกรงใจและนั่งลงตรงหน้าโอะตะมะซึ่งกำลังเอาถ่านใส่ในเตา เขาพูดอย่างกระท่อนกระแท่นไม่เป็นสาระเป็นระยะเวลายาวนาน ทีแรกคุยว่าเคยติดคุกและแล้วก็บ่นไปตามอารมณ์ โอะตะมะได้กลิ่นเหล้าสาเกเวลาเขาหายใจ

---

[13] เสื้อใส่ตัวนอกดัดแปลงให้ใช้ใส่ได้อย่างง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน ตัวเสื้อค่อนข้างสั้น ไม่มีเชือกผูกที่หน้าอก เริ่มใช้ใส่กันมาตั้งแต่สมัยเอะโดะ คนที่ใส่ส่วนใหญ่จะเป็นพวกพ่อค้าหรือลูกจ้างในร้านหรือใส่ในงานละเล่นต่าง ๆ ที่ปกเสื้อหรือด้านหลังจะมีชื่อสกุล ชื่อร้านหรือบ้านเลขที่เขียนติดอยู่

เธอหวาดกลัว แม้กระนั้นก็สู้กลั้นน้ำตา ต่อหน้าต่อตาเขา เธอเอากระดาษแผ่นหนึ่งห่อธนบัตรสีเขียวเหมือนฉบับละห้าสิบเซ็นต์สองฉบับส่งให้เขา เธอพบว่าเขาพึงพอใจโดยง่ายยิ่งกว่าที่เธอหวัง

"มันครึ่งเดียว แต่สองฉบับคงจะพอ คุณฉลาดมาก และคุณจะประสบความสำเร็จในชีวิตของคุณ คุณจะต้องประสบเป็นแน่" เมื่อกล่าวเช่นนี้แล้ว เขาก็เดินตุปัดตุเป๋ออกไป

เหตุการณ์ทำให้โอะตะมะรู้สึกอ่อนปวกเปียก และเธอก็เรียนรู้ที่จะ "ซื้อ" เพื่อนบ้านของเธอ เธอจะจัดอาหารพิเศษอย่างหนึ่ง ส่งเอาไปให้ครูสอนเย็บผ้าซึ่งอาศัยอยู่คนเดียว

เธอชื่อโอะเตะอิ และเป็นแม่บ้านอายุมากกว่าสี่สิบปี มีผิวพรรณขาวสวย ยังแลดูสาวอยู่ ถึงแม้ว่าจะเป็นการยากที่จะบอกว่าเพราะเหตุใด

"จนกระทั่งฉันอายุสามสิบ" เธอบอกโอะตะมะ "ฉันเป็นคนรับใช้ชั้นสูงอยู่ที่บ้านท่านมาร์ควิสคนหนึ่ง แต่ฉันแต่งงานแล้วและสูญเสียสามีไปหลังจากนั้นไม่นานนัก" เธอพูดอย่างละเมียดละไมและคุยถึงความสามารถของเธอในการเขียนหนังสือ

"สอนวิธีเขียนให้ฉันบ้างได้ไหม" โอะตะมะถาม ดังนั้น หญิงคนนั้นจึงให้โอะตะมะยืมสมุดคัดลายมือ

เช้าวันหนึ่งโอะเตะอิมาที่ประตูหลังบ้านเพื่อขอบคุณโอะตะมะที่ได้ส่งอาหารไปให้เมื่อวันก่อน เธอยืนอยู่ที่ประตู กล่าวแก่โอะตะมะว่า "ฉันเชื่อว่าคุณรู้จัก โอะคะดะซัง เป็นยังงั้นไม่ใช่หรือ"

โอะตะมะไม่เคยได้ยินชื่อนั้นมาก่อนเลย แม้กระนั้นมันก็แวบเข้ามาในจิตใจของเธอว่า ครูสอนเย็บผ้าหมายถึงนักศึกษาคนนั้นที่เธอได้เห็นเขาทักทายเธอ และสถานการณ์จึงบังคับให้เธอแสร้งทำเป็นว่ารู้จักเขา หลังจากลังเลใจอยู่ครู่หนึ่ง ซึ่งอีกฝ่ายหนึ่งไม่ทันสังเกต

โอะตะมะตอบไปทันทีว่า "ใช่ ฉันรู้จัก"

"เขาเป็นคนรูปงามนะ" โอะเตะอิกล่าว "และฉันยังได้ยินว่าความประพฤติของเขาไม่มีด่างพร้อยอีกด้วย"

"รู้สึกว่าคุณรู้จักเขาดีทีเดียว" โอะตะมะพูดอย่างห้าวหาญ

"คุณนายที่คะมิโจบอกฉันว่าไม่มีนักศึกษาคนไหนในบ้านเช่าของเธอสามารถเทียบเขาได้เลย" กล่าวดังนี้แล้วโอะเตะอิก็กลับไปยังบ้านของเธอ

โอะตะมะรู้สึกราวกับว่าเธอเองได้รับคำชมเชย และกล่าวย้ำแก่ตัวเองว่า "คะมิโจ! โอะคะตะ!"

17

เวลาผ่านไป สุเอะโซไปเยี่ยมโอะตะมะบ่อยยิ่งขึ้น เพราะไม่แต่เขาจะมาโดยไม่ขาดเลยในยามค่ำคืนเหมือนที่เคยมาเมื่อก่อน เขายังเริ่มมาเยี่ยมในเวลาไม่สม่ำเสมอในตอนกลางวันอีกด้วย เวลาเหล่านี้ก็คือเมื่อเขาสามารถหนีเมีย ซึ่งคอยติดตามเขาด้วยคำสั่งที่น่ารำคาญใจ "คุณต้องทำอะไรให้ฉันสักอย่างนะ!"

เมื่อเขาพยายามกล่าวชักนำว่าไม่มีอะไรที่จะต้องทำแล้ว และว่าตกลงจะอยู่เหมือนดังที่เคยอยู่ เธอก็ยืนกรานว่า "ฉันดำเนินชีวิตอยู่อย่างนี้ต่อไปไม่ได้ละ! ฉันไม่สามารถกลับไปบ้านพ่อแม่ของฉัน ฉันไม่สามารถทอดทิ้งลูก ๆ ของฉันได้! ฉันแก่แล้ว!" เหล่านี้เป็นคำพร่ำบ่นพรรณนาถึงความเสื่อมเสียทั้งปวงอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่ในชีวิต

สุเอะโซมักกล่าวย้ำบ่อย ๆ ว่า "ไม่จำเป็นจะต้องทำการเปลี่ยนแปลงอะไรเลย เราจะอยู่กันอย่างที่อยู่นี่แหละ"

อนึ่ง ขณะที่ทั้งสองคนโต้เถียงกันเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ โอะทสึเนะจะระงับโทสะไม่อยู่ โกรธจนตัวสั่นจนสุเอะโซต้องกระโจนออกจากบ้านไป เขาเคยคิดได้เสมอทั้งทางด้านเหตุผลและทางด้านคำนวณ ดังนั้น ถ้อยคำของภรรยาของเขาจึงน่าขบขันและไม่เป็นที่เข้าใจได้สำหรับเขา เขารู้สึกว่า เธอเป็นเสมือนบุคคลที่กำลังดิ้นรนจะหาทางออกไปจากห้องที่มีฝาผนังสามด้านและประตูบานหนึ่งซึ่งเปิดกว้างอยู่เบื้องหลัง ทั้งหมดที่สามารถกล่าวแก่สัตว์โลกเช่นนั้นได้ก็คือ "หันกลับ!"

ชีวิตของเธอมีความผาสุกยิ่งกว่าที่เคยเป็นมาแล้ว และเธอก็ไม่รู้สึกถูกบีดคั้นหรือขัดขวาง จริงอยู่ผู้หญิงที่มุเอ็นซะคะคนนั้นเป็นปัจจัยใหม่สำหรับเธอ แต่สุเอะโซก็เยือกเย็นและโหดร้ายมากยิ่งขึ้นเพราะผู้หญิงคนนั้น - ตัวอย่างในทางตรงกันข้ามสามารถพบในบรรดาคนอื่น ๆ อย่างแน่นอน - และเขาบอกตัวเองว่า "เราเมตตากรุณามากขึ้นและใจกว้างมากขึ้นด้วยซ้ำ" ทำไมหนอ เขานึกในใจ "เธอจึงไม่เห็นประตูที่ยังเปิดกว้างอยู่"

แน่ละ มีความเห็นแก่ตัวจำนวนมากในความคิดของสุเอะโซ เพราะถึงแม้ว่าโอะทสึเนะได้รับความผาสุกทางวัตถุยิ่งกว่าที่เธอมีในอดีต และถ้อยคำและทีท่าของสามีของเธอก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลง แต่ก็เป็นการเรียกร้องที่เป็นไปไม่ได้ที่จะให้ภรรยาของเขาดำเนินวิถีทางเหมือนกับในอดีตตอนที่เขายังไม่มีโอะตะมะ ผู้หญิงคนนั้นไม่เป็นเสี้ยนในดวงตาของโอะทสึเนะหรอกหรือ และเขาไม่มีเจตนาที่จะถอนมันออกเลยจนนิดเดียวให้ภรรยาของเขาโล่งใจหรอกหรือ โอะทสึเนะไม่

สามารถคิดหาเหตุผลและไม่สามารถติดตามข้อโต้แย้งได้ เหตุฉะนั้น ประตูที่สุเอะโซคิดว่าเปิดจึงไม่เป็นเช่นนั้นสำหรับเธอ อันที่จริงเงามืดได้ทอดขวางช่องประตูนั้น ซึ่งเธอหวังว่าจะได้เห็นความสะดวกใจในปัจจุบันและความหวังสำหรับอนาคต

เช้าวันหนึ่งหลังจากการทะเลาะเบาะแว้งกัน สุเอะโซผลุนผลันออกจากบ้านไป อาจจะเลยสิบโมงครึ่งไปสักสองสามนาที เขาคิดว่าจะตรงไปยังมุเอ็นซะคะ แต่ครั้นเห็นสาวใช้และลูก ๆ ของเขากำลังมุ่งไปทางนั้น เขาจึงเลี้ยวไปอีกทางหนึ่งและรีบรุดไปข้างหน้าอย่างไร้จุดมุ่งหมาย เขานึกพ่นผรุสวาทออกไปเรื่อย ๆ

ขณะที่ไปถึงสะพานโซเฮ เขาเห็นเกอิชานางหนึ่งกำลังเดินสวนทางมา ทีแรกคิดว่าเธอเหมือนโอะตะมะ แต่ขณะที่ผ่านเธอไป เขาแลเห็นว่าใบหน้าของเธอตกกระ "โอะตะมะของเราสวยกว่า" เขานึก เขาตระหนักถึงความรู้สึกพึงพอใจขึ้นมาทันที จึงหยุดอยู่บนสะพานเฝ้าดูเกอิชานางนั้นเดินจากไป นึกคาดคะเนเอาว่าเธอคงออกไปซื้อของ เห็นเธอหายเข้าไปในซอยแห่งหนึ่ง

สะพานเมะกะเนะ เป็นสะพานไหม้ในเวลานั้น และสุเอะโซเดินต่อไปตรงไปยังยะนะกิฮะระ หลังจากข้ามสะพานนั้นไปแล้ว ทันใดเขาเห็นผู้ชายคนหนึ่งกับเด็กผู้หญิงคนหนึ่งอายุสิบสองหรือสิบสามอยู่ตรงที่ประจำภายใต้ร่มคันใหญ่ซึ่งปักอยู่ในดินใต้ต้นหลิวริมแม่น้ำ เด็กหญิงกำลังเต้นระบำพื้นเมืองและก็ตามเคย มีคนดูจำนวนหนึ่งอยู่ที่ตรงนั้น เมื่อสุเอะโซหยุดอยู่สักครู่หนึ่ง ชายคนหนึ่งวิ่งมาแทบจะชนเขา ตาของสุเอะโซมองสบชายแปลกหน้าคนนั้นโดยเร็ว และขณะที่สุเอะโซหันกลับมาพบกับการจ้องมองของเขา นักล้วงกระเป๋าคนนั้นก็รีบลี้ไป "โง่บัดซบที่ยึดอาชีพเช่นนี้" สุเอะโซบ่นพึมพำกับตัวเอง

ในเวลาเดียวกันก็คลำใต้กิโมโนเพื่อดูว่ากระเป๋าเงินยังปลอดภัยอยู่หรือเปล่า เจ้าหัวขโมยคนนั้นต้องเป็นคนไร้การศึกษาเพราะเมื่อสุเอะโซทะเลาะกับภรรยาของเขามาแล้ว ประสาทของเขาเครียดมากจนเขาสังเกตเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่ตามปกติจะไม่เคยเห็น ความไวต่อความรู้สึกตามธรรมชาติของเขายิ่งมีมากขึ้น สุเอะโซรู้สึกถึงเจตนานั้นก่อนที่นักล้วงกระเป๋าจะคิดล้วงกระเป๋าเขาเสียอีก แต่ในโอกาสเช่นนั้นอำนาจของเขาในการควบคุมตัวเองซึ่งเขามีความภาคภูมิใจอย่างใหญ่หลวง ได้ลดลงเล็กน้อยแล้ว แม้ว่าจะเล็กน้อยมากจนบุคคลธรรมดาสังเกตไม่เห็นก็ตาม ผู้สังเกตการณ์ที่ไวต่อความรู้สึกมากอาจพบว่าสุเอะโซพูดมากกว่าที่เคยตามปกติเล็กน้อย และมีบางอย่างอึดอัดและผิดปกติเกี่ยวกับตัวเขาเองขณะที่พูด และความประพฤติก็ไม่เป็นธรรมชาติ

สุเอะโซคิดว่าเขาได้ออกจากบ้านมานานพอสมควรแล้ว แต่เมื่อเหลือบดูนาฬิกาขณะเดินไปตามริมน้ำ มันเป็นเวลาสิบเอ็ดโมง เพียงครึ่งชั่วโมงเท่านั้นนับตั้งแต่ออกจากบ้านมา บางทีจะน้อยกว่าด้วยซ้ำ

แม้ว่าเขาไม่ทราบว่าจะไปไหน แต่ท่าทางการเดินดูเหมือนกับคนที่รีบเดินทางไปด้วยกิจธุระสำคัญ ระยะทางสั้น ๆ ก่อนหัวเลี้ยวที่ซอยอิมะคะวะ เขาเห็นบ้านหลังหนึ่งปิดป้าย "แช่น้ำชา" ภายในบ้าน เขาเห็นถาดใส่จานสองสามใบมีผักดองและน้ำชาในราคาเพียงยี่สิบเซ็นต์ "เราอยากจะเข้าไป" เขาคิด แต่เนื่องจากยังเช้าไปสำหรับอาหารกลางวัน เขาจึงเดินต่อไปเลี้ยวขวาและมาถึงถนนกว้างซึ่งนำไปสู่สะพานมะนะอิตะ

ขณะเดินข้ามไป เขาสังเกตเห็นทางขวามือมีร้าน ๆ หนึ่งจำหน่ายนกเลี้ยงต่าง ๆ ชนิดซึ่งเสียงร้องที่มีชีวิตชีวาของมันดึงดูดผู้ที่

สัญจรไปมา เขาหยุดตรงหน้าร้านนั้น - ท่านก็ยังสามารถเห็นมันในทุกวันนี้-พลางเงยหน้าขึ้นดูกรงนกแก้วและนกหงส์หยก ซึ่งแขวนไว้สูงบนชายคา ส่วนที่อยู่บนพื้น เขาสามารถแลเห็นกรงนกเขาสีขาวและนกพิราบเกาหลี สายตาของเขาเคลื่อนย้ายไปยังกรงต่าง ๆ ของนกตัวเล็ก ๆ ที่ร้องเพลงอยู่ ซึ่งวางซ้อนกันเป็นชั้น ๆ ที่หลังร้าน นกตัวเล็ก ๆ เหล่านี้ร้องเสียงดังมาก และบินโฉบไปโฉบมาอย่างมีชีวิตชีวาที่สุด ในบรรดานกในกรงที่มีจำนวนมากที่สุดที่ส่งเสียงร้องหนวกหูที่สุดคือนกดีรีบูนสีเหลืองอ่อนซึ่งสั่งเข้ามาจำหน่าย และขณะที่นัยน์ตาของเขามองกวาดผ่านมันไป เขาสนใจนกลิ่นเน็ท ซึ่งเกาะอยู่เงียบ ๆ ในสีสันอันเจิดจ้า ทันใดเขาก็นึกขึ้นมาว่าจะซื้อให้โอะตะมะสักคู่หนึ่ง "เธอสามารถให้มันกินอาหารได้ มันจะมีเสน่ห์สักเพียงไรที่ได้เห็นเธออยู่กับนกพวกนี้!" เขาคิด

สุเอะโซถามราคา และถึงแม้ว่าชายชราเจ้าของร้านเหมือนไม่กระตือรือร้นที่จะขาย เขาก็ได้ซื้อนกลินเน็ทมาคู่หนึ่ง หลังจากชำระเงินแล้ว เจ้าของร้านถามว่า "คุณจะเอามันไปยังไงล่ะ"

"ไม่รวมทั้งกรงด้วยดอกหรือ"

"ไม่หรอก"

สุเอะโซเกือบจะต้องเจรจาขอให้ชายคนนั้นขายกรงให้อีก ชายชราสอดมืออันเหี่ยวย่นเข้าไปในกรงอย่างกร้าว จับนกลินเน็ทย้ายเอาไปยังกรงที่ว่าง

"บอกได้ไหมว่าตัวไหนตัวผู้ตัวไหนตัวเมีย" สุเอะโซถาม

"คิดว่าพอจะบอกได้" ชายชราพูดอย่างไม่เต็มใจ

ขณะที่สุเอะโซเดินย้อนกลับ เขาถือกรงพร้อมด้วยนกลินเน็ทสองตัว ตอนนั้นเขาคิดอย่างไม่รีบร้อน และทุกบ่อยเขาจะยกกรง

ขึ้นดูข้างใน อารมณ์ตอนที่เขาหนีจากบ้านมาดูเหมือนจะถูกลบไปแล้ว และความรู้สึกอันละมุนละไมซึ่งตามธรรมดาซ่อนอยู่ภายในก็ปรากฏออกมาที่ผิวหน้า บางทีคงจะตื่นเต้นตกใจที่กรงแกว่งไกว นอกสองตัวนั้นจึงเกาะคอนแน่นหลุบปีกไปกระดุกกระดิก

ทุกครั้งที่สุดเอะโซมองดูมัน เขารู้สึกราวกับว่าอยากจะรีบไปให้ถึงมุเอ็นซะคะ เอากรงแขวนไว้ที่หน้าต่างของโอะตะมะ

แต่ขณะเดินมาตามตรอกอิมะคะวะ เขาแวะที่ร้านขาย "แช่น้ำชา" เพื่อรับประทานอาหารกลางวัน เขาวางกรงนกไว้ข้างหลังถาดที่หญิงรับใช้ยกมาให้ มองดูนกสวยสองตัวนั้นพลางนึกถึงโอะตะมะตลอดเวลา เขารับประทานอาหารที่ค่อนข้างด้อยคุณภาพอย่างมีรสชาติ

18

นกลินเน็ทที่เป็นของขวัญของสุเอะโซแก่โอะตะมะเป็นสื่อนำให้โอะตะมะและโอะคะตะพูดคุยกัน

สัมพันธภาพของเขาทั้งสองเตือนให้ข้าพเจ้าระลึกถึงลมฟ้าอากาศของฤดูใบไม้ร่วงในปีนั้น ในเวลานั้นบิดาข้าพเจ้า ซึ่งขณะนี้ได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว ได้ปลูกไม้ดอกลัมลุกไว้ในสวนหลังบ้านและวันเสาร์วันหนึ่งหลังจากกลับมาจากคะมิโจ ข้าพเจ้าเห็นบิดากำลังมัดต้นไม้ดอก และหญ้าต้นอ่อน ๆ รวมทั้งพืชประเภทอื่น ๆ เข้ากับไม้ค้ำทำด้วยลำไม้ไผ่เล็ก ๆ ปักอยู่ในพื้นดิน เพราะคาดหมายว่าลมไต้ฝุ่นจะมี

มาในตอนต้นเดือนกันยายน ที่เรียกกันว่าวันที่สองร้อยสิบ[14] ยี่สิบชั่วโมงผ่านไปอย่างสงบเงียบ ต่อมาเราคิดว่าวันที่สองร้อยยี่สิบ[15] จะเป็นวันที่น่าสะพรึงกลัว แต่ก็ผ่านพ้นมาอย่างปลอดภัย เป็นเวลาหลายวันหลังจากนั้น ก็แลเห็นเมฆที่ปั่นป่วนและครึ้มฟ้าครึ้มฝน บางทีอากาศก็ร้อนอบอ้าวมากจนประชาชนคิดว่าฤดูร้อนคงมาอีก ลมตะวันออกเฉียงใต้ดูเหมือนจะรวมกำลัง แต่ก็สลายตัวไป บิดาของข้าพเจ้ากล่าวว่า "วันที่สองร้อยสิบกำลังทะยอยมาแบบผ่อนส่ง"

เมื่อข้าพเจ้ากลับคะมิโจตอนเย็นวันอาทิตย์วันหนึ่ง ไม่มีนักศึกษาคนใดอยู่เลยจนคนเดียว ทุกสิ่งทุกอย่างเงียบเชียบ ข้าพเจ้าเข้าไปในห้องของข้าพเจ้าเพื่อพักผ่อน เมื่อได้ยินเสียงขีดไม้ขีดในทันทีทันใดภายในห้องถัดไป

ข้าพเจ้าต้องการเพื่อน ดังนั้นจึงร้องออกไปว่า "นั่นคุณหรือโอะคะดะ"

ข้าพเจ้าจับคำตอบของเขาแทบไม่ได้ ข้าพเจ้าเป็นมิตรสนิทสนมกับเขาอยู่แล้ว และเราก็หลีกเลี่ยงการถือธรรมเนียมประเพณีตามแบบฉบับทั้งหมด แต่คำตอบของเขาทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกแปลกชอบกล

---

[14] วันที่สองร้อยสิบ นับตั้งแต่วันที่อากาศหนาวเย็นของฤดูหนาวผ่านไปและเริ่มรู้สึกถึงการย่างเข้ามาของฤดูใบไม้ผลิ ต่อไป 210 วัน กล่าวกันว่าเป็นวันที่ลมไต้ฝุ่นจะพัดมา คือประมาณวันที่ 1 กันยายน

[15] วันที่สองร้อยยี่สิบ นับตั้งแต่วันที่อากาศหนาวเย็นของฤดูหนาวผ่านไปและเริ่มรู้สึกถึงการย่างเข้ามาของฤดูใบไม้ผลิ ต่อไป 220 วัน กล่าวกันว่าเป็นวันที่ลมไต้ฝุ่นจะพัดมา คือประมาณวันที่ 10 กันยายน

ข้าพเจ้าคิดว่าเขากำลังฝันเพื่อง "คุณจะว่ากระไรไหมถ้าหากฉันจะเข้าไป" ข้าพเจ้าถามอยากรู้อยากเห็นว่าเกิดอะไรขึ้น

"นั่นเป็นเรื่องที่ฉันกำลังหวังอยู่ทีเดียว ฉันกลับมาเมื่อสักครู่นี้เอง และไม่ได้ทำอะไรเลยตั้งแต่นั้น ก็พอดีได้ยินคุณ ฉันรู้สึกเร้าใจและคิดว่าจะจุดตะเกียงขึ้น" คราวนี้เขาตอบข้าพเจ้าด้วยเสียงอันแจ่มใส

ข้าพเจ้าเดินเข้าไปในเฉลียงและเปิดประตูเลื่อนที่เปิดไปสู่ห้องของเพื่อน เขากำลังนั่งเอาศอกท้าวบนโต๊ะและกำลังมองออกไปในความขมุกขมัวภายนอกผ่านหน้าต่างของเขาที่เปิดอยู่ ซึ่งหันเข้าหาประตูเหล็กโดยตรง

โอะคะดะหันมาหาข้าพเจ้าแล้วกล่าวว่า "มันร้อนอบอ้าวผิดปกติใช่ไหม และมีเจ้ายุงสองสามตัวบินวนเวียนอยู่ในห้องของฉัน... เจ้าตัวร้ายนี่ช่างรบกวนจริง ๆ!"

ข้าพเจ้าเดินไปข้างโต๊ะของเขา และนั่งขัดสมาธิลงที่นั่นอย่างถือวิสาสะ กล่าวว่า "คุณพ่อฉันเรียกมันว่าเป็นการชำระผ่อนส่งของวันที่สองร้อยสิบ"

"อะไรนะ! โอ นั่นเป็นวิธีเรียกที่น่าสนใจ เอ้อ คุณพ่อคุณอาจพูดถูกแล้ว ลมฟ้าอากาศมันเอาแน่ไม่ได้ - ทีแรกเมฆมาก แล้วก็แจ่มใส - จนฉันตัดสินใจไม่ถูกว่าจะออกไปนอกบ้านหรืออยู่กับบ้านดี ดังนั้น ฉันจึงใช้เวลาตลอดทั้งเช้านอนอยู่ที่นี่ และอ่านหนังสือดิมเปโบที่คุณให้ยืม อ่านไปอ่านมา สมองตื้อเลยกินอาหารกลางวัน แล้วออกไปนอกบ้านเสียครู่หนึ่ง ฉันพบอะไรบางอย่างที่แปลกประหลาด"

เขาพูดทั้งหมดนี้โดยไม่ได้มองดูข้าพเจ้า แต่กลับเหม่อออกไปนอกหน้าต่าง

"เรื่องอะไรนะ"

"ฉันฆ่างูหนึ่งตัว" เขาตอบ หันมาทางข้าพเจ้า

"และช่วยชีวิตสาวงาม งั้นรึ"

"ไม่ใช่ นกตัวหนึ่งเท่านั้นเอง แต่มีบางอย่างเกี่ยวข้องกับสาวงามด้วย"

"เรื่องนี้ทำให้ฉันสนใจแฮะ! เรื่องมันเป็นยังไงนะ"

19

นี่คือเรื่องที่โอะคะดะเล่าให้ข้าพเจ้าฟัง

บ่ายวันนั้นเมฆเคลื่อนตัวอย่างรวดเร็ว และลมพัดกรรโชกเป็นบางครั้งพาเอาฝุ่นฟุ้งตระหลบขึ้นมาบนถนนแล้วก็เหือดหายไป การอ่านนวนิยายจีนครึ่งค่อนวันทำให้โอะคะดะปวดศีรษะจึงออกไปข้างนอกเพื่อรับลม และตามนิสัยก็เลี้ยวไปทางมุเอ็นซะคะ เขารู้สึกวิงเวียนศีรษะเนื่องจากนวนิยายจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งดิมเปไบ ตามปกติหลังจากอ่านไปได้สิบหรือยี่สิบหน้าซึ่งพรรณนาอย่างราบเรียบ ผู้แต่งผลักดันเอาฉากเสื่อมเสียศีลธรรมซึ่งซ้ำ ๆ ซาก ๆ ราวกับว่าเขาทำตามคำมั่นสัญญาได้เป็นผลสำเร็จ

"เราจะต้องโง่เง่าซะมัดหลังจากอ่านหนังสือประเภทนั้นไปแล้ว" โอะคะดะว่า

เมื่อเขามาถึงกำแพงหินของคฤหาสน์อิวะซะกิทางขวาซึ่งเนินเริ่มลาดลง เขาแลเห็นคนกลุ่มหนึ่งทางซ้ายมือ คนกลุ่มนั้นยืนอยู่ตรงหน้าบ้านที่เขามองดูเสมอขณะที่ผ่านไป นี่คือความจริงข้อเดียวที่โอะคะดะมิได้บอกข้าพเจ้าในเวลานั้น มีผู้หญิงอยู่ในราวสิบคน และ

มากกว่าครึ่งเป็นหญิงสาวพูดกันเจี๊ยวจ๊าวเหมือนฝูงนกที่ส่งเสียงร้อง โอะคะดะมองไม่เห็นอะไร และโดยมิได้อยากรู้อยากเห็นอะไรเป็นพิเศษ เขาเดินเลี้ยวไปทางหญิงกลุ่มนั้น และเดินห่างกลางถนน ใกล้เข้าไปสองสามก้าว

ผู้หญิงพวกนั้นกำลังมองดูที่จุดเดียว และขณะที่เขามองตามไป ก็พบสาเหตุของความวุ่นวายนั้น กรงนกกรงหนึ่งแขวนอยู่ที่หน้าต่างบ้าน ไม่แปลกใจเลยที่ผู้หญิงพวกนั้นกระวนกระวายใจกัน เมื่อโอะคะดะแลเห็นกรงนก เขาตกใจมาก นกตัวหนึ่งกำลังดิ้นพรวดพราดอยู่ข้างใน พลางกระพือปีกและส่งเสียงร้องกรี๊ดกร๊าด และเมื่อมองดูอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น โอะคะดะก็สังเกตเห็นงูใหญ่ตัวหนึ่งเอาหัวลอดลูกกรงเข้าไป ทำให้นกตื่นตกใจ งูตัวนั้นแหวกผ่านไม้ไผ่เล็ก ๆ สองอันโดยกรงไม่บุบสลาย การแทรกตัวเข้าไปทำให้ช่องว่างระหว่างลูกกรงกว้างออกเท่ากับตัวของมัน

โอะคะดะก้าวไปข้างหน้าสองสามก้าวเพื่อให้มองเห็นชัดขึ้น และเป็นผลให้เขาเข้าไปยืนอยู่เบื้องหลังแถวผู้หญิงเหล่านั้นพอดี

ประหนึ่งว่า เป็นการยินยอมตามธรรมดาสามัญหญิงสาวเหล่านั้นดูเหมือนจะโล่งใจที่พบว่า เขามาเป็นผู้ช่วยเหลือ เธอจึงหลีกทางให้เขาและผลักดันเขาไปข้างหน้า ซึ่ง ณ ที่ตรงนั้นโอะคะดะจึงได้พบความจริงใหม่ คือนกไม่ได้มีตัวเดียว

คู่ของตัวที่กำลังดิ้นพรวดพราดอยู่นั้นถูกงับอยู่ในปากของงู และแม้ว่าปีกติดอยู่เพียงข้างเดียว ก็ดูเหมือนว่ามันจะตายไปแล้ว บางทีอาจด้วยความหวาดกลัว เพราะปีกอีกข้างหนึ่งหลุบ และตัวมันเหมือนกับปุยฝ้าย

ในขณะนั้นผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งรู้สึกว่าอายุแก่กว่าพวกที่เหลืออยู่เห็นได้ชัดว่าเป็นแม่บ้านพูดกับโอะคะตะอย่างร้อนรน แม้กระนั้นก็ด้วยความอ่อนโยน "คุณช่วยไม่ได้หรือคะ ไอ้งูบัดซบตัวนั้น!" และกล่าวเสริมขึ้นว่า "ผู้หญิงเหล่านี้จากบ้านถัดไปออกมายืนออกันมากมาย แต่มันเกินความสามารถของผู้หญิง!"

"สุภาพสตรีคนนี้" หญิงสาวคนหนึ่งพูด "ได้ยินนกร้องเจี๊ยว-จ๊าว จึงเปิดหน้าต่างเลื่อนออก เราได้ยินเธอร้องกรี๊ดเมื่อแลเห็นงู ดังนั้น พวกเราจึงวางมือจากงานพากันวิ่งออกมา แต่ก็ไม่สามารถทำอะไรได้ วันนี้ครูของเราไม่อยู่ แต่ถึงแม้ว่าครูได้มาอยู่ที่นี่แล้วในขณะนี้ ท่านก็ช่วยไม่ได้ ท่านอายุมากเกินไป" ครูสอนเย็บผ้าหยุดงานทุก ๆ วันที่ลงท้ายด้วยเลขหนึ่งและหก[16] แทนที่จะเป็นในวันอาทิตย์ เพราะเหตุนั้นพวกผู้หญิงเหล่านี้จึงได้มาในวันนี้

เมื่อโอะคะตะเล่าเรื่องนี้ให้ข้าพเจ้าฟัง เขากล่าวว่า "ผู้หญิงคนนั้นสวยทีเดียว" แต่เขามิได้กล่าวว่าเขาพบเห็นเธอมาก่อน และว่าเขาได้ทักทายเธอแต่ละครั้งที่เขาผ่านบ้านของเธอ

โดยมิได้ตอบ โอะคะตะยืนอยู่ใต้กรงนกและพิจารณาดูว่างูมาที่นั่นได้อย่างไร มันเลื้อยเข้าไปที่กรงซึ่งแขวนอยู่ตรงหน้าต่างโดยผ่านเข้าไปทางใต้ชายคาระหว่างบ้านของโอะตะมะและบ้านของครูสอนเย็บผ้า ลำตัวของมันทอดอยู่บนไม้ขวางอันหนึ่งของชายคาเหมือนเชือกที่พาดเหนือไม้ค้ำ และหางของมันแผ่งอยู่รอบเสาที่มุมบ้าน งูตัว

---

[16] วันที่ลงท้ายด้วยเลขหนึ่งและหกของเดือน ก็คือวันที่ 1, 6, 11, 16, 21 และ 26

นั้นยาวมาก โอะคะดะคิดว่ามันคงมาจากดงไม้และหญ้าที่หนาทึบบนที่ดินที่อยู่ข้างถนน และด้วยลมฟ้าอากาศที่แปรปรวน มันจึงเลื้อยเพ่นพ่านออกมาพบนกเข้า

โอะคะดะสับสนไปกับสถานการณ์ชั่วคราว เห็นได้ชัดว่าผู้หญิงพวกนั้นไม่สามารถทำอะไรได้

"คุณมีอะไรที่คม ๆ ในบ้านไหม" เขาถาม

"วิ่งเข้าไปข้างในซิ" แม่บ้านพูดกับหญิงร่างเล็กคนหนึ่ง "และไปเอามีดในครัวมา" บางทีหญิงสาวผู้นั้นคงเป็นสาวใช้ เพราะแม้ว่าเธอสวมกิโมโนสำหรับฤดูร้อนเหมือนกับผู้หญิงคนอื่น ๆ เธอรั้งแขนเสื้อขึ้นด้วยสายสีม่วง

หญิงสาวทำหน้านิ่วราวกับจะพูดว่า "ฉันไม่อยากใช้มีดทำปลาเอาไปเฉือนงูเลย"

"อย่าห่วงเลย" นายสาวของเธอกล่าว "ฉันจะซื้อเล่มใหม่ให้เธอ"

คำกล่าวนี้ทำให้หญิงสาวพึงพอใจ เธอจึงวิ่งเข้าไปข้างในและหยิบมีดออกมาโดยเร็ว

โอะคะดะรับมีดมาจากเธออย่างไม่สบายใจ พลางสลัดรองเท้าไม้ออกจากเท้า เขาวางเท้าข้างหนึ่งลงบนกรอบหน้าต่างอย่างง่ายดายด้วยความชำนาญในวิชายิมนาสติก มือซ้ายของเขายึดไม้ขวางของชายคาเรียบร้อยแล้ว

โอะคะดะรู้ว่าถึงแม้มีดเล่มนั้นใหม่ มันก็ไม่คม ดังนั้น เขาจึงไม่มีเจตนาจะหั่นงูนั้นทีเดียวให้ขาดเป็นสองท่อน เมื่อผลักดันตัวงูให้ชิดกับคานไม้ไว้ด้วยมีดแล้ว โอะคะดะก็เงื้อมีดด้านคมขึ้นแล้วฟันลงสองสามครั้ง เขารู้สึกยังกับกำลังทำให้แก้วแตก ขณะที่ตัวงูถูกฟันลึกลงไป

ถึงตอนนี้หัวนกจมเข้าไปในปากงูแล้ว และเมื่องูรู้สึกว่าตัวมันเองเป็นแผล ตัวของมันก็เริ่มบิดเหมือนอาการขึ้นลงของคลื่น แม้กระนั้นมันก็ยังไม่ยอมขยอกเหยื่อของมันออกหรือถอนตัวออกจากกรง

หลังจากโอะคะดะใช้มีดเถือไปเถือมาหลายครั้ง ในที่สุดคมมีดก็เฉือนงูออกเป็นสองท่อนเหมือนเนื้อบนเขียง ส่วนล่างของงู ซึ่งกระดุกกระดิกเรื่อย ๆ กระแทกลงบนพื้นหญ้าที่รกรุงรังตรงใต้หลังคาก่อน ส่วนอีกครึ่งหนึ่งหลุดจากคานไม้ที่ค้างอยู่ ห้อยโตงเตงอยู่กลางอากาศ หัวยังติดอยู่ในกรง ส่วนหัวนี้โตเป็นสองเท่าเพราะนกยังอยู่ในปากงูครึ่งตัว และลูกกรงไม้ไผ่ซึ่งโก่งเหมือนคันธนู ยังยึดอยู่ที่เดิม น้ำหนักของตัวงูที่ตายทำให้กรงเอนไปประมาณสี่สิบห้าองศา นกซึ่งรอดตายดิ้นเร่า ๆ อยู่เรื่อย ปีกของมันกระพือด้วยกำลังแรงอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยเป็นที่น่าประหลาดมหัศจรรย์

โอะคะดะปล่อยมือจากไม้ขวางที่ค้ำอยู่พลางกระโดดลงยังพื้นดิน ตอนนี้หญิงสาวสองสามคนซึ่งเฝ้าดูอยู่ด้วยจิตใจอันระทึกตลอดเวลากลับไปที่บ้านของครูสอนเย็บผ้าแล้ว

"เราจะต้องเอากรงลงมา และดึงหัวงูออก" โอะคะดะพูดพร้อมกับมองดูแม่บ้าน

แต่ทั้งเธอและสาวใช้ใจไม่กล้าพอที่จะเข้าไปแกะเชือกที่รั้งกรง เพราะท่อนหางของงูที่ขาดออกและห้อยโตงเตงอยู่กำลังมีเลือดไหลหยดลงบนขอบล่างของหน้าต่าง

ทันใดนั้นเสียงอันร้อนรนกล่าวขึ้นมา "จะให้ผมเอามันลงไหม"

ทุกคนเหลียวไปทางผู้พูด เด็กเดินหนังสือของคนขายเหล้าสาเกนั่นเอง เขาเป็นคนเดียวเท่านั้นที่ผ่านมาในบ่ายวันอาทิตย์อันรันทดใจนี้ ขณะที่โอะคะดะกำลังฆ่างูเขายืนอยู่ที่นั่นเหมือนคนดูที่เกียจคร้าน

ถือขวดเหล้าสาเกพันเชือกในมือข้างหนึ่ง และสมุดบัญชีในมืออีกข้างหนึ่ง แต่เมื่อท่อนล่างของงูหล่นลงบนพื้นหญ้า เขาก็วางขวดและสมุดลงบนพื้นดิน พลางหยิบก้อนหินก้อนเล็ก ๆ ขึ้นมาก้อนหนึ่ง เขาทุบเนื้องูสด ๆ ทุกครั้งที่ทุบลงที่ลำตัวงูอันบิดเบี้ยวให้ความพึงพอใจแก่เขาเป็นอันมาก

"ฉันไม่ชอบทำความลำบากลำบนให้เธอ แต่ขอได้โปรดทำให้เราทีเถอะ" แม่บ้านพูดอย่างสุภาพ สาวใช้พาเด็กคนนั้นเข้าไปข้างใน และไม่ช้าก็ปรากฏตัวอีกครั้งหนึ่งที่หน้าต่าง ปีนขึ้นไปบนไม้กระดานที่มีกระถางต้นไม้วางอยู่ และยืดตัวออกไปไกลเท่าที่จะยืดได้ แขนเหยียดออกแทบจะเอื้อมไม่ถึงเชือก

"เธอต้องการมันไหม" เขาถามสาวใช้ แต่เมื่อเธอหดตัวไปจากกรง เขาก็กระโจนลงจากขอบล่างหน้าต่างและถือมันผ่านบ้านออกไปตรงทางเข้า

"ฉันจะถือกรงไว้ ส่วนเธอจะต้องเช็ดเลือด" เด็กชายพูด "มันอยู่บนเสื่อด้วยนะ!" เขาแนะนำเด็กสาวซึ่งเดินตามเขาออกไปอย่างภาคภูมิใจ

"อ๋อ ค่ะ! ทำเสียเดี๋ยวนี้แหละ!" แม่บ้านพูด และสาวใช้ก็รีบกลับเข้าไปข้างใน

โอะคะดะมองเข้าไปในกรง แลเห็นนกตัวสั้นเทาอยู่บนคอนลำตัวคู่ของมันหายเข้าไปในปากงูกว่าครึ่ง แม้ขณะที่โอะคะดะเฉือนตัวงูออกไปแล้ว มันก็ยังพยายามจนวินาทีสุดท้ายที่จะกลืนเหยื่อ

"คุณต้องการให้ผมเอางูออกไปไหม" เด็กชายถาม หันไปทางโอะคะดะ

"คิดว่าทำได้ไหมละ" โอะคะดะพูดพลางยิ้ม "ตกลง แต่ยกคอ

มัน ไปตรงกลางกรงก่อนนะ มิฉะนั้นกรงจะพัง"

เด็กชายทำสำเร็จ ดึงหางนกด้วยปลายนิ้วมือ เขาบอกว่า "เอ๊ะ! แม้กระทั่งตายแล้วปีศาจก็ยังไม่ยอมให้มันไปอีกแฮะ!"

คิดว่าไม่มีอะไรจะดูต่อไปแล้ว บรรดานักเรียนของครูสอนเย็บเสื้อที่เหลืออยู่ก็พากันเข้าไปในบ้าน

"เอ้อ" โอะคะดะพูด เหลียวดูโดยรอบ "ฉันก็ไปเหมือนกันดีกว่า"

แม่บ้านซึ่งเห็นได้ชัดว่ากำลังคิดอะไรอยู่เพลิน ๆ ทันใดก็หันมาทางเขาเมื่อได้ยินคำพูด หล่อนพยายามจะพูด แต่จำเป็นต้องอึกอัก และจึงเบนสายตาไปทางอื่น ในขณะนั้นหล่อนสังเกตเห็นเลือดหยดหนึ่งที่มือของโอะคะดะ

"อา!" หล่อนร้อง "คุณมีรอยเปื้อนเลือดที่มือ" และร้องเรียกสาวใช้ของหล่อนมา หล่อนมีอ่างล้างหน้าทำด้วยไม้นำเอามาตรงทางเข้า

เมื่อโอะคะดะเล่าเรื่องนี้ให้ข้าพเจ้าฟัง เขาไม่ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับท่าทีของผู้หญิงคนนั้น แต่บอกข้าพเจ้าว่า "ฉันไม่ทราบว่าหล่อนพบหยดเลือดเล็ก ๆ ที่นิ้วมือของฉันได้อย่างไร"

ระหว่างที่โอะคะดะกำลังล้างมืออยู่ เด็กส่งหนังสือซึ่งพยายามจะดึงนกที่ตายออกมาจากคองูร้องออกมาว่า "เฮ้!"

แม่บ้านกำลังยืนอยู่ข้างโอะคะดะพร้อมด้วยผ้าเช็ดตัวผืนใหม่พับอยู่ในมือ และเมื่อได้ยินเสียงร้องของเด็กชายคนนั้น หล่อนถามว่า "เป็นอะไรไป"

"นกอีกตัวหนึ่งเกือบจะบินออกจากโพรงที่งูทำขึ้น!" เด็กหนุ่มกล่าวเอามือที่กางวางลงบนกรง

"เอามือของเธอไว้ตรงนั้นแหละ" โอะคะดะกล่าว เอานิ้วมือเช็ดบนผ้าเช็ดตัวที่หล่อนให้เขา หันกลับมาหาหล่อน เขาถามขึ้นว่า "คุณมีเชือกเส้นเหนียวเส้นหนึ่งไหม เราสามารถผูกส่วนที่ชำรุดของกรงได้และกันนกอีกตัวหนึ่งไม่ให้บินออกไป"

"เชือกที่ใช้มัดผมใช้ได้ไหม" แม่บ้านถาม หลังจากคิดอยู่สักครู่

"ตกลง" โอะคะดะกล่าว

"ไปเอามาจากที่ตั้งกระจกซิ" แม่บ้านพูดกับสาวใช้ของหล่อน เมื่อหญิงสาวออกมา โอะคะดะรับเชือกเส้นนั้นมาจากเธอ และพันช่องเปิดของลูกกรงซี่ไม้ไผ่ที่โค้งงออย่างลวก ๆ

"เอ้อ" โอะคะดะกล่าว ออกไปตรงทางเข้า "ฉันคิดว่าไม่มีอะไรจะต้องทำอีกแล้ว"

"ฉัน...ถ้าเช่นนั้นก็ขอขอบคุณ" ผู้หญิงคนนั้นกล่าว ไม่สามารถแสดงตัวเองได้ ขณะที่เดินตามเขาออกมาข้างนอก

โอะคะดะหันไปทางเด็กชาย แล้วกล่าวว่า "เนื่องจากเธอได้ทำมามากแล้ว แต่ยังไงก็ช่วยโยนงูทิ้งไปที่ไหนสักแห่งหนึ่งด้วยได้ไหม"

"ตกลง ผมจะโยนมันลงในคูส่วนที่ลึกที่ก้นนินลาด คุณมีเชือกสักเส้นหนึ่งไหมล่ะ" เขาถามพลางเหลียวไปรอบ ๆ

"ฉันพอจะมีอยู่บ้าง กรุณารอสักครู่นะ" แม่บ้านกล่าว กระซิบกระซาบอยู่ในใจ

"ถ้าเช่นนั้นก็ลาก่อน" โอะคะดะกล่าว และเขาก็เดินลงเนินไปโดยมิได้หันหน้ามา

โอะคะดะเล่ามาถึงตรงนี้ และหันหน้ามาทางข้าพเจ้า เขากล่าวว่า "คุณเห็นละซิ ฉันพยายามมากเกินไปแม้แต่เพื่อสาวงาม"

"ฉันก็คิดเช่นนั้นแหละ" ข้าพเจ้ากล่าว แต่ได้เสริมขึ้นอย่างตรง

ไปตรงมา "การฆ่างูเพื่อสาวงามคนหนึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจ มันแทบจะเป็นเทพนิยายเทียวนะ แต่สำหรับฉันดูเหมือนว่าเรื่องของคุณยังไม่จบนี่นา"

"อะไรกัน อย่าโง่ไปหน่อยเลย ถ้ามันยังไม่จบ ท่านคิดหรือว่าฉันจะตีพิมพ์มัน"

ข้าพเจ้าคิดว่าเขาไม่ได้แสร้งพูด แม้กระนั้นมันก็จบตรงนั้นจริง ๆ ข้าพเจ้ารู้สึกว่า เขาเสียใจที่มันจบแล้ว

ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่าเรื่องของเขาเหมือนกับเทพนิยาย แต่ทว่าความคิดอีกอย่างหนึ่งได้บังเกิดแก่ข้าพเจ้าขณะที่ฟังเขาเล่า แต่ข้าพเจ้าก็ไม่ได้บอกข้อนี้แก่เขา ข้าพเจ้ารู้สึกว่า โอะคะดะซึ่งอ่านคิมเปไบมาแล้วได้พบผู้หญิงคนหนึ่งเหมือนคินเร็น นางเอกแห่งนวนิยายเรื่องนั้น

นักศึกษาทั้งหมดที่มหาวิทยาลัย รวมทั้งผู้ที่ไม่เคยยืมเงินจากสุเอะโซรู้จักคนที่ให้กู้ยืมเงิน ผู้ซึ่งเขยิบฐานะจากตำแหน่งของพนักงานรับใช้ที่โรงเรียน แต่ก็มีบางคนที่ไม่รู้จักว่าผู้หญิงที่มุเอ็นซะคะคือภรรยาน้อยของเขา โอะคะดะก็อยู่ในบรรดาคนเหล่านี้ ในเวลานั้นข้าพเจ้ายังมิได้เรียนรู้รายละเอียดใด ๆ เกี่ยวกับเธอ แม้กระนั้นก็ยังรู้ว่าผู้หญิงที่บ้านติดกับครูสอนเย็บผ้านั้นคือภรรยาน้อยของสุเอะโซ

ในขณะนี้ข้าพเจ้ารู้เรื่องราวมากกว่าเพื่อนของข้าพเจ้า

20

ในวันที่โอะคะดะฆ่างูตัวนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงโดยกะทันหันเกิดขึ้นในตัวโอะตะมะ หลังจากที่เธอได้พูดกับเขาแล้ว เพราะจนกระทั่งถึงเวลานั้น ทั้งสองเพียงแต่ได้แลดูกันเท่านั้น

ผู้หญิงคนหนึ่งอาจมีหัวใจจดจ่ออยู่ที่ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แม้กระนั้นเธออาจไม่ไปไกลเกินจนคิดว่าจะซื้อมัน แต่ละครั้งเธอผ่านมันไป เธออาจหยุดมองเข้าไปในตู้โชว์สิ่งของ สมมุติว่าแหวนวงหนึ่งหรือนาฬิกาเรือนหนึ่งวางอวดไว้ เธอไม่ได้จงใจไปที่ร้านนั้น แต่เมื่อไรก็ตามที่เธอบังเอิญไปแถวนั้นด้วยกิจธุระบางอย่างหรือด้วยเหตุอื่น เธอก็ถือเอาเป็นจุดที่จะพิจารณาดูมันเสมอ ถึงแม้ว่าเธอนึกรู้ว่า เธอจะไม่สามารถซื้อสิ่งของนั้นได้เลย การเลิกคิดและเลิกปรารถนาที่จะได้มันก็มักทำให้เพิ่มพูนไปในทางมิให้กระตือรือร้นเกินไป แต่ค่อนข้างจะเพลาลง และด้วยอารมณ์หน้าชื่นอกตรมและเธอก็ชื่นชมยินดีในความรู้สึกอันนี้ อีกประการหนึ่ง สิ่งพิเศษที่เธอสามารถมีเงินพอซื้อได้ก็ให้ความช้ำใจอย่างรุนแรงแก่เธอ มันทำให้เธอยุ่งยากลำบากใจมากจนต้องกระวนกระวาย แม้กระทั่งเมื่อรู้ว่าจะสามารถเป็นเจ้าของมันได้ในสองสามวัน เธอก็ไม่สามารถรอให้ถึงขณะที่จะได้ครอบครองเป็นกรรมสิทธิ์ บางโอกาส เธอจะไปเอามันมาด้วยความใจร้อน - ทั้งนี้ไม่ว่าอากาศร้อนหรืออากาศหนาว มืด, ฝนหรือหิมะตก ผู้หญิงที่ขโมยข้าวของในร้านก็ไม่ได้ถูกแกะสลักจากไม้ที่แตกต่างกัน แต่มีความเด่นอยู่ คนที่ชอบหยิบของติดมือไปตามร้านค้าทำให้เกิดรอยแปดเปื้อนระหว่างของราคาแพงที่เธออยากได้และไม่สามารถซื้อได้กับสิ่งของที่เธอสามารถซื้อได้ถ้าหากมีเงิน

การที่โอะตะมะครำ่ครวญหวนหาโอะคะดะก็เหมือนกันกับผู้หญิงที่หวนหาของราคาแพงที่เธอชื่นชมอยู่แต่ไกล แต่ทว่าบัดนี้เขากลายมาเป็นสิ่งของที่เธอต้องการซื้อแล้ว

การที่เขาช่วยชีวิตนกของเธอให้โอกาสแก่เธอเพื่อที่จะรู้จักมักคุ้นกับเขาดีขึ้น เธอควรจะใช้อุเมะไปหาเขาพร้อมด้วยของที่ระลึกเพื่อแสดงความขอบคุณไหม และถ้าเป็นเช่นนั้น มันควรจะเป็นอะไร อาจเป็นขนมไส้ถั่วกวนจากร้านขายขนมฟุจิมุระไหม แต่นั่นก็จะเผยให้เห็นการขาดไหวพริบ เป็นเรื่องธรรมดาสามัญเกินไปใคร ๆ ก็ทำกัน ถ้าจะหลีกเลี่ยงเรื่องธรรมดาสามัญโดยการทำเบาะเท้าข้อศอกจากผ้าสีผืนเล็ก ๆ เขาจะยิ้มถ้าได้เห็นมันราวกับว่ามันเป็นที่ระลึกแห่งความรักของผู้หญิง เธอคิดไม่ออกถึงความสามารถที่จะเป็นไปในทางดี แต่สมมุติว่าเธอทำการเลือกได้แล้วละ จะเป็นการถูกต้องไหมที่ให้อุเมะเอามันไปให้เขา

เพียงเมื่อสองสามวันมาแล้ว ที่ร้านแห่งหนึ่งในย่านนะคะ เธอสั่งพิมพ์นามบัตร แต่เพียงเพื่อติดของขวัญเท่านั้นก็ย่อมจะไม่เป็นที่พึงพอใจ เธอปรารถนาที่จะเขียนหนังสือสักสองสามบรรทัด แต่เธอจะทำได้อย่างไร เธอเพียงแต่ผ่านโรงเรียนชั้นประถม และเนื่องจากเธอไม่มีเวลาปรับปรุงการใช้พู่กัน เธอจึงไม่สามารถแม้แต่จะเขียนจดหมายที่น่าพึงพอใจ ครูสอนเย็บผ้าบอกเธอว่า ตนเคยทำงานที่บ้านของขุนนางผู้หนึ่ง ถ้าหากโอะตะมะขอให้เขียนให้ ครูสอนเย็บผ้าก็คงจะทำให้ทันที แต่โอะตะมะไม่ต้องการเช่นนั้น เธอไม่มีอะไรจะเขียนอันจะทำให้เธอรู้สึกอับอาย แม้กระนั้น เธอก็ไม่ต้องการให้ใครอื่นรู้ว่าเธอเขียนถึงโอะคะดะ แล้วเธอจะทำอย่างไรเล่า

ตามหนทางเดียวกันกับที่เป็นทางไปและกลับตามถนนสายเดียวกัน โอตะมะคิดถึงเรื่องนี้เป็นอันมาก ในทางตรงและทางกลับกัน ละทิ้งปัญหานี้ในระหว่างที่เธอแต่งตัวและให้แนวทางแก่อุเมะสำหรับเรื่องครัว แต่ต่อมาเธอก็หวนนึกถึงมันอีกครั้งหนึ่ง

และแล้วสุเอะโซก็มาถึง ขณะที่เธอรินเหล้าสาเกให้เขา เธอเริ่มนึกถึงปัญหานี้อีก

"มีอะไรอยู่ในใจเธอมากนักนะ" สุเอะโซถาม กระเถิบเข้ามาใกล้เธอเล็กน้อย

"อ๋อ!" เธอพูดพลางยิ้มอย่างไม่มีความหมาย แต่ด้วยหัวใจเต้นตึกตักแฝงอยู่ "ไม่มีอะไรเลย"

เมื่อไม่ช้าไม่นานมานี้เธอได้ฝึกตัวเองเป็นอันมาก ที่จะไม่ยอมให้คนรักผู้มีนัยน์ตาคมของเธอพบว่าเธอซ่อนเร้นอะไรจากเขา

หลังจากสุเอะโซออกไปแล้ว เธอใฝ่ฝันว่าในที่สุดได้ซื้อขนมกล่องหนึ่งให้อุเมะรีบเอาไปให้ แต่หลังจากที่อุเมะไปแล้ว โอะตะมะพบว่าเธอมิได้สอดนามบัตรหรือจดหมายไปด้วย และเธอตกใจจนนอนไม่หลับ

บางทีโอะคะตะไม่ได้ออกมาเดินเล่นหรือเธอคลาดกับเขาขณะที่เขาผ่านมา เพราะหลังจากวันที่ฆ่างูแล้ว โอะตะมะไม่มีโอกาสเห็นหน้าที่เธอต้องการเห็นเป็นอย่างมากเลย แต่วันต่อมาเขาก็ออกมาข้างนอกตามปกติ เขาชำเลืองมองมาทางหน้าต่างของเธอ แม้กระนั้นภายในก็มืดมากจนเขาจำเธอไม่ได้ และวันรุ่งขึ้นในเวลาที่เขาผ่านมาตามธรรมดา เธอหยิบไม้กวาดออกมา กวาดภายในทางเข้าบ้าน มีฝุ่นที่จะต้องขจัดอยู่เล็กน้อย และเธอก็จัดแจงเอารองเท้าไม้ไปวางทางขวาก่อนแล้วก็ทางซ้าย

"โอ ตายจริง!" อุเมะพูดขึ้นขณะเดินออกมาจากครัว "ให้ฉันทำเถิดคะ!"

"ไม่ต้องลำบากลำบนหรอก" โอะตะมะกล่าว "เธอดูแลเรื่องในครัวเถอะ ฉันทำนี่ก็เพราะไม่มีอย่างอื่นจะทำเท่านั้นเอง" และด้วยการกล่าวถ้อยคำเหล่านี้ หญิงสาวก็ถูกไล่กลับเข้าไปในครัว

ขณะนั้นเอง โอะคะดะก็ผ่านมาด้วยการทักทายตามปกติ โอะตะมะหน้าแดงก่ำขึ้น ตัวแข็งทื่อ ไม้กวาดค้างอยู่ในมือ แต่เธอก็ให้เขาเดินผ่านไปโดยมิกล่าวอะไรแม้แต่คำเดียว

เธอโยนไม้กวาดลงราวกับว่ามันเป็นคีมที่ร้อนมือ เขี่ยเกี๊ยะออกไป และวิ่งเข้าบ้าน

ขณะนั่งอยู่ตรงหน้าเตาถ่าน เธอจับคีมแหย่ถ่านที่ร้อนแรงเล่น พลางนึกถึงตัวเอง "เรานี่ช่างโง่แท้ ๆ! เราคิดว่าถ้ามองออกไปนอกบ้านในวันที่อากาศเยือกเย็นเช่นนั้น หน้าต่างเปิดอยู่ก็จะดูแปลกชอบกล ดังนั้น เราจึงรอเขาอยู่ข้างนอกอย่างจงใจ แสร้งทำเป็นว่าสถานที่ตรงนั้นจะต้องกวาด และแม้กระนั้น - แม้กระนั้นเมื่อเขามาเข้าจริง ๆ เราก็ไม่สามารถกล่าวได้แม้สักคำเดียว! ไม่ว่าจะงุนงงเพียงไรเมื่ออยู่ต่อหน้าสุเอะโซ ก็สามารถกล่าวสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้เมื่อจิตใจอยากจะกระทำ แต่ทำไมจึงไม่สามารถพูดกับโอะคะดะซังได้ เป็นธรรมดาที่จะต้องขอบคุณเขาที่ได้ช่วยเหลือ ถ้าวันนี้ไม่ขอบคุณเขาก็จะไม่มีโอกาสได้พูดกับเขา เรายินดีเหลือเกินที่ใช้อุเมะไปพร้อมด้วยของขวัญแต่เนื่องจากมีปัญหาในการส่งไปให้เขา และเนื่องจากเราไม่สามารถพูดอะไรกับเขาได้ เราจะสามารถทำอะไรได้อีกเล่า ทำไมเราจึงไม่สามารถพูดกับเขาเมื่อสักครู่นี้ เอ้อ ถูกละ ถูกละ เรากำลังจะพูดอยู่ แต่ไม่ทราบว่าจะพูดอะไร! การร้องเรียกชื่อ

เขาจะเป็นการคุ้มเกินไปสำหรับเรา จะเป็นการแปลกที่จะกล่าวแก่ผู้ชายซึ่งกำลังมองดูเราว่า 'อ้อ สวัสดี' บัดนี้ พอนึกถึงเวลานั้นแล้ว มันไม่แปลกเลยที่เรามะงุมมะงาหลาในเวลานั้น เพราะแม้กระทั่งบัดนี้เมื่อมีเวลาพอที่จะคิด ก็ไม่มีถ้อยคำที่ถูกใจ เปล่าเลย มันเป็นการโง่เขลาที่จะคิดในทำนองนี้ เราไม่ต้องพูดอะไรเลย ทั้งหมดที่ต้องทำก็คือวิ่งออกไปพบเขาทันที ครั้นแล้วเขาจะหยุดอย่างแน่นอน และเมื่อเขาหยุดแล้วก็อาจพูดว่า 'เออ...ฉันต้องขอขอบใจคุณที่ได้กรุณาเมื่อวันก่อน' อย่างนั้น หรืออย่างอื่นทำนองนั้น"

โอะตะมะคิดถึงการให้เหตุผลในทำนองนี้ พลางคีบถ่านแล่น ในช่วงเวลานั้นฝากาเหล็กขยับขึ้นขยับลง เธอจึงเลื่อนฝาไปข้าง ๆ เพื่อให้ไอออก

นับตั้งแต่วันนั้นมา เธอก็ดำเนินการตอบโต้ส่วนตัวเป็นสองทาง คือการพูดกับโอะคะตะด้วยตัวเธอเอง หรือการใช้ให้อุเมะไปพบเขาพร้อมด้วยจดหมาย พร้อมกันนี้ ขณะที่อากาศเย็นลงทุกวันในตอนเย็น การจะเปิดหน้าต่างทิ้งไว้ก็เป็นเรื่องผิดวิสัย ตามปกติพื้นดินถูกกวาดไปครั้งหนึ่งในตอนเช้า แต่หลังจากเหตุการณ์เรื่องไม้กวาดในวันนั้น อุเมะก็กวาดในตอนเย็นด้วย ทำให้โอะตะมะไม่มีโอกาสทำด้วยตนเอง

โอะตะมะเริ่มไปที่อาบน้ำสาธารณะให้ช้ากว่าปกติเพื่อจะพบโอะคะตะตามทาง แต่ระยะทางระหว่างบ้านของเธอกับที่อาบน้ำที่เชิงเนินสั้นเกินไปที่จะให้โอกาสมากนักสำหรับการพบกันเช่นนั้น อีกประการหนึ่ง ขณะที่วันเวลาผ่านไป จึงดูน่าเกลียดยิ่งขึ้นที่เธอจะให้สาวใช้ไปหาเขา

เธอพยายามถอนตัวชั่วคราวโดยให้แนวทางใหม่แก่ความคิดของเธอ เธอยังมิได้ขอบคุณโอะคะดะเลย เนื่องจากเธอยังมิได้ตอบแทนความเมตตาของเขาซึ่งเป็นหน้าที่ที่เธอจะต้องกระทำ เธอจึงยังมีภาระผูกพันกับเขาอยู่ และเป็นที่แจ่มชัดว่าเขารู้ว่าเธอจะต้องกระทำตอบทุกสิ่งทุกอย่างอาจดีกว่าสำหรับเธอที่จะคงอยู่ในสภาพเช่นนั้น แทนที่จะพยายามทดแทนเขาด้วยวิธีการอันงุ่มง่าม

เธอก็ยังอยากรู้จักเขาดียิ่งขึ้นอยู่นั่นเองโดยการใช้ภาระผูกพันของเธอต่อเขาเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการติดต่อให้มากยิ่งขึ้น อันที่จริงเธอให้เรื่องเป็นความคิดที่มากมายใหญ่โตเพื่อให้นำมาสู่เรื่องนี้

ตามธรรมดาแล้วโอะตะมะเป็นคนกระปรี้กระเปร่า และในสองสามเดือนนับตั้งแต่เธอมาเป็นภรรยาน้อยของสุเอะโซ ประสบการณ์อันซอกช้ำใจของเธอที่ถูกดูหมิ่นจากบุคคลภายนอกที่แสดงต่อภรรยาน้อย และความอิจฉาริษยาภายในของบุคคลโดยรอบตัวเธอทำให้เธอสามารถจัดโลกไว้เป็นศูนย์ แม้กระนั้นเนื่องจากเธอเป็นคนดีตามพื้นฐานและยังไม่มีประสบการณ์ในชีวิตมากนัก เธอรู้สึกเป็นการยากที่จะไปเยี่ยมนักศึกษามหาวิทยาลัย ณ ที่บ้านพักของเขา

มีบางวันในฤดูใบไม้ร่วงซึ่งมีอากาศปลอดโปร่ง เมื่อเธอสามารถเปิดหน้าต่างทิ้งไว้ได้ และแลกเปลี่ยนการน้อมคำนับกันกับโอะคะดะ แต่สัมพันธภาพของคนทั้งสองก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงนับตั้งแต่เหตุการณ์อันเป็นที่เตือนใจครั้งนั้น และไม่มีภาวะแห่งความสนิทสนมเกิดขึ้นใหม่จากที่ได้พูดกับเขามาครั้งหนึ่ง และส่งผ้าเช็ดมือให้เขา และสถานการณ์นั้นก็เป็นอุปสรรคแก่เธอมากยิ่งกว่า

เมื่อสุเอะโซมาพูดคุยกับเธอตรงเตาถ่าน เธอนึกว่ามันจะเป็นเช่นไร ถ้าหากโอะคะดะอยู่ตรงนั้นแทน ทีแรกเธอรู้สึกว่าเป็นการไม่ซื่อ แต่เธอก็รู้สึกไม่อับอายขึ้นเรื่อย ๆ ในการพูดจาโต้ตอบถ้อยคำกับสุเอะโซในขณะที่นึกถึงโอะคะดะอยู่ตลอดเวลา ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อเธอสยบต่อสุเอะโซ ภาพของโอะคะดะอยู่เบื้องหลังนัยน์ตาที่หลับของเธอ บางทีทั้งสองคนก็อยู่ด้วยกันในความฝันของเธอ เขาอยู่ที่นั่นโดยไม่ทำอะไรให้ลำบากลำบนเลย แต่ในขณะที่เธอนึกคิดว่าช่างมีความสุขเสียนี่กระไร คน ๆ นั้นก็กลับกลายเป็นสุเอะโซแทนโอะคะดะ เธอจะงุนงงและจะตื่นจากฝัน ประสาทของเธอเครียดมากจนบางทีเธอกับร้องออกมาด้วยความกระวนกระวาย

ถึงเดือนพฤศจิกายนแล้ว อากาศยังอบอุ่นติดต่อกันเรื่อยมา ดังนั้น โอะตะมะจึงมีข้ออ้างที่จะเปิดหน้าต่างไว้เพื่อรอคอยการเดินประจำวันของโอะคะดะ เมื่อก่อนระยะที่เยือกเย็นและวันที่อากาศชื้นทำให้เธอไม่สามารถเห็นเขาคราวละหลาย ๆ วัน เธอก็ต้องพลาดหวัง แต่เธอก็มีอารมณ์วางเฉยจนไม่ทำให้สาวใช้ต้องลำบากต่อการซักถามอันหาเหตุผลที่จะตอบไม่ได้ และไม่ทำให้สุเอะโซต้องรู้สึกเสียใจ

ระหว่างระยะเวลาเหล่านี้เธอจะอยู่คนเดียวที่หน้าเตาถ่าน วางข้อศอกเท้าบนขอบของมัน เธอจะนั่งอยู่อย่างเงียบ ๆ และดูเหมือนว่าใจลอยจนวันหนึ่งอุเมะถามเธอขึ้นว่า "เกิดอะไรขึ้นหรือคะ"

แต่ทว่าบัดนี้ เธอก็สามารถเห็นโอะคะดะหลายวันติดต่อกัน เธอจึงรู้สึกแจ่มใสร่าเริง และเช้าวันหนึ่งเธอเดินไปที่บ้านของบิดาด้วยจิตใจที่เบิกบาน

เธอไปเยี่ยมบิดาไม่ขาดสัปดาห์ละครั้ง แต่ไม่เคยอยู่เกินชั่วโมง ข้อนี้เป็นเพราะว่าบิดาไม่ยอมให้เธออยู่นานกว่านั้น เมื่อเธอไป

เยี่ยม บิดาก็ปฏิบัติต่อเธอด้วยความเมตตากรุณาเหมือนเดิม และถ้ามีสิ่งของดี ๆ สำหรับให้เธอรับประทาน บิดาก็นำเอาออกมาและชงน้ำชาให้ แต่เมื่อเสร็จกิจนี้แล้ว บิดาก็จะกล่าวว่า "ที่นี้ลูกกลับไปได้แล้วละ"

บิดาพูดเช่นนี้ไม่เพียงแต่เป็นเพราะความกระวนกระวายของคนแก่ แต่เป็นเพราะแกคิดว่า เป็นการเห็นแก่ตัวที่จะเหนี่ยวรั้งบุตรสาวไว้นาน ในเมื่อได้ปล่อยเธอออกไปแล้ว ในการไปเยี่ยมครั้งที่สองหรือที่สาม เธอบอกแก่บิดาว่าสามารถอยู่ได้นานกว่านั้น เพราะนายผู้ชายของเธอไม่มาในตอนเช้า แต่ชายชราก็ไม่ยอมให้เธอใช้เวลาตามสบาย

"เอ้อ อาจจะจริง" บิดาบอกเธอ "เนื่องจากเขายังไม่มาในตอนเช้า แต่ลูกก็แน่ใจไม่ได้ว่าเมื่อไรเขาจะไปที่นั่นด้วยกิจธุระบางอย่างที่ไม่ได้คาดหมาย ถ้าลูกขอร้องเขา และได้รับอนุญาตจากเขา เรื่องก็จะเรียบร้อย แต่เนื่องจากลูกเพียงแต่มาแวะที่นี่ตามทางจากการมาซื้อของ ลูกก็ไม่ควรจะอยู่นาน ลูกจะไม่มีข้อแก้ตัวใด ๆ ถ้าเขาคิดว่าลูกใช้เวลาไปเกียจคร้าน"

เธอรู้ว่าบิดาของเธอจะเกิดความรู้สึกที่ไม่ดี ถ้ารู้เกี่ยวกับอาชีพของสุเอะโซ และเธอวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องนี้ เมื่อเธอไปเยี่ยมบิดา เธอต้องการจะสืบให้รู้ว่าบิดาทราบระแคะระคายสิ่งใดบ้างหรือไม่ แต่เท่าที่แล้วมาบิดาไม่รู้เรื่องนี้เลย เป็นธรรมดาที่แกก็ยังคงเป็นอยู่เช่นนั้น นับตั้งแต่ย้ายมาอยู่ที่นี่ บิดาเริ่มเช่าหนังสือ และสวมแว่นตานั่งอ่านหนังสือตลอดทั้งวัน แกยืมหนังสือรักอิงประวัติศาสตร์และชีวประวัติหนังสือทั้งสองชนิดพิมพ์โดยเฉพาะจากต้นฉบับพิเศษ ถ้าเจ้าของร้าน

เช่าหนังสือพูดเชิญชวนให้อ่านนิยายประโลมโลก แกก็จะกล่าวว่า "อะไรนะ เรื่องโกหกพกลมทั้งเพ!"

ในยามกลางคืน เนื่องจากเบื่อต่อการอ่าน แกก็จะไปที่อาคารแสดงวิพิธทัศนา ซึ่งจะได้ฟังนิทานตลก และฟังลำนำละครบรรยาย โดยไม่พูดว่าจริงหรือเท็จ แต่ถ้าผู้เล่าไม่ใช่ผู้ที่แกชอบเป็นพิเศษ แกก็ไม่ใคร่ไปยังอาคารที่ฮิโระโคจิ ซึ่งบรรยายเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ เหล่านี้คืองานอดิเรกอย่างแท้จริงของแก และเนื่องจากว่าแกไม่เคยซุบซิบนินทากับบุคคลภายนอก แกจึงไม่มีเพื่อนใหม่ ๆ เพราะฉะนั้น แกจึงมีโอกาสน้อยที่จะได้ยินเกี่ยวกับภูมิหลังของสุเอะโซ

แม้กระนั้น เพื่อนบ้านของแกบางคนก็สงสัยเกี่ยวกับอาคันตุกะรูปงามซึ่งไปที่บ้านของชายชรา และในที่สุดพวกเขาก็ทราบได้ว่าเธอเป็นภรรยาน้อยของผู้ให้กู้ยืมเงิน ถ้าเพื่อนบ้านทั้งสองข้างบ้านชายชราเป็นคนช่างพูด เรื่องที่ไม่น่าพึงพอใจก็อาจรู้ไปถึงแกได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่ขาดการติดต่อระหว่างกัน แต่เคราะห์ดีที่เขาเหล่านั้นไม่อยากรบกวนความสงบสุขแห่งจิตใจของใคร เพราะคนหนึ่งในพวกเขาเป็นเสมียนตำแหน่งเล็กที่พิพิธภัณฑ์ ซึ่งใช้เวลาว่างทั้งหมดในการรวบรวมสมุดตัวอย่างตัวอักษรจีน และในการเรียนวิธีใช้พู่กัน ส่วนอีกคนหนึ่งก็เป็นช่างสลักซึ่งหมกมุ่นอยู่แต่ที่งานช่างเก่าแก่ทั้ง ๆ ที่ช่างเพื่อน ๆ ของเขาทิ้งงานไปเพื่อทำดวงตา ในบรรดาบ้านที่อยู่แถวเดียวกันกับบ้านชายชราก็มีร้านค้าต่าง ๆ รวมทั้งภัตตาคารขายก๋วยเตี๋ยวร้านหนึ่ง ร้านขายขนมปังกรอบร้านหนึ่ง และร้านจำหน่ายหวีอีกร้านหนึ่งเท่านั้น

แม้ว่าก่อนที่ชายชราจะได้ยินเสียงทักทายอันสุภาพของบุตรสาว เขาก็นึกรู้ถึงการมาเยือนของเธอจากการเคลื่อนไหวของประตู

และฝีเท้าแผ่วเบาของเกี๊ยะของเธอ แกจะวางหนังสือที่กำลังอ่านลงและรอให้เธอเข้ามาในห้อง วันไหนที่เขาสามารถถอดแว่นตาและมองดูบุตรสาวอันล้ำค่าของแก ก็นับว่าเป็นวันเอิกเกริกของแกทีเดียว แน่ละแกสามารถมองเห็นได้ดีกว่าเมื่อสวมแว่น แต่รู้สึกว่ามันเป็นเครื่องกั้นกลางระหว่างตัวแกกับโอะตะมะ ตามปกติแกมีเรื่องที่จะบอกเธอมากจนหลังจากเธอกลับไปแล้ว แกก็มักนึกอะไรต่อมิอะไรขึ้นได้ที่หลงเหลืออยู่ยังมิได้พูด แต่แกไม่เคยพลาดที่จะกล่าวว่า "บอกสุเอะโซด้วยนะว่า พ่อขอต้อนรับเขา"

ในวันนั้นเมื่อโอะตะมะออกจากบ้านเธอมาด้วยอารมณ์ชื่นบาน เธอพบบิดาของเธออยู่ในอารมณ์ครื้นเครงด้วยเหมือนกัน ได้ฟังแกบรรยายนิยายแห่งราชสำนัก และกินขนมปังกรอบขนาดใหญ่เบ้อเร่อ "พ่อซื้อมา" แกบอก "ที่ร้านสาขาเพิ่งเปิดใหม่ที่ฮิโระโคจิ มันมาจากโรงทำขนมปังซึ่งมีชื่อที่โอเซ็นจุ"

แกถามเธอหลายครั้งในขณะที่คุยกัน "ถึงเวลาจะต้องไปรึยัง"

"อย่าห่วงเลยค่ะเรื่องนั้น!" โอะตะมะพูดพลางยิ้ม และเธอก็อยู่ที่นั่นจนเกือบเที่ยง

เธอรู้ว่าถ้าบอกบิดาว่าหมู่นี้บางทีสุเอะโซมาในเวลาที่ไม่คาดหมาย ชายชราก็จะรบเร้าให้เธอกลับบ่อยเข้า

โอะตะมะกลายเป็นคนทองไม่รู้ร้อนมากยิ่งขึ้น และไม่ใคร่ร้อนใจเกี่ยวกับการมาเยือนของสุเอะโซระหว่างที่เธอไม่อยู่

21

อากาศหนาวยิ่งขึ้น และส่วนบนของไม้กระดานซึ่งจมลงไปในดินเนื่องจากผู้คนที่เดินผ่านไปผ่านมา พอถึงเช้าก็จะปกคลุมไปด้วยน้ำค้างแข็งที่เกาะจนหนา โอะตะมะสงสารอุเมะที่ต้องตักน้ำจากบ่อลึกด้วยเชือกเส้นยาว เธอจึงเอาถุงมือมาให้เด็กสาวคู่หนึ่ง แต่อุเมะซึ่งคิดว่ามันจะทำความลำบากให้แก่เธอเกินไปที่จะสวมมัน จึงถอดมันออกในเวลาทำงานครัว ทะนุถนอมถุงมือนั้นเป็นของขวัญอันล้ำค่า และยังตักน้ำที่บ่อด้วยมือเปล่า โอะตะมะจะกล่าวว่า "ใช้น้ำร้อนซักเสื้อผ้าและเช็ดพื้นซิ" แต่มือของอุเมะก็ยังหยาบและแตกปริ

โอะตะมะกล่าวด้วยรู้สึกเห็นใจเธอ "เป็นการเลวที่สุดที่ให้มือเธอเปียก ค่อย ๆ ลูบและเช็ดให้แห้งแต่ละครั้งที่เธอยกมือขึ้นจากน้ำซิ"

เธอซื้อสบู่มาให้อุเมะก้อนหนึ่งเพื่อการนี้ แต่มือของเด็กสาวก็ยิ่งหยาบมากขึ้น และทำให้โอะตะมะปวดร้าวที่ได้เห็นมันอยู่ในสภาพเช่นนั้น "ทำไมมือของแกจึงแดงมากและแตกนะ" เธอครุ่นคิด "เราเคยทำงานหนักมากเท่า ๆ กับที่แกทำในขณะนี้ แต่มือของเราก็ไม่เห็นเป็นยังงั้นเลย"

โอะตะมะมีนิสัยลุกจากที่นอนในทันทีที่ลืมตาในตอนเช้า แต่เมื่ออุเมะกล่าวว่า "ท่อน้ำทิ้งมีน้ำแข็งจับค่ะ คุณอยู่นั่นแหละ" นายสาวของเธอก็นอนคลุมโปงอยู่อย่างนั้น

เพื่อให้ปลอดภัยจากความคิดอันลามกทั้งหลาย นักการศึกษาย่อมเตือนคนหนุ่มสาวมิให้นอนลืมตาอยู่หลังจากเข้านอนแล้ว และให้ลุกขึ้นในทันทีที่ตื่น เพราะพลังขึงขังของวัยหนุ่มสาวย่อมทำให้อบอุ่นอยู่ในที่นอน เป็นภาพที่เหมือนกับดอกของต้นไม้อันเป็นพิษบานย่อมจะก่อ

ให้เกิดไฟราคะขึ้นได้ ในยามเช่นนั้นมโนภาพของโอะตะมะก็จะยั้งใจไม่อยู่ นัยน์ตาของเธอจะลืมโพลงและสีแดงก่ำจะแผ่สร้านจากหนังตา เธอถึงแก้มราวกับว่าเธอดื่มเหล้าสาเกมากเกินไป

เช้าวันหนึ่งซึ่งมีอากาศเยือกเย็นหลังจากคืนที่พร่างพราวไปด้วยดวงดาว โอะตะมะยังนอนบิดขี้เกียจอยู่ในที่นอนเป็นเวลานาน - นิสัยที่เธอได้รับมาเมื่อไม่นาน เธอยังไม่ลุกขึ้นจนกระทั่งแลเห็นดวงอาทิตย์ยามเช้าผ่านทางหน้าต่างหน้าบ้านเธอจึงลุกขึ้น และด้วยผ้าคาดแคบ ๆ พันรอบกิโมโนของเธอและเสื้อแบบสวมอยู่กับบ้านสวมทับ เธอยืนแปรงฟันอยู่ตรงเฉลียงที่เปิดออกไปจากห้องของเธอ ทันใดประตูตีตารางได้เปิดออก และเสียงอันเป็นมิตรของอุเมะได้ทักทายอาคันตุกะผู้หนึ่ง โอะตะมะได้ยินเสียงเขาเดินเข้ามาในห้อง

"เฮ้ นั่น! คนขี้เกียจลุกขึ้น!" สุเอะโซกล่าว พลางนั่งลงตรงหน้าเตาถ่าน

"โอ! ขอโทษด้วย" โอะตะมะกล่าว รีบเอาแปรงสีฟันออกจากปาก "คุณมาแต่เช้าเหลือเกินนะ"

ในสายตาของสุเอะโซ ใบหน้าอันยิ้มแย้มของเธอ แดงก่ำราวกับว่าเลือดได้ฉีดขึ้นไปถึงศีรษะ ทำให้น่ารักยิ่งกว่าเคย นับตั้งแต่มาอยู่ที่มุเอ็นซะคะ เธอสะสวยขึ้นทุกวัน ทีแรกสุเอะโซยกย่องชมเชยกิริยามารยาทอันเป็นเสมือนสาวไร้เดียงสาของเธอ แต่ทว่าหมู่นี้กิริยามารยาทเหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงไป และเขาก็ยิ่งหลงใหลมากยิ่งขึ้นด้วยซ้ำ เขาเห็นการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นหลักฐานของความเข้าใจในความรักของเธอ และก็ภูมิใจว่าเธอเรียนรู้จากเขาว่ามันคืออะไร ทั้ง ๆ ที่แนวความคิดของเขาเป็นความจริง นี่คือความเข้าใจผิดอันน่าขบขันแห่งภาวะจิตใจของภรรยาน้อยของเขา ทีแรกเธอรับใช้เขาอย่างซื่อสัตย์แต่

เป็นผลให้เธอไม่มีความสุข และการนึกคิดนั้นก่อให้เกิดขึ้นโดยการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหันในชีวิตของเธอ เธอบรรลุถึงความเชื่อมั่นในตัวเอง ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นการเพิกเฉยอย่างกำเริบเสิบสาน เธอต้องการความเยือกเย็นแห่งจิตใจ ซึ่งผู้หญิงส่วนมากในโลกที่มีอยู่สามารถเข้าถึงเพียงหลังจากประสบการณ์กับผู้ชายมากมายเท่านั้น สุเอะโซพบว่ามันกระตุ้นให้เป็นเรื่องไร้สาระโดยความเยือกเย็นของเธอ เธอเริ่มเฉยเมยหน้าที่ของเธอด้วยการไม่นำพามันเพิ่มขึ้น และเธอก็เป็นระเบียบเรียบร้อยน้อยลง แต่ความไม่เรียบร้อยนี้ได้พัดกระพือโทสะราคะของสุเอะโซไปสู่ความรุนแรงสูงขึ้น เขามิได้ตระหนักถึงรากฐานสำหรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ดังนั้น เขาจึงลุ่มหลงยิ่งกว่าแต่ก่อน

เมื่อนั่งยอง ๆ ลงและลากอ่างทองเหลืองมาใกล้ตัว โอะตะมะกล่าวว่า "โปรดหันไปทางอื่นค่ะ"

"ทำไมล่ะ" เขาถาม พลางจุดบุหรี่

"เพราะฉันกำลังจะลูบตัว"

"ไม่ต้องห่วงฉันหรอก เชิญเถอะ"

"แต่ถ้าคุณนั่งจ้องมองฉันอยู่ตรงนั้น ฉันทำไม่ได้"

"โอ แต่เธอพูดถูกแล้ว อย่างนี้เป็นไง ใช้ได้ไหม" และขณะหันหลังไปทางเฉลียง สุเอะโซก็สูบบุหรี่ "เธอช่างไร้เดียงสาเสียจริง" เขานึก

โดยการตลบคอปกกิโมโนลง ปล่อยให้มันเลื่อนถึงไหล่ เธอรีบชำระร่างกายและล้างหน้าโดยเร็ว เธอมิได้ระมัดระวังเหมือนดังที่เคยเป็น แต่เนื่องจากเธอไม่พลาดที่จะปกปิดหรือทำให้เรียบร้อย โดยใช้

การเสริมสวยอย่างเร้นลับ เธอจึงไม่มีเหตุผลที่จะรู้สึกเดือดร้อนเมื่อมีใครมองดู

ต่อมาไม่นาน สุเอะโซก็เหลียวมา ขณะที่เธอกำลังชำระกายอยู่ เธอไม่ได้สังเกตเห็นว่าเขาหันมา แต่หลังจากชำระกายเสร็จแล้ว พลางลากแท่นกระจกเงามาตรงหน้า เธอแลเห็นใบหน้าของเขาอยู่ในนั้น บุหรี่ยังอยู่ในปาก

"อ้อ คุณเป็นคนชนิดนั้นนั่นเอง!" เธอกล่าว ยังหวีผมต่อไป เผยให้เห็นแผ่นผิวหนังสีขาวรูปสามเหลี่ยมตรงลำคอของเธอ ส่วนหลังก็สามารถแลเห็นได้เหนือกิโมโนที่หลุดลุ่ยอยู่ และแขนอันอ่อนนุ่มของเธอก็ถูกยกสูงขึ้น เผยให้เห็นตอนเหนือข้อศอกสองสามนิ้ว เป็นภาพที่สุเอะโซไม่เบื่อที่จะมองเลย

"ไม่ต้องรีบร้อน" เขากล่าว กลัวว่าความเงียบของเขาจะรีบเร่งเธอ และทำเสียงของเขาให้สะดวกสบายอย่างตั้งใจ "ฉันไม่ได้มาเพื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นพิเศษหรอก เมื่อเธอถามฉันวันก่อนว่าฉันจะมาที่นี่เมื่อไหร่ ฉันบอกเธอว่าเย็นวันนี้ แต่ฉันจะต้องไปฉิบะ ถ้าทุกอย่างเรียบร้อย ฉันก็สามารถกลับมาได้พรุ่งนี้ ถ้าไม่ได้ก็อาจจะเป็นวันหลัง"

"โอ!" โอะตะมะกล่าว เช็ดหวีของเธอและหันไปทางเขา เธอทำตัวให้แลดูเศร้า

"เป็นเด็กดีนะและรอฉัน" สุเอะโซพูดอย่างขบขัน พลางเอาซองบุหรี่สอดเข้าไปในแขนกิโมโน ทันใดเขาก็ลุกขึ้นและเดินออกไปยังทางเข้า

โอะตะมะโยนหวีของเธอลง แล้วเอ่ยขึ้นว่า "โอ ขอโทษด้วยที่ไม่ได้ให้น้ำชาคุณแม้แต่ถ้วยเดียว!" แต่เมื่อเธอยืนขึ้นเพื่อส่งเขา เขาก็เปิดประตูและเดินออกไปแล้ว

อุเมะเอาอาหารเช้าจากครัวมาให้เธอ และวางมันลง แล้วน้อมคำนับเธอด้วยมือวางลงบนเสื่อ เพื่อขอโทษ

"เธอขอโทษเพราะอะไรกันน่ะ" โอะตะมะกล่าว พลางนั่งลงข้าง ๆ เตาถ่านและเคาะขี้เถ้าออกจากไฟด้วยคีม

"เพราะเอาน้ำชามาให้ช้าเกินไปค่ะ"

"โอ เท่านั้นเองรึ ฉันน่ะไม่เป็นไรหรอก นายผู้ชายก็ไม่ถือสาอะไร" เธอกล่าวพร้อมกับหยิบตะเกียบขึ้น

ขณะเฝ้าดูเธอรับประทาน อุเมะคิดว่าโอะตะมะช่างใจคอดีผิดปกติ แม้ว่าเกี่ยวกับเรื่องนั้น นายผู้หญิงของเธอไม่ใคร่มีอารมณ์เสียก็ตาม ด้วยอาการยิ้มแย้มที่โอะตะมะพูดออกมาว่า "เธอขอโทษเพราะอะไรกันน่ะ" ยังฝังอยู่บนแก้มที่แดงเรื่อ ๆ ของเธอ สาวใช้สงสัยว่าเพราะเหตุใดโอะตะมะจึงยิ้มแต่เธอก็โง่เกินไปที่จะสำรวจถึงสาเหตุและความเป็นสุขของนายผู้หญิงของเธอก็ทำให้เธอรู้สึกเบาใจ

โอะตะมะมองดูหน้าของอุเมะและทำตัวให้ร่าเริงยิ่งขึ้น แล้วเอ่ยขึ้นว่า "อ้อ เธอไม่อยากกลับบ้านหรอกรึ"

นัยน์ตาของสาวใช้เบิกโพลงขึ้นด้วยความประหลาดใจ นับตั้งแต่ทศวรรษที่สองแห่งรัชสมัยเมจิที่ผ่านมา ประเพณีแห่งบ้านพ่อค้าในเอะโดะยังคงรักษาอยู่ แม้ว่ามันจะค่อย ๆ เหือดหายไปอย่างช้า ๆ ก็ตาม ผลก็คือ แม้แต่คนใช้เหล่านั้น ซึ่งครอบครัวของตนอาศัยอยู่ภายในเมืองไม่ยอมให้ไปบ้านง่าย ๆ นอกจากในวันคนใช้

"เอ้อ" โอะตะมะกล่าวต่อไป "เนื่องจากคาดว่านายผู้ชายของเธอคงจะไม่กลับเย็นวันนี้ เธอจึงอาจไปค้างคืนกับครอบครัวของเธอก็ได้ถ้าต้องการ"

"โอ คุณพูดจริง ๆ หรือคะ" อุเมะไม่ติดใจสงสัยความจริงใจของโอะตะมะ แต่เธอรู้สึกว่าเธอไม่มีค่าควรแก่ความดีความชอบที่จะอนุญาตให้เธอไปได้

"ฉันจะไปโกหกทำไมกันล่ะ ฉันไม่เคยเล่นลูกไม้กับเธออย่างไม่เป็นธรรมเลยนะ ไม่ต้องเก็บสิ่งของสำหรับอาหารเช้าหรอก แต่ไปเถอะ - เดี๋ยวนี้เลย! ใช้เวลาตามสบายเท่าที่เธอต้องการและอยู่ค้างคืนที่นั่น แต่อย่าลืมกลับมาพรุ่งนี้เช้ามืดนะ"

"โอ ค่ะ - ฉันจะไป!" อุเมะกล่าว หน้าแดงขึ้นด้วยความดีใจ เธอนึกแลเห็นบ้านบิดาของเธอ รถลากสองสามคันตรงทางเข้า บิดาของเธอกำลังพักผ่อนอยู่บนเบาะรองนั่งวางไว้ตรงที่ว่าง ไม่ใคร่กว้างไปกว่าตัวเบาะ ระหว่างตู้มีลิ้นชัก และเตาถ่าน และบิดาของเธอกำลังทำงาน อุเมะนึกวาดภาพมารดาของเธอที่นั่น มวยผมด้านข้างหลุดปรกลงมาเหนือแก้ม สายแถบเล็ก ๆ รั้งแขนเสื้อขึ้นไว้ และไม่ใคร่หลุดจากบ่า ภาพเหล่านี้เหมือนกับภาพที่พอแลเห็นเป็นเงา ๆ มากมายสลับกันมาปรากฏอย่างรวดเร็วแก่จิตใจของอุเมะ

เมื่อโอะตะมะรับประทานอาหารอิ่มแล้ว อุเมะก็ยกถาดไป หญิงสาวรู้สึกว่าเธอควรจะล้างจาน แม้ว่าจะถูกบอกให้ทิ้งไว้เช่นนั้นก็ตาม และเมื่อโอะตะมะเข้ามาพร้อมด้วยของพับอยู่ในกระดาษแผ่นหนึ่ง อุเมะกำลังล้างชามและจานในถังไม้ใบเล็ก ๆ มีน้ำร้อนเต็ม

"โอ เธอยังล้างมันจนได้อีกนะ แม้ว่าฉันบอกเธอว่าไม่ต้องล้าง ฉันจะทำแทนเธอเอง ไม่ใช่งานมากมายอะไรเลยสำหรับฉันกับการล้างชามจานสองสามใบเท่านั้น เมื่อคืนเธอทำผมละซิคิดว่าเรียบร้อยดีแล้วซินะ รีบแต่งตัวเข้าเถอะ ฉันไม่มีอะไรที่จะให้เธอเป็นของขวัญสำหรับคุณพ่อคุณแม่ของเธอ เพราะฉะนั้นเอาอ้ายนี่ไป"

โอะตะมะยื่นกระดาษที่พับให้อุเมะ ข้างในเป็นธนบัตรครึ่งเยนใบหนึ่ง สีฟ้าเหมือนกับไพ่ที่ใช้เล่นกัน

โอะตะมะเร่งเร้าให้อุเมะออกไป และก็เหมือนกับสาวใช้ที่ดีแขนเสื้อรั้งขึ้นด้วยสายแถบ และชายกิโมโนจีบขึ้นไปใต้โอบิ เธอเดินตรงเข้าไปในครัว เริ่มล้างชามและจานที่ค้างอยู่ราวกับว่าเป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่น่าเพลิดเพลินสำหรับเธอ เธอคุ้นกับงานชนิดนั้นและสามารถทำได้รวดเร็วกว่าและทั่วถึงกว่าอุเมะ แต่ทว่าบัดนี้เธอทำช้ากว่าเด็กเล่นของเล่น.เธอทำความสะอาดชามใบหนึ่งตั้งห้านาที หน้าของเธอแจ่มใสเป็นสีกุหลาบ และนัยน์ตาเหม่อมองไปไกล

ภาพที่เต็มไปด้วยความหวังเข้ามาสู่จิตใจของเธอ ผู้หญิงทั้งหลายย่อมหวั่นไหวในการตัดสินใจอย่างน่าสมเพชจนกระทั่งเธอจะตกลงใจแม้กระนั้นลงได้ตกลงในแนวทางของการกระทำ เธอก็จะผลุนผลันไปข้างหน้าเหมือนม้าที่มีเกราะบังตาอยู่ จะมองไปทางขวาหรือทางซ้ายก็ไม่ได้ อุปสรรคซึ่งจะขัดขู่ผู้ชายที่ถี่ถ้วนย่อมไม่มีความหมายอะไรเลยแก่ผู้หญิงที่ตัดสินใจแน่วแน่ พวกเธอกล้าท้าทายในสิ่งซึ่งผู้ชายหลีกเลี่ยงและบางทีเธอทำสำเร็จอย่างผิดปกติ

ในความปรารถนาของโอะตะมะที่จะทาบทามแก่โอะคะตะเธอได้ผัดวันประกันพรุ่งอยู่นาน จนบุคคลที่สังเกตดูเธออาจจะรู้สึกอึดอัดใจ เนื่องด้วยการไม่ตัดสินใจของเธอ แต่มาบัดนี้สุเอะโซบอกเธอว่าเขาจะเดินทางไปฉิบะ เธอจึงตกลงในที่จะตรงไปยังท่าเรือเหมือนดังเรือที่กางใบเต็มที่เมื่อมีลมดี สุเอะโซผู้ซึ่งกีดขวางหนทางเธอ จะไปค้างคืนที่ฉิบะ และสาวใช้ก็ไปเยี่ยมบิดามารดาที่บ้าน

โอะตะมะช่างปลาบปลื้มใจเสียนี่กระไรเลยที่พบตัวเองเป็นอิสระปราศจากการขัดขวาง จนกระทั่งเช้าวันรุ่งขึ้น เนื่องจากทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปในทางดีสำหรับเธอ เธอจึงคิดว่ามันเป็นลางดีที่วัตถุประสงค์ของเธอจะบรรลุผลสำเร็จ ในวันนั้นจากบรรดาวันทั้งหลายแหล่ โอะคะดะจะต้องผ่านบ้านเธออย่างแน่นอน! บางทีเขาผ่านสองครั้ง ครั้งแรกขาไปและแล้วก็ขากลับ และแม้ว่าถ้าเธอพลาดไปครั้งหนึ่ง การทำเช่นนั้นสองครั้งย่อมเป็นไปไม่ได้ "เราไม่ยี่หระว่าจะเกิดอะไรขึ้น - เราจะต้องพูดกับเขาให้ได้ในวันนี้! และลงเราได้พูดกับเขา เราก็เชื่อแน่ว่าเขาจะต้องหยุดมาพูดกับเรา" เธอนึกในใจ

จริงอยู่ เธอเป็นผู้หญิงที่เสื่อมเกียรติ เป็นภรรยาน้อยของคนให้กู้ยืมเงิน แต่เธอก็ยังสวยกว่าเมื่อสมัยที่เป็นสาวพรหมจารีด้วยซ้ำไป ยิ่งไปกว่านั้น เคราะห์กรรมได้สอนเธอในสิ่งที่เธอจะไม่รู้ ด้วยเหตุผลอย่างใดอย่างหนึ่งที่พวกผู้ชายสนใจในตัวเอง และถ้าหากเป็นด้วยเรื่องนี้ โอะคะดะก็ไม่สามารถมองดูเธอ ด้วยการไม่ชอบเธอโดยเด็ดขาด เปล่าเลย ข้อนั้นย่อมเป็นไปไม่ได้ ถ้าเขาไม่ชอบเธอ เขาก็จะไม่โค้งคำนับเธออยู่เรื่อย ๆ เมื่อไรก็ตามที่ทั้งสองแลเห็นกัน เป็นเพราะความสนใจที่ตรงกันนั่งเองที่เขาฆ่างูให้เธอเมื่อนานมาแล้ว เธอสงสัยว่าเขาจะให้ความช่วยเหลือหรือถ้าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นที่บ้านอื่น ถ้าไม่เกิดขึ้นที่บ้านเธอ เขาก็จะไม่เหลียวแลด้วยซ้ำไป ยิ่งกว่านั้น เนื่องจากเธอสนใจในตัวเขาเป็นอย่างมาก อย่างน้อยที่สุดก็ความเอ็นดูบางประการของเธอถ้าไม่ทั้งหมดก็เถอะ เขาจะต้องมีความรู้สึกอยู่บ้าง "เอ๊ะ แม้แต่การกำเนิดของทารกก็ไม่ยากเหมือนอย่างที่คิดการณ์ล่วงหน้า" เธอนึกเล่นสนุก ๆ

ขณะที่เธอหยั่งความคิด เธอไม่ตระหนักว่าน้ำในถังได้เย็นแล้ว

หลังจากที่เธอเก็บถาดไว้บนหิ้งแล้ว ก็นั่งลง ณ ที่เคยตรงหน้าเตาถ่าน เธอรู้สึกกระวนกระวายใจ หยิบดีมขึ้นมาเขี่ยถ่านที่อุเมะกรองไว้จนเรียบร้อย ครั้นแล้วก็ลุกขึ้นเพื่อเปลี่ยนมาสวมกิโมโน

"เราจะไปที่ร้านทำผม" เธอตัดสินใจ

ผู้หญิงนิสัยดีซึ่งมาหาโอะตะมะเพื่อแต่งผมได้แนะนำร้านนี้ในโอกาสพิเศษ แต่จนกระทั่งเวลานั้น โอะตะมะยังไม่เคยไปที่นั่นเลย

22

ในหนังสืออ่านเล่นสำหรับเด็กของฝรั่ง มีอยู่เรื่องหนึ่งเกี่ยวกับสลัก ข้าพเจ้าจำได้ไม่ใคร่ดี มันเป็นเรื่องของบุตรชาวนาคนหนึ่งซึ่งต้องตกอยู่ในความทุกข์ยากหลายอย่างระหว่างการเดินทาง เพราะสลักที่ล้อเกวียนเฝ้าหลุดออกมาเรื่อย ๆ ในเรื่องที่ข้าพเจ้ากำลังจะเล่าให้ฟังนั้น ปลาอินทรีตัวหนึ่งต้มในเต้าเจี้ยวได้รับผลอย่างเดียวกับสลักอันนั้น

ข้าพเจ้าแทบไม่สามารถหลุดพ้นจากการอดอยากได้ เพราะหอพักที่ขาดแคลน และอาหารที่หอพัก แม้กระนั้นก็มีอยู่จานหนึ่งซึ่งทำให้เนื้อหนังของข้าพเจ้าเปล่งปลั่ง ไม่ว่าอากาศจะมีมากเท่าไรในห้อง หรือถาดที่ใส่อาหารจะสะอาดสะอ้านสักเพียงไร ขณะที่ข้าพเจ้าแลเห็นอาหารนี้ ข้าพเจ้าก็นึกออกถึงกลิ่นอันพรรณนาไม่ถูกของกลิ่นห้องอาหารในหอพักนั้น เมื่อเขานำเอาปลาต้มใส่สาหร่ายทะเลและขนมเหนียวข้าวสาลี กลิ่นนั้นยังคงหลอนข้าพเจ้าอยู่ และถ้าหากว่าปลาต้มนั้นเป็นปลาอินทรีต้นในเต้าเจี้ยว ความรู้สึกสะเทือนอารมณ์ก็นับว่าถึงจุดยอดทีเดียว

อาหารชนิดนี้ ด้วยความสะอิดสะเอียนของข้าพเจ้าเป็นอย่างมาก ครั้งหนึ่งถูกยกเอามาให้รับประทานเป็นอาหารมื้อเย็นที่คะมิโจ สาวใช้วางถาดของข้าพเจ้าลง แต่พอเห็นข้าพเจ้าอีกอักที่จะยกตะเกียบขึ้น ซึ่งข้าพเจ้าไม่เคยทำเช่นนั้น เธอก็เอ่ยขึ้นว่า "คุณไม่ชอบปลาอินทรีหรือคะ"

"เอ้อ ฉันไม่เกลียดหรอกเมื่อเอามันย่าง ฉันกินได้อย่างเอร็ดอร่อยทีเดียว แต่ไม่ใช่เอามันต้มในเต้าเจี้ยว"

"โอ ขอโทษค่ะ แม่บ้านเขาไม่ทราบ คุณต้องการไข่แทนไหมคะ" เธอกล่าวเตรียมจะลุกขึ้น

"รอสักครู่" ข้าพเจ้าบอกเธอ "ฉันยังไม่หิว ดังนั้น ฉันจะออกไปเดินเล่นสักหน่อย พูดกับแม่บ้านให้ดีนะ อย่าบอกว่าฉันไม่ชอบล่ะ ฉันไม่ต้องการให้แกลำบากใจ"

"แต่ฉันเสียใจมากค่ะ"

"โอ ลืมเสียเถอะ"

เมื่อเห็นข้าพเจ้ายืนเพื่อจะสวมฮะคะมะ[17] สาวใช้ก็ยกถาดออกเดินเข้าไปในเฉลียง

"คุณอยู่หรือเปล่า คุณโอะคะดะ" ข้าพเจ้าพูด ร้องเรียกเพื่อนบ้านของข้าพเจ้า

"คุณต้องการอะไรรึ" เขาถาม เสียงของเขาแจ่มใส

"ไม่มีอะไรเป็นพิเศษหรอก แต่ฉันกำลังจะออกไปเดินเล่นและตามทางขากลับจะแวะร้านโทะโยะคุนิ ไปด้วยกันซิ"

"ตกลง แต่อย่างน้อยที่สุดก็มีบางอย่างที่ฉันต้องการจะบอกคุณ"

---

[17] ชื่อกางเกงชนิดหนึ่งคลุมตั้งแต่เอวถึงข้อเท้า ที่เอวมีเชือกผูก

ข้าพเจ้าหยิบหมวกแก๊ปลงมาจากขอแขวน และออกจากคะมิโจไปกับเพื่อนของข้าพเจ้าเดาเอาว่าเป็นเวลาหลังสี่โมง เราทั้งสองไม่ได้พูดกันเลยว่าจะเดินไปทางไหน แต่ก็เลี้ยวขวาไปทางประตูใหญ่ของบ้านพัก

พอจะลงไปยังมุเอ็นชะคะ ข้าพเจ้าก็กระแซะโอะคะดะ กล่าวว่า "ดูซิ - เธออยู่โน่นแน่ะ!"

"ใคร" เขาถามทั้ง ๆ ที่รู้ว่าข้าพเจ้าหมายถึงใคร เพราะเขาหันไปทางซ้ายเพื่อมองดูบ้านที่มีประตูตาราง

โอะตะมะกำลังยืนอยู่หน้าบ้านของเธอ เธอจะแลดูสวยแม้ว่าไม่สบาย แต่คนสวยซึ่งมีสุขภาพดีและยังเป็นสาวทำให้สวยยิ่งขึ้นแม้โดยการใช้เครื่องสำอาง และเธอก็เป็นอย่างนั้น ข้าพเจ้าไม่สามารถบอกได้ว่าเพราะเหตุใด แต่ก็มีความแตกต่างไปจากปรากฏการณ์ตามปกติของเธอ ข้าพเจ้าคิดว่าเธอน่ารักยิ่งกว่าที่เคยเป็น และความเปล่งปลั่งของเธอทำให้ข้าพเจ้าตาพร่า

ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเธอเปลี่ยนแปลงไปขณะที่เธอมองจ้องโอะคะดะเมื่อเขาถอดหมวกแก๊ปข้าพเจ้าสังเกตเห็นว่าเขาปั่นป่วนใจเพียงไรและแลเห็นเขาสาวเท้าให้เร็วขึ้นโดยไม่รู้ตัว

เนื่องจากข้าพเจ้าเป็นบุคคลที่สาม จึงเหลียวหลังไปดูได้อย่างไม่ต้องเกรงใจหลายครั้งและเห็นว่าเธอยังเฝ้าดูโอะคะดะอยู่เรื่อย

เขาเดินลงเนินด้วยการโน้มศีรษะและปราศจากการผ่อนท่าเดินอันรีบเร่งของเขา ข้าพเจ้าเดินตามเขาไปอย่างเงียบ ๆ เป็นการขัดแย้งกับความคิดที่วุ่นวายอยู่ในตัวข้าพเจ้า มันเกิดขึ้นจากความปรารถนาในอันที่จะเข้าไปอยู่ในที่ของโอะคะดะ แต่ความคิดทำให้ข้าพเจ้าเอือมระอาในการปฏิเสธความปรารถนาของข้าพเจ้า ข้าพเจ้านึกในใจว่าตัว

เองไม่สามารถเป็นรากฐานนั้นได้ - แม้กระนั้นข้าพเจ้าก็รำคาญใจที่ไม่สามารถต่อต้านมันอย่างได้ผล

ความคิดที่จะเอาตัวเข้าไปอยู่ในที่ของโอะคะดะมิใช่ว่าข้าพเจ้าต้องการยอมจำนนแก่การเย้ายวนของผู้หญิงคนนั้น ข้าพเจ้าเพียงแต่รู้สึกว่าจะมีความสุขถ้าหากมีคนสวยเช่นนั้นมารักเหมือนอย่างโอะคะดะ แต่ถ้าเช่นนั้นข้าพเจ้าจะประพฤติตัวอย่างไรเล่า ข้าพเจ้าจะรักษาอิสรภาพในการเลือก แต่จะไม่วิ่งฉิวเหมือนดังที่โอะคะดะเพิ่งได้กระทำมาแล้ว ข้าพเจ้าจะไปเยือนเธอ พูดคุยกับเธอ ข้าพเจ้าจะรักษาความบริสุทธิ์ผุดผ่องของข้าพเจ้าไว้ แต่ก็จะไปให้ไกลให้ถึงขนาดแวะที่บ้านของเธอ สนทนาปราศรัยกับเธอ รักเธอเหมือนคนที่รักน้องสาว ข้าพเจ้าจะช่วยเหลือเธอ จะช่วยชีวิตเธอจากโคลนเลนที่แปดเปื้อน มโนภาพของข้าพเจ้าไกลไปแล้วถึงขนาดนั้น!

เราเดินต่อไปโดยมิได้พูดจากันจนกระทั่งถึงทางแยกที่ตื่นเนินหลังจากผ่านป้อมยามตำรวจมาแล้ว ในที่สุดข้าพเจ้าจึงสามารถพูดกับโอะคะดะ

"ดูนี่แนะ" ข้าพเจ้าพูด "สถานการณ์น่ากลัวอันตรายนะ"

"อะไรกัน อะไรน่ากลัวอันตราย"

"อย่างมาเสแสร้งกับฉันเลย เอ๊ะ คุณต้องกำลังนึกถึงเรื่องผู้หญิงคนนั้นอยู่ทีเดียวนับตั้งแต่คุณแลเห็นเธอ ฉันเหลียวไปดูตั้งหลายหนและเธอก็กำลังเฝ้าดูคุณอยู่เสมอ เธอก็คงกำลังยืนอยู่ที่นั่นขณะนี้ และกำลังมองมาทางนี้ ช่างเหมือนกับที่พรรณนาไว้ในซะเด็นจริง ๆ 'นัยน์ตาของเขาสบกับเธอและเห็นเธอจากไป' เพียงแต่ว่าในกรณีของคุณ มันกลับกันเท่านั้นเอง"

"นั่นพอละ เกี่ยวกับเธอ! เนื่องจากคุณเป็นคนเดียวที่ฉันปรับทุกข์

ด้วยได้เรื่องทำยังไง ฉันจะได้รู้จักมักคุ้นกับเธอ คุณไม่ควรจะกระเซ้าเย้าแหย่ฉันเลย"

เรามาถึงขอบบ่อและหยุดอยู่สักครู่หนึ่ง

"เราควรจะไปทางนั้นไหม" โอะคะดะถาม ชี้ไปยังปลายสุดทิศทางเหนือของบ่อ

ข้าพเจ้าเห็นด้วยและเลี้ยวไปทางซ้าย ประมาณสิบก้าวต่อมา ข้าพเจ้ามองดูที่บ้านสองชั้นตรงข้างถนน และพูดราวกับพูดกับตัวเอง "บ้านเหล่านั้นเป็นของฟุคุฉิและสุเอะโซ"

"มันแตกต่างกันดีจัง ถึงแม้ฉันได้ยินว่านักหนังสือพิมพ์ก็ไม่มีบูรณภาพมากเช่นกัน"

"เขาเป็นนักการเมืองด้วย และนักการเมือง" ข้าพเจ้าพูดโดยไม่นึกถึงคำถามมากนัก "ไม่ว่าเขาอาจจะอยู่อย่างไร ก็ย่อมไม่พ้นจากข้อครหา" บางทีข้าพเจ้าอาจจะต้องการทำให้ระยะระหว่างคนทั้งสองนี้กว้างเท่าที่สามารถจะกระทำได้

เท่าที่เราคุยกันต่อไปในทำนองนี้ และเดินข้ามสะพานเล็กแห่งหนึ่งซึ่งนำไปสู่ปลายเหนือสุดของบ่อ เราแลเห็นชายหนุ่มคนหนึ่งในเครื่องแบบนักศึกษามหาวิทยาลัยยืนอยู่ที่ชายน้ำและกำลังดูอะไรอยู่ เมื่อเราเข้าไปใกล้ เขาร้องตะโกนว่า "ฮัลโหล นั่นน่ะ"

เขาคืออิชิฮะระ นักศึกษาซึ่งสนใจในวิชายูโด และซึ่งอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับวิชาเอกของเขา ทั้งโอะคะดะและข้าพเจ้าไม่รู้จักเขาดี แต่เราก็ไม่เกลียดชังเขา

"เธอกำลังดูอะไรแถวนี้น่ะ" ข้าพเจ้าถาม

โดยไม่ตอบ เขาชี้ไปทางน้ำ เรามองเพ่งไปทางนั้นฝ่าความมืดสลัวสีเทาแห่งอากาศตอนเย็น ในสมัยนั้นต้นกกขึ้นอยู่ตามส่วนต่าง ๆ

ทั่วไปของบ่อจากดูเนะซุจนถึงที่ซึ่งเรากำลังยืนอยู่ในขณะนี้ ลำต้นที่เหี่ยวเฉาของมันโกร๋นมากขึ้นทุกที่ไปตรงกลางบ่อ ซึ่งมีแต่ในบัวแห้ง ๆ เหมือนกระจุกผ้าขี้ริ้ว และกระเปาะเมล็ดเหมือนฟองน้ำแลเห็นอยู่ทั่วไป มีลำต้นที่หักสูงต่ำต่าง ๆ กันเป็นมุมแหลม สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความอ้างว้างอันเป็นฉากที่น่าดูชม ในบรรดาลำต้นสีดำคล้ำเหล่านี้ และเหนือพื้นน้ำสีเทาเข้มซึ่งสะท้อนแสงอ่อน ๆ เราแลเห็นห่านป่าสิบสองตัวเคลื่อนไหวไปมาอยู่อย่างช้า ๆ บางตัวก็พักผ่อนนิ่งอยู่บนน้ำ

"คุณขว้างก้อนหินได้ไกลถึงแค่นั้นไหม" อิชิฮะระถาม หันมาทางโอะคะดะ

"แน่นอน แต่ไม่รู้สิว่าจะถูกหรือเปล่า"

"เชิญซิ ลองดู"

โอะคะดะอึกอัก "มันกำลังจะนอน ไม่ใช่รึ เป็นการโหดร้ายทารุณที่ไปขว้างปามัน"

อิชิฮะระหัวเราะ "อย่ารู้สึกสะเทือนอารมณ์เลย ถ้าคุณไม่ขว้าง ผมจะขว้างเอง"

"ถ้างั้นฉันจะทำให้มันบินไป" โอะคะดะพูดพลางหยิบหินก้อนหนึ่งขึ้นอย่างไม่เต็มใจ

หินก้อนเล็กปลิวหวือแหวกอากาศไป ข้าพเจ้าเฝ้าดูว่ามันจะตกที่ไหน และเห็นคอของห่านตัวหนึ่งพับลง ในขณะเดียวกันสองสามตัวก็กระพือปีกส่งเสียงร้องกระจายออกบินไปเหนือน้ำ แต่มันไม่ขึ้นสูงไปในอากาศ ตัวที่ถูกขว้างยังอยู่ตรงที่เดิม

"ขว้างได้วิเศษจังเลย!" อิชิฮะระร้อง เขามองดูที่ผิวน้ำอยู่สักครู่และพูดขึ้น "ผมจะไปเอามันมา แต่ช่วยผมหน่อยซิ"

"คุณทำได้ยังไงนะ" โอะคะดะถาม เช่นดียวกับเขา ข้าพเจ้าก็

ไม่ใคร่ที่จะได้ยินคำตอบ

"เวลานี้ไม่เหมาะเสียแล้ว" อิชิฮะระพูด "อีกครึ่งชั่วโมงก็จะมืด แล้วผมก็จะไปเอามันมาได้ง่าย ผมจะไม่จำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากคุณในการออกไปโน่น แต่คุณอยู่ตรงนี้เหละ และทำตามที่ผมบอก แล้วผมจะเลี้ยงห่านป่าคุณ!"

"เข้าทีดีนี่" โอะคะดะพูด "แต่จนกระทั่งถึงตอนนั้นเธอจะทำอะไรล่ะ"

"ผมจะเดินเกร่อยู่แถวนี้แหละ คุณสองคนอยากไปที่ไหนก็เชิญ ถ้าเราอยู่กันหมดทั้งสามคนจะทำให้ใคร ๆ สนใจ"

"ถ้ายังงั้นเราเดินไปรอบ ๆ บ่อกันเถอะ" ข้าพเจ้าเสนอแก่โอะคะดะ

เขาตกลง และเราก็เริ่มออกเดิน

23

โอะคะดะและข้าพเจ้าข้ามตอนปลายของย่านฮะนะโซะโนะ และเดินตรงไปยังบันไดหินถึงวิหารโตโชกุ เราเดินกันไปเงียบ ๆ เป็นเวลานาน

"น่าสงสารนกตัวนั้น" โอะคะดะพูดขึ้น ราวกับว่าพูดกับตัวเอง

โดยมิได้มีการติดต่อกันด้วยเหตุผลใด ๆ ผู้หญิงที่มุเอ็นซะคะได้เข้ามาในจิตใจของข้าพเจ้า

"คุณรู้ไว้ด้วย" โอะคะดะพูดขึ้น คราวนี้กับข้าพเจ้า "ฉันเพียงแต่ตั้งใจจะขว้างไปทางที่ห่านป่าอยู่เท่านั้นเอง"

"ฉันรู้" ข้าพเจ้าพูด ยังนึกถึงผู้หญิงคนนั้นอยู่

หลังจากนั้นสักครู่ข้าพเจ้าจึงเสริมขึ้น "แต่น่าสนใจนะที่จะได้เห็นว่าอิชิฮะระไปเอาห่านตัวนั้นมาได้ยังไง"

"ใช่ซิ" โอะคะดะกล่าว พลางเดินต่อไปและคิดถึงอะไร ๆ บางทีห่านป่าตัวนั้นคงจะเข้าครอบงำความคิดของเขา

ขณะที่เราเลี้ยวที่ตีนบันไดหินไปทางใต้ เดินต่อไปทางวิหารเบ็นเท็น แต่ความตายของห่านป่าตัวนั้นทำให้เราใจคอหดหู่ และทำให้เรื่องที่เราสนทนากันกระท่อนกระแท่น

ผ่านไปตรงหน้าทางเข้าวิหาร โอะคะดะพูดขึ้นทันที "ฉันเกือบลืมเรื่องที่ฉันต้องการจะบอกคุณเสียแล้วซิ" ดูเหมือนว่าเป็นความเพียรพยายามของเขาที่จะเบนความคิดไปอีกทางหนึ่ง

ข่าวของเขาทำให้ข้าพเจ้างุนงง เขามีแผนการณ์ที่จะบอกข้าพเจ้าในห้องของข้าพเจ้าคืนนี้ แต่เขาออกมาเสียก่อนตามคำเชิญชวนของข้าพเจ้า และแล้วก็บังเกิดขึ้นแก่เขาที่จะเปิดเผยมันที่ภัตตาคาร แต่นับแต่นั้นจนกระทั่งบัดนี้ก็ดูเหมือนว่ายังไม่สบโอกาส เขาจึงตัดสินใจที่จะชี้แจงระหว่างที่เราเดินมาด้วยกัน มันคือดังนี้

"ฉันจะไปต่างประเทศก่อนเรียนจบ ฉันได้หนังสือเดินทางจากกระทรวงการต่างประเทศแล้ว และก็ได้แจ้งไปแล้วว่าจะไม่เรียนจนจบ คุณก็รู้จักอาจารย์ชาวเยอรมนีที่เคยศึกษาโรคผิวหนังในทางตะวันออก เอ้อ อาจารย์ได้จัดการว่าจ้างฉันว่าจะให้ฉันสี่พันมาร์คเพื่อเดินทางไปเยอรมนีและกลับ รวมทั้งเงินเดือนเดือนละสองร้อยมาร์ค ท่านกำลังหานักศึกษาที่อ่านภาษาจีนได้ และพูดภาษาเยอรมนีได้ด้วย ศาสตราจารย์เบลซ์แนะนำฉัน ดังนั้น ฉันจึงไปเข้าสอบ ต้อง

แปลข้อความหลายตอนจากหนังสือแพทย์เก่าแก่ของจีนเป็นภาษาเยอรมัน แต่ฉันก็สอบได้ และจึงได้ทำสัญญาในเดี๋ยวนั้น"

ศาสตราจารย์ที่มหาวิทยาลัยไลป์ซิกจะรับโอะคะดะไว้ และช่วยเขาให้สอบปริญญาได้ โอะคะดะได้รับอนุมัติให้ใช้วรรณกรรมการแพทย์ทางตะวันออกซึ่งเขาแปลสำหรับหมอเป็นวิทยานิพนธ์ที่สอบได้

"ฉันจะย้ายจากคะมิโจพรุ่งนี้ไปอยู่บ้านของหมอที่ทสึคิจิ ฉันจะเก็บหนังสือที่เขารวบรวมไว้ในประเทศจีนและญี่ปุ่น แล้วจะช่วยเขาในงานวิจัยในคิวชู และจากนั้นเราก็ไปเรือของบริษัทเมสซาเจอรีส์มาริไทมส์"

ข้าพเจ้าหยุดบ่อย ๆ ในระหว่างการเดินของเราเพื่อบอกว่าข้าพเจ้าแปลกใจเพียงไร และเพื่อสรรเสริญการตัดสินใจอันแน่วแน่ของโอะคะดะ แต่ข้าพเจ้าตกอยู่ภายใต้ความประทับใจจนเราไปอย่างชักช้ามาก ขณะที่เราพูดกัน แม้กระนั้นเมื่อเขาพูดจบ ข้าพเจ้ามองดูนาฬิกา และพบว่าเวลาเพิ่งจะผ่านไปเพียงสิบนาทีเท่านั้นนับตั้งแต่เราออกมาจากอิชิฮะระ และเราได้เดินมาแล้วสองในสามของหนทางรอบบ่อ และกำลังมาถึงปลายถนนอิเคะโนะฮะตะ

"ยังเร็วเกินไปที่จะเดินต่อไป" ข้าพเจ้าพูด

"เรากินก๋วยเตี๋ยวกันคนละชามเถอะ" โอะคะดะเสนอ

"ตกลง" ข้าพเจ้าพูดขึ้นทันที และเราก็เดินย้อนกลับไปยังภัตตาคาร

ขณะที่กำลังรับประทานอยู่ โอะคะดะพูดขึ้นว่า "แย่เต็มทนที่ฉันต้องเรียนไม่จบ ในเมื่อฉันใกล้จะจบอยู่แล้ว แต่ถ้าฉันพลาด

โอกาสนี้ ฉันก็จะไม่ได้ไปยุโรปเลย สงสัยว่าจะได้ไปต่างประเทศไหม ด้วยทุนรัฐบาล"

"เอ้อ มันเป็นโอกาสดีเกินไปที่ไม่น่าพลาด ใครจะยี่หระเกี่ยวกับการเรียนจบ ถ้าคุณได้ประกาศนียบัตรหมอในยุโรป ก็ย่อมได้รับความสะดวกสบายแน่ ๆ และแม้ว่าถ้าหากคุณไม่ได้รับ มันก็ไม่สำคัญมากนัก"

"นั่นแหละเป็นเรื่องที่นึกถึง การไปต่างประเทศจะให้ฉันมีคุณสมบัติดีขึ้น - เป็นการยอมรับอย่างหนึ่งของฉันไปสู่วิถีทางของโลก"

"คุณพร้อมที่จะไปแล้วหรือ ฉันคิดว่าคุณจะต้องยุ่งมากในการตระเตรียม"

"เปล่าเลย ฉันไปในเครื่องแต่งตัวชุดนี้แหละ หมอบอกฉันว่าเครื่องแต่งตัวสากลตัดโดยช่างชาวญี่ปุ่นจะไม่เหมาะในยุโรป"

"ฉันพอจะนึกออกแล้ว ครั้งหนึ่งจำได้ว่าเคยอ่านว่าบรรณาธิการคะกะทสึชินชิไปลงเรือที่โยโกฮามาโดยไม่ได้เตรียมตัวอะไรเลย"

"ฉันก็อ่านบทความเรื่องนั้นเหมือนกัน ตามบทความเรื่องนั้นเขาไม่ยอมแม้แต่จะให้ครอบครัวรู้ว่าเขาออกเดินทาง แต่ส่วนฉันเขียนจดหมายถึงคุณพ่อคุณแม่เสียยืดยาวทีเดียว"

"ฉันอิจฉาคุณเหลือเกิน! คุณจะมีท่านศาสตราจารย์ และจะไม่รู้สึกไม่สะดวกสบายในการเดินทาง ฉันเองนึกไม่ออกด้วยซ้ำไปว่ามันจะเป็นยังไง"

"ฉันก็เหมือนกัน แต่เมื่อวานนี้องฉันไปเยี่ยมท่านศาสตราจารย์โซเค ชิบะตะ ท่านสนใจในตัวฉัน และเมื่อฉันบอกท่าน ท่านก็ให้หนังสือคู่มือนำเที่ยวที่ท่านเขียนให้ฉันมาเล่มหนึ่ง"

"โอ! ฉันไม่ยักทราบว่าท่านเคยเขียนด้วยซ้ำไป"

"ท่านเขียนไว้จริง ๆ แต่ไม่ใช่สำหรับขาย ท่านบอกฉันว่าท่านจัดการพิมพ์ขึ้นเพื่อแจกจ่ายให้แก่พวกบ้านนอกเข้ากรุง!"

ขณะที่เราคุยกันต่อไปในทำนองนี้ ข้าพเจ้านึกขึ้นได้ในทันทีว่าเรามีเวลาเพียงห้านาทีก่อนที่นัดหมายกันไว้ เราจึงรีบออกจากภัตตาคารไปพบอิชิฮะระ ซึ่งกำลังรอเราอยู่ บ่ออยู่ในความมืดและสีแดงของวิหารเบ็นเทนเท่านั้นที่มองเห็นในแสงสลัว

อิชิฮะระ ซึ่งกำลังมองหาเราอยู่ พาเราไปที่ชายน้ำและบอกว่า "ขณะนี้เรียบร้อยแล้วละ ห่านอื่น ๆ เคลื่อนย้ายกลับไปอยู่ที่เดิมหมดแล้ว ฉันจะเริ่มลงมือเดี๋ยวนี้แหละ คุณสองคนยืนตรงนี้ และคอยบอกทิศทางให้ฉัน ดูแน่ะ ห่างออกไปจากที่นี่ประมาณหกหลา คุณจะเห็นก้านบัวที่หักพับไปทางขวา ขณะนี้อยู่ในแนวเดียวกับอีกต้นหนึ่งซึ่งต่ำกว่าต้นนั้น และหักพับไปทางซ้าย ฉันจะต้องเดินไปตามเส้นทางนั้น ทีนี้ ถ้าคุณเห็นฉันออกนอกเส้นทางไปแม้แต่น้อย คอยตะโกนบอกฉันไม่ว่าจะเป็น 'ทางขวา' หรือ 'ทางซ้าย' ให้ฉันเดินตรงทางนะ"

"เราเข้าใจละ" โอะคะดะพูด "เราเคยเรียนหลักของการเหลื่อมล้ำมาแล้ว! แต่ว่าน้ำไม่ลึกเกินไปสำหรับคุณหรอกรึ"

"ไม่ลึกถึงขนาดท่วมหัวฉันหรอก" อิชิฮะระกล่าว พลางถอดเสื้อผ้าของเขาออก

เมื่อเขาก้าวลงไปในบ่อ น้ำซึ่งเต็มไปด้วยโคลนลึกเพียงเหนือเข่าเท่านั้น ยกขาก้าวไปทีละข้าง อีกข้างปักลง ทีละข้างสลับกันไป เขาย่ำไปเหมือนนกกระยาง ในหลายแห่งน้ำลึกกว่าแห่งอื่น ๆ

ในไม่ช้าอิชิฮะระก็ผ่านต้นบัวสองต้นไป และไม่ช้าโอะคะดะก็ชี้ทางให้เขาไปทางขวา ซึ่งอิชิฮะระก็เบนไปทางนั้นเล็กน้อย "ซ้าย!"

โอะคะดะตะโกนบอกต่อไป เพราะอิชิฮะระเบนจนไกลเกินไป

ทันใดนั้นอิชิฮะระก็หยุดชะงัก ก้มลงและเริ่มสาวเท้ากลับมาใหม่ทันที และภายในเวลาที่ขาผ่านต้นบัวไกลออกไป เราแลเห็นสัตว์ที่เขาตามล่าตกอยู่ในมือขวาของเขาแล้ว

เขามาถึงชายน้ำ โคลนเปื้อนเปรอะขาของเขาเพียงครึ่งขาอ่อนเท่านั้น บำเหน็จที่เขาได้รับคือห่านป่าตัวใหญ่ผิดธรรมดา หลังจากอิชิฮะระชำระร่างกายอย่างไม่พิถีพิถันแล้ว เขาก็รีบแต่งตัวโดยเร็ว ผู้คนไม่ค่อยสัญจรผ่านมาทางส่วนนี้ของบ่อ และไม่มีใครปรากฏตัวระหว่างที่อิชิฮะระลงไปอยู่ในน้ำจนกระทั่งกลับขึ้นมา

"เราจะถือมันไปยังไง" ข้าพเจ้าถาม

ขณะกำลังสวมฮะคะมะของเขา อิชิฮะระกล่าวว่า "ให้โอะคะดะซุกไว้ใต้เสื้อคลุมของเขาเป็นไง มันใหญ่กว่าตัวของเรา และฉันจะเอานกไปประกอบอาหารที่บ้านเช่าของฉัน!"

เขาอาศัยอยู่ในห้องเช่าของครอบครัวส่วนตัวครอบครัวหนึ่ง ปรากฏชัดว่าคุณธรรมอย่างเดียวของเจ้าของบ้านของเขาก็คือความเลวร้ายของแก และเราก็สามารถยับยั้งแกไม่ให้บอกที่เราทำได้โดยให้ห่านแกชิ้นหนึ่ง บ้านหลังนี้อยู่ตรงส่วนหลังของตรอกที่คดเคี้ยว

อิชิฮะระชี้แจงแนวทางที่เราจะกระทำโดยสังเขป เราสามารถเข้าไปใกล้บ้านของเขาได้สองทาง ทางหนึ่งอยู่ทางทิศใต้ผ่านถนนยุชิมะคิริ อีกทางหนึ่งอยู่ทางทิศเหนือผ่านมุเอ็นซะคะ สองทางนี้เป็นวงกลมรอบคฤหาสน์อิวะซะกิ มีความแตกต่างกันเล็กน้อยระหว่างทางทั้งสอง แต่นั่นไม่ใช่ปัญหาในปัจจุบัน ปัญหาอยู่ที่ป้อมยามตำรวจ และแต่ละทางมีป้อมอยู่แห่งหนึ่ง

เราชั่งน้ำหนักความสะดวกและไม่สะดวก และสรุปว่าไม่ใช้

ทางที่มีคนพลุกพล่าน คือทางถนนยุชิมะคิริ แต่จะใช้ทางที่เปลี่ยวคือผ่านมุเอ็นซะคะ วิธีการที่ดีที่สุดสำหรับโอะคะดะคืออุ้มห่านไว้ใต้เสื้อคลุมของเขา และสำหรับเราสองคนขนาบข้างเขา ทำให้เขาเป็นที่สะดุดตาน้อยลง

โอะคะดะดูเหมือนจะโล่งอก เขายิ้มและรับเอาห่านนั้นไป แต่ไม่ว่าเขาจะอุ้มมันในทางใดก็ตาม ขนหางของห่านก็โผล่ออกมาจากชายเสื้อคลุมสองสามนิ้ว แถมส่วนล่างของเสื้อคลุมของโอะคะดะยังโป่งออกดูซอบกลจนเขาเหมือนกับรูปกรวยที่กลมป้อม

จึงเป็นหน้าที่ของอิชิฮะระกับข้าพเจ้าที่จะทำให้โอะคะดะเห็นเป็นธรรมดาเท่าที่สามารถจะทำได้

24

"เอาละ" อิชิฮะระพูด "เราลงมือกันเถอะ" และเราก็ออกเดินทางโดยมีโอะคะดะอยู่ระหว่างเราทั้งสอง ตั้งแต่แรกความกังวลของเราอยู่ที่ป้อมยามตำรวจที่ทางแยกถัดมุเอ็นซะคะลงไป ดังนั้น อิชิฮะระจึงเสี้ยมสอนเราถึงท่าทีทางจิตใจของเราในเวลาที่จะเดินผ่านป้อมยาม สรุปแล้วเท่าที่ข้าพเจ้าได้ยินก็คือว่าต้องจิตใจมั่นคงไม่ควรจะตัวสั่นงันงก ถ้าเราตัวสั่นงันงกแล้วไซร้ ก็จะมีพิรุธ และถ้ามีพิรุธก็จะเป็นปฏิปักษ์ต่อความสะดวก

"เสือย่อมไม่กินคนเมา" อิชิฮะระกล่าว อ้างสุภาษิตโบราณของจีน

ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคำพูดของเขาไม่มีความหมายมากไปกว่าที่ครู

วิชายูโดของเขาได้บอกแก่เขา

"ถ้ายังงั้นคุณก็หมายความว่า" โอะคะดะพูดอย่างติดตลก "ตำรวจคือเสือและเราคือคนเมารี"

"เงียบ ๆ!" อิชิฮะระร้อง

เรากำลังเข้าใกล้หัวมุมที่จะไปมุเอ็นซะคะ ขณะที่เราเลี้ยวขึ้นเนินก็แลเห็นตำรวจคนหนึ่งกำลังยืนอยู่บนทางแยก

อิชิฮะระซึ่งอยู่ใกล้ทางด้านซ้ายของโอะคะดะพูดขึ้นในทันทีทันใด "คุณจำสูตรสำหรับคำนวณหาปริมาตรของรูปกรวยได้ไหมอะไร คุณจำไม่ได้! ง่ายจะตายไป เนื่องจากปริมาตรเท่ากับเศษหนึ่งส่วนสามของพื้นที่ของฐานคูณด้วยสูง ถ้าฐานเป็นวงกลมก็อาจหาได้โดยเป็นเศษหนึ่งส่วนสามของรัศมีกำลังสองคูณด้วยพายคูณด้วยส่วนสูง และถ้าคุณจำได้ว่าพายเท่ากับ 3.1416 ก็เป็นปัญหาที่ง่ายที่สุด ฉันรู้ค่าของพายจนถึงทศนิยมแปดตัว 3.14159265! สำหรับการปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ตัวเลขต่อจากนั้นย่อมไม่จำเป็น"

ระหว่างที่พูดนี้เราก็ผ่านทางแยกไป ตำรวจอยู่หน้าที่ประจำของเขาทางซ้ายมือของถนนแคบซึ่งเรากำลังผ่านมา ประจำอยู่ตรงนั้น เขากำลังดูรถลากที่วิ่งจากย่านนะคะ ไปทางเนะซุ เขามองดูเราเพียงชั่วครู่เท่านั้นเอง

"ทำไมนะ" ข้าพเจ้าถามอิชิฮะระ "คุณจึงตั้งต้นคิดคำนวณปริมาตรของรูปกรวย"

แต่ในขณะเดียวกัน ข้าพเจ้าก็นึกถึงผู้หญิงคนหนึ่งตรงกลางเนินที่กำลังมองมาทางเรา หัวใจข้าพเจ้ารู้สึกตกตะลึงอย่างประหลาด ตลอดทางตั้งแต่ปลายสุดด้านเหนือของบ่อ ข้าพเจ้าเฝ้านึกถึงเธอแทนที่จะนึกถึงตำรวจที่ป้อมยาม ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าเพราะเหตุ

ใด แต่ว่าเธอคงจะกำลังคอยโอะคะดะอยู่ และข้าพเจ้าก็คงคิดไม่ผิด เธอเดินลงมาจากเนินประมาณสองสามบ้านถัดจากบ้านของเธอ

ข้าพเจ้าคอยระวังไม่ให้ดึงดูดความสนใจของอิชิฮะระ และมองดูผู้หญิงคนนั้น และโอะคะดะโดยเร็ว จากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง ใบหน้าของโอะคะดะซึ่งปกติเป็นสีแดงเรื่อเปลี่ยนเป็นสีแดงเข้ม เขาขยับกระบังหมวกแก๊ปของเขา แสร้งทำเป็นว่าเพื่อจัดมันให้เรียบร้อย ใบหน้าของผู้หญิงคนนั้นรู้สึกจะแข็งราวกับก้อนหิน แต่นัยน์ตาเบิกกว้างอย่างงดงาม ดูเหมือนบรรจุไว้ซึ่งความเศร้าสร้อยไม่มีที่สิ้นสุดของการที่ต้องจากกัน

คำตอบของอิชิฮะระสำหรับคำถามของข้าพเจ้าเป็นเพียงแต่เสียงที่ดังอยู่ในหูของข้าพเจ้า เขาคงจะพูดว่า เขานึกถึงสูตรนั้นเนื่องจากรูปร่างทรวดทรงของเสื้อคลุมของโอะคะดะ

อิชิฮะระก็ได้สังเกตดูผู้หญิงคนนั้นด้วยเหมือนกัน แต่ข้อวิจารณ์อย่างเดียวของเขาคือ "นั่นแหละคนสวยละ!" และแล้วเขาก็พูดต่อไป โดยเสริมว่า "ฉันสอนคุณถึงความลับของความสมดุลแห่งจิตใจ คุณไม่ได้มีการฝึกใด ๆ ในข้อนี้ และฉันเกรงว่าคุณจะไม่สามารถปฏิบัติแผนการของเราให้ปรากฏผลออกมาในยามคับขัน ดังนั้น ฉันจึงวางแผนเพื่อที่จะเปลี่ยนความสนใจของคุณ สิ่งใด ๆ ก็อาจกระทำได้ แต่ฉันนึกรูปกรวยเหมือนดังที่ฉันได้ชี้แจงไป จะอย่างไรก็ตาม ศิลปะของฉันก็พบกับความสำเร็จแล้ว! ขอบคุณสูตรของรูปกรวย คุณสามารถพันตำรวจมาได้และรักษาทีท่าอันไม่น่าจะเป็นไปได้ไว้ได้!"

เราทั้งสามได้มาถึงส่วนของถนนที่เลี้ยวไปทางตะวันออกตามคฤหาสน์อิวะซะกิ ในตรอกแห่งหนึ่งซึ่งไม่กว้างพอที่จะให้รถลากได้

ถึงสองคน เราตกอยู่ในอันตรายเล็กน้อยที่จะมีผู้แลเห็น อิชิฮะระก็แยกไปจากข้าง ๆ ของโอะคะดะ และเดินอย่างองอาจไปข้างหน้าเราเหมือนเป็นหัวหน้า

ข้าพเจ้าเหลียวหลังไปดูอีกครั้งหนึ่ง แต่ผู้หญิงคนนั้นก็ไม่อยู่ในสายตาแล้ว

เราอยู่ที่บ้านของอิชิฮะระจนกระทั่งดึกดื่นคืนนั้น อาจกล่าวได้ว่าเราถูกบังคับให้เอาอิชิฮะระไว้เป็นพวก ขณะที่เราดื่มเหล้าสาเกกันอย่างมากมายและกินเนื้อห่านกัน และเนื่องจากโอะคะดะไม่ได้พูดอะไรถึงเรื่องการเดินทางไปต่างประเทศ ข้าพเจ้าจึงต้องหักห้ามความปรารถนาที่จะถกเรื่องนั้นไว้ในที่สุด แทนที่จะเป็นเช่นนั้น ข้าพเจ้าจำเป็นต้องฟังประสบการณ์ส่วนตัวของเขาทั้งสองในเรื่องการแข่งเรือ

เมื่อเรากลับมายังคะมิโจ ข้าพเจ้าเข้านอนทันที ข้าพเจ้าเมาและเหน็ดเหนื่อย ดังนั้น จึงไม่สามารถพูดคุยกับโอะคะดะ และเมื่อข้าพเจ้ากลับจากมหาวิทยาลัยในวันรุ่งขึ้นก็พบว่าเขาไปแล้ว

เหมือนกับเหตุการณ์ครั้งสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นเพราะสลักอันหนึ่ง ปลาอินทรีต้มจานหนึ่งที่อาหารเย็นที่คะมิโจซึ่งกีดกั้นมิให้โอะตะมะมากับโอะคะดะได้พบกันอีกเลย นี่ไม่ใช่เรื่องราวนั้นทั้งหมดแต่เหตุการณ์ที่นอกเหนือไปกว่านั้นอยู่พ้นการบรรยายในปัจจุบัน

บัดนี้ข้าพเจ้าก็ได้เขียนเรื่องนี้แล้ว ข้าพเจ้านับนิ้วดูก็พบว่าสามสิบห้าปีได้ผ่านไป นับตั้งแต่ครั้งนั้น ข้าพเจ้าได้รู้ครึ่งหนึ่งของเรื่องระหว่างที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับโอะคะดะ ส่วนอีกครั้งหนึ่งจากโอะตะมะ ซึ่งได้รู้จักมักคุ้นกันโดยบังเอิญ หลังจากโอะคะดะออกจากประเทศไปแล้ว

ในทำนองเดียวกันกับที่คนเราได้รับภาพโดยมองผ่านทางกล้องส่องดูภาพให้เห็นเป็นสามมิติ ภาพสองภาพซึ่งจัดไว้ด้วยกันภายใต้แว่น ข้าพเจ้าได้เขียนเรื่องนี้โดยการเปรียบเทียบและการรวมเรื่องที่ข้าพเจ้ารู้มาก่อนกับที่มาได้ยินภายหลัง

ท่านผู้อ่านบางคนอาจถามว่า "คุณรู้จักโอะตะมะได้อย่างไรและคุณได้ยินเรื่องนี้จากเธอเมื่อไร"

แต่เหมือนดังที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาก่อนแล้ว คำตอบสำหรับคำถามเหล่านั้นอยู่นอกเหนือขอบเขตของเรื่องของข้าพเจ้า จึงไม่จำเป็นที่จะกล่าวว่าข้าพเจ้าขาดความต้องการซึ่งจะทำให้ข้าพเจ้ามีความสามารถเป็นคนรักของโอะตะมะได้ แม้กระนั้นก็ขอให้ข้าพเจ้าได้กล่าวเตือนท่านผู้อ่านของข้าพเจ้าว่า ย่อมเป็นการดีที่สุดที่จะไม่มุ่งไปในการคาดคะเนที่ไร้ผล

สถานที่พิมพ์ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โทรศัพท์ ๒๒๔ - ๑๓๕๐
ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา : อรุณี อินทรสุขศรี พ.ศ. ๒๕๒๘

"น่าสงสารนกตัวนั้น" โอะคะดะพูดขึ้น ราวกับว่าพูดกับตัวเอง โดยมิได้มีการติดต่อกันด้วยเหตุผลใด ๆ ผู้หญิงที่มุเอ็นซากะได้เข้ามาในจิตใจของข้าพเจ้า

"คุณรู้ไว้ด้วย" โอะคะดะพูดขึ้นคราวนี้กับข้าพเจ้า "ฉันเพียงแต่ตั้งใจจะขว้างไปทางที่ห่านป่าอยู่เท่านั้นเอง"

"ฉันรู้" ข้าพเจ้าพูด ยังนึกถึงผู้หญิงคนนั้นอยู่

หลังจากนั้นสักครู่ข้าพเจ้าจึงเสริมขึ้น "แต่น่าสนใจนะที่จะได้เห็นว่าอิชิฮะระไปเอาห่านตัวนั้นมาได้ยังไง"

"ใช่ชิ" โอะคะดะกล่าว พลางเดินต่อไปและคิดถึงอะไร ๆ บางทีห่านป่าตัวนั้นคงจะเข้าครอบงำความคิดของเขา ผ่านไปตรงหน้าทางเข้าวิหาร โอะคะดะพูดขึ้นทันที "ฉันเกือบลืมเรื่องที่ฉันต้องการจะบอกคุณเสียแล้วชิ"....

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มูลนิธิโตโยต้า
ISBN 974-571-192-6